

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

NEJVYŠŠÍ SOUD
ČESKÉ REPUBLIKY

2/2016

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasilány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná ve Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Roman Fiala
Členové: JUDr. Antonín Draštík, JUDr. Václav Duda, JUDr. Věra Kůrková,
JUDr. Zdeněk Krčmář
Adresa redakce: Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: podatelna@nsoud.cz

Ročník LXVIII, Index 47 301

Číslo 2/2016 vychází 29. 3. 2016

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
nebo
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012.

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech trestních

Adhezní řízení	č. 9
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	č. 13
Normativní znaky skutkové podstaty	č. 8
Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice	č. 8
Propadnutí náhradní hodnoty	č. 11
Propadnutí věci	č. 11
Souhlas poškozeného s trestním stíháním	č. 12
Vražda s rozmyslem	č. 10

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dědické řízení	č. 16
Doručování	č. 25
Dražba	č. 18
Elektronický platební rozkaz	č. 15
Exekuce	č. 14, 18
Insolvence	č. 22, 23, 24
Jistota	č. 18
Lhůty	č. 16
Náhrada škody	č. 19, 22
Neplatnost právních jednání	č. 21
Neplatnost právního úkonu	č. 13
Obchodní rejstřík	č. 20
Oddlužení	č. 24
Právní jednání	č. 20
Reorganizace	č. 23
Rozhodčí doložka	č. 13
Smír	č. 22
Společnost s ručením omezeným	č. 21
Statutární orgán	č. 20
Skončení pracovního poměru	č. 25
Valná hromada	č. 21
Vady podání	č. 15
Zastoupení	č. 16
Znalecký posudek	č. 14, 19
Žaloba pro zmatečnost	č. 17

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 8

Č. 8

Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice,

Normativní znaky skutkové podstaty

§ 340 odst. 1 tr. zákoníku

K trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin, jehož skutková podstata je vymezena tzv. normativním znakem, z hlediska subjektivní stránky dostačuje, věděl-li o rozhodných skutkových okolnostech naplňujících tento znak. Závěr o jeho vině není podmíněn zjištěním, že v době činu znal přesný právní význam tohoto normativního znaku (např. u trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku znaku „státní hranice“).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. 6 Tdo 151/2015, ECLI:CZ:NS:2015:6.TDO.151.2015.1)

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněné Ing. H. P. N. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 7 To 434/2013, ve výrocích o vině a trestech ohledně této obviněné a za přiměřeného použití § 261 tr. ř. i ohledně obviněných T. H. N. a T. H. L., přičemž současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 1. 10. 2013, sp. zn. 3 T 82/2012, byla obviněná Ing. H. P. N. (dále jen „dovolatelka“ nebo „obviněná“) uznána vinnou jednak zločinem účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), jednak přečinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Uvedených trestných činů se podle zjištění okresního soudu dopustila společně s dalšími spoluobviněnými (konkrétně T. H. N. a T. H. L.) jednáním popsáním ve výroku tohoto rozsudku. Obviněná byla odsouzena podle § 361 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání

č. 8

dvou roků a šesti měsíců, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazena do věznice s dozorem. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku jí byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu tlumočnické činnosti jako tlumočnice zapsané do seznamu tlumočnicků u místně příslušného krajského soudu v trvání tří roků. Zároveň bylo rozhodnuto o vině a trestu spoluobviněných T. H. N., T. H. L., T. P., I. K. a P. V.

2. O odvolání, které proti tomuto rozsudku podali všichni obvinění, ve prospěch dovolatelky též její manžel doc. Ing. V. N., Ph.D., a v neprospěch obviněných T. H. N., T. H. L. a dovolatelky státní zástupkyně, rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 7 To 434/2013. Napadený rozsudek ohledně všech obviněných podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. a v případě obviněné I. K. také podle § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. o jejich vině nově rozhodl, v případě dovolatelky tak, že ji uznal vinnou ad I. 1) až 3) zločinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustila tím, že

I. obžalovaní T. H. N., T. H. L., H. P. N.

v období nejméně od měsíce ledna roku 2010 do 26. 6. 2011 na území České republiky, Vietnamské socialistické republiky a na území jiných států – Polské republiky a Spolkové republiky Německo, po předchozí dohodě, s vědomím vlastního postavení a postavení a úloh ostatních spoluobžalovaných, vyplývajících z rozdělení jejich úkolů, se záměrem dosáhnout neoprávněného majetkového prospěchu páchaním trestné činnosti související s organizováním nedovoleného překročení státní hranice České republiky osobami vietnamské národnosti pod záminkou studijního pobytu v České republice,

v součinnosti s blíže neustanovenou osobou vystupující pod jménem pan D., zdržující se ve Vietnamské socialistické republice,

zajišťovali v rámci činnosti této organizované skupiny komunikaci se zájemci o vycestování z Vietnamské socialistické republiky a s jejich rodinnými příslušníky, včetně obstarávání dokladů potřebných k vyřízení víz a žádostí o udělení pobytu za účelem studia osob v České republice, přebírání instrukcí, přípravy žadatelů o vycestování na pohovory na Velvyslanectví České republiky v Hanoji, organizování jejich vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky a příjem úplaty od těchto osob za služby jimi poskytnuté v částkách pohybujících se ve výši 10 000 USD až 13 000 USD,

a dále v období nejméně od měsíce ledna 2010 do měsíce května 2010 v součinnosti s Mgr. M. S., advokátem se sídlem B., P. 8, a v období od května 2010 do 26. 6. 2011 pak v součinnosti s Mgr. R. S., advokátem se sídlem B., P. 8, poskytujícími právní služby jak v České republice, tak i ve Vietnamské socialistické republice, kdy Mgr. M. S. a poté Mgr. R. S. jako zmocněnci žadatelů o pobyt jednali před správními orgány a Mgr. R. S. též pro žadatele o udělení pobytu zajistil formál-

ní ubytování pouze pro účely správního řízení na ubytovně v B. – S., Z., ul. F. č. 415, u provozovatele Y. H., a vystavení potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., institut celoživotního vzdělávání B.,

a uvedení advokáti jednali s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. přímo anebo prostřednictvím obžalované H. P. N., která v uvedeném období vykonávala funkci tlumočnice pro jazyk vietnamský a současně mimo rámec svých povinností z titulu funkce tlumočnice upravené zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, zprostředkovávala kontakt mezi uvedenými advokáty a spoluobžalovanými, ověřovala platby došlé na účet za vyřízení povolení k pobytu, komunikovala se žadateli nebo jejich příbuznými a tyto informovala o stavu řízení o žádostech o udělení pobytu, společně s advokátem se pak účastnila i pohovorů na Velvyslanectví České republiky v Hanoji a současně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. korigovala další postup v rámci již podaných žádostí, ve vztahu k zajištění potvrzení o studiu, placení záloh za studium, plateb advokátům a jmenovaným obžalovaným též sdělovala informace o postupu advokátů,

příčemž obžalovaní T. H. N. a T. H. L. byli v kontaktu se žadateli nebo s jejich příbuznými a činili kroky ke zdárnému dosažení smluveného záměru a zajišťovali služby pro žadatele přicestovavší do České republiky, jako například přepravu po území České republiky, ubytování, součinnost při vyřizování pobytu na pracovišti MV ČR,

a osoby, kterým bylo takto uděleno povolení k pobytu v České republice, se na uvedených adresách trvalého pobytu vůbec nezdržovaly a studium nenastoupily,

a takto konkrétně:

1)

od přesně nezjištěného dne v měsíci září roku 2010 do 28. 1. 2011 se záměrem dosáhnout takto neoprávněného majetkového prospěchu,

s vědomím, že vietnamští státní příslušníci, kteří požádali o udělení studijního víza a o udělení pobytu v České republice za účelem studia, nebudou plnit podmínky pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky a dokládané skutečnosti k místu pobytu a studiu těchto osob jsou pouze formalitou, jejímž jediným smyslem je dosáhnout pro tyto osoby příznivého rozhodnutí správního orgánu,

poté, co blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. obstarala zájemce o vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky a následný pobyt v Evropě – osoby D. Q. H. a N. X. D.,

dosáhli za vzájemné součinnosti pro tyto osoby udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a následně i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky tak, že

blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem pan D. společně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. opatřili příslušné doklady potřebné pro vycestování,

obžalovaná H. P. N. a advokát Mgr. R. S., který jednal jako zmocněnec žadatelů, jednali za tím účelem se správními orgány, v průběhu měsíce října roku 2010 se účastnili pohovoru se žadateli o udělení víza a povolení k pobytu v České republice na Velvyslanectví České republiky v Hanoji, přičemž přinejmenším osoba D. Q. H. byla předem seznámena s otázkami pokládánými žadatelům v rámci pohovoru blíže neustanovenou osobou vystupující pod jménem D., a současně bylo za tím účelem formálně doloženo jednak potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., kurzu českého jazyka a jednak ubytování v České republice u ubytovatele Y. H. na ubytovně v B. – S., Z., ul. F. č. 415, obstarané advokátem Mgr. R. S.,

kdy následně dne 28. 1. 2011 osoby D. Q. H., N. X. D. letecky přicestovaly do P. na letiště P.–R., kde je na žádost obžalovaného T. H. L. vyzvedl muž vietnamského etnika a odvezl je svým vozidlem tovární značky Škoda Octavia, registrační značky ..., na vlakové nádraží P. – hl. n., odkud D. Q. H., N. X. D. vlakem odcestovali do O., kde N. X. D. pobýval v bydlišti obžalovaného T. H. N. na adrese O., A. S. č. 1226/12, a D. Q. H. pobýval na neznámém místě až do 1. 2. 2011, kdy byli obžalovanými T. H. N. a T. H. L. dopraveni vozidlem tovární značky Škoda Octavia, registrační značky ..., do B. na Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, kde se v doprovodu Mgr. R. S. podrobili proceduře v souvislosti s přicestováním cizince do České republiky, následně obžalovaní T. H. N. a T. H. L. dopravili osoby D. Q. H. a N. X. D. vozidlem tovární značky Škoda Octavia, registrační značky ..., zpět do O., kde všichni přesedli do vozidla tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., obžalovaného T. H. L., který je odvezl na přesně nezjištěné místo v Polské republice, a od té doby se D. Q. H., N. X. D. tedy nezdržovali v místě deklarovaného pobytu na území České republiky a nenastoupili a neúčastnili se výuky na Vysokém učení technickém v B., přičemž obžalovaní si této skutečnosti byli plně vědomi,

2)

od přesně nezjištěného dne v měsíci září roku 2010 do 3. 5. 2011 se záměrem dosáhnout takto neoprávněného majetkového prospěchu, s vědomím, že vietnamská státní příslušnice N. T. H. Y., která požádala o udělení studijního víza a o udělení pobytu v České republice za účelem studia, nebude plnit podmínky pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky a dokládané skutečnosti k místu pobytu a jejímu studiu jsou pouze formalitou, jejímž jediným smyslem je dosáhnout pro tuto osobu příznivého rozhodnutí správního orgánu,

poté, co blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. obstarala N. T. H. Y. jako zájemkyni o vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky,

dosáhli za vzájemné součinnosti pro tuto osobu udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a následně i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky uvedené osoby tak, že

bliže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. společně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. opatřili příslušné doklady potřebné pro vycestování,

obžalovaná H. P. N. a advokát Mgr. R. S., který jednal jako zmocněnec žadatelky, jednali za tím účelem se správními orgány, v průběhu měsíce října roku 2010 se účastnili pohovoru se žadatelkou o udělení víza a povolení k pobytu v České republice na Velvyslanectví České republiky v Hanoji a současně bylo za tím účelem formálně doloženo jednak potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., kurzu českého jazyka, jednak ubytování v České republice u ubytovatele Y. H. na ubytovně v B. – S., Z., ul. F. č. 415, obstarané advokátem Mgr. R. S.,

kdy následně dne 2. 5. 2011 N. T. H. Y. letecky přicestovala do P. na letiště P.–R., odkud po předchozí telefonické domluvě mezi obžalovanými T. H. N. a T. H. L. ji obžalovaný T. H. L. svým vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., odvezl z P. do B. do ulice H. do budovy Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, k vyřízení nezbytných formalit k udělení pobytového štítku, což se jmenované nepodařilo vyřídit, a na zpáteční cestě do O. zastavili na čerpací stanici O. v B., ul. H., kde po předchozím osobním kontaktu s mužem L. N. T. a ženou H. T. T. si přeložila N. T. H. Y. cestovní tašku do vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky ..., kterým muž i žena přicestovali společně, následujícího dne 3. 5. 2011 obžalovaný T. H. L. vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., znovu N. T. H. Y. odvezl z O. do B. do ulice H. do budovy Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, kde si převzala pobytový štítek, poté ji odvezl na autobusové nádraží v B. v ulici B., odkud v 11:30 hodin N. T. H. Y. odcestovala autobusem společnosti S. A. č. ..., registrační značky ..., do P. na autobusové nádraží P.–F., kde nastoupila do vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky ..., řízeného mužem vietnamského etnika L. N. T., který ji odvezl do Ch. do ulice P., kde vešli do domu č. p. 114/1, do bydliště ženy H. T. T., kde se N. T. H. Y. zdržovala nejméně do 26. 6. 2011, tedy do uvedeného data ani následně se nezdržovala v místě deklarovaného pobytu na území České republiky a ani nenastoupila a neúčastnila se výuky na Vysokém učení technickém v B., přičemž obžalovaní si této skutečnosti byli plně vědomi,

3)

od přesně nezjištěného dne v měsíci září roku 2010 do 31. 5. 2011 se záměrem dosáhnout takto neoprávněného majetkového prospěchu,

s vědomím, že vietnamský státní příslušník P. V. H., který požádal o udělení studijního víza a o udělení pobytu v České republice za účelem studia, nebude plnit podmínky pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky a dokládané skutečnosti k místu pobytu a jeho studiu jsou pouze formalitou, jejímž jediným smyslem je dosáhnout pro tuto osobu příznivého rozhodnutí správního orgánu,

poté, co blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. obstarala P. V. H. jako zájemce o vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky,

dosáhli za vzájemné součinnosti pro tuto osobu udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a následně i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky uvedené osoby tak, že

č. 8

blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. společně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. opatřili příslušné doklady potřebné pro vycestování,

obžalovaná H. P. N. a advokát Mgr. R. S., který jednal jako zmocněnec žadatele, jednali za tím účelem se správními orgány a v průběhu měsíce října roku 2010 se účastnili pohovoru se žadatelem o udělení víza a povolení k pobytu v České republice na Velvyslanectví České republiky v Hanoji a současně bylo za tím účelem formálně doloženo jednak potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., kurzu českého jazyka, jednak ubytování v České republice u ubytovatele Y. H. na ubytovně v B. – S., Z., ul. F. č. 415, obstarané advokátem Mgr. R. S., kdy následně dne 29. 5. 2011 P. V. H. letecky přicestoval do P. na letiště P.–R., odkud po předchozí telefonické domluvě mezi obžalovaným T. H. L. a neustanoveným mužem vietnamského etnika ho tento neustanovený muž vietnamského etnika odvezl na nezjištěné místo v P., odkud dne 30. 5. 2011 P. V. H. odcestoval vlakem do O. – na vlakové nádraží O. – hl. n., kde na něho čekal obžalovaný T. H. L., který ho vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., odvezl do prodejny v O. – P. v ulici Ch., a dne 31. 5. 2011 z bydliště obžalovaného T. H. L. v O. – M. O., ulice S. č. 3049/22, odjeli společně vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., do O. a zastavili v ulici A. S., kde z domu č. p. 1226/12 vyšli obžalovaný T. H. N. a doposud neustanovený muž vietnamského etnika a všichni čtyři společně odjeli do B. do ulice H., kde v budově Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, si sám P. V. H. převzal pobytový štítek, poté všichni čtyři muži společně odjeli zpět, nejprve do O., kde z vozidla vystoupil obžalovaný T. H. N., poté do O. na tržnici, kde vystoupil doposud neustanovený muž vietnamského etnika, a následně do bydliště obžalovaného T. H. L. v O. – M. O., ulice S. č. 3049/22, a následujícího dne 1. 6. 2011 obžalovaný T. H. L. odvezl osobu P. V. H. na vlakové nádraží O. – hl. n. v O., odkud odjel do P. na vlakové nádraží P. – hl. n., kde mu doposud neustanovený muž vietnamského etnika zakoupil jízdenku do města E. ve Spolkové republice Německo, kam v 18:48 hodin dne 1. 6. 2011 odjel vlakem, kde se zdržoval nejméně do 26. 6. 2011, a tedy do uvedeného data ani následně se nezdržoval v místě deklarovaného pobytu na území České republiky a ani nenastoupil a neúčastnil se výuky na Vysokém učení technickém v B., přičemž obžalovaní si této skutečnosti byli plně vědomi.

3. Obviněnou za tento trestný čin odsoudil podle § 340 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků a šesti měsíců, jehož výkon jí podle

§ 81 odst. 1 a 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti roků. Týmž rozsudkem rozhodl odvolací soud i o vině a trestu ostatních spoluobviněných. Podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné odvolání státní zástupkyně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 8

4. Proti citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě podala obviněná prostřednictvím obhájkyň Mgr. M. Š. dovolání, v němž uplatnila důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatelka má za to, že skutková věta výroku o vině není přílehavou pro soudem užitou skutkovou podstatu zločinu podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

5. Namítá, že trestní zákoník neobsahuje žádné ustanovení, které by definovalo, jaké překročení státní hranice se považuje za nedovolené. Odkazuje na zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic [dále též jen „zákon č. 216/2002 Sb.“, konkrétně jeho § 1 písm. a) a § 3 odst. 3], který vymezuje, co se rozumí nedovoleným překročením státní hranice se zřetelem na zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále též jen „zákon č. 326/1999 Sb.“), jenž vymezuje, co se rozumí hraničním přechodem. Dovojuje, že pouze osoba, která v zákonem stanoveném místě překročí státní hranici v rozporu s § 3 odst. 3 zákona č. 216/2002 Sb., se může dopustit nedovoleného překročení státní hranice. Rozvádí, že ačkoli z těchto důvodů namítala nesprávné právní posouzení skutku, soud druhého stupně se s otázkou právní kvalifikace dostatečně nevypořádal, když v podstatě tyto zákonné znaky podle dovolatelky (a její citace příslušné části odůvodnění rozsudku) ignoroval.

6. Obviněná zdůrazňuje (s poukazem na § 9 zákona č. 326/1999 Sb.), že krajský soud otázku právní kvalifikace jednání popsaneho ve skutkové větě nesprávně právně posoudil, neboť cizinci nepřekračovali státní hranice nedovoleně, když přecházeli státní hranici v místě a době k tomu určené a předložili příslušnému státnímu orgánu zákonem požadované doklady. Dovojuje, že z důvodu nenaplnění objektivní stránky skutkové podstaty proto nemohlo dojít ke spáchání zločinu podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

7. Za chybné považuje dovolatelka i to, že se odvolací soud nevypořádal s její námitkou ohledně pojmu „nedovolené překročení státní hranice“, tj. zda se v případě § 340 tr. zákoníku jedná o blanketovou skutkovou podstatu, nebo jde o její normativní znak. To považuje za významné z hlediska posouzení subjektivní stránky trestného činu podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. S odkazem na odbornou literaturu má za to, že tato otázka je významná z hlediska jejího zavinění, jakož i z hlediska možné aplikace ustanovení o právním omylu v její prospěch. Podotýká, že ve skutkové větě výroku o vině absentuje popis

skutkových okolností nezbytných z hlediska subjektivní stránky trestného činu, ze kterých by bylo zřejmé, že znala normu, na kterou je blanketem odkázáno, tedy zákon č. 216/2002 Sb.

č. 8

8. Protože dovoláním napadený rozsudek pokládá za nezákonný, navrhla obviněná (i vzhledem k další vzneseným námitkám), aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a témuž soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k námitce obviněné, že nedošlo k nedovolenému překročení státní hranice, sdělil, že jde z jeho pohledu o námitku důvodnou, neboť ze skutkových zjištění provedených krajským soudem nevyplývá, že by došlo k nedovolenému překročení státní hranice ve smyslu skutkové podstaty předmětného zločinu. Jednání zachycené v tzv. skutkové větě napadeného rozsudku a blíže specifikované v jeho odůvodnění naopak podle něj nasvědčuje tomu, že se obviněná dopustila „toliko“ trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 tr. zákoníku.

10. To je dáno podle jeho názoru zejména tím, že ze skutkových zjištění krajského soudu je patrná absence objektu trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku, jímž je zájem státu na kontrole osob, které překračují státní hranici. Ze skutkových zjištění krajského soudu ovšem nevyplývá, že by jednáním obviněné (či jejích spoluobviněných) byl tento zájem zasažen. Dotčení vietnamští občané se kontrole státu při překročení hranic České republiky podrobili, prošli řádnou kontrolou, nezakrývali svou totožnost, a prošli tak řádným „odbavením“ na letišti P.–R.

11. Státní zástupce s poukazem na závěry odvolacího soudu usuzuje, že ze způsobu, jakým nabyly dané osoby vízum, nelze bez dalšího dovozovat „nedovolené překročení státní hranice“, resp. porušení objektu trestného činu podle § 340 tr. zákoníku (tedy porušení zájmu státu na kontrole osob překračujících státní hranice). Tento zájem totiž nemusí být „podvodným“ vylákáním víza zasažen.

12. Jinou věcí je podle názoru státního zástupce pobyt těchto vietnamských občanů na území republiky. Tento pobyt byl pobytem neoprávněným, neboť neodpovídal příslušným ustanovením zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Zde již „podvodné“ vylákání víz a povolení k pobytu má svůj význam. Obviněná přitom svým jednáním záměrně a s cílem získat majetkový prospěch oněm vietnamským občanům k neoprávněnému pobytu na území republiky pomohla (viz zejména tzv. skutková věta napadeného rozsudku). Proto má za to, že právní kvalifikace podle § 340 tr. zákoníku zvolená krajským soudem je nesprávná a že příslušné jednání mělo být kvalifikováno podle § 341 tr. zákoníku jako napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

13. K námitce obviněné, kterou soudu vytýká nevyřešení otázky blanketní skutkové podstaty, a k její navazující námitce stran subjektivní stránky uvedl, že nemá z hlediska trestní odpovědnosti obviněné význam. Mínil, že předmětná skutková podstata není skutkovou podstatou blanketní. Požadavek obviněné na to, aby tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku obsahovala odkaz na „jiný právní předpis“, je tudíž neopodstatněný. Stejně tak je bezpředmětný požadavek, aby tzv. skutková věta pojednávala o tom, že obviněná „znala normativní znak skutkové podstaty nedovolené překročení státní hranice v jeho obsahu a významu, v jakém je užíván v zákoně č. 216/2002 Sb.“ Znalost obsahu a významu právních pojmů v zásadě není podmínkou vzniku trestní odpovědnosti. Námitky uvedené v tomto bodě tedy shledal bezpředmětnými.

14. Závěrem státní zástupce, který se vyjádřil i k dalším námitkám dovolatelky, navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadený rozsudek krajského soudu zrušil a podle § 265l tr. ř. věc uvedenému soudu přikázal k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda je podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněné je přípustné, že bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

16. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněnou vznesené námitky naplňují dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na nějž odkázala. Tento dovolací důvod je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulaci zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů.

17. Protože Nejvyšší soud dospěl k poznatku, že argumentace obviněné obsažená v jejím dovolání neodůvodňuje procesní postup spočívající v odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a učinil následující zjištění:

IV.

Důvodnost dovolání

č. 8

18. Poté, co Nejvyšší soud shledal důvodným dovolání obviněné proto, že skutek, jímž byla uznána vinnou, neodůvodňuje vyvození její trestní odpovědnosti pro zločin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, zaujal stanovisko k jejím dalším dovolacím námitkám, přičemž uvedl:

19. Zjevně neopodstatněné je tvrzení obviněné, že rozhodnutí odvolacího soudu je zatíženo vadou spočívající v absenci popisu skutkových okolností, které by vyjádřily obligatorní znak skutkové podstaty trestného činu, tj. zavinění dovozatelky, a to v důsledku jí tvrzeného požadavku na podmíněnost závěru o její vině zjištěním o její znalosti příslušné mimotrestní normy („absentuje... popis skutkových okolností, které by uváděly, že odsouzená znala normu, na kterou odkazuje blanket, tedy zákon č. 216/2001 Sb., a podmínky, které tento zákon stanoví nebo znala normativní znak skutkové podstaty „nedovolení překročení státní hranice“ v jeho obsahu a významu, v jakém je užíván v zákoně č. 216/2012 Sb.“).

20. Zjevná neopodstatněnost tohoto tvrzení má zejména následující dvě příčiny.

21. Předně je nezbytné poukázat na to, že tato část dovolací argumentace obviněné vychází z nesprávné premisy, že trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku je trestným činem s blanketní skutkovou podstatou. V dané souvislosti je nezbytné připomenout, že blanketní (též blanketová) skutková podstata se obecně dovolává normy jiné nebo jiných, jistého druhu [k tomu viz též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 56: „Blanketní dispozice neodkazuje na určitou jedinečnou normu, ale obecně na normu nebo více norem určitého druhu (např. § 412 odkazuje na předpisy mezinárodního práva)“].

22. Ze znění skutkové podstaty trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku (jeho základní skutkové podstaty), podle níž se uvedeného trestného činu dopustí ten, kdo pro jiného organizuje nedovolené překročení státní hranice nebo jinému umožní či mu pomáhá nedovoleně překročit státní hranici nebo jinému po nedovoleném překročení státní hranice umožní či mu pomáhá přepravit se přes území České republiky nebo takové přepravení organizuje, nelze dovozovat, že by odkazovala (obecně) na nějakou normu či více norem určitého druhu. Není-li tomu tak, jak tvrdí dovozatelka, není dán důvod k tomu, aby jak z hlediska naplnění znaků objektivní stránky trestného činu, tak z hlediska naplnění znaků subjektivní stránky trestného činu (jak tvrdí dovozatelka) obsahovala tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku skutkové okolnosti, které zmiňuje obviněná.

23. Druhá nesprávnost vývodů dovolatelky spočívá v mylné představě o podmínkách zakládajících závěr o zaviněném jednání pachatele v případě skutkové podstaty tvořené tzv. normativním znakem.

24. Jak plyne již z výše uvedeného, skutková podstata trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku je skutkovou podstatou, jež při vymezení znaků objektivní stránky užívá tzv. normativního znaku, jímž se rozumí znak vyjádřený právním pojmem, vztahem či institutem jiného, tj. mimotrestního právního odvětví, aniž by se trestní zákon mimotrestního právního předpisu dovolával – blanketem či odkazem (srov. KRATOCHVÍL, V. kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 283).

25. Uvedená skutečnost však neznamená to, co dovozuje dovolatelka, tj. že by bylo nezbytné, aby v takovém případě skutková věta odsuzujícího rozsudku obsahovala popis skutkových okolností, z nichž by plynulo, že obviněná „normativní znak skutkové podstaty, nedovolené překročení státní hranice v jeho obsahu a významu, v jakém je užíván v zákoně č. 216/2012 Sb.“.

26. Z hlediska v trestním právu se uplatňující zásady odpovědnosti pachatele za jím zaviněné jednání a z toho vzešlý (trestněprávně významný) následek (zásady právní odpovědnosti subjektivní) totiž dostačuje v případě tzv. normativního znaku právě a jen tolik, co zmiňuje citací příslušného pramene sama dovolatelka, tj. že „... musí být zaviněním pachatele tento znak pokryt alespoň na úrovni laických představ..., což není nic jiného než vědomost o faktické stránce takového znaku“. Řečeno jinak, k trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin, jehož skutková podstata je vymezena tzv. normativním znakem, dostačuje, věděli-li o rozhodných skutkových okolnostech naplňujících tento znak. Závěr o jeho vině není podmíněn zjištěním, že v době činu znal přesný právní význam tohoto normativního znaku. Převedeno na příklad, zmocnil-li se pachatel věci, která není v jeho vlastnictví, není nezbytné pro závěr, že spáchal trestný čin krádeže, prokázání vědomosti o tom, že si uvědomoval, že jde o cizí věc, ale dostačuje jeho vědomost o tom, že mu tato věc nenáležela. Obdobně v případě trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku není nezbytné, aby měl pachatel vědomost přesného vymezení pojmu státní hranice v jejím vymezení v příslušných právních předpisech (v její definici obsažené v § 2 zákona č. 312/2001 Sb., o státních hranicích), ale dostačuje, že si je vědom toho, že tato linie vymezuje určitý zemský prostor, že vstup do něj je upraven a podléhá zvláštní proceduře (hraniční kontrole), že svou aktivitou (např. organizováním či pomocí) se podílí na jejím nedodržení příslušnou osobou (cizincem), a že tak (na úrovni laické představy) organizuje či pomáhá při nedovoleném překročení státní hranice daným jedincem. Ono „nedovolené“ překročení státní hranice pak vyjadřuje protiprávnost vážící se k mimotrestnímu předpisu (protiprávnost chápána ve vztahu k právnímu řádu jako celku), který je vyjádřen konstrukcí příslušného

normativního znaku skutkové podstaty, tj. protiprávnost, která je ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku podmínkou trestnosti činu pachatele (protiprávností trestní).

č. 8

27. Uvedené zásady by se promítly při posouzení činu obviněné, pokud by její skutkový základ (tak tomu však není) odůvodňoval právní posouzení jejího jednání podle § 340 tr. zákoníku. Není proto nezbytné, aby na uvedenou výhradu obviněné (např. citací příslušných ustanovení majících vztah k vymezení normativního znaku skutkové podstaty) bylo dovolacím soudem dále reagováno.

28. Zbývá jen dodat, že námitku směřující vůči absenci subjektivní stránky trestného činu – skrze její zpochybnění prostřednictvím poukazu na normativní znak skutkové podstaty – dovolatelka uplatnila bez konkrétnější vazby na svoji obhajobu, tj. aniž by ve svém mimořádném opravném prostředku poukázala na skutečnosti, po které by mělo být zvažováno, že se svého činu dopustila v negativním skutkovém omylu (podle jehož zásad se omyl o normativním znaku skutkové podstaty posuzuje), který by měl vést k její trestní neodpovědnosti vzhledem k absenci její vědomosti a představ o uvedeném normativním znaku (o rozhodných skutkových okolnostech naplňujících tento znak).

29. Vyjádření dovolacího soudu k této námitce lze uzavřít konstatováním, že z hlediska nezbytných náležitostí popisu skutku v tzv. skutkové větě výrokové části rozsudku není nezbytné, aby soud výslovně uvedl, že pachatel znal znak normativní znak skutkové podstaty v jeho obsahu a významu, jak jej užívá mimo trestní předpis, jehož se trestní zákoník nedovolává (odkazem či blanketem), neboť v tomto smyslu se ani zavinění pachatele ve vztahu k němu nevyžaduje.

30. Nejvyšší soud se dále vyjádřil k dalším námitkám obviněné, které rovněž neshledal opodstatněnými.

31. Protože Nejvyšší soud zjistil, že dovolání obviněné je důvodné v tvrzení, že jím napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 7 To 434/2013, je zatížen vadou spočívající v nesprávném hmotněprávním posouzení soudem zjištěného skutku, a tedy vadou zakládající důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. označený rozsudek částečně v celé části týkající se obviněné Ing. H. P. N. [v bodě I. 1)–3)]. Protože dovoláním napadený rozsudek spočívá na zjištění, že se obviněná trestného činu, tj. zločinu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, dopustila společně s obviněnými T. H. N. a T. H. L., kteří byli v bodě I. 1)–3) téhož rozsudku uznáni vinnými tímž trestným činem, bylo nutno při rozhodování o dovolání obviněné zohlednit § 265k odst. 2 věty třetí tr. ř., které s odkazem na § 261 tr. ř. upravuje princip *beneficium cohaesionis*. Protože důvody, pro které došlo k částečnému zrušení dovoláním napadeného rozsudku v části týkající se dovolatelky, svědčí i specifikovaným spoluobviněným, přistoupil Nejvyšší soud ke zrušení rozsudku odvolacího soudu i ohledně těchto obviněných, a to v případě obviněného T. H. L. v celém rozsahu týkajícím se tohoto obviněného, v případě obviněného T. H. N. ve výroku o vině

pod bodem I. 1)–3) a výroku o trestu (tj. s výjimkou výroku o vině obsaženého pod bodem II.). Současně byla zrušena i všechna rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozsudku odvolacího soudu.

32. Úkolem odvolacího soudu, jemuž byla věc ve zrušené části podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázána, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, je, aby s přihlédnutím k tomu, co obsahuje toto rozhodnutí (vázanost právním názorem v něm obsaženým – § 265s odst. 1 tr. ř.), o odvoláních těchto tří obviněných a odvolání podaného státním zástupcem ve vztahu k těmto obviněným znovu rozhodl. Žádoucí je, aby odvolací soud ve svém rozhodnutí zohlednil i to (a v potřebném rozsahu v odůvodnění svého rozsudku reagoval i na to), co obviněná uplatnila ve svém dovolání. Připomíná se, že v důsledku zrušení napadeného rozsudku výlučně z podnětu dovolání podaného obviněnou (v její prospěch) se v dalším řízení uplatňuje dosah § 265s odst. 2 tr. ř.

Č. 9

č. 9

Adhezní řízení

§ 206 odst. 3 a 4, § 228 a § 229 tr. ř.

O nároku poškozeného, který byl uplatněn včas a řádně podle § 43 odst. 3 tr. ř., je soud povinen vždy rozhodnout podle § 228 nebo § 229 tr. ř., a to ve výrokové části rozsudku. Soud nemusí učinit takový výrok jen v případě, že vydal usnesení podle § 206 odst. 3, 4 tr. ř. (nebo s analogickým použitím tohoto ustanovení), jímž vyslovil, že určitou osobu, která uplatňuje práva poškozeného, nepřipouští k hlavnímu líčení nebo že poškozený nemůže uplatňovat svůj nárok v trestním řízení. Neexistenci výroku, jímž byl soud povinen rozhodnout o uplatněném nároku poškozeného, nelze nahradit vysvětlením jen v odůvodnění rozsudku; pokud tak soud přesto učiní, jde v jeho rozhodnutí o chybějící výrok ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2015, sp. zn. 8 Tdo 469/2015, ECLI:CZ:NS:2015:8.TDO.469.2015.1)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného M. M. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. 55 To 303/2014, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci zrušil. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Jeseníku ze dne 23. 9. 2014, sp. zn. 1 T 56/2014, byl obviněný J. V. uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jehož se dopustil skutkem popsáním tak, že dne 28. 5. 2012 navštívil D. P. v místě jeho bydliště v J. a požádal ho o zapůjčení částky 60 000 Kč, kterou mu D. P. půjčil proti jeho současnému písemnému potvrzení, že půjčené peníze vrátí 31. 5. 2013, a takto obviněný jednal, ačkoli věděl, že svému závazku vůči D. P. nebude moci pro svoji značnou zadluženost v důsledku vět-

šího počtu v té době neuhrazených a rovněž řádně nesplácených úvěrů, které mu byly poskytnuty různými bankovními a nebankovními společnostmi, dostát, což se také stalo, když ve stanoveném termínu a přes písemnou upomínku ze strany D. P., ani později, půjčenou částku nesplatil a dosud mu ji dluží.

2. Obviněný byl za tento přečin odsouzen podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců.

3. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci jako soud odvolací rozsudkem ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. 55 To 303/2014, rozhodl o odvolání obviněného a poškozeného tak, že v bodě I. z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. rozsudek soudu prvního stupně zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněného podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil návrhu na potrestání Krajského státního zastupitelství v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. 2 KZK 1/2014, pro skutek popsáný ve shodě s tím, jak je shora uveden, v němž byl spatřován přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. V bodě II. odvolání poškozeného D. P. podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto rozsudku soudu druhého stupně podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného podle § 265b odst. 1 písm. g), k) a l) tr. ř. dovolání, protože shledal nesprávným rozhodnutí o zproštění obviněného a za vadné považoval i to, že nebylo rozhodnuto o nároku poškozeného.

5. Nejvyšší státní zástupce odvolacímu soudu ve vztahu k výroku o vině vytknul, že považoval čin obviněného naplňující formální znaky přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku za čin, který není pro společnost škodlivý, protože závažnost jednání obviněného nedosahovala obvyklé úrovně materiálního korektivu vyskytujícího se u trestných činů s toutéž právní kvalifikací. Neztotožnil se zejména s názorem odvolacího soudu o skutečné snaze obviněného konsolidovat své stávající půjčky s tím, že převážnou část peněz z nyní vylákané částky použil na uhrazení dluhů dříve vzniklých, ani že se jedná o ryze soukromoprávní vztah mezi obviněným, a tedy že nelze na tento případ aplikovat prostředky trestního práva. V této souvislosti dovolatel poukázal na konkrétní argumenty odvolacího soudu, které jednak nepovažoval za správné, protože nekorespondují s podmínkami stanovenými v § 12 odst. 2 tr. zákoníku ani s hledisky vymezenými ve stanovisku č. 26/2013 Sb. rozh. tr., a jednak postrádal v odůvodnění odvolacího soudu potřebné vysvětlení existence závažných důvodů zásadně snižujících

trestní odpovědnost obviněného za čin, který po formální stránce znaky trestného činu, jak shledal i odvolací soud, vykazuje.

6. Nejvyšší státní zástupce v dovolání s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. vylíčil odvolacímu soudu i vadné úvahy týkající se neuvedení výroku o náhradě škody. Poukázal na to, že jestliže odvolací soud podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání poškozeného, stalo se tak ve shodě s právním názorem soudu prvního stupně, že v rozhodnutí o nároku na náhradu škody tvrzeném poškozeným bránila nesplněná podmínka § 140b zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále převážně jen „zákon č. 182/2006 Sb.“), neboť v předmětném trestním řízení nebyl zajištěn majetek v majetkové podstatě obviněného jako dlužníka. Na druhé straně však nebylo možné po formální stránce přehlédnout, že se poškozený se svým nárokem řádně a včas k trestnímu řízení připojil, v řízení před soudem vystupoval v souladu s předepsaným postupem podle § 206 odst. 2 tr. ř., a proto za uvedeného stavu byly dány podmínky pro postup podle § 229 tr. ř. Takový výrok však v rozhodnutí odvolacího soudu v rozporu se zákonem chybí. Z těchto důvodů nejvyšší státní zástupce považoval napadené rozhodnutí za vadné ve výroku o vině i o náhradě škody.

7. Navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. 55 To 303/2014, v celém rozsahu a aby zrušil také případná další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a poté aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

8. K podanému dovolání se v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil prostřednictvím svého obhájce obviněný, jenž se plně ztotožnil s názorem odvolacího soudu o opodstatněnosti aplikace § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Svě jednání považoval za méně závažné a nevykazující znaky typických podvodných jednání, protože jeho snahou bylo skutečně řešit svoji nedobrou finanční situaci formou konsolidace půjček, a tedy tyto půjčky refinancovat. Oddlužení považoval až za poslední možné řešení. Zdůraznil, že peníze od poškozeného vložil na svůj bankovní účet a byly z nich uhrazeny splátky, s nimiž byl v prodlení, což byla podmínka nutná pro to, aby mohl o konsolidaci vůbec požádat. Uvedl, že důvěřoval propočtům bankovní poradkyně, podle nichž měl být v budoucnu po povolení konsolidace schopen svůj dluh vůči poškozenému řádně a včas uhradit. Jako laik v daném oboru neměl důvod nevěřit specialistovi. Namítl, že poškozený neměl zájem o informaci, k jakému účelu obviněný peníze potřebuje, avšak obviněný mu přesto tento důvod sám sdělil. Připomenul rovněž, že závazek vůči poškozenému uvedl v návrhu na oddlužení, včetně jeho vyčíslení, což rovněž vylučuje jeho podvodný záměr. Nesouhlasil ani s dovolací námitkou ohledně chybějícího výroku o náhradě škody, neboť má za to, že výrok, jehož se dožaduje dovolatel, by byl

procesněprávně neuplatnitelný z důvodů podle § 104 odst. 1 o. s. ř. a § 109 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb. Protože se neztotožnil s výhradami uplatněnými v dovolání, navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265j tr. ř. zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

č. 9

9. Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), shledal, že dovolání netrpí vadami, pro které by je mohl odmítnout, a proto přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí z důvodů, jak jsou podány v dovolání, nemůže obstát.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Dovolatel se domáhal nápravy vadnosti napadeného rozhodnutí odvolacího soudu s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť odvolací soud po přezkoumání odvolání obviněného za podmínek § 254 odst. 1 tr. ř. vydal rozhodnutí, které ve vztahu ke zprošťujícímu výroku o vině podle § 226 písm. b) tr. ř., že čin, jímž byl obviněný uznán vinným, není trestným činem, zakládá vadu v jiném nesprávném právním posouzení podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. dovolatel opřel o námitku, že napadené rozhodnutí neobsahuje výrok o náhradě škody podle § 229 tr. ř., což označený důvod, o něž lze dovolání opřít v případě chybějícího výroku, naplňuje.

11. Nejprve se dovolací soud zevrubně vypořádal s těmi výhradami dovolatele uplatněnými na podkladě důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jež směřovaly proti nesprávnosti právního závěru odvolacího soudu, že čin obviněného není z důvodů subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku trestným činem.

12. Názor odvolacího soudu shledal nesprávným a v daných souvislostech neudržitelným, v důsledku čehož nemohlo napadené rozhodnutí ohledně zprošťujícího výroku obstát, a proto bylo zrušeno.

13. Kromě tohoto Nejvyšší soud shledal opodstatněným dovolání nejvyššího státního zástupce i ve vztahu k vadě přezkoumávaného rozhodnutí vztahující se k neexistujícímu výroku o náhradě škody opřené o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný.

14. Chybějícím je výrok, který není ve výroku jako celku obsažen v určitém rozhodnutí, přestože podle zákona ho měl soud pojmout do výrokové části, a to popřípadě i z důvodu, že jeho vyslovení navrhovala některá ze stran (srov. rozhodnutí č. 34/2000 Sb. rozh. tr.).

č. 9

15. Dovolatelem je v napadeném rozhodnutí za chybějící výrok považován jakýkoliv výrok o náhradě škody, protože žádný takový výrok (podle § 229, eventuálně § 228 nebo § 206 tr. ř.) učiněn nebyl.

16. Odvolací soud (viz strana 6 rozsudku přezkoumávaného rozhodnutí) k důvodům odvolání podanému poškozeným proti rozsudku soudu prvního stupně, jimiž poškozený brojil proti tomu, že soud prvního stupně o jeho včas a řádně uplatněném nároku na náhradu škody nerozhodl, dospěl ke zcela shodnému závěru jako nalézací soud, že v rozhodování o nároku poškozeného na náhradu škody mu brání překážka plynoucí z § 140b zákona č. 182/2006 Sb., když v trestním řízení o tomto trestném činu nebyl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka, který by omezení plynoucí z předmětného ustanovení insolvenčního zákona mohl prolomit. Proto i odvolací soud dospěl k závěru, že o nároku poškozeného rozhodnout nelze, a to rovněž s odkazem na § 140a a § 140b zákona č. 182/2006 Sb.

17. Nejvyšší soud tento závěr shledal nesprávným, a to z následujících důvodů. Z obsahu spisu se podává, že poškozený D. P. se se svým nárokem na náhradu škody k trestnímu řízení proti obviněnému formálně připojil v průběhu přípravného řízení (č. 1. 55 spisu), když navíc si zvolil i zmocněnce (č. 1. 40), který byl vyzooměn o nařízení hlavního líčení konaném dne 20. 5. 2014 (č. 1. 160 až 163 spisu), k němuž se stejně jako poškozený dostavil. Poškozený před zahájením dokazování toto své připojení potvrdil a konkretizoval tak, že „se připojuje k trestnímu řízení vůči obviněnému s nárokem na náhradu škody ve výši 60 000 Kč“ (č. 1. 175 *verte* spisu). Zmocněnec poškozeného (v substituci) se účastnil i následného hlavního líčení dne 23. 9. 2014 (č. 1. 181 a násl.), kde mu bylo mimo jiné přiznáno i právo závěrečného návrhu, v němž upřesnil, že „v případě vydání odsuzujícího rozsudku navrhuje, aby bylo obviněnému uloženo zaplatit poškozenému na náhradě škody 66 000 Kč“.

18. Ze všech těchto kroků soudu prvního stupně je zřejmé, že o postavení D. P. jako poškozeného v rámci tohoto trestního řízení neměl pochybnosti, proto také nerozhodl podle § 206 odst. 3, 4 tr. ř., podle něhož by měl postupovat, shledal-li by, že práva poškozeného uplatňuje osoba, které toto právo zřejmě nepřísluší. Jestliže by soud zjistil podmínky pro takový postup, musel by rozhodnout usnesením, že takovou osobu jako poškozeného k hlavnímu líčení nepřipouští, a v jakém rozsahu tak v konkrétní situaci činí, anebo když bylo o nároku poškozeného rozhodnuto v občanskoprávním nebo jiném příslušném řízení. Z toho plyne, že rozsah práv poškozeného, jenž svá práva uplatnil podle § 43 odst. 1, 3 tr. ř., lze omezit jen na základě usnesení soudu vydaného za podmínky § 206 odst. 3, 4 tr. ř. Pokud však soud takové rozhodnutí neučiní, je nutné práva

a rozsah, jak je uplatnil, respektovat a některým z postupů vymezených § 228 nebo § 229 tr. ř. o nich rozhodnout, a toto rozhodnutí vyjádřit i výrokem o náhradě ve výrokové části rozsudku.

19. Poškozený v přezkoumávané věci po formální stránce splnil všechny zákonné předpoklady § 43 odst. 1, 3 tr. ř., jež žádný ze soudů nezpochybnil. Protože soudy neshledaly žádnou překážku (§ 44 odst. 3 tr. ř.), která by jim bránila v tom, aby jmenovanému status poškozeného přiznaly, avšak o jeho nároku nerozhodly, nýbrž jen v odůvodnění svých rozhodnutí uvedly, že pro neúčelnost rozhodnout nelze, jde o nezákonný postup odporující pravidlům § 228 a 229 tr. ř.

20. Podle § 228 odst. 1 tr. ř., odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu v rozsudku, aby poškozenému nahradil majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas uplatněn (§ 43 odst. 3 tr. ř.), nestanoví-li tento zákon jinak; nebrání-li tomu zákonná překážka, soud uloží obžalovanému vždy povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže je výše škody nebo bezdůvodného obohacení součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným, a škoda v této výši nebyla dosud uhrazena nebo bezdůvodné obohacení nebylo dosud v tomto rozsahu vydáno.

21. Není-li podle výsledků dokazování pro vyslovení povinnosti k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení podklad nebo bylo-li by pro rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení třeba provádět další dokazování, jež by podstatně protáhlo trestní řízení, soud podle § 229 odst. 1, 2 tr. ř. odkáže poškozeného s celým nárokem nebo jen s jeho částí na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem.

22. Podle § 229 odst. 3 tr. ř., jestliže soud obviněného obžaloby zproští (tak, jak to učinil odvolací soud v projednávané věci), odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení vždy na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem.

23. Z uvedeného vyplývá, že o nároku poškozeného, který byl uplatněn včas a řádně podle § 43 odst. 3 tr. ř., je soud povinen vždy rozhodnout podle § 228 nebo § 229 tr. ř., a to ve výrokové části rozsudku. Soud nemusí učinit takový výrok jen v případě, že vydal usnesení podle § 206 odst. 3, 4 tr. ř. (nebo s analogickým použitím tohoto ustanovení), jímž vyslovil, že určitou osobu, která uplatňuje práva poškozeného, nepřipouští k hlavnímu líčení nebo že poškozený nemůže uplatňovat svůj nárok v trestním řízení. Neexistenci výroku, jímž byl soud povinen rozhodnout o uplatněném nároku poškozeného, nelze nahradit vysvětlením jen v odůvodnění rozsudku; pokud tak soud přesto učiní, jde v jeho rozhodnutí

o chybějící výrok ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Z těchto důvodů je uvedený důvod dovolání naplněn i v projednávané věci, v níž odvolací soud podle uvedených ustanovení nepostupoval, a to i přesto, že po celé trestní řízení byla D. P. přiznána práva poškozeného ve smyslu § 43 odst. 1, 3 tr. ř. Odvolací soud rozhodl vadně, pokud nenapravit pochybení soudu prvního stupně, který o nároku poškozeného ve vytýkaném smyslu nerozhodl, když odvolání poškozeného jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl, protože se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že o nároku poškozeného s ohledem na § 140a a § 140b zákona č. 182/2006 Sb. rozhodnout nelze.

24. Podle § 140b zákona č. 182/2006 Sb., nejde-li o řízení uvedená v § 140a zákona č. 182/2006 Sb., nelze v jiných soudních nebo rozhodčích řízeních po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 zákona č. 182/2006 Sb.); to neplatí, jde-li o pohledávky věřitelů na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka. K rozhodnutím vydaným v rozporu s tímto zákazem se v insolvenčním řízení nepřihlíží. Takové rozhodnutí nelze po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku vydat, a bude-li přesto vydáno, v insolvenčním řízení se k němu nebude přihlížet. Není-li možné v řízení z uvedeného důvodu pokračovat, soud jej může přerušit svým rozhodnutím vydaným podle § 109 o. s. ř. (srov. HÁSOVÁ, J. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 459, 460).

25. Je-li v průběhu trestního řízení, v němž poškozený uplatnil vůči obviněnému nárok na náhradu škody způsobené trestným činem (nebo i nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení) zjištěn insolvenčním soudem úpadek obviněného (vydáno rozhodnutí o úpadku obviněného), § 140b zákona č. 182/2006 Sb. od okamžiku zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku nedovoluje přiznat poškozenému požadovanou částku v adhezním řízení v jiném případě než v tom, který je jako výjimka obsažen v textu § 140b tohoto zákona.

26. V posuzované věci, jak je shora uvedeno, dne 2. 10. 2012 obviněný podal na sebe (na svůj majetek) „insolvenční návrh“ spojený s „návrhem na povolení oddlužení“ (takto jeho podání označuje i insolvenční rejstřík). Dne 29. 10. 2012 Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (insolvenční soud) vydal pod sp. zn. KSOL 16 INS 24046/2012 „rozhodnutí o úpadku“ obviněného, s nímž v souladu s § 148 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb. spojil i „rozhodnutí o způsobu řešení úpadku“ (rozhodnutí, jímž obviněnému povolil oddlužení, č. 1. 29 až 31). Usnesením ze dne 10. 1. 2013 insolvenční soud schválil oddlužení obviněného

ho plněním splátkového kalendáře po dobu pěti let (§ 406 odst. 1 a 3 zákona č. 182/2006 Sb., č. l. 32 až 35 spisu). Podstatné tedy je, že bylo vydáno „rozhodnutí o úpadku“ (§ 136 insolvenčního zákona), jehož účinky trvaly v době rozhodování soudu v adhezním řízení, přičemž obecně platí, že neurčí-li jinak svým rozhodnutí insolvenční soud, trvají účinky „rozhodnutí o úpadku“ až do skončení insolvenčního řízení. Za této situace nelze v adhezním řízení sice rozhodnout o přiznání nároku na náhradu škody, ale poškozené je třeba s jejich nároky podle § 229 tr. ř. odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 20/2003 Sb. rozh. tr., které s ohledem na novelizované ustanovení insolvenčního zákona v § 140a až 140e zákonem č. 294/2013, s účinností od 1. 1. 2014, lze přiměřeně nyní aplikovat).

27. Povinnosti rozhodnout v naznačeném případě podle § 229 odst. 1, eventuálně 3, tr. ř. se žádný ze soudů nemohl zprostit s odkazem na probíhající a dosud neskončené insolvenční řízení s odůvodněním, že v trestním řízení nebyl zajištěn majetek v majetkové podstatě obviněného.

28. Protože bylo nesprávným shledáno rozhodnutí odvolacího soudu jak ve zprošťujícím výroku, tak i pokud o nároku poškozeného nerozhodl (v daném případě podle § 229 odst. 3 tr. ř.), Nejvyšší soud v souladu se zásadou zakotvenou v § 265p odst. 1 tr. ř. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. 55 To 303/2014, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a poté podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Č. 10

č. 10

Vražda s rozmyslem

§ 140 odst. 2 tr. zákoníku

U zločinu vraždy spáchané s rozmyslem podle § 140 odst. 2 tr. zákoníku není rozhodné, zda pachatel s rozmyslem jednal po celou dobu útoku, ale postačí, že rozmysl jako kvalifikační znak byl shledán v části útoku, v jehož průběhu pachatel jednal zpočátku v afektu, který později odezněl. Potřebné je rozlišit, která část činu byla vykonána v náhlém hnutí myslí (afektu) a kdy nastoupil rozmysl jako uvážené jednání, které se vztahuje ke způsobu, jak byla vůle pachatele v průběhu skutku realizována, protože rozmysl na straně pachatele nemůže existovat souběžně s afektem.

O jednání s rozmyslem se může jednat např. tehdy, když pachatel proti poškozenému nejprve zaútočil v afektu, v němž poškozenému způsobil závažná zranění, která by však bezprostředně nevedla k jeho smrti, avšak následně zraněného poškozeného na určitou dobu opustil, a když se k němu vrátil, ve vražedném jednání pokračoval. Okamžik, kdy od poškozeného odešel, v tomto případě představuje rozhodný mezník, který působil na psychiku pachatele, jenž měl příležitost si uvědomit jak nastalou situaci, kterou přivodil, tak i své další kroky. Jestliže bez jakéhokoli dalšího vnějšího podnětu mu pachatel po svém návratu zasadil nožem další rány a účinným opakovaným mechanismem již zraněného poškozeného cíleně usmrtil, jednal s racionální kontrolou svědčící o úmyslném usmrcení s rozmyslem.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 998/2015, ECLI:CZ:NS:2015:8.TDO.998.2015.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného K. K. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 4 To 19/2015, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 29 T 6/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 7. 11. 2014, sp. zn. 29 T 6/2014, byl obviněný K. K. uznán vinným zločinem vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku, kterého se podle popsá-

ných skutkových zjištění dopustil tím, že dne 19. 8. 2013 kolem 13:40 hodin v R. n. M., v provozní místnosti restaurace N. L., v průběhu slovní rozepravy, v rámci které se na něm J. O. dožadoval vyplacení výhry z výherního automatu a přitom se pokoušel uchopit jeho číšnický flek, který měl umístěn v samostatné kapse na přední straně pravého stehna, J. O. fyzicky napadl masivním kuchyňským nožem o délce čepele 15 cm tak, že jej nejméně čtyřikrát bodl do oblasti levé lopatkové krajiny a mezi lopatky, čímž mu způsobil člunkovitou ránu $3 \times 0,4$ cm s bodnořezným kanálem zasahujícím do svalu při hřebeni lopatky délky 5 cm, člunkovitou ránu $2,6 \times 0,3$ cm s bodnořezným kanálem zasahujícím do svaloviny délky 6,5 cm, ránu $1,9 \times 0,2$ cm s bodnořezným kanálem, který zasahoval pouze ke svalové povázce bez jejího poranění, a ránu $2,6 \times 0,4$ cm, jejíž bodnořezný kanál délky 4,5 cm zasahoval až ke spojení žebra a obratle s nálezem hloubky 0,1 cm v místě spojení, poté, co J. O. v důsledku vedeného útoku upadl, ho na zemi nechal ležet a odešel do výčepu obsluhovat přítomné hosty, o něco později se však do provozní místnosti vrátil, a ačkoli registroval, že J. O. je zraněný, nepřivolal mu pomoc, ale bez jakéhokoli vnějšího podnětu pokračoval v jeho fyzickém napadání, opakovaně ho nožem bodal do oblasti pod levou lopatkou a v levé bederní krajině, čímž mu způsobil bodnořeznou ránu velikosti $2,5 \times 0,5$ cm s bodnořezným kanálem délky 3,5 cm pronikajícím do svaloviny, skobovitou ránu s rameny o velikosti 4,2 cm a 2 cm s drobnými povrchními kožními nářezy odstupujícími z okrajů s bodnořezným kanálem zasahujícím do svaloviny při páteři, protínajícím dvanácté žebro a zasahujícím jedenácté žebro s dvojitým průnikem do levé pohrudniční dutiny a poraněním dolního laloku levé plicе, ránu velikosti $1,2 \times 0,5$ cm přecházející do povrchního kožního nářezu velikosti $8,5 \times 0,2$ cm s bodnořezným kanálem délky 2 cm zasahujícím do podkoží s prokrvácením v okolí velikosti $2 \times 2,5$ cm a povrchní kožní nářez velikosti $6,5 \times 0,6$ cm, dále J. O. bodal do oblasti pravé přední dolní části hrudníku, kde mu způsobil člunkovitou ránu velikosti $1,6 \times 0,3$ cm s bodnořezným kanálem končícím 0,6 cm hlubokým nářezem hrudní kosti v úrovni pátého žebra, člunkovitou ránu na kůži velikosti $3,5 \times 0,7$ cm s bodnořezným kanálem délky 18 cm protínajícím přední část sedmého žebra a zasahujícím přední část šestého žebra vpravo s průbodem středního laloku pravé plicе, pravé boční plochy osrdečníku a boční stěny pravé síně, končícím v oblasti mezisíňového septa, ránu velikosti $3,5 \times 0,5$ cm s bodnořezným kanálem délky 8 cm jdoucím rámcově celou silou stěny trupu a pokračující přední horní částí pravého jaterního laloku s přetnutím velkých cév v jaterní tkáni průměru až 0,5 cm a další drobná nařiznutí kůže na různých místech těla, J. O. také rdousil, čímž mu způsobil zlomeninu pravého horního rohu štítné chrupavky s prokrvácením okolí, přičemž poškozený zemřel téhož dne krátce po vzniku zranění na vykrvácení, zejména při bodnořezném poranění pravé síně komorní. J. O. přitom chtěl usmrtit, neboť ke svému útoku použil

masivní nůž, údery proti němu opakoval, vedl je s velkou razancí a cíleně je směřoval proti horní polovině těla poškozeného, kde se nachází orgány důležité pro život každého člověka, přičemž v útoku na J. O. pokračoval i poté, co již ležel na zemi, a bylo zřejmé, že je zraněný.

č. 10

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání šestnácti roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou.

3. Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací usnesením ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 4 To 19/2015, odvolání obviněného podané proti shora citovanému rozsudku soudu prvního stupně podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

II.**Dovolání a vyjádření k němu**

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť skutek, jenž mu je kladen za vinu, byl nesprávně právně kvalifikován jako zločin vraždy. Za přijatelný považoval zločin zabití podle § 141 odst. 1 tr. zákoníku nebo zločin ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 1, 5 tr. zákoníku, případně nedbalostní ublížení na zdraví s následkem smrti, protože nepovažoval za správný závěr soudů o tom, že ve druhé fázi jednal s rozmyslem, když věděl, že je poškozený zraněn, odešel obsluhovat hosty, a teprve až když se vrátil zpět k poškozenému, racionálně směřoval k zamýšlenému cíli zbavit poškozeného života. Obviněný soudům vytkl, že nesprávně posoudily důvody, které vedly ke zranění poškozeného, protože mezi oběma fázemi jeho útoku vůči poškozenému nelze spatřovat jednání v rozmyslu poškozeného usmrtit, neboť se prvotně bránil útoku poškozeného, když se snažil odstranit nůž z jeho ruky, přičemž utrpěl zjištěná drobná řezná poranění na své ruce. Právě při této manipulaci přepadl na poškozeného a došlo k prvnímu bodnutí do přední části těla poškozeného, což byla náhoda, a žádná jiná pohnutka na jeho straně nebyla prokázána.

5. Obviněný brojil proti správnosti závěrů znalce MUDr. M. D. ohledně možného mechanismu vzniku rány č. 10, již určil jako bezprostřední příčinu smrti poškozeného, a u hlavního líčení dne 26. 9. 2014 výslovně připustil, že tato rána směřující do srdce poškozeného mohla vzniknout tím, že na poškozeného přepadl. Soud ale vycházel až z následného změněného závěru znalce, v němž podřep odmítl jako nedostatečný k vyvolání kinetické energie nezbytné pro vniknutí nože do těla poškozeného, aniž by zkoumal výškové poměry obviněného a polohu jeho těla. Vrchní soud přitom odmítl provést rekonstrukci činu jako nadbytečnou. Pokud MUDr. M. D. jako znalec připustil možnost i pasivního vzniku rány, nemůže být bez dalšího považována obhajoba obviněného za vyvrácenou, když ze znaleckého posudku vyplývá, že rána do srdce vedla ve směru shora dolů, tedy

způsobem odpovídajícím obhajobě o napadnutí na poškozeného. Nejisté závěry znalců považoval za účelové a nejasné. Obviněný též poukázal na zásadu *in dubio pro reo*, když závěr o příčině a vzniku konkrétních bodných ran v přední části těla není bez rekonstrukce a vyšetřovacího pokusu a rovněž bez provedení revizního znaleckého posudku přijatelně prokázán. Skutkový stav tedy nebyl podložen dostatečnými důkazy a nebyl řádně objasněn, a to ani ve vztahu k tomu, zda poškozený měl v ruce nůž a že s ním zaútočil jako první.

č. 10

6. S odkazem na provedené dokazování a závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie, obviněný též konstatoval, že byl po prvním ataku proti poškozenému v psychickém stavu silného rozrušení, jednal iracionálně, pokud nepřivolal pomoc, což svědčí o stavu silného rozrušení způsobeném strachem, úlekem, zmatkem či jiným omluvitelným hnutím myslí včetně předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, tedy v situaci pro něj extrémně stresující, neboť byl poškozeným neočekávaně napaden velice razantním, agresivním způsobem. Svůj špatný psychický stav vysvětloval i tím, že byl svým zaměstnavatelem T. R. pracovním přetěžován a špatně placen. Jeho výpověď považoval za rozpornou se všemi dalšími svědeckými výpověďmi, zejména v tvrzení, že o požadavku na výhru poškozeného nevěděl, ač je nesporné, že mu obviněný SMS hlásil, že poškozený hraje v restauraci na automatech.

7. Podle obviněného soudy nesprávně shledaly, že nejednal z omluvitelné pohnutky. V tomto stavu se nacházel i ve druhé fázi, v níž též konal ve strachu o svůj život, neboť byl poškozeným přímo ohrožován na životě, kdy proti němu poškozený zaútočil nožem z bezprostřední blízkosti, a on se pouze snažil tomuto útoku zabránit přetočením nože v ruce poškozeného směrem od sebe, přičemž však došlo opět k jeho přepadnutí na poškozeného a proniknutí nože do přední části těla poškozeného. O stav silného rozrušení šlo proto, že měl strach o své zdraví a život, a to i pro předchozí zavrženíhodné jednání poškozeného, jemuž odpovídají i další dvě rány způsobené v přední části těla poškozeného. Silné rozrušení bylo nezbytné posuzovat a hodnotit z pohledu jeho osobnosti, jak byla charakterizována znalci, kteří mimo jiné u něj zjistili psychosomatické reakce s afektivitou, což jsou rysy, jež ve svém souhrnu ovlivňují intenzitu silného rozrušení obviněného, a jak vyplynulo ze znaleckého posudku PhDr. A. S., obviněný jednal zkratovitě, iracionálně a v afektu. Všechny tři rány v přední části těla poškozeného jsou lokalizovány na malém prostoru, zjevně z důvodu nalehnutí obviněného na poškozeného, kdy nebyl větší prostor pro rozptýlení ran. Pokud by byly rány způsobeny s rozmyslem a velkým švihem, pak by jejich lokace musela být rozptýlenější.

8. Zvlášť surový způsob provedení jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 140 odst. 3 písm. i) tr. zákoníku podle obviněného nemá oporu v provedeném dokazování. Počet ran měl být hodnocen s přihlédnutím k okolnostem, za nichž jednal, především se zřetelem na to, že šlo o zkratovitě jednání, z omluvitelného hnutí myslí a v důsledku předchozího zavrženíhodného

č. 10

jednání poškozeného bez rozmyslu usmrtit poškozeného v obou částech jednání, a že se tudíž nejednalo o promyšlený, cílený, surový či trýznivý útok proti poškozenému. Pokud vrchní soud naplnění tohoto kvalifikačního znaku odůvodnil větším počtem ran, který je značný i podle znalců, nemohou tyto argumenty samy o sobě obstát. Rdoušení, jež má podle názoru vrchního soudu umocňovat správnost závěru o rozmyslu pachatele usmrtit poškozeného, dovolatel popřel s tím, že pro aktivní škrcení absentují otisky prstů, které obvykle bývají na kůži oběti vidět, když znalci nevyloučili v obecné poloze možnost vzniku zlomeniny pravého horního rohu štítné chrupavky i pasivním jednáním, např. pádem, o čemž však obvykle svědčí přítomnost podlitiny, která v této věci nebyla zjištěna.

9. Obviněný brojil také proti závěru soudů o úmyslném zavinění (§ 15 tr. zákoníku), neboť k použití nože došlo vlivem náhody, a nikoli cíleně, když na něj poškozený poprvé zaútočil ve chvíli, kdy si připravoval jídlo, a z toho důvodu také v ruce držel nůž. Ve druhé fázi to byl opět prvotně poškozený, kdo držel nůž a mířil proti dovolateli, který v reakci na tento útok obrátil nůž od sebe, čímž zavrával a padnul na poškozeného. Další rány již byly motivovány nastalou situací a iracionálním jednáním obviněného v důsledku silného rozrušení vyvolaného strachem, úlekem, zmatkem či jiným omluvitelným hnutím myslí, včetně zavrženíhodného jednání poškozeného. Z uvedených důvodů je proto možné přičítat mu toliko nedbalostní zavinění, tzn. lhostejnost k následku, a nikoli zavinění úmyslné, čemuž by měla být přizpůsobena i právní kvalifikace, která nemůže spočívat v trestném činu vraždy. Učiněné právní závěry jsou v posuzované věci ve zjevném nepřiměřeném rozporu s provedenými důkazy, a to včetně skutkového posouzení věci.

10. Na základě těchto skutečností obviněný navrhl, aby dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 4 To 19/2015, i rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 7. 11. 2014, sp. zn. 29 T 6/2014, a rozhodl tak, že se věc přikazuje Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci k novému projednání a rozhodnutí.

11. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství, který pokládá podstatnou část dovolací argumentace obviněného za nepodřaditelnou pod uplatněný dovolací důvod, zejména pokud jde o námitky, kterými obviněný zpochybňoval skutková zjištění soudů a hodnocení důkazů ze strany soudů a prováděl vlastní hodnocení důkazů za současného předkládání vlastní verze skutkového děje. Vzhledem k tomu, že se oba soudy v odůvodnění svých rozhodnutí řádně s námitkami obviněného vypořádaly, nedovodil existenci extrémního nesouladu mezi provedenými skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, když z nich naopak vyplývá, že soudy postupovaly v souladu s pravidly zakotvenými v § 2 odst. 5, 6 tr. ř., přičemž odůvodnění rozhodnutí splňují požadavky zakotvené v § 125 odst. 1 a v § 134 odst. 2 tr. ř. Zjištěný a ve výroku o vině popsáný skutek je podle státního zástupce dostatečným podkla-

dem pro závěr o naplnění základních i kvalifikačních znaků zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku, a to i ve vztahu ke znakům spáchání činu s rozmyslem a zvlášť surovým způsobem. Ztotožnil se se závěry odvolacího soudu a v podrobnostech pro stručnost odkázal na strany 9 až 14 napadeného usnesení, kde se vrchní soud v potřebném rozsahu vypořádal se všemi námitkami obviněného. Protože vytýkané vady v přezkoumávaných rozhodnutích neshledal, navrhl dovolání obviněného odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

III.

Připustnost dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a zkoumal, zda uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze považovat za důvod dovolání v tomto zákonném ustanovení vymezený.

13. Obviněný v dovolání označil pouze důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jímž lze vytýkat, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

14. Tento dovolací důvod slouží zásadně k nápravě právních vad, pokud vyplývají z nesprávného právního posouzení skutku anebo z jiného nesprávného hmotněprávního posouzení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 5 Tdo 708/2006). Označený důvod musí být obsahově tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen v napadeném rozhodnutí, a teprve v návaznosti na takové tvrzené a odůvodněné hmotněprávní pochybení lze vytýkat i nesprávná skutková zjištění (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03). Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu je skutek, jak byl soudy zjištěn a popsán v příslušném výroku, případně jeho rozvedení v odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů.

15. Podstata námitek, které lze vznášet prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., spočívá v právní problematice, a nikoliv ve výhradách proti skutkovým zjištěním, neboť postup při zjišťování skutku, jakož i jeho popis ve výroku rozsudku, jsou procesní kategorie založené na procesních ustanoveních § 2 odst. 5, 6, § 125, eventuálně § 134 tr. ř., proto je zásadně nelze namítat na podkladě uvedeného, ale ani žádného jiného dovolacího důvodu.

16. Zmíněná hlediska se neuplatní pouze při zjištění zjevné absence srozumitelného odůvodnění rozsudku, kardinálních logických rozporů ve skutkových zjištěních a z nich vyvozených právních závěrech, opomenutí a nehodnocení stěžejních

důkazů, což jsou skutečnosti zakládající tzv. extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1800/10).

č. 10

17. Nejvyšší soud z obsahu podaného dovolání shledal, že obviněný kritériím pro podání dovolání podle důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nedostal výhradami, že soudy nesprávně hodnotily některé důkazy, např. výpověď svědka T. R., nebo že znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, nejsou objektivní a přesvědčivé, nebo pokud vytýkal, že soudy neprovedly jím navrhované důkazy. Se zřetelem na vytýkaný extrémní nesoulad však Nejvyšší soud posuzoval postupy soudů obou stupňů a ve vztahu k obviněným v této souvislosti vytýkaným nedostatkům shledal, že soudy provedly obsáhlé dokazování, zkoumaly řádně ve věci zajištěné důkazy a na vinu obviněného usuzovaly z celého komplexu důkazních prostředků, jež provedly zákonem předepsaným způsobem.

18. Skutková zjištění učiněná na základě zákonem předepsaného a ničím nezpochybněného procesu jsou dostatečným základem, aby bylo možné od nich odvozovat právní závěry o správnosti použité právní kvalifikace ve smyslu námitek, které obviněný v souladu s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatnil. Výsledky provedeného dokazování přitom zásadně vyvracejí obhajobu obviněného, že byl vyprovokován předchozím zavrženíhodným jednáním poškozeného, které mělo nejprve podobu agresivních verbálních a fyzických útoků ve snaze domoci se výplaty výhry z herního automatu a posléze ve druhé fázi ozbrojeného útoku nožem, a tudíž je nutné navázat na výše již uvedené skutkové závěry. Z učiněných zjištění se nepodává žádná skutečnost, která by svědčila o předchozím zavrženíhodném jednání ze strany poškozeného, neboť jeho snaha domoci se vyplacení výhry, na kterou měl nárok, není tou skutečností, která by byla pod pojem předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného podřaditelná, protože za ně se považuje jednání, jež lze označit např. za tzv. provokaci, tj. chování v příkrém rozporu s morálkou, svědčící o morální zvrhlosti, bezcitnosti apod. Takové chování na straně poškozeného, jak bylo soudy prokázáno, se rozhodně nejednalo (srov. rozhodnutí č. 14/2011 Sb. rozh. tr.).

IV.

Důvodnost dovolání

19. Nejvyšší soud považuje uvedenými skutečnostmi za prokázány podstatný průběh činu, který soudy správným procesním postupem zjistily a popsaly ve výroku rozsudku soudu prvního stupně a v navazujících částech odůvodnění napadených rozhodnutí. Čin se odehrál tak, že započal ve 13:40 hodin a probíhal ve dvou fázích. V první došlo k vyvrcholení rozepře mezi obviněným coby zaměstnancem herny povinným k výplatě výhry a poškozeným jako hostem

herny oprávněně žádajícím vyplacení výhry, jež mu od předešlého dne nebyla vyplacena. Poškozený se dostavil do provozní místnosti restaurace a dožadoval se na obviněném, aby mu ji vydal, a přitom se pokoušel uchopit číšnický flek, který měl obviněný při sobě. Obviněný v té době měl v ruce kuchyňský nůž, jímž poškozeného nejméně čtyřikrát bodl do oblasti levé lopatkové krajiny a mezi lopatky. Zraněný poškozený J. O. v důsledku utrpených zranění upadl, a když obviněný odešel do restaurace, byl však schopen zavolat své přítelkyni V. Š., které opakovaným telefonátem sdělil, že je pobodaný, a žádal ji o pomoc. Obviněný po krátké době, co obsluhoval hosty v restauraci, se do provozní místnosti vrátil, a nejenže poškozenému nepřivolal pomoc, ale bez vnějšího podnětu pokračoval v jeho fyzickém napadání. Opakovaně ho nožem znovu napadal tak, že do oblasti pod levou lopatkou mu zasadil tři rány a třikrát jej bodl do oblasti pravé přední dolní části hrudníku. Kromě toho mu způsobil další drobná naříznutí kůže na různých místech těla, a navíc jej i rdousil. Poškozený zemřel téhož dne krátce po vzniku zranění na vykrvácení, zejména při bodnořezném poranění pravé síně komorní, k níž podle znalců došlo ránou délky 18 cm, jež prořála přední část sedmého žebra a probodla střední lalok pravé plíce, pravou plochu osrdečníku a boční stěnu pravé stěny srdeční síně. Obviněný zde poškozeného zanechal, a to až do doby, kdy tělo bylo po 18. hodině nalezeno, a to i přesto, že V. Š. poškozeného v důsledku jeho předchozího telefonátu v restauraci v odpoledních hodinách hledala.

20. Na podkladě těchto skutkových okolností Nejvyšší soud zkoumal opodstatněnost výhrad obviněného, které směřovaly proti tomu, že neměl v úmyslu poškozeného usmrtit, že nejednal s rozmyslem ani zvlášť surovým způsobem, nýbrž v afektu vyvolaném strachem, úlekem, omluvitelným hnutím mysli a předchozím zavrženímhodným jednáním poškozeného, a že soudy tudíž měly užít buď právní kvalifikaci podle § 141 odst. 1 tr. zákoníku, nebo podle § 146a odst. 1, 5 tr. zákoníku. Na základě těchto výhrad Nejvyšší soud posuzoval, zda je dovolání obviněného opodstatněné.

21. Zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku se dopustí, kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení a tento čin spáchá zvlášť trýznivým nebo surovým způsobem. V tomto ustanovení je uvedena samostatná skutková podstata trestného činu vraždy, která však z hlediska své povahy je skutkovou podstatou kvalifikovanou (nikoli základní), byť používá poněkud odlišnou legislativní techniku, než je jinak v trestním zákoníku obvyklé, když neodkazuje na odstavec 1, ale jeho text znovu opakuje – „jiného úmyslně usmrtí“ a doplňuje ho slovy „s rozmyslem nebo po předchozím uvážení“. V odstavci 2 § 140 tr. zákoníku se sankcionuje přísněji ten, kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, a to na rozdíl od případů, kdy pachatel jedná v náhlém hnutí mysli (§ 140 odst. 1 tr. zákoníku), nebo dokonce v silném rozrušení či jiném omluvitelném hnutí mysli, neboť trestní zákoník jako

privilegovanou skutkovou podstatu k vraždě upravuje zabití (§ 141 tr. zákoníku), kdy pachatel jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí myslí anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1465).

č. 10

22. Po subjektivní stránce je u zločinu vraždy podle § 140 odst. 2 tr. zákoníku rozhodné, k jakému následku směřoval úmysl pachatele; zavinění je v takových případech určujícím kritériem pro použití právní kvalifikace, protože zločin vraždy je trestným činem úmyslným. To znamená, že pachatel chtěl svým jednáním způsobit jinému smrt (úmysl přímý). Postačí však, že pachatel věděl o možnosti způsobení smrti, a pro případ, že takový následek nastane, byl s ním srozuměn (úmysl nepřímý, eventuální). Úmysl způsobit uvedený následek je třeba zjišťovat a usuzovat na něj lze z objektivních skutečností, zejména z intenzity útoku, ze způsobu jeho provedení, z místa na těle poškozeného, kam útok směřoval, z okolností subjektivních, např. pohnutky činu, ale i osobních vlastností obviněného, z jeho chování po útoku apod. (k tomu např. č. 41/1976 Sb. rozh. tr.).

23. K rozmyslu ve smyslu § 140 odst. 2 tr. zákoníku je třeba uvést, že rozmysl je podle právní teorie kvalifikovanou formou úmyslu v tom smyslu, že pachatel si patřičně zváží své jednání a na základě takového svého subjektivního přístupu jiného úmyslně usmrtí. Pokud jde o povahu rozmyslu (na rozdíl od předchozího uvážení coby druhé alternativy kvalifikačního znaku vymezeného v § 140 odst. 2 tr. zákoníku), je na jedné straně odlišením od jednání v náhlém hnutí myslí, zejména od afektu a podobných stavů, přičemž však může jít i o velmi krátkou úvahu, při níž pachatel jedná uváženě, ale nikoli po předchozím uvážení. Jedná-li pachatel s rozmyslem, znamená to, že zvážil zásadní okolnosti svého předpokládaného (zamýšleného) jednání, a to jak z hledisek svědčících pro úmyslné usmrcení jiného, tak i proti němu, zvolil vhodné prostředky k jeho provedení a zvážil i rozhodné důsledky svého činu, avšak na rozdíl od předchozího uvážení zde chybí vyšší forma rozvahy, zejména ve formě plánování a konkrétnějšího promýšlení činu včetně možných způsobů jeho provedení, tedy tzv. plánování činu, které je charakteristické pro premeditaci v užším slova smyslu. Rozmysl tak představuje méně intenzivní stupeň racionální kontroly pachatele nad svým jednáním směřujícím k úmyslnému usmrcení jiného než předchozí uvážení, a je tak vlastním rozlišovacím momentem mezi vraždou prostou a premeditativní. U rozmyslu jde o racionální jednání pachatele směřující k zamýšlenému cíli, který má svůj rozeznatelný účel a smysl. Rozmysl tak zahrnuje podstatné prvky úmyslného usmrcení jiného, ale nevyžaduje detailní či podrobné uvážení činu ani prvky jeho naplánování (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1467–1468). K úmyslnému usmrcení jiného s rozmyslem podle § 140 odst. 2 tr. zákoníku postačí, když pachatel zhodnotil jen zásadní okolnosti zamýšleného jednání jak z hledisek svědčících pro úmyslné

usmrcení jiného, tak i proti němu, zvolil vhodné prostředky k jeho provedení a zvážil i rozhodné důsledky svého činu (srov. rozhodnutí č. 49/2013 Sb. rozh. tr.).

24. Rozmysl jako kvalifikační znak předpokládá i uvážené jednání, a vztahuje se tudíž i ke způsobu, jak byla vůle obviněného uvedena ve skutek (projev vůle). Má-li pachatel jiného úmyslně usmrtit s rozmyslem, nemůže okolnost rozmyslu na straně pachatele existovat souběžně s afektem. Afekt a rozmysl si však mohou konkurovat postupně, bude-li jedna z okolností střídat druhou, tzn., že pachatel např. jedná uváženě na začátku útoku, ale trestný čin dokoná v afektu, nebo naopak pachatel útok započne v prudkém hnutí myslí, ale posléze se zklidní a čin dokoná uváženě [v podrobnostech srov. HOŘÁK, J. Předem uvážená vražda a vražda spáchaná s rozmyslem. II. část. Trestní právo, 2009, č. 10, s. 11–29].

25. Nejvyšší soud k námitce obviněného, že nejednal v úmyslu obviněného usmrtit, považuje za nutné uvést, že soudy nižších stupňů podle těchto kritérií postupovaly. Soud prvního stupně v tomto činu shledal úmyslný čin vraždy, protože „obviněný chtěl poškozeného usmrtit, neboť ke svému útoku použil masivní nůž, údery proti němu opakoval, vedl je s velkou razancí a cíleně je směřoval proti horní polovině těla poškozeného, kde se nacházejí orgány důležité pro život každého člověka, přičemž v útoku na J. O. pokračoval i poté, co již ležel na zemi, a bylo zřejmé, že je zraněný“. Posoudil toto jednání jako spáchané v přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku právě pro způsob a povahu zasazených ran a jejich lokalizaci (viz strany 24 a 25 rozsudku soudu prvního stupně).

26. Odvolací soud potvrdil závěr soudu prvního stupně o tom, že obviněný jednal za podmínek § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a čin spáchal v přímém úmyslu, avšak s tím, že přímý úmysl nelze vztahovat k celému popsánému jednání obviněného, ale až k jeho druhé části, protože zranění, jež poškozenému přivodil v první fázi, nebyla smrtelná, poškozený žil a telefonoval V. Š. (srov. stranu 8 usnesení odvolacího soudu).

27. Nejvyšší soud k těmto úvahám odvolacího soudu na upřesnění doplňuje, že podle popsáných okolností je zřejmé, že obviněný jednal úmyslně i v počátku incidentu, a byť neměl přímý úmysl [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku] v této fázi poškozeného usmrtit, jednal však v nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, což vyplývá zejména z chování poškozeného, který obviněného vyhledal a vstoupil za ním do provozní místnosti a opětovně od něj požadoval vyplacení výhry, a to již přímo tím, že si chtěl finanční hotovost vzít, a proto sahal po „fleku“, v němž měl obviněný peníze. Tato skutečnost vyprovokovala obviněného, který v té chvíli držel kuchyňský nůž, k tomu, že jej vůči poškozenému použil a čtyřikrát ho bodl do horní poloviny těla. Být to odvolací soud výslovně neuvedl, ze všech takto zjištěných okolností nechtěl ještě poškozeného zabít, ale tím, že poškozenému zasadil masivním kuchyňským nožem do krajiny kolem levé lopatky čtyři rány, které byly vedeny s velkou razancí, neboť jednou z nich bylo zasaženo žebro a obratel, obviněný i v této fázi věděl o možnosti způsobení

č. 10

smrti, a pro případ, že takový následek nastane, byl s ním srozuměn. Jednal tedy v nepřímém úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku]. Proto Nejvyšší soud v souladu s odvolacím soudem shledal, že přímý úmysl obviněného poškozeného usmrtit nastal až od doby, kdy se obviněný do provozní místnosti vrátil, a na již zraněného poškozeného zaútočil dalšími šesti ranami stejným nožem, jímž přivodil smrtelná zranění, a kdy navíc poškozeného i rdousil. Jedná se stále o tentýž skutek, protože po objektivní stránce šlo o shodné jednání rozdělené do dvou částí uskutečněných na stejném místě při shodném předmětu útoku a jemu způsobeném následku.

28. Je zřejmé, že po prvním útoku na poškozeného obviněný místnost, kde evidentně zraněný poškozený, na kterého předtím obviněný položil ubrus, zůstal ležet, opustil a šel se převléknout a po krátkou dobu obsluhoval hosty. Nedal však ve svém chování najevo nic z toho, co se stalo, a do provozní místnosti se vrátil, aby poškozeného zabil. Právě tento časový moment, kdy obviněný měl po předchozím činu, při němž byl patrný afekt a nevládnutá emoční situace, umožnil obviněnému svou mysl a své další chování zkorigovat a usměrnit. Jde o moment významný pro další jednání obviněného. Ze všech možností, které se za dané situace nabízely (přivolání pomoci, odvezení poškozeného k lékaři, chování ve zmatku, které by bylo u hostů patrné), obviněný volil tu, která vedla ke smrti poškozeného. Je tak zřejmé, že se rozhodl usmrtit stále žijícího poškozeného, který však i s ohledem na to, že se snažil přivolat telefonem pomoc prostřednictvím své přítelkyně V. Š., již nebyl schopen místo opustit, byl za dané situace bezbranný, a proto zřejmě z obavy z obviněného si vzal nůž, jenž mu při opětovném vstupu obviněného do této místnosti měl sloužit k obraně, což se mu nezdařilo, neboť mu obviněný, jak je patrné ze vzniklého následku, tento nůž odňal (obviněný byl objektivně poraněn na ruce).

29. Nejvyšší soud ve vztahu k námitce obviněného, že nejednal s rozmyslem, ale v afektu vyvolaném strachem, úlekem, omluvitelným hnutím myslí a předchozím zavržením hodným jednáním poškozeného, považuje za potřebné z obsahu spisu nad rámec shora řečeného uvést, že podle závěrů znalců z odvětví psychologie a psychiatrie (č. l. 569, 570, 339 až 389) obviněný jednal v první fázi v důsledku svých potlačovaných emocí i nahromaděného stresu, který byl vyvolán přetěžováním v práci, a v konkrétním případě mimo jiné i tím, že na něj poškozený naléhal, aby mu výhru vyplatil, což obviněný zřejmě bez majitele herny nechtěl učinit. Když poškozený za ním přišel do provozní místnosti, byl proto jeho útok vůči poškozenému vyvolán afektem, v němž poškozeného čtyřikrát bodl do zad. Obviněný tak v této první fázi jednal v náhlém hnutí myslí. Tento afekt vyplynul z labilní povahy obviněného, na podkladě dlouhodobé osobní frustrace a potlačování emocí.

30. Na základě těchto poznatků Nejvyšší soud dovodil ve shodě se soudy obou nižších stupňů, že obviněný v první části útoku se činu dopustil v náhlém hnutí

myslí, protože jeho čin byl veden celkovou frustrací, pracovním přetížením a rozladěním ze zaměstnání, v němž byl osobně velmi exponován, a v závěru i ze snahy poškozeného získat z předešlého dne nevyplacenou výhru. V okamžiku, kdy po něm poškozený požadoval vydání výhry, ohledně níž spolu diskutovali již druhý den, navíc ve chvíli, kdy poškozený vztáhl ruku na pouzdro, kde měl obviněný peníze, u obviněného souhrn těchto skutečností vyvolal afekt, při němž nezvládl své emoce a použil nůž, který držel v ruce, a čtyřikrát proti tělu poškozeného bodl a v oblasti levé lopatkové krajiny mu způsobil bodné rány délky 5 cm, 6,5 cm a 4,5 cm, jež zasahovaly až ke spojení žebra a obratle s nářezem hloubky 0,1 cm v místě spojení, a u jednoho bodnutí nedošlo k poranění svaloviny. Takto zraněný poškozený již nebyl schopen odejít a zůstal na místě napadení. Šlo o afektivní jednání, jež obviněný ukončil tím, že poškozeného zanechal na zemi a odešel z této místnosti.

31. Za takového psychického stavu však obviněný již nejednal v případě druhé fáze útoku, která byla pokračováním fáze první, aniž by byla jejím nutným důsledkem. V souladu se závěry znalců z oboru psychiatrie a psychologie Nejvyšší soud shledal, že intenzita afektu odeznívala již po prvním útoku, protože další jednání obviněného jevílo známky racionality, např. než opustil místnost, na poškozeného položil ubrus. Vrátil se poté, co se předtím převlékl a po krátkou dobu obsluhoval hosty. Tato časová prodleva obviněnému poskytla prostor pro zvážení dalšího jednání, emoce z převážné části odezněly a on si své další jednání měl možnost rozmyslet.

32. Z učiněných zjištění je zcela zřejmé, že přinejmenším v době, kdy se obviněný ve druhé fázi svého jednání vrátil k již zraněnému, značně motoricky, silově i psychicky oslabenému poškozenému, jemuž zasadil velmi aktivním a důrazným jednáním masivním kuchyňským nožem dalších šest ran, z nichž ta, která je popsána jako desátá, prořala srdce, jednal s přímým cílem jej usmrtit. Teprve v této druhé části útoku došlo k usmrcení poškozeného, neboť desátou ránou bylo zasaženo jeho srdce, navíc však i přesto obviněný poškozeného ještě i rdousil. Racionalita a předchozí rozmysl je patrný – mimo jiné – i z toho, že obviněný posléze neučinil žádné kroky k odvrácení tohoto bezprostředně hrozícího fatálního následku, poškozenému neposkytl ani nepřivolal pomoc, ba dokonce v okamžiku, kdy na místo dorazila hlídka Policie České republiky přivolaná přítelkyní poškozeného, již po první sérii útoků a zranění prostřednictvím svého mobilního telefonu kontaktoval, přítomnost vážně zraněného či již mrtvého poškozeného v prostorách restaurace zamlčel a po převlečení do čistých, krví nepotřísněných šatů se nadále věnoval obsluze hostů v lokálu. Z tohoto souhrnu činností obviněného je třeba dovodit mimo jiné i jistou chladnokrevnost, která je i vyjádřením jeho přímého záměru usmrtit poškozeného, a tomu také zvolil z hlediska zamýšleného následku dostatečně účinné prostředky a postupy.

33. Pro úmyslné usmrcení s rozmyslem v této věci svědčí všechny shora uvedené skutečnosti a je třeba zdůraznit, že o rozmysl zde jde i přesto, že obvině-

č. 10

ný proti poškozenému nejprve zaútočil v afektu, v němž poškozenému způsobil závažná zranění, útoky proti němu zanechal, po určitou dobu ho opustil, vrátil se však a s větší razancí a dalším použitým mechanismem ve vražedném jednání pokračoval a poškozeného zabil. Okamžik, kdy od poškozeného odešel, představuje rozhodný mezník, který působil na psychiku obviněného, jenž měl dostatek příležitosti si uvědomit jak nastalou situaci, kterou přivodil, tak i své další kroky. Jestliže bez jakéhokoli dalšího vnějšího podnětu mu pachatel po svém návratu zasadil nožem další rány a účinným opakovaným mechanismem již zraněného poškozeného cíleně usmrtil, jednal s racionální kontrolou svědčící o úmyslném usmrcení s rozmyslem. Nebylo tudíž rozhodné, aby obviněný s rozmyslem jednal po celou dobu útoku, ale v takovém případě postačí, že rozmysl jako kvalifikační znak byl shledán v části postupně probíhajícího činu, v němž obviněný zpočátku jednal v afektu, jenž po určité době odezněl, a teprve následně nastoupil rozmysl jako uvážené jednání, jenž nemůže existovat souběžně s afektem.

34. Časová prodleva, během níž si obviněný vytvořil prostor pro krátkou úvahu, po které jednal uváženě, je úmyslným usmrcením s rozmyslem, a nikoli usmrcením „po předchozím uvážení“, neboť se jednalo o nedlouhý časový interval a chybí zde také vyšší forma rozvahy, zejména ve formě plánování a konkrétnějšího promýšlení činu včetně možných způsobů jeho provedení, i to, že by si vzávil v širších souvislostech zásadní okolnosti svého předpokládaného jednání.

35. K okolnostem podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 140 odst. 3 písm. i) tr. zákoníku, že čin byl spáchán zvláště surovým způsobem, proti níž obviněný v dovolání též brojil, je vhodné uvést, že se touto přitěžující okolností rozumí vražedný útok s extrémně vysokou mírou brutality, která se podstatně vymyká z rámce běžného u většiny trestných činů tohoto druhu. Není však nezbytné, aby tento útok zároveň vyvolával zvýšenou trýzeň poškozeného (srov. rozhodnutí č. 1/1993 Sb. rozh. tr.). O případ znaku způsobu „zvláště surového“ jde tehdy, když čin svým provedením výraznou měrou přesahuje obvyklou míru surovosti, což je dáno především okolnostmi, které charakterizují použité násilí z hlediska vnějšího dopadu činu na poškozeného. Rozumí se jím vražedný útok s vysokou mírou brutality, která se podstatně vymyká z rámce běžného u většiny trestných činů tohoto druhu (srov. rozhodnutí č. 21/2015 Sb. rozh. tr.). Typicky se za takový způsob útoku, který je spojen s ubíjením oběti, považuje vražda provedená nejprve zasazením většího množství bodných ran a poté škrcením oběti či zasazování dalších ran do různých částí těla, anebo jiné devastující způsoby provedení apod.

36. V posuzované věci soudy pro závěr o naplnění tohoto kvalifikačního znaku vycházely především z velkého počtu ran, kterými byl poškozený zasažen, vyznačujících se u některých vysokou intenzitou, a to zejména těch, jež směřovaly proti přední části hrudníku, jakož i ze skutečnosti, že obviněný vůči poškozenému neužil pouze jeden zraňující mechanismus, nýbrž vedle bodání nožem přistoupil i k jeho rdoušení (viz strana 26 rozsudku soudu prvního stupně). Odvolací soud

ve shodě se soudem prvního stupně spatřoval surovost provedení činu v počtu 11 ran a zdůraznil, že byly velmi intenzivní tři z nich, vedené proti přední části hrudníku poškozeného, a že celý vražedný mechanismus obviněný zesílil ještě rdoušením poškozeného, které sice nebylo příliš intenzivní, i přesto však dokládá surovost, s níž obviněný vůči poškozenému jednal (viz strana 11 usnesení odvolacího soudu).

37. Takto učiněným závěrům přisvědčil i Nejvyšší soud, neboť otázku, zda vražda byla spáchána způsobem zvlášť surovým, je nutno zkoumat nejen z hlediska postižené osoby, nýbrž i vzhledem k celkovému způsobu, jakým byl čin proveden. V předmětné trestní věci je zřejmé, že právě výše rozvedený způsob provedení činu svědčí o mimořádné surovosti jeho spáchání, na niž je nutné usuzovat nejen z počtu a lokalizace ran, ale i ze síly a razance, které představují velice (zvlášť) vysokou intenzitu, s níž obviněný rány zasazoval (lze jen připomenout, že i soudní znalci z odvětví soudního lékařství se pozastavili nad tímto způsobem provedení činu, projevujícím se právě četností bodných poranění), a to jak co do počtu ran, tak i vzhledem k razanci, s jakou byly zasazovány. K velice brutálnímu provedení přispívá i povaha zbraně, kterou obviněný použil, již byl masivní kuchyňský nůž. Významné je z tohoto hlediska i rdoušení, jakožto další použitý mechanismus, při němž obviněný poškozenému způsobil zlomeninu štítné chrupavky.

38. K subjektivnímu hledisku k této přitěžující okolnosti je vhodné uvést, že k této okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle odstavce 3 písm. i) § 140 tr. zákoníku postačí ve smyslu § 17 písm. b) tr. zákoníku nedbalost (§ 16 tr. zákoníku). Není přitom třeba, aby pachatel věděl, že jde o zákonný znak zvlášť surového způsobu spáchání vraždy, ale postačí, že se zřetelem na okolnosti případu a své subjektivní dispozice to vědět měl a mohl, a tedy ve vztahu k ní postačí zavinění ve formě nedbalosti. Podle okolností, které byly v projednávané věci zjištěny, obviněný věděl, že pokud poškozeného bude opakovaně bodat do hrudníku a následně ho rdousit, počíná si nanejvýš surově a brutálně, a proto lze v přezkoumávané věci usuzovat minimálně na nedbalost vědomou podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Na základě uvedených prokázaných skutečností, za nichž došlo k zvlášť surovému provedení činu, je zřejmé, že obviněný použil v druhé části svého útoku proti poškozenému stejný vražedný nástroj a používal jej opakovaně nejprve do zadní části hrudníku, v závěru rány zasadil do přední části hrudníku, což jsou okolnosti svědčící o vědomém počínání a snaze zásahy vygradovat natolik, aby smrt u poškozeného byla neodvratná, k čemuž právě uvedená obzvláštní brutálnost nepochybně směřovala.

39. Všechny tyto okolnosti hodnocené v jejich souhrnu a vzájemné propojenosti svědčí o velké intenzitě zejména psychického utrpení, při němž docházelo k postupnému selhávání životních funkcí potencionovanému trvalými a opakovanými útoky obviněného na tělesnou integritu poškozeného, a naplňují znak zvlášť

surového způsobu provedení zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) tr. zákoníku.

40. Vzhledem k tomu, že soudy posoudily jednání obviněného po všech stránkách v souladu se zákonem a svá rozhodnutí dostatečně pečlivě a správně i odůvodnily, přičemž Nejvyšší soud mohl námitky obviněného posoudit na základě obsahu spisu a napadených rozhodnutí, shledal dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné a jako takové je podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

č. 10

Č. 11

Č. 11

Propadnutí náhradní hodnoty, Propadnutí věci
§ 71 odst. 1 tr. zákoníku, § 70 odst. 1 tr. zákoníku

I. Propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku není vázáno na existenci vztahu věci, jichž se propadnutí týká, ke spáchanému trestnému činu, který se vyžaduje v případě uložení trestu propadnutí věci podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku.

II. Uložit propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku lze jen ohledně věci, která náleží výlučně pachateli trestného činu (srov. přiměřeně č. 46/1967-II. a č. 12/1969–II. Sb. rozh. tr.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. 5 Tdo 335/2015, ECLI:CZ:NS:2015:5.TDO.335.2015.1)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného S. K. v trestní věci vedené u Krajského soudu v Praze, sp. zn. 4 T 9/2012, částečně zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8. 2014, sp. zn. 3 To 15/2014, a to ve výroku o trestu propadnutí náhradní hodnoty. Současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 25. 1. 2013, sp. zn. 4 T 9/2012, byl obviněný S. K. společně s obviněnými R. H., J. M., J. D. a V. H. uznán vinným zločinem zkrácení daně, poplatku a povinné podobné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku.

2. Podstata trestné činnosti obviněného spočívala podle skutkových zjištění soudu prvního stupně v tom, že společným jednáním s dalšími spoluobviněnými v úmyslu zkrátit spotřební daň a daň z přidané hodnoty a opatřit sobě majetkový prospěch organizoval v době od 1. 1. 2009 do 27. 4. 2010 nákupy minerálních základových (bazických) olejů v Německu, které nebyly předmětem spotřební daně, a dovezené oleje v celkovém množství 3 192 703 litrů pak v České republice uvedl do volného oběhu a prodával je autodopravcům nebo na čerpací stanice jako pohon motorů, a to buďto smíšené s motorovou naftou, nebo i nesmíšené. Změnu účelu použití dovezených olejů, pro kterou podléhaly spotřební dani,

obviněný před správcem daně zakrýval fiktivními fakturami na nákup motorové nafty a fiktivními pokladními doklady, jež prokazovaly prodej dovezených olejů anonymním odběratelům. Spotřební daň obviněný tímto způsobem zkrátil celkem o 32 038 926 Kč a daň z přidané hodnoty celkem o 6 465 997 Kč. Za tento trestný čin byl obviněný S. K. odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání sedmi roků. Podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 3 500 000 Kč (tj. 350 denních sazeb po 10 000 Kč) a pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl peněžitý trest vykonán, mu byl podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 2 let. Stejným rozsudkem bylo rozhodnuto o vině a trestu dalších obviněných.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obvinění S. K., J. M., J. D., V. H., přičemž všichni napadli výrok o vině i o trestu, státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze podal odvolání v neprospěch všech spoluobviněných a směřoval je proti výroku o jim uložených trestech. Vrchní soud v Praze o podaných odvoláních rozhodl rozsudkem ze dne 25. srpna 2014, sp. zn. 3 To 15/2014, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestech uložených obviněným S. K., J. M., J. D. a V. H. a podle § 259 odst. 3 tr. ř. v tomto rozsahu znovu rozhodl.

4. Obviněnému S. K. odvolací soud uložil trest odnětí svobody ve stejné výměře, tedy sedm let, ovšem pro jeho výkon trestu jej zařadil podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku do věznice s dozorem. Dále obviněnému znovu podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku uložil peněžitý trest ve výměře 3 500 000 Kč. Pro případ, že by tento trest nebyl vykonán, obviněnému stanovil podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho roku. Dále odvolací soud podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku obviněného nově odsoudil také k trestu propadnutí náhradní hodnoty, a to nemovitostí specifikovaných ve výroku napadeného rozsudku pod písmenem a), které jsou ve výlučném vlastnictví obviněného, a přesně neurčených částí nemovitostí specifikovaných pod bodem b), které jsou ve společném jmění manželů S. a M. K.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Citovaný rozsudek Vrchního soudu v Praze napadl v zákonné lhůtě obviněný S. K. dovoláním podaným prostřednictvím svého obhájce Mgr. M. B. Mimořádný opravný prostředek datovaný dnem 25. 8. 2014 obviněný podal s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř.

6. Dovolací námitky lze obsahově rozdělit do několika částí. Předně obviněný podřadil dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. námitky

směřující proti tomu, že nebyly splněny zákonné podmínky pro uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 tr. zákoníku. Vrchní soud v Praze podle jeho názoru zásadně pochybil v tom, že uvedený trest uložil, aniž by specifikoval, jakými kroky se obviněný před uložením tohoto trestu zbavil svého majetku, který by jinak mohl být postižen trestem propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty podle § 70 odst. 1, 2 tr. zákoníku, a ani neuvedl, propadnutí jaké konkrétní věci nebo majetkové hodnoty měl obviněný vlastně zmařit. V odůvodnění rozsudku odvolací soud jen zcela obecně konstatoval, že obviněný měl z trestné činnosti zisk, který použil na zaplacení „kupní ceny leasingu za cisterny“ nebo na rekonstrukci a údržbu nemovitostí, které vlastnil sám nebo společně se svou manželkou. Další výhrada obviněného směřovala proti tomu, že soudy nižších stupňů neobjasnily výši jeho majetkového prospěchu z trestné činnosti, přitom právě výnos z trestné činnosti měl být uložením trestu propadnutí náhradní hodnoty odčerpán. V návaznosti na to obviněný vytkl odvolacímu soudu, že nenechal znalecky ocenit nemovitosti, kterých se propadnutí týká, a pouze konstatoval, že „soud si je vědom jejich hodnoty.“ V podmínkách demokratického právního státu není podle obviněného možné, aby mu soud uložil propadnutí téměř veškerého majetku, aniž by stanovil, za jakou konkrétní penězi vyčísitelnou hodnotu ukládá trest propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku, a jaká je penězi vyčíslená hodnota majetku, jehož se tento trest týká. Tedy zda vůbec odpovídá hodnotě majetku, který mohl soud postihnout trestem propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty uloženým podle § 70 odst. 1, 2 tr. zákoníku.

7. Další výhrada obviněného směřovala proti tomu, že odvolací soud předmětem trestu propadnutí náhradní hodnoty učinil i nemovitosti, které nejsou ve vylučném vlastnictví obviněného, nýbrž ve společném jmění manželů K. Obviněný v souvislosti s tím odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 5. 1967, sp. zn. 11 Tz 12/67, publikovaný pod č. 46/1967-II. Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1968, sp. zn. 4 Tz 108/68, publikovaný pod č. 12/1969-II. Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, v nichž je jasně vyjádřeno, že nepřichází do úvahy propadnutí spoluvlastnického podílu na nemovitosti nebo věci, jejichž úplnými vlastníky jsou oba manželé.

8. V návaznosti na tyto dovolací námítky pak obviněný popsál, za jakých okolností nabyl sám nebo společně s manželkou jednotlivé nemovitosti, ohledně nichž vrchní soud rozhodoval.

9. Obviněný spatřoval vadu napadeného rozsudku a naplnění dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. také ve skutečnosti, že odvolací soud při uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty nevzal do úvahy skutečnost, že náhrada škody, která českému státu vznikla daňovými úniky, je v podstatě vymáhána ve dvou rovinách. Jednak v trestním řízení prostřednictvím uloženého trestu propadnutí náhradní hodnoty a peněžitého trestu a dále v rámci daňové exekuce vedené příslušnými správci daně na majetek obviněného a osob jemu

blízkých, přičemž soud ani správce daně si nezjistili, kolik peněžitých prostředků bylo vymoženo v rámci daňového řízení resp. trestního řízení. Podle obviněného měl odvolací soud zohlednit, že mimo trestní řízení o zkrácení daně jsou v této věci vedena také řízení ohledně neodvedení příslušných daní za prodej minerálních olejů s příslušnými správními orgány, konkrétně s Celním úřadem P. a Finančním úřadem v K. V rámci těchto řízení bylo pravomocně rozhodnuto o tom, v jaké výši má být zaplacen nedoplatek na spotřební daní a daní z přidané hodnoty, a tato škoda, jak je nedoplatek na daních v rozsudcích soudů obou stupňů označen, již byla také částečně uhrazena. K dílčí náhradě škody tedy došlo ještě předtím, než odvolací soud rozhodl o propadnutí náhradní hodnoty. V rámci daňové exekuce celní správou a finančním úřadem byly totiž odčerpány veškeré peněžité prostředky, které byly uloženy na zajištěných bankovních účtech specifikovaných v bodě 1 článku II. dovolání. Za této situace podle obviněného „trest propadnutí náhradní hodnoty vlastně zastupuje daňovou exekuci, škoda je vymáhána dvakrát a uložení peněžitého trestu a trestu propadnutí náhradní hodnoty došlo k dvojímu potrestání za stejný čin krácení daně“. Za správný obviněný napopak označil postup soudu prvního stupně, který ve svém rozsudku konstatoval, že zajištěný majetek obviněného nebyl předmětem trestu propadnutí věci nebo náhradní majetkové hodnoty, protože bude sloužit k úhradě daňových pohledávek státu. V této souvislosti obviněný odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1053/2010, a ze dne 15. 9. 2011, sp. zn. 7 Tdo 388/2011, a čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

10. Druhou částí námitek, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., obviněný vytkl napadenému rozhodnutí i rozsudku soudu prvního stupně existenci extrémního rozporu „mezi skutkovými zjištěními a právními úvahami“. Brojil také proti porušení svých procesních práv v průběhu řízení před soudy obou stupňů. Obviněný vyjádřil přesvědčení, že v důsledku vadného postupu soudů, které zamítly návrhy obhajoby na doplnění dokazování, případně provedené důkazy opomněly zhodnotit, byla nesprávně vypočítána výše daňového úniku, což ve svém důsledku ovlivnilo právní posouzení skutku. Podle něj totiž došlo k mnohonásobně nižšímu zkrácení daně, než jak je tvrzeno ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Ten nesprávně vycházel z toho, že obviněný a jeho spolupachatelé dovezli celkem 3 192 703 litrů minerálních bazických olejů nezatižených spotřební daní, které smíchali s motorovou naftou a prodávali jako pohonné hmoty. Pro takový skutkový závěr ale podle mínění obviněného nespovídá žádný důkaz. Obviněný se od počátku hájil tím, že k žádnému masivnímu smíchání dovezeného oleje s motorovou naftou nedocházelo. Dovážel a dále prodával těžké topné oleje (typ PUR 60) patřící do skupiny olejů uvedených v § 45 odst. 3 písm. d) zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, které jsou podřazené pod skupinu těžkých olejů plynových. K prokázání této skutečnosti obviněný

navrhoval doplnit dokazování spisy Celní správy v P., která detailně analyzovala a zmapovala cesty jednotlivých cisteren s dováženými oleji. O tom, že k míchání olejů a motorové nafty nedocházelo, podle něj vypovídá také znalecký posudek z oboru kriminalistiky, odvětví chemie, ze dne 6. 9. 2010, jehož zpracovatelem byl Kriminologický ústav P., který zkoumal vzorky zabavených olejů. Je z něj mimo jiné patrné, že v žádném ze vzorků nebyla nalezena detekční činidla, která policie vkládala do cisteren převážejících olej, aby mohla následně prokázat, že byl smíchán s motorovou naftou a jako tato pohonná hmota poté prodáván odběratelům. Dále soudy podle obviněného pominuly skutečnost, že ačkoli mělo dojít ke smísení téměř milionu litrů oleje s motorovou naftou v poměru 2 : 1, bylo během první poloviny roku 2009 podle faktur vystavených obchodní společností P., a. s., dovezeno jen 20 tisíc litrů nafty. Navíc pokud by byl skutečně smíchán drahý německý olej s motorovou naftou, negenerovalo by to žádný zisk s ohledem na cenu, za kterou měla být takto smíchaná motorová nafta prodávána. Dokazování považoval obviněný za nedostatečné také v tom směru, že se soudy omezily jen na prokázání rozsahu dovezených minerálních bazických olejů a objemu nakoupené motorové nafty, avšak opomněly zjistit množství veškerých ropných produktů, které ve stejné době obviněný dovážel.

11. Obviněný závěrem označil za skutečné pachatele daňového deliktu, který je mu kladen za vinu, autodopravce, kteří od něj odebírali olejové produkty. Uvedl, že si byli vědomi toho, že nakupují minerální oleje, které pak použili jako pohon do motorů, ale protože byli koncovými plátcí spotřební daně a nechťeli ji uhradit, nechali si od M. K., R. H. nebo L. Ch. vystavit fiktivní faktury o nákupu a prodeji motorové nafty, které poté zařadili do účetnictví. Pokud pak jde o výši zkrácené spotřební daně, dosáhla podle obviněného jen částky 1 277 980,96 Kč. Soudy sice určily její rozsah částkou 32 038 926 Kč, ale jen proto, že si nikdy nepoložily otázku, jaký produkt vlastně obviněný odběratelům dodával, a výši zkrácené spotřební daně odvodily od toho, že dodaný minerální olej byl dále prodáván jako motorová nafta, která byla v roce 2009 zatížena spotřební daní 9 950 Kč na 1 000 litrů a v roce 2010 spotřební daní 10 950 Kč na 1 000 litrů. Minerální olej typu PUR 60, který obviněný fakticky dovážel a dále prodával, byl přitom ve stejné době zatížen spotřební daní 472 Kč za tunu, přičemž objem 3 192 703 litrů, který vzaly soudy za prokázaný, činí 2 705,68 tun.

12. Oběma dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. obviněný podřadil vadu v postupu odvolacího soudu, který před vyslovením trestu propadnutí náhradní hodnoty ve vztahu k rodinnému domu v obci P. č. p. ... a pozemku, na němž se stavba nachází, nerespektoval práva zúčastněné osoby, a to manželky obviněného. Jinak by totiž zjistil, že zápis v katastru nemovitostí je mylný a předmětné nemovitosti spadají do společného jmění manželů K.

13. Poslední skupinou námitek vznesených opět s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný vytkl odvolacímu soudu, že součas-

ným uložením trestu propadnutí náhradní hodnoty a peněžitého trestu ve výměře 3 500 000 Kč ho v podstatě postihl trestem propadnutí majetku podle § 66 tr. zákoníku, aniž byly pro uložení takového trestu splněny zákonné podmínky. Trest propadnutí náhradní hodnoty totiž dopadá prakticky na veškerý majetek obviněného, a to i ten, který s trestnou činností kladenou mu za vinu nemá žádnou spojitost. Navíc uložením trestu propadnutí náhradní hodnoty se stal nedobytným peněžitý trest, protože obviněný nedisponuje žádnými finančními prostředky k jeho zaplacení a jeho celý majetek, vyjma bytu č. p. ... v K., přechází z rozhodnutí odvolacího soudu na stát. Na zmíněném bytu pak vážne věcné břemeno doživotního užívání pro matku obviněného, která mu ho darovala a v tomto bytě žije a stará se o svou matku, tedy babičku obviněného.

14. Nejvyššímu soudu obviněný S. K. navrhl, aby zrušil rozsudky soudů nižších stupňů a věc podle § 265l tr. ř. vrátil k projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, tedy Krajskému soudu v Praze.

15. Poté, co bylo dovolání společně se spisovým materiálem doručeno Nejvyššímu soudu, zaslal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolacímu soudu další dvě podání označená jako doplněk k dovolání. Vzhledem k tomu, že jimi neměnil důvody dovolání ani nerozšiřoval jeho rozsah, pouze konkretizoval dříve vznesené dovolací námitky, Nejvyšší soud k jejich obsahu přihlédl i přesto, že byly podány již po uplynutí dvouměsíční lhůty od doručení napadeného rozhodnutí.

16. V prvním z nich datovaném dnem 9. 3. 2015 obviněný rozvinul svou dřívější dovolací argumentaci spočívající v tom, že to byli autodopravci, kdo reálně zkrátil spotřební daň z olejů, které jim obviněný prodal. Poukázal na rozpory mezi jejich výpověďmi v pozici svědků a tím, co předtím uváděli v telefonických rozhovorech, jejichž obsah je zachycen v záznamu o uskutečněném telekomunikačním provozu. Pozastavil se také nad tím, že žádná z těchto osob není trestně stíhána, zejména pak L. Ch., který se v přípravném řízení i u hlavního líčení doznal k tomu, že vystavoval fiktivní faktury. Vyjma toho obviněný namítl, že ve spise není založen doslovný přepis odposlechů, které jsou zachyceny na CD nosiči, a vyjádřil podezření, že s tímto důkazním materiálem orgány činné v trestním řízení účelově manipulovaly.

17. V druhém doplnění dovolání ze dne 26. 5. 2015 obviněný S. K. nejprve poukázal na rozhodnutí Katastrálního úřadu pro S. k., Katastrální pracoviště K., ze dne 15. 5. 2015, č. j. V 4093/2015-204, kterým byl zamítnut návrh na povolení vkladu změny vlastnictví k nemovitostem uvedeným ve výroku o uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8. 2014, sp. zn. 3 To 15/2014, protože vkladová listina nesplňuje podmínky vkladu podle § 17 odst. 1 písm. a) zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, a není v ní jasně označen podíl na nemovitostech, které jsou předmětem vkladu. V další části se obviněný znovu zabýval výši daňového úniku. Nejprve s odkazem na

již shora zmíněný znalecký posudek zpracovaný Kriminalistickým ústavem P. a na protokol o zkoušce ze dne 18. 11. 2013 vydaný Celně technickou laboratorí zopakoval, že importoval olej typu PUR 60, který je nutné podřadit pod skupinu těžkých topných olejů. V návaznosti na to pak namítl, že pokud soudy nižších stupňů připustily, že část oleje prodal i nesmíchaný s motorovou naftou, měly objasnit, o jaké množství se jedná, a ve vztahu k němu vycházet ze skutečnosti, že jedna tuna oleje typu PUR 60 se zdaňuje spotřební daní ve výši 472 Kč, a nikoli částkou 10 950 Kč z 1 000 litrů. Na podporu svého tvrzení obviněný odkázal na deset platebních výměrů Celního úřadu pro hl. m. P., z nichž je patrné, že olej PUR 60 podléhá spotřební daní ve výše zmíněné sazbě 472 Kč za tunu.

č. 11

18. K dovolání obviněného S. K. se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství JUDr. P. K. Za důvodné označil jen ty dovolací námítky, které směřovaly proti uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 tr. zákoníku ve vztahu k nemovitostem, které spadají do společného jmění manželů K. Všechny ostatní výhrady obviněného státní zástupce vyhodnotil jako neopodstatněné nebo neodpovídající důvodům dovolání, pod které je obviněný podřadil.

19. Skutečnost, že soudy nevyčíslily zisk obviněného z trestné činnosti přesně, nepředstavuje podle státního zástupce zákonnou překážku pro uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 tr. zákoníku. Poukázal na to, že Vrchní soud v Praze vyložil splnění podmínek pro uložení tohoto druhu trestu na stranách 24 a 25 napadeného rozsudku, přičemž dospěl k nezpochybnitelnému závěru, že obviněný si trestnou činností opatřil zisk ve výši rozdílu mezi náklady na pořízení předmětných komodit a cenou, za kterou olej prodával jako motorovou naftu, a právě tento výnos byl odčerpán trestem propadnutí náhradní hodnoty.

20. Ani druhou část námitek obviněného, tedy že soudy v trestním řízení rozhodly o věci, ohledně níž bylo již pravomocně rozhodnuto jiným orgánem, nepovažuje státní zástupce za důvodnou. Navíc spadají spíše pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., a nikoli důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. V této souvislosti státní zástupce poukázal na to, že obviněný nesprávně zaměnil rozhodnutí o vině a trestu s procesem, v jehož rámci je vymáhána škoda, která vznikla státu v důsledku toho, že byl zkrácen na daní. Zatímco soudy rozhodly o vině obviněného zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a) a odst. 3 tr. zákoníku a za tento trestný čin ho potrestaly mimo jiné i trestem propadnutí náhradní hodnoty a peněžitým trestem, příslušné správní orgány vymáhají ve prospěch státu náhradu škody, která mu v důsledku trestné činnosti (zkrácení daně) vznikla. V daném případě tedy nejde o dvojí potrestání či o vymáhání téže škody dvakrát, jak se domnívá obviněný, nýbrž o dva z materiálního hlediska odlišné právní instituty.

21. K námitce existence extrémního nesouladu mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, v důsledku kterého neodpovídá soudy zvolená právní

č. 11

kvalifikace jednání obviněného, státní zástupce uvedl, že taková situace v dané věci nenastala. Neshledal opodstatněnými ani výhrady týkající se rozsahu dokazování. K obviněným zpochybněné výši daňového úniku státní zástupce zdůraznil, že soudy vycházely ze znaleckého posudku znalkyně z oboru ekonomika, odvětví účetní evidence, kterému nelze nic vytknout a správně se stal podkladem výroku o vině.

22. Vzhledem k tomu, že výše konkrétního majetkového prospěchu obviněného není znakem skutkové podstaty zločinu, jímž byl uznán vinným, nemuselo být předmětem trestního řízení jeho konkrétní určení, neboť rozhodujícím byl rozsah zkrácení spotřební daně a daně z přidané hodnoty. K námitce obviněného, že nebyla v průběhu trestního řízení respektována práva zúčastněné osoby, státní zástupce uvedl, že takovéto námitky nelze pod uplatněné (ani jiné) dovolací důvody podřadit. K obviněným tvrzenému porušení § 38 a 53 tr. zákoníku rovněž podle státního zástupce nedošlo, neboť náhradní hodnota, která je předmětem propadnutí, nemusí mít přímou spojitost s trestnou činností obviněného. Žádnou takovou podmínku zákon nestanoví a bylo by to i nelogické. Pokud by totiž „náhradní hodnota“ s trestnou činností souvisela, mohla by být při splnění dalších podmínek předmětem trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty ve smyslu § 70 tr. zákoníku.

23. V závěru svého vyjádření státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství konstatoval, že jednání obviněného bylo zcela správně kvalifikováno jako zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a) a odst. 3 tr. zákoníku. Z prokázaného skutkového stavu je totiž zřejmé, že obviněný S. K. společně s dalšími čtyřmi osobami úmyslně fiktivními fakturami zakrývali před celními a daňovými úřady skutečnost, že minerální olej je prodáván jako motorová nafta, a celkem tak zkrátily stát na spotřební dani a dani z přidané hodnoty o cca 40 milionů Kč.

24. V návaznosti na zmíněné pochybení Vrchního soudu v Praze ve výroku o trestu propadnutí náhradní hodnoty, do něhož byly zahrnuty i nemovitosti ve společném jmění manželů K., státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil ve výroku o trestu týkajícím se obviněného S. K. a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc přikázal Vrchnímu soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Přípustnost dovolání

25. Nejvyšší soud nejprve zkoumal formální podmínky konání dovolacího řízení, a to i z hlediska požadavku na obsah mimořádného opravného prostředku, a zjistil, že byly splněny.

26. Poté se Nejvyšší soud zabýval samotným obsahem dovolacích námitek. Přitom shledal, že veškeré výhrady odkazující na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se s jeho obsahem míjejí. Jeho prostřednictvím, jak si je ostatně vědom sám dovolatel, totiž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, to znamená, že v napadeném rozhodnutí byl soudem nesprávně právně kvalifikován skutek jako trestný čin, ačkoli se o žádný nejedná, eventuálně se jedná o jiný trestný čin, než jaký v něm shledal soud. Konkrétní vady, jež obviněný v dovolání uplatnil, jsou však založeny výlučně na zpochybnění skutkových zjištění soudů nižších stupňů o tom, že legálně dovezené minerální bazické oleje osvobozené od spotřební daně s ohledem na jejich deklarované určení byly na pokyn obviněného smíchány s motorovou naftou a prodány jako pohon do spalovacích motorů, a to v množství a hodnotě označené ve výroku o vině. Nejvyšší soud k tomu připomíná, že dovolání nenahrazuje řádné opravné prostředky a jeho podání není přípustné ve stejném rozsahu, jaký zákon umožňuje pro odvolání. Dovolání jako mimořádný opravný prostředek může být využito k nápravě jen některých procesních a hmotněprávních vad výslovně uvedených v § 256b odst. 1 tr. ř., nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně nebo k přezkoumávání jimi provedeného dokazování a hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. Z tohoto pohledu je nutné posuzovat i naplnění dovolacího důvodu podle § 256b odst. 1 písm. g) tr. ř., na jehož podkladě zásadně nelze hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani proěřovat, zda dokazování bylo provedeno v rozsahu, jehož se obviněný domáhá.

IV.

Důvodnost dovolání

27. Skutkové a procesní výhrady obviněného jsou navíc prakticky opakováním jeho dosavadní obhajoby a byly uplatněny i v rámci řádného opravného prostředku, přičemž již soud prvního stupně se s nimi logicky a přesvědčivě vypořádal na stranách 71 až 77 svého rozsudku. Odvolací soud jeho argumentaci přílehavě doplnil na stranách 20 až 23 napadeného rozhodnutí. Nad rámec dovolacího přezkumu se proto Nejvyšší soud jen stručně vyjádří k výhradám obviněného, které uplatnil ve svém dovolání, avšak nelze je považovat za způsobilé zvrátit napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení, jak se obviněný domáhá.

28. Především je nutné upozornit na skutečnost, že dovolatel formuloval jednu ze svých zásadních námitek jako „extrémní nesoulad mezi skutkovým zjištěním soudů a právním posouzením věci“, který spatřoval především v existenci opomenutých důkazů a způsobu určení výše rozsahu zkrácení příslušných druhů daní. Nejvyšší soud v této souvislosti připomíná, že termín „extrémní nesoulad (rozpor) mezi skutkovým zjištěním a provedenými důkazy“ používá zejména

č. 11

Ústavní soud, kdy v rámci své rozhodovací praxe dospěje k závěru o porušení základních práv obviněného a výjimečně shledá podmínky pro zásah do pravomocného rozhodnutí obecných soudů. V podstatě lze shrnout tři varianty situací, které vyvolávají nutnost reagovat na extrémní rozpor mezi skutkovým zjištěním a provedenými důkazy. Jedná se o případ, kdy skutková zjištění obecných soudů nemají žádnou obsahovou spojitost s provedenými důkazy, dále pokud z těchto důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů hodnocení nevyplývají a pokud hodnocení důkazů v napadeném rozhodnutí zcela absentuje (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 5. 2014, sp. zn. III. ÚS 761/14, a ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04).

29. Nejvyšší soud neshledal v projednávané věci, a to jak v napadeném rozhodnutí odvolacího soudu, ani v předcházejícím rozsudku soudu prvního stupně a v řízení těmito rozsudkům předcházejícím, žádnou z citovaných situací, jež by se mohly dotknout základních principů zaručujících práva obviněného, která mu v tomto procesním postavení náležela. Skutková zjištění soudů naopak zcela korespondují s velmi rozsáhlým a pečlivě provedeným dokazováním. Zde je namístě připomenout, že zásadním důkazem svědčícím o vině obviněného je výpověď spolupachatele R. H., který byl označen za spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 1 tr. ř. Ten velmi podrobně popsal způsob, jakým z rozhodnutí obviněného S. K. a podle jeho pokynů docházelo k nákupu minerálních bazických olejů a jejich následnému prodeji jako motorové nafty, a také to, jak byla tato skutečnost účetně zastírána. R. H. přitom opakovaně uvedl, že jako pohon do motorů byl prodán veškerý dovezený minerální bazický olej, o jehož množství objektivně vypovídají listinné důkazy. Výpověď R. H. soud prvního stupně označil za věrohodnou, protože je podporována celou řadou dalších důkazů, na které soud v odůvodnění svého rozsudku poukázal a které vinu obviněného S. K. rovněž jednoznačně prokazují. Mezi jinými částečným doznáním obviněných J. D. a J. M., listinnými důkazy, znaleckým posudkem, výpověďmi svědků a v neposlední řadě i odposlechy telefonických rozhovorů mezi spoluobviněnými. K tvrzení obviněného, že si soudy nepoložily otázku, jaký produkt vlastně obviněný odběratelům dodával, Nejvyšší soud ve stručnosti odkazuje na straně 68 rozsudku soudu prvního stupně, kde je jasně uvedeno, že pokud se týká technické specifikace dovážených a dále distribuovaných olejů, byly jejich základní fyzikální vlastnosti zjištěny z listin poskytnutých jejich dodavatelem obchodní společností M. G. (viz č. I. 2153–2156 trestního spisu).

30. Pokud jde o rozsah dokazování, ten odpovídá zákonným podmínkám zakotveným v § 2 odst. 5 tr. ř., tj. soudy provedly důkazy nezbytné pro zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a byly dostačující i pro právní posouzení skutku. Princip soudní nezávislosti zakotvený v čl. 81 a čl. 82 odst. 1 Ústavy mj. dovoluje soudům vlastní úvahu o tom, který z navržených či vyhledaných důkazů provede a zda vyhoví návrhům jedné ze stran a doplní

dokazování podle jejich požadavků. V případě, že soud nevyhoví předneseným návrhům a nedoplní dokazování, je jeho povinností takové rozhodnutí odůvodnit (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2010, sp. zn. II. ÚS 76/10). V projednávané trestní věci nebylo vyhověno všem důkazním návrhům obviněného S. K., avšak soudy obou stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí vysvětlily důvody, pro něž nepovažovaly za nutné rozšířit okruh důkazů (srov. stranu 71 rozsudku soudu prvního stupně a str. 20, 22 až 23 rozsudku odvolacího soudu). K námitce obviněného, že soudy opomněly vzít v úvahu závěr znaleckého posudku z oboru kriminalistiky, odvětví chemie, zpracovaný Kriminologickým ústavem P. (č. l. 4558–4561 tr. spisu), že ve zkoumaných vzorcích, které byly odebrány u odběratelů, nebyla nalezena detekční činidla, která byla do cisteren policisty tajně vkládána, aby bylo možné prokázat mísení nafty s olejem, Nejvyšší soud připomíná, že zkoumány byly jen odebrané vzorky, a nikoli veškerá motorová nafta, kterou obviněný autodopravcům a jiným odběratelům dodával v rámci svého podnikání. Navíc o mísení dovezených minerálních bazických olejů s motorovou naftou ve zjištěném rozsahu není pochyb vzhledem k jiným obstaraným důkazům (kromě výše zmíněného doznání spoluobviněných o tom jasně vypovídají např. také odborná vyjádření a protokoly o zkouškách provedených celně technickou laboratoří ze vzorků odebrané motorové nafty, které byly zajištěny 27. 4. 2010).

31. Rovněž dovolací námitky zpochybňující správnost soudy určený rozsah daňového úniku nemohou citovaný dovolací důvod naplnit, přestože obviněný v souvislosti s nimi formálně poukázal na § 45 odst. 3 písm. d) zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Námitka, že dovezený minerální olej svým složením odpovídal těžkým topným olejům, a byl proto v rozhodné době zatížen spotřební daní 472 Kč za tunu, a nikoli spotřební daní ve výši 9 950 Kč, resp. 10 950 Kč na 1 000 litrů, totiž vychází ze zcela jiné verze průběhu skutkového stavu, než kterou vzaly soudy za prokázanou. Tedy že obviněný autodopravcům a dalším odběratelům neprodával dovezený minerální bazický olej jako pohon do motorů, jak je deklarováno ve fakturách, které údajně bez jeho vědomí zfalšovaly osoby od něj odlišné, ale skutečně jako minerální olej typu PUR 60. Soudy ale na základě řádně provedeného dokazování dospěly k opačnému názoru, tedy že obviněný dovezený minerální bazický olej uváděl do oběhu jako motorovou naftu, takže bylo nutné vyjít ze sazby spotřební daně právě pro takový typ komodity, a ta v roce 2009 činila 9 950 Kč a v roce 2010 činila 10 950 Kč na 1 000 litrů. Přepočtení množství dovezených minerálních bazických olejů z tun na litry pak určila podle údajů měrné hustoty uvedených na certifikátech kvality, které byly vystaveny dodavateli olejů v Německu, znalkyně z oboru ekonomiky, odvětví účetní evidence, specializace daňové poradenství (viz č. l. 4573–4590 trestního spisu). Za této situace námitka o nesprávné aplikaci sazby spotřební daně nemůže obstát. Ze stejných důvodů je nutné odmítnout také výhradu obviněného, že podle skutkových zjištění soudů část dovezených olejů byla pro-

č. 11

dána nesmíšená, a bylo proto na místě objasnit, o jaké množství oleje se jednalo a alespoň ohledně této části dovezených olejů stanovit spotřební daň 472 Kč za tunu. Jen na okraj Nejvyšší soud ve spojitosti s touto námitkou upozorňuje na skutečnost, že podle výpovědi obviněných se nesmíšený olej stácel přímo do nádrží, které slouží k tankování vozidel. Potvrzuje to správnost závěru soudů obou stupňů, že obviněný veškerý dovezený minerální bazický olej prodal jako pohon motorů, tedy i ten, který sám nesmísil s motorovou naftou (srov. např. výpověď obviněného J. M.).

32. S ohledem na shora uvedené závěry Nejvyšší soud konstatuje, že citované výhrady formálně uplatněné v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nebyly způsobilé přivodit mimořádné přezkoumání správnosti napadeného rozhodnutí Vrchního soudu v Praze.

33. Naopak ty z námitek, které směřovaly proti uloženému trestu propadnutí náhradní hodnoty a které obviněný S. K. správně podřadil dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., Nejvyšší soud posoudil jako důvodné. Odpovídají totiž té alternativě, podle níž lze dovolání podat v případě, kdy byl obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští.

34. Podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku, jestliže pachatel věc, kterou soud mohl prohlásit za propadlou podle § 70 tr. zákoníku, před uložením trestu propadnutí věci zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její propadnutí zmaří, může mu soud uložit trest propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídala hodnotě takové věci. Hodnotu věci, kterou soud mohl prohlásit za propadlou, může soud stanovit na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku. (Nejvyšší soud pro úplnost upozorňuje na to, že terminologie v trestním zákoníku se s účinností od 1. 6. 2015 změnila, protože zákon č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ji přizpůsobil nové terminologii v občanském zákoníku, který opustil pojem „jiná majetková hodnota“ a nově užívá pouze pojem „věc“, přičemž věci dělí podle povahy na hmotné a nehmotné a movité či nemovité. V době rozhodování Vrchního soudu v Praze trestní zákoník v § 70 i § 71 používal terminologii „propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty“.)

35. Z dikce citovaného ustanovení vyplývá, že propadnutí náhradní hodnoty je sankcí směřující do majetkové sféry pachatele trestného činu, jejímž cílem je postihnout ekvivalent výnosů pachatele z trestné činnosti v těch případech, kdy pachatel zmařil možnost uložit mu trest propadnutí věci, kterým by jinak byl odčerpán přímý výnos z trestné činnosti. Při jeho ukládání se tedy vychází jak z obecných hledisek pro ukládání trestů uvedených v § 39 a násl. tr. zákoníku, tak částečně i z podmínek stanovených zákonem pro uložení trestu propadnutí věci podle § 70 odst. 1 a 2 tr. zákoníku (do 1. 6. 2015 „trest propadnutí věci nebo

jiné majetkové hodnoty“). Současně je nutné vždy mít na zřeteli také oprávněné zájmy poškozeného a zvážit, zda může uspokojit svůj nárok na náhradu škody, která mu byla způsobena trestným činem, jinak než právě na věci, jejíž propadnutí soud zvažuje (shodně rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 10. 1976, sp. zn. 2 To 5/76, publikovaný pod č. 38/1977-III. Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek).

36. Z pohledu výše uvedeného je zřejmé, že nemůže obstát dovolací námitka obviněného, že nemovitosti, kterých se propadnutí týká, nemají žádný vztah k trestnému činu, kterým byl uznán vinným, protože je nabyt ještě předtím, než došlo k jeho spáchání. Uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 tr. zákoníku totiž není vázáno na existenci takového vztahu. Právě v tom se tento trest zásadně liší od trestu propadnutí věci podle § 70 tr. zákoníku. Obstát nemůže ani další tvrzení obviněného, že trestem propadnutí náhradní hodnoty byl sankcionován dvakrát za stejný skutek, protože jeho majetek i majetek manželky byl poškozen také finančními a celními orgány v souvislosti s vymáháním nedoplatku daně. Nejvyšší soud se zde zcela ztotožnil s vyjádřením státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, že v trestním řízení soudy uložením trestů majetkové povahy obviněného potrestaly za úmyslné zkrácení daňové povinnosti, zatímco ve správním řízení příslušné celní a finanční úřady postihly majetek obviněného, resp. jeho manželky, s cílem vymoci zaplacení nedoplatku příslušných daňových odvodů. Jinou otázkou ale zůstává, zda v posuzovaném případě byly splněny zákonné podmínky pro uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty za situace, kdy nemovitý majetek, jehož se tento trest týká, je z podstatné části zastaven ve prospěch státu právě z titulu neuhrazených daňových pohledávek a má sloužit k odstranění škodlivého následku způsobeného trestnou činností obviněného. Navíc soudy obou stupňů s odkazem na stejný nemovitý majetek argumentovaly i v souvislosti s dobytostí peněžitého trestu, který byl obviněnému současně uložen. Nejvyšší soud je stejně jako soud prvního stupně přesvědčen o tom, že za této situace nebylo na místě uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty.

37. Zásadní skutečnosti, která bránila soudům vyslovit trest propadnutí náhradní hodnoty ohledně těchto nemovitostí, jež jsou ve společném jmění manželů K., je právě právní povaha těchto nemovitostí. Soudní judikatura zastává jasný názor, že propadnout lze jen věc, která v době vyhlášení rozsudku náleží výlučně pachateli trestného činu. Je-li věc ve společném jmění manželů, nelze uložit její propadnutí, leda by pachatel tuto věc získal v průběhu manželství trestným činem nebo jako odměnu za něj (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 5. 1967, sp. zn. 11 Tz 12/67, publikovaný pod č. 46/1967-II. Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1968, sp. zn. 4 Tz 108/68, publikovaný pod č. 12/1969-II. Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek). Z výpisu z katastru nemovitostí Nejvyšší soud zjistil, že všechny nemo-

vitosti vyjmenované pod bodem b) výroku o trestu propadnutí náhradní hodnoty v napadeném rozsudku odvolacího soudu jsou ve společném jmění manželů S. a M. K., kteří je do společného jmění nabyli v době předcházející trestné činnosti obviněného.

č. 11

38. Důvodným shledal Nejvyšší soud i argument obviněného, podle něhož trest propadnutí náhradní hodnoty mu byl uložen bez splnění zákonných podmínek uvedených v § 71 odst. 1 tr. zákoníku. Nejvyšší soud již zdůraznil, že účelem tohoto druhu trestu je zajištění a následná konfiskace ekvivalentu výnosů z trestné činnosti, pokud z nejrůznějších důvodů nelze tento výnos odčerpát přímo trestem propadnutí věci podle § 70 tr. zákoníku. Proto je podmínkou pro uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty nejen to, že pachatel některým ze způsobů uvedených v § 71 odst. 1 tr. zákoníku zmařil možnost uložit mu trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty získané v souvislosti s trestným činem, ale také to, že náhradní hodnota, která má být propadnuta, odpovídá hodnotě věci, kterou jinak soud mohl prohlásit za propadlou podle § 70 tr. zákoníku. Aby taková podmínka byla splněna, je nutné nejprve určit, jakou věc nebo jinou majetkovou hodnotu má trest propadnutí náhradní hodnoty vlastně suplovat, a současně objasnit hodnotu věci, jejichž propadnutí přichází v úvahu.

39. V posuzovaném případě soudy obou stupňů dospěly ke skutkovému zjištění, že obviněný společně s dalšími spolupachateli zkrátil daňovou povinnost za příslušná období ke škodě českého státu o téměř 40 milionů Kč, přičemž zisk z této trestné činnosti páchané po dobu delší jednoho roku získal pro sebe především obviněný S. K. jako její hlavním iniciátor a organizátor (srov. výrok o vině rozsudku soudu prvního stupně a jeho odůvodnění na straně 81). Pokud jde o výši tohoto zisku, jehož ekvivalent měl být podle odvolacího soudu uloženým trestem propadnutí náhradní hodnoty odčerpán, pak na str. 24 a 25 napadeného rozsudku se jen ve zcela obecné rovině konstatuje, že se rovná rozdílu mezi cenou, za niž obviněný dovezený minerální olej prodával jako motorovou naftu, a výší nákladů, které vynaložil na to, aby trestnou činnost mohl páchat. Žádné konkrétní údaje, jež se staly podkladem jeho zjištění, však odvolací soud neoznačil, pouze specifikoval, že za výdaje považoval platby na pořízení minerálního oleje a nafty, dále náklady na provoz vozidel a platy řidičů. Ačkoli se k otázce výše profitu obviněného S. K. z trestné činnosti vyjadřoval znalec v doplňku znaleckého posudku z oboru ekonomiky, odvětví účetnictví, specializace daňové poradenství (viz č. l. 4593–4615 trestního spisu), a stanovil ho na cca 7 milionů Kč, odvolací soud se s touto informací nijak nevypořádal. Hodnotou nemovitostí, kterých se trest propadnutí náhradní hodnoty týká, se pak odvolací soud nezabýval v podstatě vůbec. Pouze v souvislosti s tím, proč nerozhodl také o propadnutí bytu v K. č. p. ..., jehož vlastníkem je obviněný, konstatoval, že „s vědomím hodnoty ostatních nemovitostí patřících obviněnému, kterých se propadnutí týká, neshledal důvod pro propadnutí i tohoto bytu“.

40. Z důvodu existence správně vytčených vad v dovolání, jimiž je zatížen rozsudek odvolacího soudu, Nejvyšší soud shledal porušení podmínek § 71 tr. zákoníku v napadeném rozhodnutí, a byl tím naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. v jeho první variantě. Primárně odvolací soud pochybil tím, že uvedeným trestem postihl majetek, který není ve výlučném vlastnictví obviněného. Dále v tom, že ani rámcově nevyčíslil majetkový prospěch obviněného z daňové trestné činnosti, který měl být tímto trestem odčerpán, a nestanovil alespoň přibližnou tržní cenu nemovitostí, o jejichž propadnutí rozhodl. Za tohoto stavu věci nemohl odvolací soud s dostatečnou mírou jistoty konstatovat, že hodnota nemovitostí, jichž se trest propadnutí náhradní hodnoty týká, odpovídá výši finančních prostředků představujících výnos z posuzované trestné činnosti. Není tudíž zřejmé, zda by vůbec mohlo být rozhodnuto o jejich propadnutí podle § 70 tr. zákoníku, pokud by s nimi obviněný v mezičase nenaložil jiným, bližší neobjasněným způsobem.

41. Nejvyšší soud přisvědčil argumentaci obviněného i v tom, že v důsledku vyslovení trestu propadnutí náhradní hodnoty, který v podstatě postihl veškerý majetek obviněného kromě bytu zatíženého věcným břemenem ve prospěch matky obviněného, nemohl odvolací soud učinit závěr o dobytosti souběžně uloženého peněžitého trestu ve výměře 3 500 000 Kč (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17. 2. 1977, sp. zn. Tzř 3/76, publikovaný pod č. 22/1977-II. Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

42. Navíc odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně nevzal v úvahu skutečnost, že majetek, o jehož propadnutí rozhodl, měl sloužit k uspokojení fiskálních zájmů poškozeného českého státu, který obviněný svou trestnou činností zkrátil na daních o téměř 40 milionů Kč. Z aktuálního výpisu z katastru nemovitostí, který si Nejvyšší soud vyžádal, přitom vyplývá, že na všech nemovitostech specifikovaných ve výroku o trestu propadnutí náhradní hodnoty pod bodem b) výroku o vině rozsudku odvolacího soudu vážně zástavní právo z rozhodnutí správních orgánů, a to Celního úřadu pro P. k. a Finančního úřadu v Ch. k zajištění pohledávek státu ve výši 17 860 308 Kč a 843 013 Kč. Nejvyšší soud již dříve judikoval, že v případě, kdy poškozený nemůže uspokojit své nároky na náhradu škody způsobené trestným činem jinak než věcí uvedenou v § 70 odst. 1 tr. zákoníku, není zpravidla namístě prohlásit takovou věc za propadlou (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČSR publikovaný pod č. 38/1977-III. Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

43. Za situace, kdy Nejvyšší soud dospěl k závěru, že trest propadnutí náhradní hodnoty byl obviněnému S. K. uložen v celém rozsahu v rozporu s podmínkami stanovenými pro jeho ukládání v § 71 odst. 1 tr. zákoníku, bylo nadbytečné zabývat se námitkou o nesprávném zápise v katastru nemovitostí ve vztahu k domu v P. č. p. ...

44. Nejvyšší soud tedy z podnětu dovolání obviněného S. K. částečně zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8.

č. 11

2014, sp. zn. 3 To 15/2014, a to ve výroku o trestu propadnutí náhradní hodnoty, k němuž byl dovolatel odsouzen včetně rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Vrchnímu soudu v Praze Nejvyšší soud nepřikázal, aby učinil ve věci nové rozhodnutí, neboť se přiklonil k názoru vysloveného v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně o tom, že je nutné upřednostnit uspokojení pohledávek českého státu z titulu nedoplatků na spotřební dani a dani z přidané hodnoty před uložením další majetkové sankce obviněnému S. K. Současně přitom Nejvyšší soud zvažoval i skutečnost, že ta část majetku obviněného, na níž nevázne zástavní právo z rozhodnutí správních orgánů k zajištění pohledávek státu [nemovitosti specifikované pod bodem a) výroku o trestu propadnutí náhradní hodnoty], zaručuje dobytost jiného trestu majetkové povahy, a to peněžitého trestu ve výměře 3 500 000 Kč.

Č. 12

Souhlas poškozeného s trestním stíháním

§ 163 odst. 1 tr. ř.

Č. 12

Zpětvzetí již uděleného souhlasu poškozeného s trestním stíháním obviněného pro skutek, v němž byl původně spatřován některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 tr. ř., nebrání orgánu činnému v trestním řízení přezkoumat a posoudit, zda s ohledem na probíhající dokazování nemohou jeho výsledky případně odůvodnit změnu právní kvalifikace posuzovaného skutku podle ustanovení o takovém trestném činu, jehož stíhání není podmíněno souhlasem poškozeného. Pokud orgán činný v trestním řízení dospěje k takovému závěru a postupuje podle § 160 odst. 6 tr. ř. (popř. § 190 odst. 2 tr. ř., § 225 odst. 2 tr. ř.), lze pokračovat pro daný skutek v trestním stíhání navzdory zpětvzetí souhlasu poškozeného.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1253/2015, ECLI:CZ:NS:2015:3.TDO.1253.2015.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. I. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2015, sp. zn. 9 To 182/2015, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 19 T 184/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 24. 3. 2015, sp. zn. 19 T 184/2014, byl obviněný M. I. uznán vinným pokusem zvlášť závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku [tj. zákona č. 40/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2010 (dále jen „tr. zákoník“)] k § 145 odst. 1 tr. zákoníku na skutkovém základě, že „v blíže nezjištěné době, kolem 8. srpna 2014, po předchozích opakovaných slovních konfliktech spojených s opakovanými rozchody a následným usmiřováním, opětovně slovně napadl poškozenou V. B., která se v té době nacházela u něho doma V. S., P., načež jí sdělil, že ji odveze vozem domů, kdy při jízdě ze S. na V. Ch. nejdříve na poškozenou křičel a následně ji udeřil pěstí do stehna, když se poškozená snažila bránit tím, že si na stehno dala kabelku, tuto vzal, vystoupil z vozu, následně ji vyhodil do pole a po nastoupení zpět do vozidla pokračoval v jízdě, kdy po odbočení z ulice K L.

směrem do ulice K. H. následně poškozené řekl, aby si za jízdy vystoupila, přitom otevřel dveře u spolujezdce a začal za jízdy poškozenou vytlačovat z vozidla ven, a to i přes prosby poškozené, aby toho nechal, ji z jedoucího vozidla vystrčil, poškozená vypadla z vozidla a v šoku hlasitě křičela, nato obžalovaný vozidlo zastavil, našťvaně vystoupil z vozidla, jelikož poškozená nemohla vstát, tuto postavil na nohy a poté ji požádal, aby na místo přivolala policii, že se bojí, že by jí mohl ublížit i víc, přičemž jednáním obžalovaného byly poškozené způsobeny lehké oděrky na nohou, rukou a zádech, poranění palce u nohy, ze soudně lékařského hlediska však hrozil poškozené vznik i velmi závažných úrazových změn, zejména v oblasti hlavy, a to i při relativně pomalé jízdě vozidla, mohlo dojít k prudkému nárazu hlavy na tvrdou podložku či vystupující tupý předmět, ke zlomeninám skeletu zejména horních končetin či k přímému ohrožení života poškozené, a způsobená zranění tak mohla dosáhnout ze soudně lékařského hlediska charakteru těžké újmy na zdraví“. Za to byl obviněný podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem.

2. O odvolání obviněného proti předmětnému rozsudku rozhodl ve druhém stupni Městský soud v Praze usnesením ze dne 2. 6. 2015, sp. zn. 9 To 182/2015, jímž je podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl. Rozsudek soudu prvního stupně tak nabyl právní moci dne 2. 6. 2015 [§ 139 odst. 1 písm. b) cc) tr. ř.].

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Usnesení odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně napadl obviněný M. I. následně dovoláním, v němž uplatnil důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. e) a g) tr. ř.

4. V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku obviněný (dovolatel) předně namítl, že v průběhu trestního řízení došlo ze strany policie a státního zastupitelství k významnému porušení trestního řádu, a jeho ústavně zaručených základních práv a svobod. V této souvislosti připomněl, že byl od počátku trestně stíhán pro tři skutky, v nichž policejní orgán spatřoval přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku (skutek ad 1), pokus přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 146 odst. 1 tr. zákoníku (skutek ad 2) a přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku. Stíhání pro všechny tyto přečiny bylo přitom podmíněno původním souhlasem poškozené V. B., která jej ovšem dne 13. 10. 2014 vzala zpět. V ten okamžik mělo být podle názoru dovolatele jeho trestní stíhání zastaveno jako nepřípustné z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. K tomu však chybně nedošlo v plném rozsahu, když policejní orgán „překvalifikoval“ skutek ad 2) na pokus zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 145 odst. 1 tr. záko-

niku, kde již souhlas poškozeného podle § 163 odst. 1 tr. ř. s trestním stíháním zákon nevyžaduje. Dovolatel pokládá za podstatné, že k uvedené změně právní kvalifikace došlo ve skutečnosti nejdříve dne 14. 10. 2014, a nikoli o den dříve, jak je uvedeno na příslušné listině. Z toho dovozuje, že orgán činný v trestním řízení postupoval úmyslně svévolně a účelově, aby ho mohl nadále vazebně stíhat. Tím je naplněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

5. V rámci dalšího uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný poukázal na to, že soudy obou stupňů svůj závěr o jeho vině žalovaným skutkem založily pouze na výpovědi poškozené. Ta sice původně uváděla, že jím byla násilím vystrčena z automobilu za jízdy, ovšem v dalším průběhu řízení své tvrzení korigovala v tom smyslu, že „si není zcela jistá, zda v danou chvíli vozidlo jelo, nebo již stálo“. Znaleckým posudkem z oboru dopravy pak bylo prokázáno, že obviněný nemohl *tempore criminis* jet s vozidlem rychlostí 30 km/h, jak na počátku vypověděla svědkyně, ale maximálně rychlostí 5 km/h. K vysvětlení rozporů v jejich výpovědích dovolatel navrhl v rámci odvolacího řízení její opětovný výslech. Soud druhého stupně však tento důkazní návrh zamítl, a nevyčerpal tak všechny dostupné prostředky pro řádné zjištění skutkového stavu věci. Tím znovu porušil právo dovolatele na spravedlivý proces. V další části dovolání obviněný ze svého pohledu podrobně hodnotil závěry znaleckých posudků z oboru dopravy. Z nich podle něj jednoznačně vyplynulo, že poškozenou z automobilu nevystrčil za jízdy, ale v danou chvíli stál na místě. Proto navrhoval vypracování „sjednocujícího posudku“, jímž mělo být postaveno najisto, zda u poškozené skutečně mohlo dojít v důsledku jeho jednání k vzniku těžké újmy na zdraví, či nikoli. Ani k tomuto doplnění dokazování však soudy obou stupňů po jeho výtce nepřistoupily. Skutkový stav tak zjistily zcela nedostatečně. Provedené důkazy navíc hodnotily tendenčně v neprospěch dovolatele, v rozporu se zásadou presumpce neviný, obsaženou v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

6. Dovolatel je dále přesvědčen, že ani zjištěný skutkový stav věci, jak byl popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, nebylo možno právně posoudit jako pokus zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví pro absenci zákonem požadované formy úmyslného zavinění (tj. alespoň eventuálního úmyslu). V této souvislosti zdůraznil, že pokud bylo vozidlo v okamžiku vystrčení poškozené ven vůbec v pohybu, pak jelo rychlostí maximálně 5 km/h; tj. velmi pomalu. Potom ovšem nemohl být ani srozuměn s tím, že by u ní mohlo dojít k těžké újmě na zdraví. Předvídat se nedala ani zranění lehká, která ostatně poškozená také neutrpěla. Soudy se důkladněji nezabývaly ani zhodnocením otázky společenské škodlivosti jeho jednání, zejména s ohledem na postoj poškozené, která vzala zpět souhlas s jeho trestním stíháním. Uplatnění trestní odpovědnosti v daném případě nebylo podle dovolatele namíste již s přihlédnutím k principu *ultima ratio*.

7. Za nedostatečně odůvodněný dovolatel považuje i výrok o nepodmíněném trestu, který mu byl uložen. Ten je nutno pokládat za nepřiměřeně přísný, jest-

liže se měl dopustit pouze pokusu trestného činu, kdy jednal v citovém rozrušení, poškozená s odstupem času nechtěla, aby byl dále trestně stíhán, a kromě toho neutrpěla ani lehká zranění. Uložený trest podle názoru dovolatele nebude mít na jeho osobu výchovný účinek a setrvání ve výkonu trestu nepřispěje k jeho nápravě ani k účinnému řešení jeho psychických problémů, na němž začal při pobytu na svobodě dobrovolně spolupracovat s psychologkou; zvláště pak je-li ještě ve věku blízkém věku mladistvých. Dovolatel je přesvědčen, že při zohlednění principů přiměřenosti a proporcionality trestních sankcí podle § 38 tr. zákoníku v jeho případě postačovalo uložení trestu nespojeného s přímým výkonem.

8. S ohledem na výše rekapitulované námitky uzavřel své dovolání návrhem, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil jak usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2015, sp. zn. 9 To 182/2015, tak i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 24. 3. 2015, č. j. 19 T 184/2014, a Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

9. Opis dovolání obviněného byl předsedou senátu soudu prvního stupně za podmínek § 265h odst. 2 tr. ř. zaslán dne 4. 9. 2015 k vyjádření nejvyššímu státnímu zástupci. Přípisem doručeným dovolacímu soudu dne 5. 10. 2015 pověřený státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství sdělil, že Nejvyšší státní zastupitelství tohoto oprávnění nevyužívá a k podanému dovolání se věcně vyjadřovat nebude. Vyjádřil pouze souhlas s tím, aby Nejvyšší soud ve věci rozhodl v neveřejném zasedání i pro případ uvedený v § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. Na tomto místě je třeba připomenout, že vyjádření nejvyššího státního zástupce k dovolání obviněného či naopak vyjádření obviněného k dovolání nejvyššího státního zástupce není podmínkou pro projednání podaného dovolání.

III.

Přípustnost dovolání

10. Obviněný M. I. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroků rozhodnutí soudu, které se ho bezprostředně dotýkají. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v § 265f odst. 1 tr. ř.

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) dále zkoumal, zda v předmetné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. Shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým bylo pravomocně rozhodnuto ve věci samé, a směřuje proti rozhodnutí, jimž byl zamítnut řádný opravný prostředek.

dek (odvolání) obviněného proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., kterým byl uznán vinným a byl mu uložen trest.

12. Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda konkrétní důvody, o které obviněný dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř., na které odkázal. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, odst. 3 tr. ř.).

13. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. je dán tehdy, kdy proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Dopadá tedy na případy, kdy trestní stíhání bylo zahájeno nebo v něm bylo pokračováno, přestože byl dán některý z důvodů nepřípustnosti trestního stíhání taxativně uvedených v § 11 odst. 1 písm. a) až j) tr. ř. nebo v § 11a tr. ř. Předmětný dovolací důvod spočívá tedy v tom, že příslušný orgán činný v trestním řízení – v závislosti na tom, kdy důvod nepřípustnosti trestního stíhání vyšel najevo – nerozhodl o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 tr. ř., § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., § 223 odst. 1 tr. ř., § 231 odst. 1 tr. ř., § 257 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. ani podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., ač tak učinit měl. To znamená, že místo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání vadně došlo k jinému rozhodnutí, jež je pro obviněného méně příznivé (zejména k odsuzujícímu rozsudku) a které je zároveň rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 tr. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

14. Námitkou, že zpětvzetí souhlasu poškozené V. B. s jeho trestním stíháním bylo důvodem pro jeho okamžité zastavení pro nepřípustnost podle § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř., a to i ohledně skutku označeného v usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ze dne 1. 9. 2014, č. j. KRPA-335108-14/TČ-2014-001271, pod bodem ad 2), uplatnil dovolatel zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. právně relevantně. Nejvyšší soud však jeho důvodům a argumentaci, jak byly rekapitulovány shora, nepřiznal opodstatnění.

15. V první řadě je třeba připomenout, že obviněný vznesl výše uvedenou námitku opakovaně již v průběhu přípravného řízení, zejména pak v rámci stížnosti podané proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 16. 10. 2014, č. j. 37 Nt 3042/2014-4, jímž byla zamítnuta jeho žádost o propuštění z vazby na svobodu. Městský soud v Praze jako soud druhého stupně se v odůvodnění usnesení o zamítnutí podané stížnosti ze dne 4. 11. 2014, sp. zn. 8 To 486/2014 (č. l. 20 a násl. procesního spisu), otázkou přípustnosti dalšího trestního stíhání obviněného pro skutek ad 2) důsledně zabýval a zodpověděl ji věcně správně (k tomu viz podrobné odůvodnění citovaného rozhodnutí na straně 3 dole až 5).

Pokud na ně Obvodní soud pro Prahu 5 následně pro stručnost odkázal na stranu 10 shora odůvodnění odsuzujícího rozsudku, nelze mu v tomto směru ničeho vytknout.

č. 12

16. Rovněž Nejvyšší soud zastává právní názor, že zpětvzetí již uděleného souhlasu poškozeného s trestním stíháním obviněného pro skutek, v němž byl původně spatřován některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 tr. ř., nebrání orgánu činnému v trestním řízení přezkoumat a posoudit, zda s ohledem na probíhající dokazování nemohou jeho výsledky případně odůvodnit změnu právní kvalifikace posuzovaného skutku podle ustanovení o takovém trestném činu, jehož stíhání souhlasem poškozeného podmíněno není. Pokud orgán činný v trestním řízení dospěje k podloženému závěru, že tomu tak je, a vůči obviněnému současně dostojí své povinnosti uvedené v § 160 odst. 6 tr. ř. (popř. § 190 odst. 2 tr. ř., § 225 odst. 2 tr. ř.), lze pro daný skutek v trestním stíhání – navzdory zpětvzetí souhlasu poškozeného – pokračovat.

17. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulaci zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. S poukazem na uvedený dovolací důvod se tedy není možné domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. To znamená, že dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku a rozveden v jeho odůvodnění, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3 tr. ř., § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tim je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolát Nejvyšší soud jako

třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by (taxativně) velmi úzké vymezení dovolacích důvodů (k tomu viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

18. S ohledem na teoretická východiska rozvedená v předcházejícím odstavci lze dovodit, že dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. neodpovídá ta část argumentace obviněného, v jejímž rámci vznesl na výhrady vůči rozsahu dokazování ve věci a vůči způsobu, jakým soudy hodnotily provedené důkazy, zejména pak usvědčující výpověď poškozené z přípravného řízení a závěry znaleckých posudků z odvětví soudního lékařství a z oboru dopravy, vypracovaných MUDr. Ivanem Procházkou, resp. Stanislavem Bartoněm. Dovolatel v podstatě setrval na své obhajobě uplatňované po celé trestní řízení, podle níž poškozenou vypudil z automobilu až poté, co zabrzdil a stál na místě, a nikoli ještě za jízdy; tedy že skutkový děj neproběhl tak, jak je popsáno ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně. Soudy podle přesvědčení dovolatele tuto jeho verzi provedeným dokazováním nevyvrátily a přesto ho – v rozporu se zásadou *in dubio pro reo* – uznaly vinným. Jinými slovy, obsah provedených důkazů interpretovaly zřetelně v jeho neprospěch, ač takový postup nebyl namístě, resp. není přípustný. V důsledku toho pak měly vycházet z takového skutkového stavu věci, který zcela neodpovídal skutečnosti. Mimo jiné i s existencí shora namítaných pochybení pak dovolatel na základě použitého dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spojoval nesprávné právní posouzení předmětného skutku. Svůj mimořádný opravný prostředek tedy zčásti nezaložil na hmotněprávních – byť v dovolání formálně proklamovaných – důvodech, nýbrž na procesním základě (§ 2 odst. 5 a 6 tr. ř.) se primárně domáhal zásadní revize (přehodnocení) skutkových zjištění, ze kterých soudy vycházely při hmotněprávním posouzení jeho jednání. Takové námitky – jak bylo zmíněno výše – pod shora uvedený dovolací důvod podřadit nelze.

19. Nejvyšší soud tento závěr učinil i se zřetelem k názoru opakovaně vyslovenému v judikatuře Ústavního soudu, podle něž dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze vykládat formalisticky a restriktivně a v rámci jeho interpretace je třeba mít vždy na zřeteli především ústavně zaručená základní práva a svobody, tedy i právo na spravedlivý proces; tj. přihlížet i k závažným vadám řízení, které zakládají neústavnost pravomocného rozhodnutí. Těmito vadami je třeba rozumět např. opomenutí důkazu soudem nebo existenci extrémního rozporu mezi skutkovým stavem věci v soudy dovozované podobě a provedenými důkazy (k tomu srov. např. nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. I. ÚS 4/04 nebo sp. zn. III. ÚS 84/94 a přiměřeně též usnesení ve věci sp. zn. III. ÚS 3136/09). Takový flagrantní rozpor je ovšem dán jen tehdy, jestliže zásadní skutková zjištění v rozhodnutí zcela chybí vzhledem k absenci příslušných procesně účinných důkazů, popř. zjevně nemají žádnou vazbu na soudem deklarovaný obsah provedeného dokazování, či jsou dokonce zřetelným opakem toho, co bylo skuteč-

ným obsahem dokazování. Jestliže jsou vytýkány tyto zásadní procesní vady, je zároveň třeba v konkrétní věci vždy vyhodnotit, zda skutečně měly nebo mohly mít podstatný význam pro konečné hmotněprávní posouzení stíhaného jednání (skutku). Za tohoto předpokladu lze (výjimečně) připustit, že i skutkové námitky mohou být způsobilé vyvolat dovolací přezkum.

č. 12

20. Podle názoru Nejvyššího soudu se však o takovou situaci v projednávaném případě nejedná. Soud prvního stupně se s provedenými důkazy vypořádal jak jednotlivě, tak i ve vzájemných souvislostech. Jejich obsah náležitě vyhodnotil a poté podrobně a přesvědčivě zdůvodnil (§ 125 odst. 1 tr. ř.), jaké skutečnosti vzal ve vztahu k projednávané trestné činnosti za prokázané a proč považoval alternativu skutkového děje předkládanou obviněným, podle níž ve skutečnosti násilně vytlačil poškozenou z vozidla až poté, co úplně zastavil, za jednoznačně vyvrácenou. Jeho úvahy prezentované v odůvodnění odsuzujícího rozsudku (viz na str. 6 dole až 10 shora) nijak principům formální logiky neodporují. Odvolací soud se v rámci svého přezkumu (§ 254 odst. 1 tr. ř.) zabýval v zásadě totožnou skutkovou (procesní) argumentací obviněného jako v nyní projednávaném dovolání. Vůči skutkovým zjištěním soudu prvního stupně neměl žádných výhrad, což rovněž v souladu s požadavky zákona (§ 134 odst. 2 tr. ř.) řádně odůvodnil. I on dostatečně vysvětlil, proč nepřisvědčil obhajobě obviněného, spočívající v popírání či bagatelizaci žalovaného jednání (viz část na straně 6–7 písemného vyhotovení napadeného usnesení). Nejvyšší soud tak nedospěl k závěru, že by byl v projednávaném případě skutkový stav věci zjištěn nezákonným způsobem nebo nedostatečně a že by rozhodnutí soudů obou stupňů byla v tomto ohledu projevem nepřipustné libovůle.

21. K námitce obviněného stran neúplnosti provedeného dokazování Nejvyšší soud připomíná, že v § 2 odst. 5 tr. ř. ani v § 2 odst. 6 tr. ř. zákon nestanoví žádná pravidla jak pro míru důkazů potřebných k prokázání určité skutečnosti, tak stanovící relativní váhu určitých druhů či typů důkazů. Soud v každé fázi řízení zvažuje, které důkazy je třeba provést, případně nakolik je nezbytné dosavadní stav dokazování doplnit. S přihlédnutím k obsahu již provedených důkazů tedy posuzuje, nakolik jsou mj. návrhy stran na doplnění dokazování důvodnými (potřebnými), a které mají naopak z hlediska zjišťování skutkového stavu věci jen okrajový, nepodstatný význam. Shromážděné důkazy hodnotí podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Rozhodnutí o rozsahu dokazování spadá do jeho výlučné kompetence. Účelem dokazování v trestním řízení je zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí (§ 2 odst. 5 tr. ř.). Je pak na úvaze soudu, jakými důkazními prostředky bude objasňovat určitou okolnost, která je pro zjištění skutkového stavu významná. Z hlediska práva na spravedlivý proces je však důležitý právě požadavek náležitého odůvodnění rozhodnutí ve smyslu § 125 odst. 1 tr. ř. a § 134 odst. 2

tr. ř. (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2008, sp. zn. III. ÚS 1285/08, str. 3), který napadená rozhodnutí obou soudů v předmětné trestní věci splňují. Soudy konkrétní důkazní návrhy obviněného neopomenuly. Soud prvního stupně rozvedl důvody, pro které k obhajobou navrhovanému doplnění dokazování nepřistoupil, na str. 6 odůvodnění rozsudku. Odvolací soud pak své podrobné stanovisko k dovolatelem tvrzené nutnosti dalšího dokazování zaujal na str. 5 a 6 odůvodnění svého usnesení.

22. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatnil obviněný právně relevantně námitkami, podle nichž jeho jednání ani v podobě, jak ji zjistily soudy obou stupňů, jednak nevykazuje znaky pokusu zvláště závažného zločinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 145 odst. 1 tr. zákoníku pro absenci subjektivní stránky (zde alespoň ve formě nepřímého úmyslu) a jednak nebylo do té míry společensky škodlivé, aby v daném případě bylo nutno přistoupit k uplatnění trestněprávní represe.

23. Při posuzování jejich opodstatnění dospěl Nejvyšší soud k následujícím závěrům:

V obecné rovině je třeba připomenout, že zvláště závažný zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku spáchá ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví. Pokusu tohoto trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku se pachatel dopustí jednáním pro společnost nebezpečným, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu těžkého ublížení na zdraví, kdy pachatel jedná v úmyslu tento trestný čin spáchat, avšak k jeho dokonání nedojde. Aby bylo možno pachatele uznat vinným pokusem trestného činu těžkého ublížení na zdraví, musí být bezpečně prokázán úmysl (§ 15 tr. zákoníku) tento trestný čin spáchat. Dovolateli lze v obecné rovině přisvědčit potud, že závěr o úmyslu pachatele způsobit jednáním ukončeným ve stadiu pokusu jinému těžkou újmu na zdraví nelze dovodit toliko ze zjištění, že úmyslně vykonal něco, co takový těžší následek mohlo způsobit. Naplnění subjektivní stránky pokusu trestného činu podle § 145 tr. zákoníku předpokládá, že úmysl pachatele, ať přímý [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku], či nepřímý [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku] zároveň směřoval ke způsobení těžké újmy na zdraví.

24. Tzv. nepřímý úmysl, jímž bylo podle závěru soudů zahrnuto posuzované jednání dovolatele, je charakterizován tím, že pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a s eventualitou, že se tak stane, byl zároveň srozuměn. Vůle ve formě srozuměnitak vyjadřuje aktivnívztah pachatele k způsobenému následku (zde těžké újmy na zdraví jiného). Podle právní nauky (srov. např. SOLNAŘ, V. Základy trestní odpovědnosti. Praha: Academia, 1972, s. 218) pak představová složka úmyslu zahrnuje představu rozhodných skutečností alespoň jako možných, volní složka vůle je vyvolat vlastním jednáním. Vůlí je v tomto smyslu třeba rozumět i srozumění pachatele s následkem, neboť srozumění je vlastně formou chtění (srov. SOLNAŘ, V.,

FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti*. Podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Orac, 2003). Eventuální úmysl tedy vždy musí obsahovat prvek vůle. V judikatuře se zdůrazňuje, že při zkoumání, zda pachatel jednal v nepřímém úmyslu jinému způsobit těžkou újmu na zdraví, nutno vycházet z posouzení okolností, za kterých k útoku pachatele došlo, jakým motivem byl veden, co útoku předcházelo, jak byl proveden, jakého nástroje při něm bylo případně použito apod.

25. Podstatná skutková zjištění, z nichž soudy vycházely při hmotněprávním posouzení otázky zavinění, lze stručně reprodukovat tak, že dovolatel dne 8. 8. 2014 během partnerské schůzky nejprve ve svém bydlišti slovně napadl svou přítelkyni V. B. a poté jí sdělil, že ji odveze domů. Jejich slovní rozepře však pokračovala i při jízdě v automobilu a eskalovala v dovolatelově impulzivní reakci, kdy poškozenou nejprve udeřil do stehna, posléze zastavil, vzal její kabelku, kterou měla na klíně, vystoupil z vozu, příruční zavazadlo odhodil do pole a znovu pokračoval v jízdě. Ani předchozí „potrestání“ poškozené ho však zjevně dostatečně neuspokojilo a jeho hněv nijak nezmírnilo. Naopak, své rozčilení následně projevil výzvou, aby si poškozená za jízdy „vystoupila“ z auta, doprovázenou demonstrativním otevřením dveří u spolujezdce, a přestože ho partnerka z důvodných obav o své zdraví prosila, aby jí nejprve zastavil a umožnil jí vůz opustit bezpečně, nebo dalšího hrubého jednání vůči ní zanechal, počal ji z jedoucím vozidla násilím vystrkovat, dokud nevypadla na vozovku. Teprve poté zastavil a sám z vozu vystoupil, vědom si nebezpečnosti svého předchozího počínání, a v obavě z možných následků pro zdraví poškozené, které mohl způsobit, ji šel „zkontrolovat“.

26. Takto zjištěné skutkové okolnosti závěr soudů o naplnění znaků subjektivní stránky pokusu zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku v jednání dovolatele plně odůvodňují.

27. Jeho námitka, že při poměrně nízké rychlosti jízdy v řádu několika km/h nemohl při násilném vypuzení poškozené z automobilu předpokládat vznik jakýchkoli úrazových změn na jejím těle, natož pak závažnějších poranění, a v tomto směru nebyla v jeho jednání dána již zmíněná představová složka úmyslu ve vztahu k následku předpokládanému v § 145 odst. 1 tr. zákoníku, podle názoru Nejvyššího soudu nemůže obstát. Dovolatel v jejím rámci poněkud tendenčně přirovnal řešenou situaci k postrčení chodce pohybujícího se volnou chůzí, aniž by vzal v úvahu, že reakční možnosti poškozené k účinné koordinaci pádu z (byť pomalu) jedoucím automobilu, z polohy vsedě na vozovku, musely být logicky výrazně nižší. Je obecně známo, že i průměrně intelektově vybavený člověk s elementárními znalostmi v oblasti fyziky si dokáže reálně představit, že násilně vystrčená osoba z jedoucím vozidla může prudce a nekontrolovatelně dopadnout na pozemní komunikaci např. hlavou, tedy navýsost citlivou částí těla, v níž jsou uloženy životně důležité orgány (zejména mozek), k jejichž závažnému až fatál-

nímu poranění může dojít poměrně snadno. Totéž platí i v případě horních či dolních končetin, které jsou nekoordinovaným pádem na tvrdou podložku vystaveny riziku komplikovaných fraktur, z nichž některé mohou vést i k doživotnímu omezení hybnosti. Skutečnost, že poškozená v daném případě z celé situace vyvázla pouze s četnými oděrkami, rozhodně nezávisela na vůli dovolatele a byla spíše výslednicí šťastné shody okolností.

28. K námitce obviněného, že soudy se při svém rozhodování odklonily od zásady „*ultima ratio*“, podle níž má být trestněprávní řešení krajním prostředkem ochrany celospolečenských hodnot, Nejvyšší soud zdůrazňuje, že dovození toho, zda jde o čin, který by pro nedostatek škodlivosti neměl být považován za trestný, přichází v úvahu pouze výjimečně v těch případech, ve kterých posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá ani nejléčším, běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Pouze tehdy lze uplatňovat odpovědnost pachatele podle jiné právní normy (např. zákona o přestupcích). Jednání dovolatele, jímž beze zbytku naplnil všechny zákonné znaky pokusu zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví, však výše uvedený rámec jednoznačně přesáhl. Poukazovaná změna postoje poškozené k jeho trestnímu stíhání ještě v průběhu přípravného řízení na společenské škodlivosti jeho činu ničeho neubírá. Užití trestního práva jako prostředku *ratio* bylo v daném případě zcela namístě.

29. Výtky dovolatele směřující proti tvrdosti (nepřiměřenosti) uloženého trestu odnětí svobody dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obsahově neodpovídají. Za jiné nesprávné hmotněprávní posouzení ve smyslu citovaného důvodu dovolání je možno – pokud jde o výrok o trestu – považovat jen pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl, či neměl být uložen souhrnný nebo úhrnný trest, popř. společný trest za pokračování v trestném činu apod. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 37 až 39 tr. zákoníku či v § 41 tr. zákoníku a § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného, nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím žádného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (k tomu srov. v judikatuře přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 22/2003 Rt.). Opačný výklad by neznamenal nic jiného, než akceptovat dovolací důvod spočívající v „jiném nesprávném právním posouzení“ též ve vztahu k projevu soudcovské individualizace trestu v konkrétním případě i při obecné přípustnosti (zákonosti) postupu, jehož soud v daném případě použil. To by ovšem bylo v evidentním rozporu s charakterem dovolání jako mimořádného opravného prostředku, jehož účelem je náprava jen těch nejzávažnějších, zákonem taxativně vymezených vad pravomocných rozhodnutí ve věci samé.

30. Pouze pro úplnost lze dodat, že k výroku o trestu se vztahuje především dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který spočívá v tom,

že obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Ani takovou vadou však výrok o trestu odnětí svobody z rozsudku soudu prvního stupně v projednávané trestní věci netrpí (viz § 145 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 21 odst. 2 tr. zákoníku).

č. 12

31. Protože dovolání obviněného M. I. bylo opřeno dílem o námitky, které nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., a v jeho podle § 265b odst. 1 písm. g), e) tr. ř. relevantně uplatněných částech mu nebylo možno přiznat opodstatnění, Nejvyšší soud je výrokem podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Č. 13

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

§ 337 odst. 2 tr. zákoníku

Č. 13

Vykonatelnost předběžného opatření soudu vydaného podle § 76b odst. 1 a § 76d písm. a) o. s. ř.¹, kterým byl obviněnému uložen zákaz styku s poškozenou osobou, nastává dnem jeho vydání. Z hlediska naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku postačí, když s rozhodnutím o jeho nařízení a s povinnostmi z něj vyplývajícími byl obviněný soudem seznámen, byť neformálním způsobem, ovšem nevzbuzujícím pochybnosti o znalosti jeho obsahu (např. na základě telefonního hovoru se soudním vykonavatelem). Pokud poté poruší povinnosti předběžným opatřením mu uložené, tak za splnění dalších podmínek se dopustí uvedeného trestného činu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2013, sp. zn. 11 Tdo 353/2013¹, ECLI:CZ:NS:2013:11.TDO.353.2013.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného D. K. proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. 7 To 308/2012, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 88 T 12/2012.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. 88 T 12/2012, byl obviněný D. K. uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku. Za tento přečin a za sbíhající se přečiny ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, z jehož spáchání byl uznán vinným trestním příkazem Městského soudu v Brně, č. j. 92 T 152/2011-62, který nabyl právní moci dne 11. 11. 2011, a zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku, z jehož spáchání byl uznán vinným trestním příkazem Městského soudu v Brně, č. j. 12 T 199/2011-23, který nabyl právní moci dne 17. 1. 2012,

¹ Poznámka redakce: Od 1. 1. 2014 jde o § 405 odst. 1 písm. c), d) a § 407 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. Ústavní stížnost obviněného byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. I. ÚS 2963/13.

mu byl uložen podle § 146 odst. 1 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 36 měsíců. Podle § 67 odst. 2 písm. b) a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen souhrnný peněžitý trest ve výši 5 000 Kč, tedy 20 denních sazeb po 250 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání pěti týdnů. Současně byl zrušen výrok o trestu z výše uvedených trestních příkazů Městského soudu v Brně, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o nároku poškozené na náhradu škody.

2. Stalo se tak na podkladě zjištění, že obviněný D. K., „ačkoliv mu byla usnesením Městského soudu v Brně o předběžném opatření pod č. j. 72 Nc 56/2011-9 ze dne 23. 8. 2011, které nabylo vykonatelnosti dne 23. 8. 2011, mimo jiné stanovena povinnost zdržet se setkávání s M. Ch., jakož i navazování kontaktů s ní, přičemž podstatný obsah usnesení obžalovanému telefonicky sdělil dne 25. 8. 2011 v 09:43 hodin soudní vykonavatel P. D., dne 26. 8. 2011 v době kolem 3:00 hodin sledoval M. Ch. v B., a když poškozená následně odjela do restaurace v B., přišel za ní do restaurace, vytrhl jí z ruky mobilní telefon zn. Nokia N95 a požadoval, aby si s ním promluvila, což poškozená odmítla a chtěla zavolat policii, pak obžalovaný s mobilním telefonem z restaurace odešel“.

3. Tento rozsudek napadl obviněný D. K. odvoláním, o němž Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozhodl rozsudkem ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. 7 To 308/2012, tak, že napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), e) a odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o trestu odnětí svobody, způsobu jeho výkonu a ve výroku učiněném podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku, a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněnému za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku a za sbíhající se přečiny ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, z jehož spáchání byl uznán vinným trestním příkazem Městského soudu v Brně, č. j. 92 T 152/2011-62, který nabyl právní moci dne 11. 11. 2011, a zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku, z jehož spáchání byl uznán vinným trestním příkazem Městského soudu v Brně, č. j. 12 T 199/2011-23, který nabyl právní moci dne 17. 1. 2012, uložil podle § 146 odst. 1 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 36 měsíců. Současně byl zrušen výrok o trestu z výše uvedených trestních příkazů Městského soudu v Brně, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Odvolací soud ponechal napadený rozsudek soudu prvního stupně nezměněn.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný D. K. dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., tj. že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení a že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k).

5. Obviněný především namítl, že na jeho straně nemohlo dojít k naplnění subjektivní stránky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, neboť mu nebylo řádně (zákonem stanoveným způsobem) oznámeno a doručeno předmětné rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2011, č. j. 72 Nc 56/2011-9, jehož výkon měl mařit. Oba soudy nesprávně dovodily jeho vědomost o existenci daného rozhodnutí a jeho obsahu z výpovědi svědka P. D., který jako soudní vykonavatel obviněnému dne 25. 8. 2011 v 9:43 hodin telefonicky stručně sdělil obsah usnesení, a z kontaktu obviněného s poškozenou ze dne 25. 8. 2011 v restauraci S., kde mu byl obsah usnesení poškozenou sdělen. Konečně soudy vyšly i ze skutečnosti, že proti obviněnému již byla v dřívější době vedena minimálně dvě stejná řízení ohledně zákazu kontaktu s dotčenými osobami. Dovolatel v této souvislosti zdůrazňuje, že nelze připustit, aby povinnosti vyplývající ze soudního rozhodnutí oznamovala účastníkovi řízení nepřislušná osoba (navíc telefonicky), či dokonce druhý účastník řízení, který má zcela protichůdné postavení a zájmy. Takové vyrozumívání nemůže mít právní účinky, neboť není v souladu se zákonem. Podle dovolatele soudy nerozlišují mezi vykonatelností jako vlastností rozhodnutí a výkonem rozhodnutí jako samostatným řízením. Zcela opomněly, že jakýkoliv účastník řízení musí být o obsahu rozhodnutí, kterým mu jsou stanovena určitá omezení či povinnosti, řádně a prokazatelně vyrozuměn. Dále uvádí, že způsoby doručování upravuje § 45 a násl. o. s. ř. Žádné z těchto zákonných ustanovení neumožňuje doručovat účastníkovi řízení rozhodnutí telefonicky. Dále poukázal na § 48 o. s. ř., které uvádí doručující orgány, přičemž pod ně nelze podřadit soudního vykonavatele. Rozhodně nelze shledat za dostačující sdělení obsahu soudního rozhodnutí prostřednictvím telefonického hovoru, když tento může být uskutečněn kýmkoliv. Navíc, jak vyplynulo z výpovědi svědka P. D., podstatou jeho telefonického hovoru s obviněným nebylo oznámení obsahu rozhodnutí, nýbrž dohoda o způsobu jeho doručení. Podle dovolatele je tak zcela zjevné, že usnesení Městského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2011, č. j. 72 Nc 56/2011-9, mu nebylo před jednáním, kterým se měl dopustit posuzovaného trestného činu, řádně doručeno, a proto nebyla naplněna subjektiv-

ní stránka daného přečinu. Obviněný dále namítl, že ne každé jednání, které porušuje povinnosti stanovené vykonatelným rozhodnutím soudu, naplňuje všechny znaky skutkové podstaty přečinu podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku. Trestní zákoník totiž v tomto ustanovení vyžaduje, aby se pachatel dopustil jednání závažného. Ze skutkových zjištění soudů je přitom zřejmé, že jednání obviněného nelze hodnotit jako jednání závažné, kterým by zásadním způsobem mařil výkon rozhodnutí soudu nebo jeho smysl, když se jednalo o jednání krátkodobé a jediné, po kterém už k opětovnému kontaktu s poškozenou nedošlo. I z tohoto důvodu nebyla naplněna skutková podstata předmětného přečinu. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc přikázal příslušnému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

6. K dovolání obviněného se písemně vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství. Uvedl, že námitky uplatněné v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tomuto dovolacímu důvodu odpovídají a je nutno je považovat i za důvodné. Trestněprávní odpovědnost za přečin podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku přichází v úvahu pouze tehdy, jestliže byl pachatel v občanskoprávním řízení jednoznačným a nezpochybnitelným způsobem seznámen s obsahem soudního rozhodnutí; v projednávaném případě tehdy, jestliže usnesení o předběžném opatření bylo pachateli doručeno nebo v jeho přítomnosti vyhlášeno. Ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 72 Nc 56/2011 k vyhlášení usnesení nedošlo a rozhodnutí mohlo být obviněnému oznámeno pouze jeho doručením. V předmětné věci však rozhodnutí o předběžném opatření nebylo dovolateli v písemné podobě doručeno vůbec. Jestliže soudy dovodily naplnění subjektivní stránky posuzovaného trestného činu ze skutečnosti, že podstatný obsah usnesení byl obviněnému telefonicky sdělen soudním vykonavatelem P. D., takový neformální a neprůkazný způsob seznámení účastníka občanskoprávního řízení s jeho povinnostmi stanovenými soudním rozhodnutím nelze pokládat za akceptovatelný. Pokud jde o další skutečnosti, které podle soudů odůvodňují seznámení obviněného s usnesením Městského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2011, č. j. 72 Nc 56/2011-9, nelze souhlasit s tím, že vyplývají z jeho zkušeností s předcházejícími obdobnými řízeními, a že je tak dána jeho znalost obsahu předmětného usnesení. Dovolateli je nutno přisvědčit i v tom, že po něm nelze požadovat, aby se řídil údaji, které mu o předmětném usnesení dala samotná poškozená při jejich setkání dne 25. 8. 2011. Státní zástupce tedy uzavřel, že dosavadní skutková zjištění dostatečně neopravňují k závěru o existenci subjektivní stránky trestného činu podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, a to nejen ve formě přímého úmyslu, ale ani úmyslu nepřímého. Za této situace se podle státního zástupce není třeba blíže zabývat otázkou, zda jednání obviněného bylo jednáním závažným ve smyslu § 337 odst. 2 tr. zákoníku, byť by se mohlo jednat o případ hraniční. S ohledem na výše uvedené skutečnosti státní zástupce navrhl, aby dovolací soud napa-

dený rozsudek zrušil a přikázal odvolacímu soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

III.

Přípustnost dovolání

č. 13

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno obviněným jako osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dovolání obsahuje i obligatorní náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

8. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

9. V mimořádném opravném prostředku obviněný předně namítl, že nemohlo dojít k naplnění subjektivní stránky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, neboť mu nebylo zákonem stanoveným způsobem oznámeno rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2011, č. j. 72 Nc 56/2011-9, jehož výkon měl mařit. Dále namítl, že jednání, kterým se měl dopustit uvedeného trestného činu, nemělo charakter jednání závažného ve smyslu § 337 odst. 2 tr. zákoníku. Tyto uplatněné námitky naplňují deklarovaný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle tohoto ustanovení lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Z citovaného ustanovení vyplývá, že právním posouzením skutku se rozumí jeho hmotněprávní posouzení (k tomu srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. dubna 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03).

10. Nejvyšší soud však poté dospěl k závěru, že dovolání obviněného je zjevně neopodstatněné.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Rozhodnutím, jehož výkon podle zjištění obou nižších soudů obviněný D. K. mařil, bylo usnesení Městského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2011, č. j. 72 Nc 56/2011-9, jímž soud k návrhu poškozené M. Ch. vydal podle § 76b o. s. ř. předběžné opatření, kterým obviněnému D. K. mimo jiné uložil povinnost zdržet se setkávání s poškozenou, jakož i navazování kontaktů s ní, a to po dobu jednoho měsíce od jeho vykonatelnosti. Z výpovědi svědka P. D., soudního vykonavatele Městského soudu v Brně, soudy zjistily, že tento svědek telefonicky hovořil

č. 13

s obviněným, kterému sdělil obsah tohoto usnesení, když jej zejména informoval o tom, že se nemá k poškozené přibližovat nebo ji kontaktovat telefonicky, písemně ani osobně. O existenci vydaného předběžného opatření se podle zjištění soudů obviněný dozvěděl též od samotné poškozené, se kterou se setkal dne 25. 8. 2011 v restauraci S., a to po rozhovoru se soudním vykonavatelem Městského soudu v Brně; při tomto setkání mu poškozená sdělila, že bylo vydáno toto rozhodnutí a že mu zaměstnancem soudu byl telefonicky sdělen jeho obsah. Ze spisů Městského soudu v Brně, sp. zn. 72 Nc 31/2009, sp. zn. 72 Nc 29/2010 a sp. zn. 72 Nc 64/2011, soudy dále zjistily, že proti obviněnému již v dřívější době byly podány prakticky stejné návrhy na vydání předběžného opatření jako v řízení vedeném pod sp. zn. 72 Nc 56/2011 a těmto návrhům bylo vyhověno. Ze všech těchto skutečností jak soud prvního stupně, tak soud odvolací dospěly k závěru, že obviněný o existenci předběžného opatření ze dne 23. 8. 2011, č. j. 72 Nc 56/2011-9, a o jeho podstatném obsahu bezpečně věděl a měl se jím řídit, bez ohledu na to, že až do 26. 8. 2011, kdy se měl dopustit posuzovaného činu, mu nebylo uvedené usnesení v písemné formě doručeno. Nejvyšší soud neshledal důvodu k tomu, aby se od tohoto závěru odchýlil.

12. Především je třeba zdůraznit, že s obviněným nelze souhlasit v tom, že soudní vykonavatel Městského soudu v Brně (svědek P. D.) byl bez dalšího osobou nepřislušnou k doručování písemnosti vydané tímto soudem, tj. i předmětného usnesení o nařízení předběžného opatření. Podle § 48 odst. 1 písm. a) o. s. ř. může být doručujícím orgánem i soudní doručovatel; soudním doručovatelem je přitom též zaměstnanec státu, který vykonává práci u soudu jako organizační složky státu a který byl předsedou soudu pověřen osobním doručováním písemností, a to i vedle jiných jeho činností nebo i pro jednotlivý, konkrétní případ (k tomu srov. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 321). Takovým zaměstnancem státu může být právě i soudní vykonavatel. Naopak obviněnému lze přisvědčit v tom, že z příslušných ustanovení občanského soudního řádu, týkajících se doručování (§ 45 a násl. o. s. ř.), nevyplývá možnost doručovat písemnost telefonickým způsobem. Zákon preferuje doručení písemností při jednání nebo jiném soudním úkonu, avšak vzhledem k tomu, že o nařízení předběžného opatření je rozhodováno bez slyšení účastníků (§ 75c odst. 3 o. s. ř.), přichází v úvahu doručení prostřednictvím doručujícího orgánu nebo prostřednictvím veřejné datové sítě. Ani jeden z těchto zákonných způsobů doručení ve věci sp. zn. 72 Nc 56/2011 nebyl soudem přede dnem 26. 8. 2011 využit, usnesení o předběžném opatření tak obviněnému řádně doručeno nebylo, a proto také ani do té doby nenabývalo právní moci. Tyto okolnosti doručování rozhodnutí však pro posouzení věci nemají zásadní význam.

13. Pro posuzovanou věc je významné ustanovení § 76b odst. 1 o. s. ř., podle něhož, v případech, kdy jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, je vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navr-

hovatele, předseda senátu předběžným opatřením uloží účastníku, proti kterému návrh směřuje mimo jiné, aby se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.

14. Podle § 76b odst. 3 o. s. ř. předběžné opatření podle odstavce 1 trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti, přičemž podle § 76d o. s. ř. usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření, je vykonatelné vyhlášením a nedošlo-li k vyhlášení, je vykonatelné, jakmile bylo vydáno.

15. Zákon výslovně upravuje i situaci (srov. § 76c odst. 1 o. s. ř.), kdy soud usnesení o nařízení předběžného opatření doručí povinnému až při vlastním provádění výkonu rozhodnutí, popřípadě pokud nebyl při provedení výkonu přítomen, se mu usnesení doručí až dodatečně. Dále je třeba připomenout, že pokud jde o vlastní výkon předběžného opatření, jímž bylo rozhodnuto o nenavazování kontaktů s oprávněným, tak § 273b odst. 1 o. s. ř. ukládá, aby soud prvního stupně jeho výkon zajistil bezodkladně. Tento zákonný požadavek nepochybně vyplývá i z toho, že doba trvání předběžného opatření je zásadně omezena na jeden měsíc (§ 73b odst. 3 o. s. ř.).

16. Přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku spáchá, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázání provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

17. Jak bylo výše již citováno, v případech předběžného opatření podle § 76b odst. 1 o. s. ř., o které se jedná v posuzované věci, není pro vykonatelnost usnesení (a tedy ani pro provedení jeho výkonu podle § 273b o. s. ř.) významné, zda vůbec, a popřípadě kdy, takové usnesení bylo doručeno povinnému účastníku, a ani to, že nenabylo (dosud) právní moci (srov. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 462).

18. Na druhé straně, i když z hlediska občanskoprávního nastaly účinky tohoto rozhodnutí (jeho vykonatelnost) již dnem jeho vydání, samo o sobě to nepostačuje k vyvození trestní odpovědnosti, neboť k naplnění subjektivní stránky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku se vyžaduje úmysl, je tedy nutné, aby pachatel také věděl o existenci takového rozhodnutí, byl tak prokazatelně seznámen s jeho obsahem a s povinnostmi pro něj stanovenými, a přesto se dopustil jednání jej záměrně mařícího.

19. Obviněný sice důvodně namítá, že mu nebylo řádně doručeno předmětné usnesení o nařízení předběžného opatření (telefonický hovor se soudním vykonavatelem nelze pokládat za řádné doručení soudního rozhodnutí), ale jak výše bylo již uvedeno, tato okolnost sama o sobě nebrání výkonu takového rozhodnutí. Jeho výkon zajistil soud prvního stupně ve shodě s § 273b o. s. ř. neformálním procesním úkonem soudního vykonatele, který telefonicky obviněnému sdělil jeho pod-

č. 13

statný obsah. K zajištění výkonu tohoto rozhodnutí má dojít bezodkladně, a tedy může se tak stát i provedením neformálního úkonu, např. v podobě telefonického hovoru příslušného pracovníka soudu s obviněným, pokud lze na jeho podkladě učinit spolehlivý závěr o vědomosti obviněného o podstatném obsahu předběžného opatření, zejména o povinnostech, které z něj vyplývají. Není tedy vyloučeno, aby opatření, jímž soud prvního stupně zajišťuje bezodkladný výkon vydaného předběžného opatření spočívajícího v zamezení kontaktů povinného s oprávněnou osobou, učinil ve smyslu § 273b odst. 1 o. s. ř. i neformálním procesním úkonem, např. telefonicky. Jestliže obviněný poté, co mu soudní vykonavatel takto prokazatelně sdělil podstatu vydaného předběžného opatření (jeho podstatný obsah, včetně povinností, které z něj pro obviněného vyplývají), tak tím došlo k započetí výkonu tohoto předběžného opatření, obviněný již věděl o tom, že je povinen se zdržet setkávání s poškozenou M. Ch., a nenavazovat s ní kontakty, avšak tento zákaz nerespektoval, a tím i zmařil výkon předběžného opatření.

20. Proto nelze přisvědčit námitce obviněného ohledně nedostatku subjektivní stránky ve vztahu ke spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, a to bez ohledu na to, že mu předmětné rozhodnutí bylo řádně doručeno až později, když výkon takového rozhodnutí není závislý ani na jeho doručení, ani na jeho právní moci.

21. Za této situace již není třeba se blíže zabývat námitkou obviněného ohledně významu sdělení, kterého se mu dostalo od poškozené M. Ch. v restauraci S. Není sice sporu o tom, že informaci ohledně předmětného rozhodnutí nelze pokládat za řádné doručení soudního rozhodnutí, nicméně soudy důvodně k této skutečnosti přihlížely v rámci hodnocení všech okolností významných pro naplnění subjektivní stránky posuzovaného trestného činu. V této souvislosti lze poukázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 7 Tdo 1466/2009, v němž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že z hlediska subjektivní stránky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí je významné např. zjištění, podle kterého obviněný v době spáchání uvedeného trestného činu věděl o vydání usnesení o nařízení předběžného opatření (resp. o prodloužení jeho trvání) např. z listiny, kterou mu poškozená dala přečíst. I když v posuzované věci dne 25. 8. 2011 poškozená obviněnému toliko neformálně sdělila, že podala návrh na nařízení předběžného opatření, které bylo soudem nařízeno, aniž by svá tvrzení doložila předložením soudního rozhodnutí, tak přesto jej dále odkázala na znalost obsahu tohoto rozhodnutí s tím, že mu jej telefonicky sdělil soudní vykonavatel. V intencích výše uvedeného při posuzování subjektivní stránky nelze také úplně pominout skutečnost, že obviněný byl v předcházejících dvou letech u Městského soudu v Brně opakovaně účastníkem podobného typu řízení, jako bylo řízení vedené pod sp. zn. 72 Nc 56/2011, a věděl tak o podstatě a smyslu nařízení takového předběžného opatření.

22. Soudy tak důvodně dospěly k závěru, že obviněný se dostatečně seznámil s obsahem rozhodnutí a poté se dopustil jednání, jímž jeho výkon záměrně zmařil.

Oba soudy ze zjištěných skutkových okolností u obviněného správně dovodily existenci přímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a naplnění subjektivní stránky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku a námitky dovolatele byly Nejvyšším soudem shledány zjevně nedůvodnými.

23. Ve vztahu k dovolací námitce vztahující se k posouzení otázky, zda jednání obviněného dosahuje takové intenzity, aby jej bylo možno považovat za jednání závažné ve smyslu § 337 odst. 2 tr. zákoníku, je třeba v obecné rovině připomenout, že závažným jednáním např. nebude ojedinělý méně intenzivní akt, který není reálně spojen s mařením či podstatným ztížením výkonu rozhodnutí. Závažnost jednání je třeba posuzovat podle jeho povahy, rozsahu, intenzity, délky jeho trvání a následku ve vztahu ke stupni porušení zájmu chráněného trestním zákoníkem. Závažné jednání musí vždy vykazovat výraznější intenzitu, než jak je tomu u „obyčejného“ jednání. Kritéria posouzení intenzity přitom nelze posuzovat izolovaně s akcentem na jediný znak, ale právě naopak – právnímu posouzení každého takového jednání by mělo předcházet komplexní posouzení všech v úvahu připadajících kritérií (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1075/2012, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 6 Tdo 1266/2007). V posuzované věci není však pochyb o tom, že ze strany obviněného jde o závažné jednání ve smyslu § 337 odst. 2 tr. zákoníku. Nelze přehlédnout, že obviněný cíleně vyhledával poškozenou M. Ch., opakovaně usiloval o verbální kontakt s ní, a to i poté, co mu sdělila, že již bylo vydáno předmětné předběžné opatření, sledoval její pohyb v nočních hodinách a dokonce došlo mezi nimi i k fyzickému konfliktu. Toto jeho jednání je neslučitelné s podstatou a účelem vydaného předběžného opatření, a tedy jednáním jej závažným způsobem mařícím. Lze uzavřít, že i tato dovolací námitka obviněného není důvodná.

24. Nejvyšší soud proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. podané dovolání obviněného odmítl jako zjevně neopodstatněné. Za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Nejvyšší soud učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání.

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Č. 13

Neplatnost právního úkonu, Rozhodčí doložka

§ 31 písm. b) zákona č. 216/1994 Sb., § 33 zákona č. 216/1994 Sb.

Č. 13

Námítka neplatnosti rozhodčí smlouvy uplatněná právnickou osobou sice při prvním úkonu v rozhodčím řízení, avšak po uplynutí lhůty podle § 33 zákona o rozhodčím řízení, není včasná, i když se tento účastník nedozvěděl o obsahu výzvy k vyjádření doručené náhradním způsobem.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2015, sp. zn. 23 Cdo 297/2015, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.297.2015.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 8 Cmo 420/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 20. 8. 2013, č. j. 59 Cm 139/2012-45, zrušil rozhodčí nálezný pro uznání vydaný dne 5. 12. 2012 Mgr. P. B., advokátem se sídlem P., pod sp. zn. 1210001 (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že předmětem Smlouvy o spolupráci ze dne 1. 9. 2011 uzavřené mezi žalobkyní jako objednatelem a společností A. A., s. r. o., se sídlem ve Z., jako zhotovitelem, byla komplexní spolupráce při získávání nových obchodních případů a zpracování projektů – dotačních žádostí. V článku 7 smlouvy se smluvní strany dohodly, že majetkové spory vzniklé ze smlouvy nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností v rozhodčím řízení jedním rozhodcem či rozhodčím senátem. Stanoveným způsobem určení rozhodce je jeho určení jednatelem společnosti Rozhodci B. s. r. o. ze seznamu rozhodců vedeného touto společností ke dni zahájení řízení. Dále bylo zjištěno, že dne 5. 11. 2012 vyzval rozhodce žalobkyni, aby se v souladu s uzavřenou rozhodčí doložkou ve lhůtě deseti dnů od doručení výzvy písemně vyjádřila k podané žalobě a přeložila listinné důkazy, kterými lze prokázat její skutková tvrzení. Současně s tím žalobkyni poučil, že pokud se ve stanovené lhůtě nevyjádří, má se za to, že uplatněný nárok v plném rozsahu uznává a že skutková tvrzení žalované se považují za nesporná. Protože adresát zásilky s výzvou nebyl zastížen, byla

zásilka dne 8. 11. 2012 uložena na poště a připravena k vyzvednutí. Současně byla adresátu zanechána výzva, aby si ji vyzvedl. Protože si adresát zásilku nevyzvedl ve stanovené lhůtě, byla zásilka dne 20. 11. 2012 v 16:00 hodin vložena do adresátem užívané schránky. Dále bylo prokázáno, že žalobkyně sdělila rozhodci, že dne 4. 12. 2012 zásilku otevřel jednatel žalobkyně, pan L. D. K výzvě žalobkyně mj. uvedla, že smlouva, kterou jí rozhodce poslal v kopii, nebyla nikdy ze strany žalobkyně podepsána, že žalobkyně již dříve vyzvala zástupce žalované k doložení smlouvy a dalších dokumentů a že se jedná o podvod. Podání žalobkyně došlo na adresu společnosti Rozhodci B. s. r. o. dne 6. 12. 2012. Dne 5. 12. 2012 rozhodl rozhodce v dané věci rozhodčím nálezem pro uznání. Z potvrzení o pracovní neschopnosti ze dne 19. 8. 2013 soud zjistil, že Ing. L. D., jediný jednatel žalobkyně, se v době od 2. 11. 2012 do 5. 12. 2012 léčil pro akutní onemocnění.

3. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně ve svém vyjádření k rozhodčí žalobě uplatnila námitku neexistence rozhodčí doložky předtím, než začal jednat ve věci samé (§ 33 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, dále jen „zákon o rozhodčím řízení“). Soud k ní přihlédl i přesto, že ji žalobkyně vznesla až po marném uplynutí rozhodcem stanovené lhůty k vyjádření k žalobě, jelikož žalobkyně řádně doložila, že dříve tak s ohledem na onemocnění jejího jediného jednatele učinit dost dobře nemohla. Soud se proto žalobou v tomto ohledu dále zabýval. S odkazem na publikované usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, a na judikaturu Nejvyššího soudu (rozsudek Velkého senátu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010) dovedl, že rozhodčí doložka je neplatná pro neurčitost stanovení rozhodců podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník Soud prvního stupně proto rozhodčí nález pro důvod uvedený v § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení zrušil.

4. V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 28. 8. 2014, č. j. 8 Cmo 420/2013-68, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 8. 2013 a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Odvolací soud dospěl k závěru, že pokud rozhodce vyzval žalobkyni k vyjádření a žalobkyně si příslušnou zásilku v době, po kterou byla na poště, nevyzvedla, nastaly účinky doručení, i když se o tom žalobkyně nedozvěděla, jelikož k doručení došlo náhradním způsobem. Žalobkyně nezpochybnila doručení zásilky, pouze tvrdila, že se nemohla pro překážku na její straně s obsahem zásilky seznámit. Odvolací soud je toho názoru, že za omluvitelný důvod u právnické osoby nelze považovat to, že se na adrese pro doručování „nikdo nezdržoval“ pro nemoc jejího jediného jednatele. Odvolací soud uzavřel, že jestliže výzva k vyzvednutí zásilky byla následně vhozena do příslušné schránky, měla žalobkyně možnost si zásilku vyzvednout a vyjádřit se k věci. Odvolací soud proto dovedl, že žalobkyně nevznesla námitku neplatnosti rozhodčí doložky včas podle § 33 zákona o rozhodčím řízení, tudíž se soud dále nemůže zabývat namítaným důvodem pro

zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení. Jelikož žalobkyně tvrdila v žalobě existenci dalších důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 zákona o rozhodčím řízení, jimiž se soud prvního stupně nezabýval, odvolací soud shledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Proto jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

č. 13

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Usnesení odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním. Z obsahu dovolání vyplývá, že dovolání má za přípustné, neboť má za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to otázky procesního práva, zda vyjádření k žalobě (s námitkou neexistence rozhodčí smlouvy) bylo ze strany jednatele žalobkyně skutečně podáno opožděně, jestliže se tak stalo v důsledku nemoci jediného žalobceva jednatele, a v jakém řízení a zda vůbec, je možné omluvitelnost důvodu opožděného podání k rozhodci vlastně zkoumat.

7. Zásadní otázkou, na jejímž vyřešení stojí rozhodnutí odvolacího soudu ve věci, je, zda lze přihlédnout k námitce neplatnosti rozhodčí smlouvy, uplatněné žalobkyní v prvním úkonu v rámci rozhodčího řízení, která byla rozhodci doručena ve vyjádření zaslaném po uplynutí desetidenní lhůty stanovené k vyjádření se žalobkyně (v rozhodčím řízení žalované) k žalobě.

8. Dovolatelka poukazuje na § 30 zákona o rozhodčím řízení, které předpokládá přiměřené užití občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) tam, kde zákon o rozhodčím řízení nestanoví jinak. Dovolatelka má za to, že v rozhodčím řízení není možný postup podle § 50d o. s. ř. Zákon o rozhodčím řízení neobsahuje možnost, aby se žalobce domáhal neúčinnosti doručení písemnosti v rozhodčím řízení u obecného soudu. Nebylo podle žalobkyně ani možné, aby požádala o prominutí zmeškání lhůty k podání vyjádření k žalobě podle § 58 o. s. ř. Dovolatelka je přesvědčena, že pokud jí v doručení vyjádření k rozhodčí žalobě zabránila objektivní a omluvitelná překážka na její straně, konkrétně pracovní neschopnost jejího jediného jednatele, pak existenci takové nepředvídatelné překážky mohla namítnout pouze v řízení o zrušení rozhodčího nálezu.

9. Dovolatelka namítá, že odvolací soud svůj závěr, proč by se právnická osoba nemohla dovolávat omluvitelné a objektivní překážky bránící doručení zásluky, nijak neodůvodnil. Podle žalobkyně pro takový postup neexistuje zákonný podklad. Takový postoj zakládá nerovný přístup k účastníkům soudního řízení v závislosti na tom, zda se jedná o fyzickou, či právnickou osobu.

10. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že citovaný rozsudek soudu prvního stupně potvrdí.

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a obsahuje stanovené náležitosti, dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud řešena.

č. 13

IV.

Důvodnost dovolání

12. Otázkou, na jejímž posouzení rozhodnutí ve věci stojí, je, zda je možné zabývat se zrušením rozhodčího nálezu pro důvod uvedený v § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení, pokud marně uplynula lhůta pro vyjádření se k žalobě v rozhodčím řízení, a to z toho důvodu, že jediný jednatel žalobkyně (rozhodčím řízení žalované) byl tou dobou v pracovní neschopnosti pro akutní onemocnění.

13. Je třeba vyjít z § 33 zákona o rozhodčím řízení, podle něhož soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c), jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé. To neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv.

14. Nejvyšší soud považuje za rozhodující pro řádné vznesení námítky neplatnosti rozhodčí smlouvy ve smyslu § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení, zda takovou námítku vznesla žalobkyně (v rozhodčím řízení žalovaná) před vydáním rozhodčího nálezu při prvním jejím úkonu. Nejvyšší soud sdílí právní názor odvolacího soudu, že za situace, kdy si žalobkyně příslušnou zásilku s výzvou rozhodce k vyjádření se k žalobě po dobu úložní doby na poště nevyzvedla, nastaly účinky doručení, i když se o tom žalobkyně nedozvěděla, jelikož k doručení došlo náhradním způsobem (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1612/2006, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2008, v němž Nejvyšší soud řešil otázku doručování v rozhodčím řízení podle občanského soudního řádu). Nejvyšší soud shodně s odvolacím soudem nepovažuje za omluvitelný důvod u právnické osoby nevyjádření se k žalobě včas, jestliže je důvodem, že se na adrese pro doručování „nikdo nezdržoval“ pro nemoc jejího jediného jednatele. Bylo na jednateli žalobkyně, aby zajistil pro případ své nepřítomnosti či nemoci, aby společnost byla pro takový případ zastoupena pověřenou osobou, například v obchodním rejstříku zapsaným společníkem, zaměstnancem apod. Za právnickou osobu nemusí jednat pouze statutární orgány zapsané v obchodním rejstříku, ale mohou za ni jednat také jí pověřeni zástupci, kteří mohou činit právní úkony v rozsahu stanoveném

statutárním zástupcem společnosti. Pokud právnická osoba neučiní žádné právní úkony k tomu, aby zabránila zmeškání lhůt, nelze takovou skutečnost považovat za omluvitelnou.

15. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení otázky omluvitelnosti zmeškání právního úkonu právnickou osobou nebyl uplatněn důvodně, a proto dovolání žalobkyně zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

č. 13

Č. 14

č. 14

Exekuce, znalecký posudek

§ 336 o. s. ř., § 13 vyhlášky č. 37/1967 Sb.

Písemný znalecký posudek je v řízení možné předložit soudu, správnímu orgánu nebo jinému státnímu orgánu pouze v listinné podobě s náležitostí podle § 13 vyhlášky č. 37/1967 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), čímž je zachována jeho jedinečnost. Ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) se v takových případech nepoužije.

(Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 21 Co 474/2014, ECLI:CZ:KSHK:2015:21.CO.474.2014.1)

Krajský soud v Hradci Králové k odvolání druhé povinné a třetího povinného zrušil usnesení soudního exekutora JUDr. J. P., Ph.D., Exekutorský úřad Praha 5, ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 067 EX 322/08, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Soudní exekutor usnesením ze dne 22. 10. 2014, č. j. 067 EX 322/08-443, určil cenu nemovitostí – pozemek parc. č. st. 46, budova č. p. 33, pozemek parc. č. 90, pozemek parc. č. 412/4, pozemek parc. č. 412/9 v obci a katastrálním území Ž. nad D. – na částku 1 600 000 Kč, cena závady s nemovitostmi spojená s věcným břemenem chůze činí ztrátovou hodnotu celkem 20 000 Kč, výsledná cena nemovitostí činí 1 580 000 Kč.

II.

Odvolání a vyjádření k němu

2. Proti tomuto usnesení podali druhá povinná a třetí povinný včas odvolání. Shodně namítali, že cena určená soudním exekutorem je opětovně podhodnocena a nesprávně bylo přihlédnuto ke ztrátové hodnotě 10 000 Kč spojené s věcným břemenem chůze, neboť toto věcné břemeno ztratilo funkci, neboť prostor je zčásti zastavěn a chůze přes budovu není možná. Znalecký posudek neobsahuje povinné náležitosti jako otisk znalecké pečeti a podpis statutárního orgánu za

společnost, která znalecký posudek zpracovala. Takový dokument nelze považovat za právně relevantní. Usnesení postrádá podpis soudního exekutora a otisk úředního razítka, a dokument je tedy právně nicotný. Povinní proto navrhli, aby odvolací soud usnesení soudního exekutora zrušil.

3. Oprávněný a první povinný se k odvolání nevyjádřili.

č. 14

III.

Důvodnost odvolání

4. Odvolací soud odvolání projednal bez nařízení jednání podle § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř., § 55c odst. 5 ex. řádu a dospěl k závěru, že je opodstatněné.

5. V projednávané věci soudní exekutor vydal exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem nemovitostí dne 21. 1. 2008 (exekuční příkaz ze dne 21. 1. 2008). Exekuce je proto prováděna podle právních předpisů ve znění účinném do 30. 6. 2010 (článek XXIV zákona č. 7/2009 Sb.).

6. Podle § 336 odst. 1 o. s. ř. po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud ustanoví znalce, kterému uloží, aby ocenil nemovitost a její příslušenství a aby ocenil jednotlivá práva a závady s nemovitostí spojené. Nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se při oceňování podle zvláštního předpisu.

7. Podle § 336a odst. 1 o. s. ř. podle výsledku ocenění a ohledání provedeného podle § 336 určí soud cenu nemovitosti a jejího příslušenství, cenu jednotlivých práv a závad s nemovitostí spojených, závady, které prodejem v dražbě nezaniknou, výslednou cenu.

8. Odvolací soud nemá žádný důvod odchýlit se od své dosavadní soudní praxe, podle které spolehlivé stanovení výsledné ceny nemovitosti není možné bez toho, aby před vydáním usnesení o ceně byl povinný seznámen se znaleckým posudkem, kterým byla cena nemovitosti určena, a aby tak mohl k ceně zjištěné znalce vznést námitky a aby se s nimi pak i soud (soudní exekutor) mohl v usnesení o výsledné ceně nemovitosti vypořádat. Pokud tak neučiní, nemůže se v usnesení s případnými námitkami povinného vypořádat, a jeho usnesení se tak stává nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů.

9. Soudní exekutor založil své rozhodnutí o ceně nemovitosti na znaleckém posudku zhotoveném společností Odhadci a znalci CZ, s. r. o., – dodatek č. 1 ke znaleckému posudku ze dne 16. 10. 2014.

10. K dotazu odvolacího soudu soudní exekutor sdělil, že obdržel od znaleckého ústavu dodatek ke znaleckému posudku č. 1 pouze v elektronické podobě, tj. bez otisku znalecké pečeti a fyzického podpisu statutárního orgánu znaleckého ústavu. Znalecký posudek byl doručován oprávněnému a prvnímu povinnému v elektronické podobě a druhému a třetímu povinnému v listinné podobě s konverzní doložkou osvědčující převedení dokumentu z elektronické do listinné podoby.

11. Náležitosti posudku jsou upraveny v § 13 vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhl. č. 37/1967 Sb.“).

12. Podle § 13 odst. 3 vyhl. č. 37/1967 Sb. písemný znalecký posudek musí být sešit, jednotlivé strany očíslovány, sešívací šňůra připevněna k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečeti.

13. Podle § 13 odst. 4 vyhl. č. 37/1967 Sb. na poslední straně písemného znaleckého posudku připojí znalec znaleckou doložku, která obsahuje označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo položky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku.

14. Uvedená právní úprava tedy nepřipouští podání znaleckého posudku v elektronické podobě ve smyslu zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon č. 300/2008 Sb.“). Ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., podle kterého má-li být podle jiného právního předpisu předložen dokument v listinné podobě správnímu orgánu nebo soudu nebo jinému státnímu orgánu, zejména aby byl užit jako podklad pro vydání rozhodnutí, je tato povinnost splněna předložením jeho výstupu, se pro podání písemného znaleckého posudku v civilním řízení neužije. Je tomu tak i s přihlédnutím k úpravě obsažené v § 24 odst. 5 písm. b) zákona č. 300/2008 Sb., podle kterého se konverze neprovádí (mimo jiné), jde-li o dokument v listinné podobě, jehož jedinečnost nelze konverzí nahradit. Jedinečnost písemného znaleckého posudku (znaleckého posudku v listinné podobě) je dána právě jeho náležitostmi stanovenými § 13 vyhlášky č. 37/1967 Sb., jako je především jeho sešití, připevnění sešívací šňůry k poslední straně posudku a přetištění znaleckou pečeti.

15. Znalecký ústav byl proto povinen soudnímu exekutorovi předložit písemný znalecký posudek v listinné podobě s náležitostmi stanovenými zákonem, a to v potřebném počtu listinných vyhotovení, aby se každému z účastníků dostalo jednoho listinného vyhotovení. Soudní exekutor byl pak povinen znalecký posudek v listinné podobě se všemi zákonnými náležitostmi doručit účastníkům, tedy i odvolatelům. Pokud odvolatelům soudní exekutor doručil znalecký posudek, který neměl náležitosti stanovené právním předpisem, je třeba na věc pohlížet tak, jako by znalecký posudek nebyl odvolatelům doručen vůbec.

16. Na straně druhé postupoval soudní exekutor v souladu s právními předpisy, pokud odvolatelům doručil usnesení v listinné podobě ve formě listinného stejnopisu, který byl vyhotoven za součinnosti provozovatele poštovních služeb. Podle § 17b odst. 1 Stavovského předpisu Exekutorské komory České republiky [stanoveného podle § 110 odst. 7 písm. c) exekučního řádu] listinné stejnopisy, které se vyhotovují za součinnosti provozovatele poštovních služeb, mohou být opatřeny vizualizovanou podobou uznávaného elektronického podpisu toho, kdo písemnost podepsal. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení provozovatel poštovních služeb může opatřit takový stejnopis řídicími znaky pro vyhotovování. Podle

odstavce 3 pak platí, že k písemné žádosti účastníka, kterému byl listinný stejnopis podle odstavce 1 doručen, se zašle elektronickou poštou na elektronickou adresu uvedenou v žádosti písemnost vyhotovená v elektronické podobě a podepsaná podle § 16a nebo se předá účastníkovi v sídle úřadu na technickém nosiči dat; o tom musí být účastník poučen. Odvolací soud připomíná, že jde o úpravu obdobnou úpravě, která se užije i v řízení před soudy (viz § 21b a 28c Jednacího řádu pro okresní a krajské soudy, § 200f Kancelářského řádu).

č. 14

17. Odvolací soud proto již z tohoto důvodu usnesení soudního exekutora zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení podle § 219a odst. 1 písm. b), § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř., § 55c odst. 5 ex. řádu, aniž by se mohl zabývat dalšími odvolacími důvody.

Č. 15

č. 15

Elektronický platební rozkaz, vady podání

§ 174a odst. 4 o. s. ř., § 43 o. s. ř.

Podle § 174a odst. 4 o. s. ř. nelze postupovat, jestliže předcházel vydání elektronického platebního rozkazu zrušeného následně proto, že se jej nepodařilo doručit žalovanému.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2015, sp. zn. 23 Cdo 2929/2014, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.2929.2014.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 49 Co 83/2014, jakož i usnesení Městského soudu v Brně ze dne 16. 1. 2014, sp. zn. 48 C 7/2014, a věc vrátil Městskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu domáhala zaplacení částky 110 831 Kč s příslušenstvím. Výše požadovaného peněžitého plnění se odvíjí od smlouvy o pojištění motorových vozidel, když žalovaný nehradil stanovené pojistné řádně a včas. Po vyřešení místní příslušnosti Městský soud v Brně vydal dne 23. 7. 2013 elektronický platební rozkaz. Dne 2. 10. 2013 však vydal zrušující usnesení, protože se elektronický platební rozkaz nepodařilo doručit žalovanému do vlastních rukou.

2. Městský soud v Brně usnesením ze dne 16. 1. 2014, č. j. 48 C 7/2014-21, odmítl návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, neboť jej posoudil jako neúplný co do vylíčení rozhodných skutečností a neurčitý co do požadované částky. Současně rozhodl o náhradě nákladů řízení a o vrácení soudního poplatku. Žalobkyni vyčítá zejména absenci výše pojistného, konkrétních ustanovení, z nichž mají práva žalobkyně vyplývat, a podrobného popisu výpočtu žalovaných částek. K odvolání žalobkyně se Krajský soud v Brně s tímto závěrem ztotožnil a usnesením ze dne 31. 3. 2014, č. j. 49 Co 83/2014-32, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

3. Soudy obou stupňů argumentují absencí vylíčení zcela zásadních skutečností, když se nelze spokojit s jejich nahrazením označením důkazního prostředku či odkazem na ujednání ve smlouvě nebo obchodních podmínkách bez konkretizace

příslušného ustanovení. Soudy se shodly i na tom, že pokud by svou činností (analýzou předložených listin) v podstatě plnily (a nahrazovaly) procesní aktivitu žalobce, došlo by k narušení zásady rovnosti účastníků.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 15

4. Proti potvrzujícímu usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, v němž rozporuje aplikaci § 174a odst. 4 o. s. ř. v případě, kdy je vydaný elektronický platební rozkaz následně zrušen pro nemožnost doručení žalovanému do vlastních rukou. Rozporuje i závěr soudu prvního stupně o nedostatečném vylíčení rozhodných skutečností. Argumentuje tím, že vydal-li soud elektronický platební rozkaz, musel dospět k závěru, že žalobkyní uplatněný nárok vyplývá z návrhu. Posoudil tento návrh jako dostatečný, určitý a srozumitelný. Jinak by návrh žalobkyně rovnou odmítl a nevydával by elektronický platební rozkaz. Z těchto důvodů dovolatelka navrhla, aby dovolací soud usnesení soudu odvolacího i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) uvádí, že rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (od 1. 1. 2014) se podává z bodu 2 článku II, zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

6. Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas účastníkem řízení, tedy osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a že je přípustné podle § 237 o. s. ř., přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

7. Podle § 242 odst. 1 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden. Dle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady však

zjištěny nebyly, proto se dovolací soud zabýval výhradami žalobkyně uvedenými v dovolání.

8. Dovolatelka poukazuje na nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem i soudem prvního stupně při řešení procesní otázky, konkrétně aplikaci § 174a odst. 4 o. s. ř. a také otázku náležitosti návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu co do vylíčení rozhodných skutečností.

č. 15

9. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určil, ale nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

10. Ustanovení § 174a odst. 1 o. s. ř. zakotvuje možnost soudu, nikoli povinnost, vydat na návrh žalobce elektronický platební rozkaz. Ve druhém odstavci tohoto ustanovení jsou vypočteny náležitosti, jež musí návrh na vydání elektronického platebního rozkazu splňovat. Neobsahuje-li návrh na vydání elektronického platebního rozkazu všechny zákonem stanovené náležitosti, nebo je-li nesrozumitelný nebo neurčitý, předseda senátu jej usnesením odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení; ustanovení § 43 o. s. ř. se nepoužije (§ 174a odst. 4 o. s. ř.). Předseda senátu v takovém případě tedy nevyzývá účastníka k opravě či doplnění podání.

11. Z citovaného ustanovení vyplývá, že návrh lze odmítnout jen tehdy, jestliže pro jeho nedostatky nelze pokračovat v řízení. Jiné nedostatky však nebrání soudu v tom, aby pokračoval v řízení bez vydání elektronického platebního rozkazu. Zásadní tak je posouzení, zda pro nedostatky nelze pokračovat v řízení. V pochybnostech by měla převážet zásada zákazu *denegatio justitiae* (tj. zejména *in favorem* projednatelnosti návrhu; viz SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 602).

12. V projednávaném případě je stěžejní otázka, zda lze aplikovat § 174a odst. 4 o. s. ř. i v případech, kdy elektronický platební rozkaz byl vydán a následně zrušen pro nemožnost doručení žalovanému.

13. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v takovémto případě již postup dle § 174a odst. 4 o. s. ř. použít nelze. Pokud byl jednou vydán elektronický platební rozkaz, soud již musel nutně dospět k závěru, že návrh splňuje zákonné náležitosti. Byl-li vydán elektronický platební rozkaz zrušen z toho důvodu, že se jej nepodařilo řádně doručit straně žalované, není již postup dle § 174a odst. 4 o. s. ř. možný. Pokud by soudy i za takových okolností § 174a odst. 4 aplikovaly, zasáhly by do práva na spravedlivý proces navrhovatele, neboť tento již nutně musel být přesvědčen, že návrh na vydání elektronického platebního rozkazu je projednatelný a obsahuje všechny zákonné náležitosti.

14. Dovolací soud se zabýval i samotným závěrem odvolacího soudu a soudu prvního stupně o nedostatečném vylíčení rozhodujících skutečnos-

tí, když nezohlednily odkazy žalobkyně na faktury přiložené coby důkazní materiál.

15. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 23 Cdo 1665/2012, konstatoval, že i pokud žalobce neuvede v žalobě všechna potřebná tvrzení, významná podle hmotného práva, nejde o vadu návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, která by bránila pokračování v řízení, jestliže vylíčil alespoň takové rozhodující skutečnosti, jimiž byl vymezen předmět řízení po skutkové stránce. Rozhodujícími skutečnostmi se rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2002, sp. zn. 21 Cdo 370/2002, publikované v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2002, pod č. 209).

16. Vylíčení rozhodujících skutečností může mít zprostředkovaně původ i v odkazu na listinu, kterou žalobce připojí k žalobě a na kterou v textu žaloby výslovně odkáže. Představuje výjimku ze zásady, že vylíčení rozhodujících skutečností má obsahovat samotná žaloba (§ 79 odst. 1 o. s. ř.). Důsledkem této výjimky však nesmí být neurčitost a nesrozumitelnost obsahu žaloby (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 742/2006, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 38/2009).

17. Na základě výše uvedeného Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soud odvolací i soud prvního stupně věc nesprávně právně posoudily, když aplikovaly § 174a odst. 4 o. s. ř. poté, co byl vydaný elektronický platební rozkaz zrušen pro nemožnost doručení žalovanému. Soudy návrh žalobkyně odmítly i přesto, že při dřívějším posouzení dospěly k závěru o splnění náležitostí návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, aniž by ji vyzvaly dle § 43 o. s. ř. Žalobkyně tento postup nemohla předvídat a byl pro ni překvapivý.

18. V důsledku tohoto nesprávného posouzení soudy obou stupňů aplikovaly § 174a odst. 4 o. s. ř., když vyhodnotily návrh jako neúplný a neurčitý a na základě toho jej odmítly. Lze tak konstatovat, že návrh na vydání elektronického platebního rozkazu byl odmítnut, ač pro tento postup nebyly splněny podmínky. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl dovolatelkou uplatněn právem.

19. Nejvyšší soud z tohoto důvodu bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) napadené usnesení odvolacího soudu zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

20. V dalším řízení bude soud prvního stupně (odvolací soud) na základě § 243g odst. 1 a § 226 odst. 1 o. s. ř. vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí.

Č. 16

č. 16

Dědické řízení, Zastoupení, Lhůty

§ 175k odst. 2 o. s. ř. ve znění do 31. 12. 2013

Skutečnost, že dědic (odkázaný soudem v řízení o dědictví k podání žaloby o určení dědického práva) podal ve lhůtě určené k podání žaloby žádost o ustanovení zástupce, nemá ze zákona za následek přerušení běhu lhůty určené podle § 175k odst. 2 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2015, sp. zn. 21 Cdo 235/2014, ECLI:CZ:NS:2015:21.CDO.235.2014.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2013, sp. zn. 19 Co 218/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V řízení o dědictví po V. J., zemřelém dne 18. 10. 2004 (dále také jen „zůstavitel“), Obvodní soud pro Prahu 10 usnesením ze dne 18. 9. 2007 uložil žalobkyni ve smyslu § 175k odst. 2 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013), aby ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení podala žalobu o určení, že „je jedinou dědičkou ze závěti zůstavitele“. Vycházel přitom ze zjištění, že zůstavitel zemřel ženatý a měl dvě děti [žalované 1) a 2)]. Pro případ své smrti pořídil čtyři listiny, a to vlastnoruční závěť ze dne 15. 3. 1980, závěť sepsanou ve formě notářského zápisu dne 20. 3. 1985, vlastnoruční závěť ze dne 4. 11. 1999, ve které ustanovil univerzální dědičkou veškerého svého majetku „movitého i nemovitého“ žalobkyni a současně projevil vůli „vyloučit z dědění“ ostatní zákonné dědice bez uvedení bližšího důvodu, a listinu sepsanou těsnopisem dne 14. 7. 2004. Protože A. S. a K. J. „neuznali vydědění za platné a namítli relativní neplatnost závěti ze dne 4. 11. 1999“, zatímco A. Sch.-J. trvala na platnosti vydědění potomků zůstavitelem, soud dospěl k závěru, že rozhodnutí o dědickém právu závisí na zjištění sporných skutečností.

2. Žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 10 dne 26. 1. 2012 se žalobkyně domáhala určení, že „je jedinou dědičkou po zůstaviteli“. Uvedla, že „se seznámila se zůstavitelem v roce 1977, tehdy žila v NDR, později v roce 1979 po smrti svého otce se přestěhovala do tehdejší SRN“ a „zůstavitele na-

vštěvovala v K. V., kde vlastnil dům, ve kterém žily také děti zůstavitele, každé v jiném patře“, že „již tehdy byl mezi zůstavitelem a oběma dětmi špatný vztah“, když „dospělá dcera a dospělý syn se o otce nestarali, nevěnovali mu žádnou pozornost“, že „zůstavitel v domě neměl ani základní životní podmínky a musel se odstěhovat do P., kde mu byl přidělen družstevní byt“, že žalovaní „zůstaviteli nikdy ve stáří s ničím nepomohli, v nemocnici jej nenavštívili“, že „zůstavitel sepsal celkem čtyři závětní listiny“, a to „závěť sepsanou vlastní rukou dne 15. 3. 1980, ve které ji ustanovil univerzálním dědicem veškerého movitého a nemovitého majetku, závěť sepsanou ve formě notářského zápisu dne 20. 3. 1985, ve které jí odkázal veškeré své jmění, vlastnoruční závěť ze dne 4. 11. 1999, ve které ji ustanovil univerzálním a jediným dědicem veškerého movitého a nemovitého majetku, a listinu sepsanou těsnopisem ze dne 14. 7. 2004, ve které jí odkázal veškerý majetek movitý i nemovitý a zároveň vydědil žalované a jejich potomky“, že „důvodem vydědění žalovaných je skutečnost, že žalovaní vyšťvali zůstavitele z domu v K. V., chovali se k němu špatně, neposkytli mu pomoc ve stáří a nemoci a nenavštěvovali jej v nemocnici v době nemoci“, dokonce „již týden po jeho úmrtí pozvali znalce a nechali udělat cenový odhad nemovitosti“, a že „zůstavitel si nepřál, aby po něm dědili“.

3. O b v o d n í s o u d pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 15. 1. 2013, č. j. 6 C 9/2012-97, žalobu zamítl; žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalované 1) na náhradu nákladů řízení 22 554 Kč k rukám její zástupkyně a žalovanému 2) na náhradu nákladů řízení 22 114 Kč k rukám jeho zástupce. Vycházel ze zjištění, že „usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 18. 9. 2007, na němž není vyznačena doložka právní moci a které bylo doručeno právnímu zástupci žalobkyně JUDr. A. Z. dne 25. 9. 2007, soud odkázal žalobkyni, aby ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení podala žalobu na určení, že je jedinou dědičkou ze závěti zůstavitele“, že „žalobkyně byla poučena o následcích nepodání žaloby ve stanovené lhůtě, tedy o tom, že soud bude v dědickém řízení pokračovat se všemi dosavadními účastníky řízení uvedenými v záhlaví usnesení“, že „ostatním účastníkům bylo usnesení doručeno dne 25. 9. 2007 a 26. 9. 2007“, že „přípisem ze dne 27. 9. 2007 právní zástupce JUDr. A. Z. oznámil ukončení zastupování žalobkyně a požádal o prodloužení lhůty k podání žaloby o třicet dnů s ohledem na skutečnost, že žalobkyně nehovoří česky“, že tento přípis byl soudu doručen dne 1. 10. 2007, že „o prodloužení lhůty nebylo rozhodnuto“, že „žalobkyně podáním ze dne 29. 10. 2007 (doručeným soudu dne 30. 10. 2007) požádala o ustanovení německy mluvícího zástupce (čl. 292 a překlad na čl. 330)“, že „usnesení na čl. 289 přeložené do německého jazyka bylo žalobkyni doručeno do vlastních rukou dne 22. 9. 2008 (doručenka čl. 320)“, že „usnesením ze dne 9. 9. 2011, č. j. 27 D 2065/2004-400, byla žalobkyně plně osvobozena od soudních poplatků a usnesením ze dne 9. 12. 2011, č. j. 27 D 2065/2004-413, které nabylo právní moci dne 3. 1. 2012, jí byla ustanovena k ochraně jejích zájmů zástupkyně JUDr. H. K., advokátka“, a že „žaloba o určení dědice byla podána dne

27. 1. 2012“: Dospěl k závěru, že „usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 18. 9. 2007, č. j. 27 D 2065/2004-289, bylo doručeno právnímu zástupci žalobkyně dne 25. 9. 2007“ a že „jde o řádné doručení“, že „žalobkyně proti tomuto rozhodnutí nepodala odvolání“ a „patnáctidenní lhůta pro odvolání skončila dnem 10. 10. 2007“, že „s ohledem na doručení všem účastníkům rozhodnutí nabylo právní moci dne 12. 10. 2007 a lhůta jednoho měsíce skončila dnem 12. 11. 2007“, že žalobkyně sice „odeslala žádost o ustanovení německy mluvícího právního zástupce dne 29. 10. 2007, tedy v jednoměsíční lhůtě k podání žaloby“, že však „žalobu v této lhůtě nepodala“, a že „tomuto závěru neodporuje ani skutečnost, že žalobkyně je státním příslušníkem SRN a do němčiny přeložené usnesení jí bylo doručeno až dnem 22. 9. 2008“, neboť „z článku 37 odst. 4 LZPS nelze dovodit nutnost překladu písemností, včetně rozhodnutí soudu, gramatickým ani logickým výkladem“, a uzavřel, že „žaloba byla podána opožděně“. Nad rámec rozhodnutí se zabýval rovněž otázkou platnosti jednotlivých závětí zůstavitele a platnosti vydědění žalovaných.

4. K odvolání žalobkyně M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 11. 9. 2013, č. j. 19 Co 218/2013-182, rozsudek soudu prvního stupně „ve výroku o věci samé“ potvrdil a ve výroku o nákladech řízení rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalované 1) částku 11 426 Kč a žalovanému 2) částku 8 181,52 Kč, jinak rozhodnutí – co do výroku o nákladech řízení – potvrdil; současně žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalované 1) na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 9 576 Kč k rukám jejího zástupce a žalovanému 2) částku 9 149,84 Kč k rukám jeho zástupce. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o tom, že „ze žádného právního předpisu nelze dovozovat povinnost soudu zasílat účastníkovi řízení překlad rozhodnutí do jiného jazyka, než v jakém byl vyhotoven“, že „pouze rozhodnutí soudu v českém jazyce, jakožto projev svrchovanosti českých státních orgánů nad územím České republiky, je zněním autentickým a pro všechny dotčené subjekty závazným“ a že „závazky plynoucí z Listiny základních práv a svobod či mezinárodních smluv směřují především k situaci, kdy je nařízeno jednání, a účastník neznalý jednacím jazyka by tak nemohl bezprostředně reagovat na průběh jednání“, a že „žalobkyně podala žalobu opožděně“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá, že „zamítnutí žaloby jako opožděné nebylo vůči ní spravedlivé“, neboť „opožděné uplatnění žalobního nároku bylo důsledkem procesního pochybení soudu, které nelze přičítat k její tíži“, že „běh lhůty pro podání žaloby měl být počítán nikoli od právní moci usnesení soudu ze dne 18. 9. 2007, č. j. 27 D 2065/2004-289, tedy od 12. 10. 2007, ale až od právní moci usnesení ze dne 9. 12. 2011, č. j. 27 D

2065/2004-413, tedy od 3. 1. 2012“, neboť „až od tohoto data měla reálnou možnost uplatnit svůj žalobní nárok“. Dovolatelka je přesvědčena, že „měla právo na zaslání překladu rozhodnutí v jazyce, který ovládá, tedy v jazyce německém“, neboť jinak „se nemohla s obsahem rozsudku (správně usnesení) seznámit“, že doručení předchozímu zástupci JUDr. A. Z. „je právně neúčinné“, neboť „nebylo doručeno v jejím mateřském jazyce“. Navrhla, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu „změnil tak, že žalobě v plném rozsahu vyhoví“.

č. 16

6. Žalovaná 1) k dovolání uvedla, že „se plně ztotožňuje se závěry soudů prvního i druhého stupně“, neboť má za to, že „listiny nemusí být účastníkům doručovány v jejich mateřském jazyce“, a navrhla, aby dovolání žalobkyně bylo odmítnuto.

7. Žalovaný 2) k dovolání uvedl, že „usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 18. 9. 2007, č. j. 27 D 2065/2004-289, bylo doručeno zástupci žalobkyně dne 25. 9. 2007“, že zástupcem žalobkyně „byl advokát zapsaný v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou, který musí ovládat český jazyk“, který „byl povinen nejpozději do 12. 10. 2007 informovat dovolatelku o povinnosti podat žalobu a o následcích nepodání žaloby“, a že „dovolání není přípustné“.

III.

Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu, se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

9. Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu a posuzovanou věc je třeba i v současné době projednat a rozhodnout – jak vyplývá z čl. II bodu 2 zákona č. 293/2013 Sb. (řízení v projednávané věci bylo zahájeno v době přede dnem 1. 1. 2014) – podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“).

10. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

11. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

12. V projednávané věci se soudy zabývaly otázkou, zda skutečnost, že účastník řízení o dědictví odkázaný k podání žaloby podle § 175k odst. 2 o. s. ř. požádal

o ustanovení zástupce, má vliv na běh lhůty určené soudem k podání této žaloby. Vzhledem k tomu, že tato otázka procesního práva dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že dovolání žalobkyně je podle § 237 o. s. ř. přípustné.

č. 16

IV.

Důvodnost dovolání

13. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

14. V projednávané věci bylo (mimo jiné) zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu nepodléhá – srov. § 241a odst. 2 a 3 a § 242 odst. 3 o. s. ř.), že v průběhu řízení o dědictví po zůstaviteli Obvodní soud pro Prahu 10 usnesením ze dne 18. 9. 2007 (dále také jen „předmětné usnesení“), uložil žalobkyni ve smyslu § 175k odst. 2 o. s. ř., aby ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení podala žalobu o určení, že „je jedinou dědičkou ze závěti zůstavitele“, že toto usnesení bylo tehdejšímu zástupci žalobkyně JUDr. A. Z. doručeno dne 25. 9. 2007, zástupkyni žalované 1) JUDr. D. P. (N.) dne 25. 9. 2007 a zástupkyni žalovaného 2) M. H. dne 26. 9. 2007, že přípisem ze dne 27. 9. 2007, který byl Obvodnímu soudu pro Prahu 10 doručen dne 1. 10. 2007, zástupce žalobkyně JUDr. A. Z. sdělil soudu, že usnesení soudu předal žalobkyni, že však ukončil její zastupování a jménem žalobkyně požádal o prodloužení lhůty uvedené v předmětném usnesení o třicet dnů s odůvodněním, že žalobkyně „nemluví česky a musí si obstarat nové právní zastoupení německy hovořícím advokátem, což je časově náročnější“. Dopisem ze dne 29. 10. 2007 doručeným Obvodnímu soudu pro Prahu 10 dne 30. 10. 2007 napsaným v německém jazyce (překlad na čl. 330) žalobkyně „jako důchodkyně“ požádala „kvůli obtížnosti případu“ o ustanovení „zkušeného německy mluvícího právníka pro občanské právo“.

15. Podle § 55 o. s. ř., nestanoví-li tento zákon lhůtu k provedení úkonu, určí ji, jestliže je to třeba, předseda senátu. Lhůtu, kterou určil, může předseda senátu též prodloužit.

16. Podle § 56 odst. 1 o. s. ř. lhůta neběží tomu, kdo ztratil způsobilost být účastníkem řízení nebo způsobilost jednat před soudem nebo u něhož bylo rozhodnuto, že musí být zastoupen svým zákonným zástupcem (§ 23 o. s. ř.). Podle § 56 odst. 2 o. s. ř., jakmile v takovém případě do řízení vstoupí jiný účastník, zákonný zástupce nebo opatrovník účastníka, začíná jim běžet nová lhůta od té doby, kdy do řízení vstoupili.

17. Ustanovení § 56 odst. 1 o. s. ř. upravuje případy, kdy dochází k přerušení běhu lhůt, a to jak zákonných (stanovených zákonem), tak soudcovských (urče-

ných soudem). Jestliže v průběhu běhu lhůty dojde ke skutečnosti, která se dotýká způsobilosti učinit procesní úkon, zákon stanoví, že dochází k přerušení běhu lhůty. Běh lhůty se podle tohoto ustanovení přerušuje, jestliže účastník během řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o. s. ř.), nebo jestliže účastník během řízení ztratil procesní způsobilost (§ 20 o. s. ř.), případně jestliže bylo rozhodnuto, že účastník musí být zastoupen zákonným zástupcem (§ 23 o. s. ř.). Pokud účastník ztratil procesní způsobilost, avšak je zastoupen zástupcem (zmocněncem) s plnou mocí pro celé řízení, lhůta běží dále, neboť v takovém případě soud nepřerušuje řízení a jedná stále s tímto zástupcem [§ 109 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. Obdobně se běh lhůty přerušuje též v případech, kdy došlo k procesnímu nástupnictví podle § 107a o. s. ř. Jakmile nabude právní moci usnesení o tom, s kým bude v řízení pokračováno (§ 107 o. s. ř.), nebo o tom, kdo vstupuje do řízení namísto dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.), jakmile nabude právní moci usnesení o tom, že fyzická osoba, která nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, musí být zastoupena zákonným zástupcem (§ 23 o. s. ř.), popř. je pravomocně ustanoven opatrovník (§ 29 odst. 1 o. s. ř.), začne podle § 56 odst. 2 o. s. ř. (celá) lhůta běžet znovu od svého počátku. Lhůta začíná znovu běžet od okamžiku, kdy byl vůči procesnímu nástupci účastníka, zákonnému zástupci nebo opatrovníku proveden úkon, který vyvolává běh lhůty; znamená to mimo jiné, že úkony vyvolávající běh lhůty (zejména půjde o doručení písemností), provedené vůči účastníku, který ztratil způsobilost být účastníkem řízení, vůči účastníku, který ztratil procesní způsobilost, nebo vůči procesnímu předchůdci účastníka, je třeba – má-li začít běh lhůty – vůči novému účastníku řízení (zákonnému zástupci či opatrovníkovi) zopakovat (např. doručit jim písemnost znovu).

18. Z uvedeného vyplývá, že ztratil-li účastník způsobilost být účastníkem řízení např. v době po účinném doručení rozsudku soudu prvního stupně, avšak ještě předtím, než mu uplynula odvolací lhůta, běží vůči jeho procesnímu nástupci znovu celá odvolací lhůta, a to ode dne, kdy mu byl řádně doručen rozsudek soudu prvního stupně.

19. K přerušení běhu lhůty dochází rovněž v dalších případech stanovených zákonem. Je tomu tak např. při přerušení řízení (srov. § 111 odst. 1 o. s. ř.).

20. Podle § 175k odst. 2 o. s. ř., závisí-li rozhodnutí o dědickém právu na zjištění sporných skutečností, odkáže soud usnesením po marném pokusu o odstranění sporu dohodou účastníků toho z dědiců, jehož dědické právo se jeví jako méně pravděpodobné, aby své právo uplatnil žalobou. K podání žaloby určí lhůtu. Nebude-li žaloba ve lhůtě podána, pokračuje soud v řízení bez zřetele na tohoto dědice.

21. Judikatura dovolacího soudu již dříve dospěla k závěru, že lhůta určená soudem v řízení o dědictví ve výroku usnesení podle § 175k odst. 2 o. s. ř. je procesní lhůtou soudcovskou. Tato lhůta může být soudem prodloužena (§ 55 o. s. ř.), její zmeškání však nemůže být prominuto. K prodloužení lhůty dojde jen

č. 16

na základě rozhodnutí soudu vydaného před jejím uplynutím. Jakmile lhůta marně uplynula, nelze podat návrh na její prodloužení a účastníku nelze stanovit lhůtu novou. Žalobu podanou po uplynutí lhůty stanovené ve výroku usnesení podle § 175k odst. 2 o. s. ř. soud zamítne (srov. např. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 1979, sp. zn. Cpj 169/78, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 21/1979, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 30 Cdo 493/2004, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 84/2005).

22. Podle § 30 odst. 1 o. s. ř. (ve znění účinném ke dni ustanovení advokátky JUDr. H. K., tj. ve znění účinném do 31. 12. 2013), účastníku, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudních poplatků (§ 138 o. s. ř.), předseda senátu ustanoví na jeho žádost zástupce, jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. O tom, že může tuto žádost podat, je předseda senátu povinen účastníka poučit. Podle § 30 odst. 2 o. s. ř. vyžaduje-li to ochrana zájmů účastníka nebo jde-li o ustanovení zástupce pro řízení, v němž je povinné zastoupení advokátem (notářem), ustanoví mu předseda senátu v případě uvedeném v odstavci 1 zástupce z řad advokátů.

23. Ze shora citovaných ustanovení vyplývá, že k přerušení běhu lhůty dochází jen v případech taxativně vymezených zákonem a že zákon výslovně stanoví skutečnosti, které mají za následek obnovení běhu lhůty (běh nové lhůty). Protože § 56 o. s. ř. upravující přerušení běhu lhůt, ani § 30 o. s. ř. upravující institut ustanovení zástupce a ani žádné jiné zákonné ustanovení (zejména § 175k odst. 2 o. s. ř.) nestanoví, že by se běh lhůty k podání určovací žaloby podle § 175k odst. 2 o. s. ř. přerušoval v důsledku podání žádosti účastníka o ustanovení zástupce podle § 30 o. s. ř., nutno dovodit, že skutečnost, že dědic (odkázaný soudem v řízení o dědictví k podání žaloby o určení dědického práva) podal ve lhůtě určené k podání žaloby žádost o ustanovení zástupce, nemá ze zákona za následek přerušení běhu lhůty určené podle § 175k odst. 2 o. s. ř. Ustanovení zástupce účastníku, který splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a současně to vyžaduje ochrana jeho zájmů, není důvodem pro přerušení či obnovení běhu lhůty k podání žaloby o určení dědického práva; ustanovenému zástupci proto neběží nová lhůta k podání určovací žaloby a usnesení, jímž byl dědic vyzván ve smyslu § 175k odst. 2 o. s. ř. k podání takové žaloby, není třeba následně ustanovenému zástupci (znovu) doručovat, bylo-li předtím řádně doručeno přímo dědici nebo jeho (v době doručení aktuálnímu) zástupci (ať již zákonnému, či zmocněnému). Opačný postup by byl nezákonným (nepřípustným) prodlužováním lhůty určené soudem k včasnému podání žaloby, s jejímž zmeškáním jsou spojeny hmotněprávní následky v postavení dědice odkázaného k podání žaloby o určení dědického práva spočívající v tom, že soud pokračuje v dědickém řízení bez zřetele na tohoto dědice.

24. Podle § 45c odst. 1 o. s. ř. ve znění účinném do 30. 6. 2009 (tj. ke dni doručování usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 18. 9. 2007 zástupci

žalobkyně), má-li účastník zástupce s procesní plnou mocí, nařídí předseda senátu doručení písemnosti jen tomuto zástupci, nestanoví-li zákon jinak.

25. Jestliže je účastník zastoupen zástupcem na základě plné moci, je třeba při doručování písemností rozlišovat, zda jde o procesní, nebo jen o prostou plnou moc. Zástupci, kterému účastník udělil plnou moc jen pro určité úkony (prostou plnou moc), lze písemnosti doručovat – jak také vyplývá z povahy této plné moci, podle níž zástupce může činit pouze takové procesní úkony, které jsou v ní uvedeny – jen tehdy, jestliže ho k tomu udělená plná moc výslovně opravňuje. Procesní plná moc (všeobecná plná moc) opravňuje zástupce ke všem procesním úkonům, které může v řízení učinit účastník, což odpovídá tomu, aby tomuto zástupci byly doručovány místo účastníka všechny písemnosti pro něj určené. Zástupci účastníka se písemnost doručuje samozřejmě jen tehdy, byla-li v době odeslání písemnosti soudem vykázána jeho plná moc. Nemá-li účastník v řízení něco osobně vykonat, soud všechny písemnosti (včetně předvolání k jednání u soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu) doručuje jen jeho zástupci, ledaže by šlo o zástupce, kterému byla udělena prostá plná moc, jež ho k potřebnému úkonu výslovně neopravňuje. S řádným doručením písemnosti zástupci spojuje zákon stejné právní následky, jako kdyby byla řádně doručena účastníku samotnému.

26. V projednávané věci žalobkyně byla v době doručování předmětného usnesení, tedy v den 25. 9. 2007, zastoupena na základě tzv. procesní plné moci ze dne 28. 2. 2005 JUDr. A. Z., advokátem zapsaným v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (osobou, která ovládala český jazyk). Protože oznámení o ukončení zastupování žalobkyně advokátem JUDr. A. Z. bylo soudu doručeno až dne 1. 10. 2007, nastaly účinky zániku plné moci vůči soudu až tímto dnem (§ 28 odst. 2 o. s. ř.). Soudy proto postupovaly správně, když běh jednoměsíční lhůty pro podání žaloby podle § 175k odst. 2 o. s. ř. počítaly ode dne nabytí právní moci předmětného usnesení, nikoliv – jak mylně dovozuje dovolatelka – až ode dne nabytí právní moci usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10, jímž byla žalobkyni ustanovena zástupkyně JUDr. H. K. S jejich závěrem, že žaloba byla podána opožděně, dovolací soud souhlasí.

27. Dovolatelka dále namítá, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 18. 9. 2007 jí mělo být doručeno v jejím mateřském jazyce (tedy přeložené do německého jazyka), protože český jazyk neovládá. Jak bylo již shora uvedeno, předmětné usnesení bylo řádně doručeno tehdejšímu zástupci žalobkyně JUDr. A. Z., advokátovi, kterého si žalobkyně sama zvolila, aby v řízení hájil její zájmy, a který je nepochybně osobou znalou českého jazyka, a uvedená námitka – již z tohoto důvodu – nemůže být opodstatněná.

28. Pro úplnost je třeba ještě dodat, že dospěly-li soudy k závěru o opožděnosti podané žaloby, nebylo namístě zabývat se také věcnými námitkami ohledně platnosti zůstavitelem sepsaných závětí či listiny o vydědění a činit jakékoliv závě-

ry o dědickém právu žalobkyně, případně o dědickém právu ostatních účastníků řízení.

29. Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska žalobkyně uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno a ani dovolatelkou tvrzeno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a) a b) a odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

č. 16

Č. 17

Žaloba pro zmatečnost

§ 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

č. 17

Nejde o důvod zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže nepřítomného soudce senátu, který je podle rozvrhu práce odvolacího soudu příslušný k rozhodnutí o podaném opravném prostředku, zastoupí u odvolacího jednání soudce (kterýkoliv ze soudců) senátu, který podle rozvrhu práce příslušný senát zastupuje (zastupujícího senátu); k takovému postupu není třeba opatření (rozhodnutí) předsedy soudu ve smyslu § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 21 Cdo 1357/2014, ECLI:CZ:NS:2015:21.CDO.1357.2014.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání otce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2014, sp. zn. 53 Co 415/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. I. S. a soudkyň JUDr. R. Z. a JUDr. I. B. rozsudkem ze dne 17. 3. 2011, tak, že potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2010 ve výroku o svěření nezletilých dětí do výchovy matky pro dobu před i po rozvodu manželství rodičů, a „jinak“ (ve výrociích o stanovení výživného pro dobu před i po rozvodu manželství rodičů) rozsudek soudu prvního stupně – s výjimkou nenapadeného výroku VI (jímž byl zamítnut návrh otce ze dne 3. 11. 2008 „na stanovení povinnosti matce doprovázet nezletilého A. J. K. každý víkend na fotbalové utkání oddílu kopané ABC Braník dle termínovaného kalendáře na příslušnou sezonu“) – zrušil a „v rozsahu tomu odpovídajícím“ věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

2. Proti tomuto rozsudku městského soudu podal otec dne 7. 7. 2011 u Městského soudu v Praze žalobu pro zmatečnost z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Namítá, že při projednávání a rozhodování o jeho odvolání byl soud nesprávně obsazen, neboť z vyznění o termínu jednání odvolacího soudu ze dne 28. 1. 2011 vyplývá, že k projednání a rozhodnutí věci byl jako příslušný určen senát JUDr. K. P., ve věci však bez jakéhokoliv zdůvodnění

v nařízeném termínu rozhodoval senát JUDr. I. S., dále složený ze soudkyň JUDr. Z. a JUDr. B. V tomto směru se dovolává usnesení Nejvyššího soudu, č. j. 21 Cdo 1316/2008-114.

č. 17

3. Vrchní soud v Praze – poté, co mu Městský soud v Praze postupem podle § 104a odst. 2 o. s. ř. předložil věc k rozhodnutí o věcné příslušnosti – usnesením ze dne 26. 3. 2013 rozhodl, že k projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni příslušné okresní soudy a že po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena k dalšímu řízení Obvodnímu soudu pro Prahu 4. Vycházejí z toho, že otec v žalobě pro zmatečnost podané proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011 uplatnil zmatečnostní důvod podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., dospěl vrchní soud k závěru, že věcně příslušným k projednání žaloby pro zmatečnost a rozhodnutí o ní je podle § 235a odst. 1 věty první o. s. ř. Obvodní soud pro Prahu 4, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, nikoli Městský soud v Praze, který ve věci rozhodoval jako soud odvolací, byť podanou žalobou byl napaden jeho rozsudek. K odkazu otce na § 229 odst. 3 o. s. ř., jímž dovozoval věcnou příslušnost Městského soudu v Praze podle § 235a odst. 1 věty druhé o. s. ř., uvedl, že „se zde neuplatní, neboť je jím užit teprve ve vyjádření k věcné příslušnosti jako podpůrný, aniž by však byl užit v žalobě; nemůže se jej proto takto nově – v rozporu s vlastní žalobou – v tomto řízení nyní bez dalšího dovolávat“.

4. O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 usnesením ze dne 5. 9. 2013, č. j. 0 P 554/2008-518, žalobu pro zmatečnost zamítl a rozhodl, že otec je povinen „nahradit“ matce náklady řízení 8 712 Kč „na účet“ advokáta Mgr. P. A. a že otec a nezletilé děti nemají navzájem právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel z protokolu o jednání Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, podle něhož odvolání otce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2010 rozhodoval senát ve složení JUDr. I. S. jako předseda, JUDr. R. Z. a JUDr. I. B. jako soudci, z rozvrhu práce Městského soudu v Praze na rok 2011, z něhož vyplývá „složení senátu 53 Co: předseda – JUDr. K. P., zástupce – JUDr. I. S., členové – JUDr. I. S., JUDr. R. Z., zastupující senáty: 16, 70, 72, a složení zastupujícího senátu č. 16: předseda JUDr. P. H., JUDr. M. Ch., JUDr. I. B., Mgr. M. J.“, a ze zjištění, že podle výkazu dovolených měla předsedkyně senátu č. 53 JUDr. K. P. v době rozhodování (dne 17. 3. 2011) dovolenou. Protože „vzhledem k nepřítomnosti JUDr. P. v den rozhodování senátu předsedal zastupující předseda JUDr. I. S., členem byla JUDr. Z., přičemž další člen byl doplněn ze soudců zastupujícího senátu č. 16, konkrétně JUDr. I. B.“, dospěl soud prvního stupně k závěru, že „odvolací senát byl obsazen v souladu s rozvrhem práce pro r. 2011“, a že tedy „použitý důvod zmatečnosti se neuplatní“, a „žaloba tak zůstává bezúspěšná“. Námitku otce ohledně nedostatku věcné příslušnosti Obvodního soudu pro Prahu 4 k projednání žaloby pro zmatečnost z důvodu podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. považoval za nepřijatelnou jednak s ohledem na § 235a odst. 1 o. s. ř., jednak proto, že o věcné příslušnosti rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 26. 3. 2013.

5. K odvolání otce M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 7. 1. 2014, č. j. 53 Co 415/2013-543, potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že otec je povinen zaplatit matce na náhradě nákladů odvolacího řízení 3 449 Kč k rukám „jejího zástupce“ a že ve vztahu mezi otcem a nezletilými nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně v tom, že otcem v žalobě pro zmatečnost uplatněný důvod uvedený v § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. není dán. Námitku otce, že o žalobě pro zmatečnost měl rozhodovat soud, jehož rozhodnutí bylo napadeno (tj. Městský soud v Praze), odmítl s odůvodněním, že otec v žalobě pro zmatečnost (ani do uplynutí zákonné tříměsíční lhůty běžící od doručení napadeného rozhodnutí) neuplatnil důvod zmatečnosti obsažený v § 229 odst. 3 o. s. ř., tj. odnětí možnosti jednat před soudem, ale pouze důvod zmatečnosti uvedený v § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., a proto soud při posuzování věcné příslušnosti správně vycházel z takto uplatněného a v žalobě pro zmatečnost skutkově specifikovaného důvodu zmatečnosti. Zdůraznil, že otázku věcné příslušnosti soudu v tomto řízení závazně ve smyslu § 104a odst. 7 o. s. ř. vyřešil již Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím ze dne 26. 3. 2013, jímž vyslovil, že k projednání a rozhodnutí této věci je v prvním stupni příslušný Obvodní soud pro Prahu 4.

č. 17

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal otec dovolání. Namítá, že odvolací soud při jednání dne 17. 3. 2011 nebyl správně obsazen. Podle jeho názoru měla být věc po právní stránce posouzena podle § 44 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, konkrétně v tom směru, zda předseda soudu změnu ve složení senátu (změnu konkrétních soudců) při projednávání odvolání dne 17. 3. 2011 postupem podle § 44 odst. 2 citovaného zákona určil (připustil). Dovojuje, že smyslu uvedeného zákonného ustanovení „logicky odporuje možnost, aby soudci mezi sebou *de facto* sami určovali, zda bez důkladného seznámení se s projednávanou právní věcí dojde k zastoupení“. Dále namítá, že JUDr. S., předsedající senátu 53 Co, neoznámil před jednáním dne 17. 3. 2011 ani v jeho průběhu změnu ve složení senátu a její důvody, že neuvedl, zda k ní ve smyslu „§ 44 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb.“ došlo s vědomím vedoucích funkcionářů soudu, nedotázal se účastníků, zda s ní souhlasí, a nedal jim možnost vyjádřit se k osobám soudců; vysvětlení nepodal ani na přímý dotaz zástupce otce na konci jednání. Odvolací senát se v žalobou pro zmatečnost napadeném rozsudku vůbec nezabýval zásadními námitkami otce uvedenými v odvolání a rozhodnutí obvodního soudu ve výroku o svěření nezletilých dětí do výchovy matky potvrdil. Příčinu tohoto postupu otec spatřuje v nedostatečném seznámení se zastupujícími členy senátu s projednávanou věcí. V dovolání rovněž polemizuje s odůvodněním

usnesení soudu prvního stupně. Připomíná také, že žaloba pro zmatečnost odkazuje i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, č. j. 21 Cdo 1316/2008-114, které „podporuje výklad pojmu zmatečnosti *largo sensu*, čili i možnost se při nepřipustné změně v osobě soudce bránit tímto instrumentem, nikoli jen *stricto sensu*, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného usnesení, čili v postupu soudu během řízení“, a že tímto usnesením bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Praze, který rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost podané proti rozhodnutí Okresního soudu v Nymburce, a tam uvedený názor Nejvyššího soudu, že „v souladu s čl. 38 odst. 1 Listiny nelze připustit porušení práva na zákonného soudce“. Kromě toho otec uplatňuje „jako podpůrný důvod splnění podmínky pro podání dovolání možnost vyřešení významné otázky procesního práva, a to věcné příslušnosti soudu v řízení ve smyslu § 104a odst. 7 o. s. ř.“, a namítá, že Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím, tím, že „přivolil, aby k projednání a rozhodnutí této věci byl v prvním stupni příslušným Obvodní soud pro Prahu 4, učinil nepřipustný výklad příslušného ustanovení, který umožnil, aby o pochybení soudu druhého stupně rozhodoval soud prvního stupně“.

III.

Připustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že dovolání je třeba i v současné době projednat a rozhodnout – jak vyplývá z Čl. II bodu 2 zákona č. 293/2013 Sb. – podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), když řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014, a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení procesní otázky [určení složení senátu při projednání a rozhodnutí konkrétní věci ve vztahu k důvodu žaloby pro zmatečnost uvedenému v § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.], která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla ve všech souvislostech vyřešena, přezkoumal napadené usnesení ve smyslu § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Žalobu pro zmatečnost podanou otcem proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011 je třeba i v současné době projednat a rozhodnout o ní – jak vyplývá z čl. II bodu 6 zákona č. 404/2012 Sb. – podle zákona

č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2012.

9. Podle čl. 38 odst. 1 věty první a druhé Listiny základních práv a svobod, která tvoří součást ústavního pořádku České republiky, nikdo nesmí být odňat svému „zákonnému soudci“ a „příslušnost soudu i soudce stanoví zákon“.

10. Podle § 36 odst. 2 o. s. ř. rozvrh práce určí, který senát nebo jediný soudce (samosoudce) věc projedná a rozhodne.

11. Podle § 40 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění zákonů č. 151/2002 Sb. a č. 228/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 349/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., č. 441/2003 Sb., č. 626/2004 Sb., č. 349/2005 Sb., č. 413/2005 Sb., č. 79/2006 Sb., č. 233/2006 Sb., č. 342/2006 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 397/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., č. 221/2006 Sb., č. 184/2008 Sb., č. 314/2008 Sb., č. 7/2009 Sb., č. 217/2009 Sb., č. 41/2009 Sb., č. 227/2009 Sb., a nálezu Ústavního soudu č. 294/2010 Sb. (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), účinného v době zahájení odvolacího řízení ve věci vedené u Městského soudu v Praze (tj. ke dni 21. 12. 2010), jsou základem vnitřní organizace soudu soudní oddělení vytvořená podle senátů nebo samosoudců; takto vytvořený počet soudních oddělení odpovídá tomu, jaké počty soudců stanovilo Ministerstvo spravedlnosti pro každý soud.

12. Podle § 41 odst. 1 zákona o soudech a soudcích rozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení se řídí rozvrhem práce.

13. Podle § 41 odst. 2 zákona o soudech a soudcích rozvrh práce vydává na období kalendářního roku předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou; rozvrh práce musí být vydán nejpozději do konce předchozího kalendářního roku. V průběhu kalendářního roku může předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou rozvrh práce změnit, jen jestliže to vyžaduje potřeba nového rozdělení prací u soudu.

14. Podle § 41 odst. 3 zákona o soudech a soudcích vydaný rozvrh práce je veřejně přístupný; každý má právo do něho nahlížet a činit si z něj výpisy nebo opisy.

15. Podle § 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích v rozvrhu práce soudu se zejména a) jmenovitě určují soudci tvořící senát, samosoudci, přísedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé, kteří budou působit v jednotlivých soudních odděleních, b) stanoví okruh věcí, které se projednávají a rozhodují na pobočce soudu, c) stanoví způsob rozdělení věcí mezi jednotlivá soudní oddělení, d) určují soudci, kteří budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout, e) určuje zastupování asistentů soudců, vyšších soudních úředníků, soudních

tajemníků a soudních vykonavatelů působících v jednotlivých soudních odděleních pro případ, že nemohou provést úkony ve věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných vážných důvodů.

č. 17

16. Podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže soud byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát.

17. O zmatečnost ve smyslu § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. se tedy jedná nejen tehdy, rozhodoval-li místo senátu předseda senátu (samosoudce), popřípadě místo senátu nebo předsedy senátu (samosoudce) vyšší soudní úředník, asistent soudce nebo soudní tajemník, ale i v případě, že rozhodnutí přijal senát nebo předseda senátu (samosoudce), aniž by k tomu byl určen (povolán) rozvrhem práce.

18. Nejde o důvod zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., byla-li věc v odvolacím řízení projednána a rozhodnuta v soudním oddělení, do něhož patří podle rozvrhu práce, a byl-li senát odvolacího soudu při projednání a rozhodnutí věci složen z předsedy senátu a soudců, kteří do něj byli zařazeni v souladu s rozvrhem práce (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2014, sp. zn. 21 Cdo 2048/2013, uveřejněné pod č. 83/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

19. Z citovaných ustanovení zákona o soudech a soudcích v první řadě vyplývá, že jednotlivé věci se u soudů projednávají a rozhodují v soudních odděleních, vytvořených podle senátů nebo samosoudců, jejichž počet odpovídá tomu, jaké počty soudců stanovilo Ministerstvo spravedlnosti pro každý soud. Rozvrh práce soudu (mimo jiné) stanoví způsob rozdělení jednotlivých věcí do jednotlivých (vytvořených) soudních oddělení, jmenovitě určuje, kteří soudci (soudci tvořící senát nebo samosoudci), přisedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé působí v jednotlivých soudních odděleních, určuje soudce, již zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout, a určuje zastupování asistentů soudců, vyšších soudních úředníků, soudních tajemníků a soudních vykonavatelů působících v jednotlivých soudních odděleních pro případ, že nemohou provést úkony ve věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných vážných důvodů.

20. Rozvrh práce u soudu není – jak vyplývá z výše uvedeného – pouhou normou „interní povahy“, podle níž se organizuje výkon soudnictví u jednotlivých soudů (samozřejmě včetně soudů odvolacích). Tím, že věc byla přidělena (způsobem stanoveným v rozvrhu práce) do příslušného soudního oddělení, je současně stanoveno, že ji u odvolacího soudu projednají a rozhodnou ti soudci, kteří působí (podle rozvrhu práce) v tomto soudním oddělení, případně soudci, kteří mají podle rozvrhu práce v soudním oddělení zastupovat soudce, již nemohou

věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout (§ 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). Prostřednictvím rozvrhu práce se ve smyslu čl. 38 odst. 1 věty druhé Základní listiny práv a svobod a § 36 odst. 2 o. s. ř. stanoví rovněž příslušnost soudce; znamená to mimo jiné, že spor nebo jinou právní věc smějí u odvolacího soudu projednat a rozhodnout (jako „příslušní soudci“) jen soudci (tvořící senát) určení (k tomu povolání) rozvrhem práce, jinak by spor nebo jinou právní věc projednal a rozhodl „nesprávně obsazený“ soud, což představuje též zmatečnost ve smyslu § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., a jde o porušení ústavního imperativu uvedeného v čl. 38 odst. 1 větě první Listiny základních práv a svobod, podle něhož „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“. Princip zákonného soudce přitom představuje v demokratickém právním státu jednu ze záruk nezávislého a nestranného rozhodování sporů a jiných právních věcí soudy; jde o její porušení vždy, jestliže věc u odvolacího soudu projednají a rozhodnou soudci, kteří k tomu nebyli podle předem daných pravidel určení (povolání) rozvrhem práce, neboť jedině dodržování těchto principů je způsobilé zabránit libovolnému nebo účelovému obsazení soudu *ad hoc* a zamezit tak pochybnostem o nezávislém a nestranném rozhodování soudů v občanském soudním řízení (srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1222/2008, který byl uveřejněn pod č. 79/2009 v časopise Soudní judikatura, nebo v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1316/2008, které bylo uveřejněno pod č. 16/2012 v časopise Soudní judikatura).

21. V odvolacím řízení vedeném před krajským soudem (Městským soudem v Praze) jedná a rozhoduje senát (srov. § 36a odst. 3 o. s. ř.), složený z předsedy senátu a dvou dalších soudců [srov. § 31 odst. 2 písm. b) zákona o soudech a soudcích].

22. Z obsahu spisu v posuzované věci vyplývá, že věc péče o nezletilé projednávaná v původním řízení napadla u Městského soudu v Praze, „pracoviště Spálená 2, Praha 2“, dne 21. 12. 2010, kdy byla tomuto soudu předložena Obvodním soudem pro Prahu 4 k rozhodnutí o odvolání otce (posléze podala odvolání i matka) proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 26. 10. 2010. Po nápadu byla věc zapsána k rozhodnutí do senátu č. 53 Co (sp. zn. 53 Co 585/2010). K projednání odvolání nařídil městský soud dne 21. 12. 2010 odvolací jednání na den 17. 2. 2011, které na žádost matky (z důvodu „dovolené zástupce matky Mgr. P. A.“) dne 27. 1. 2011 přeložil na den 17. 3. 2011, tj. na den, kdy senát 53 Co pracoval podle rozvrhu práce Městského soudu v Praze pro rok 2011.

23. Z rozvrhu práce Městského soudu v Praze na rok 2011 vyplývá, že senát 53 Co v roce 2011 rozhodoval ve složení JUDr. K. P., předsedkyně senátu, JUDr. I. S., zástupce a soudce, a JUDr. R. Z., soudkyně, že zastupujícími senátu senátu 53 Co byly v roce 2011 senáty č. 16 Co (ve složení „JUDr. P. H., předseda – sudé věci, JUDr. M. Ch., předseda – liché věci + zástup navzájem“, JUDr. P. H.,

č. 17

soudce, JUDr. M. Ch., soudce, JUDr. I. B., soudkyně, a Mgr. M. J., soudce), č. 70 Co a č. 72 Co. Podle zjištění soudů (z výkazu dovolených) měla předsedkyně senátu JUDr. K. P. dne 17. 3. 2011, kdy probíhalo odvolací jednání, dovolenou (po dobu celého týdne od 14. 3. do 18. 3. 2011). Městský soud v Praze projednal odvolání otce a rozhodl o něm rozsudkem ze dne 17. 3. 2011 v senátě (č. 53 Co) složeném z předsedy senátu JUDr. I. S. a soudkyň JUDr. R. Z. a JUDr. I. B.

24. Z uvedeného vyplývá, že z rozvrhu práce Městského soudu v Praze na rok 2011, který je veřejně přístupný, bylo v původním řízení již od zahájení odvolacího řízení nepochybné, kteří soudci mají věc vedenou pod sp. zn. 53 Co 585/2010 projednat a rozhodnout. Z rozvrhu práce bylo nepochybné i to, že v něm byli určeni soudci, kteří zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout.

25. Byl-li tedy senát 53 Co Městského soudu v Praze jako soudu odvolacího při projednání a rozhodnutí věci dne 17. 3. 2011 složen z předsedy senátu JUDr. I. S., který v souladu s rozvrhem práce zastoupil nepřítomnou předsedkyni senátu JUDr. K. P., soudkyně JUDr. R. Z., jako kmenové členky senátu, a JUDr. I. B., jako členky zastupujícího senátu č. 16 Co, nelze důvodně namítat, že soud (senát odvolacího Městského soudu v Praze) byl nesprávně obsazen.

26. S názorem dovolatele, že věc měla být po právní stránce posouzena podle § 44 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, konkrétně „v tom směru, zda předseda soudu změnu ve složení senátu (změnu konkrétních soudců) při projednávání odvolání dne 17. 3. 2011 postupem podle § 44 odst. 2 citovaného zákona určil“, dovolací soud nesouhlasí.

27. Podle § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout soudce nebo senát stanovený rozvrhem práce, předseda soudu stanoví, který jiný soudce nebo senát věc projedná a rozhodne.

28. Postup podle § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, podle něhož nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout soudce nebo senát stanovený rozvrhem práce, předseda soudu stanoví, který jiný soudce nebo senát věc projedná a rozhodne, nepřicházel v úvahu již proto, že rozvrh práce Městského soudu v Praze pro rok 2011 obsahoval zákonu odpovídající určení, kteří soudci budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout [k zastupování nepřítomných nebo vyloučených soudců srov. § 42 odst. 1 písm. d) zákona o soudech a soudcích].

29. Podle § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích, brání-li náhla překážka nebo překážka krátkodobé povahy soudci, vyššímu soudnímu úředníku, soudnímu tajemníku, soudnímu vykonavateli nebo justičnímu čekateli provést ve věci jednotlivé úkony, určí předseda soudu, kdo místo něj potřebné úkony provede.

30. Ustanovení § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích je třeba vykládat tak, že postup podle tohoto ustanovení přichází v úvahu jen tehdy, brání-li provedení jednotlivého úkonu náhlá překážka nebo překážka krátkodobé povahy vzniklá na straně soudce (nebo dalších osob uvedených v citovaném ustanovení) a má-li jít o provedení jednotlivých úkonů. Oproti tomu, jde-li o určení soudce nebo složení senátu při projednání a rozhodnutí věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení soudce anebo z jiných důvodů stanovených zákonem, je namístě postup podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o soudech a soudcích, z něhož vyplývá, že rozvrh práce určuje soudce, již zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout. V takovém případě je věc v odvolacím řízení projednána a rozhodnuta příslušnými („zákonnými“) soudci též tehdy, tvoří-li senát i soudci, kteří mají podle rozvrhu práce v soudním oddělení zastupovat soudce, již nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout.

31. Z uvedeného je zřejmé, že § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích na posuzovanou věc nedopadá, neboť v případě odůvodněné nepřítomnosti (z důvodu dovolené) předsedkyně senátu JUDr. K. P. dne 17. 3. 2011, kdy probíhalo odvolací jednání Městského soudu v Praze, nešlo o „náhlou překážku“ nebo „překážku krátkodobé povahy“ ani o situaci, kdy by ve věci bylo třeba provést „jednotlivé úkony“. Proto se pro projednání a rozhodnutí věci stali příslušnými i soudci určení jako zastupující rozvrhem práce Městského soudu v Praze (srov. § 36 odst. 2 o. s. ř. a § 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích).

32. Nejvyšší soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že nejde o důvod zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže nepřítomného soudce senátu, který je podle rozvrhu práce odvolacího soudu příslušný k rozhodnutí o podaném opravném prostředku, zastoupí u odvolacího jednání soudce (kterýkoliv ze soudců) senátu, který podle rozvrhu práce příslušný senát zastupuje (zastupujícího senátu); k takovému postupu není třeba opatření (rozhodnutí) předsedy soudu ve smyslu § 44 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

33. Poukazuje-li dovolatel na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, č. j. 21 Cdo 1316/2008-114, a namítá-li, že toto usnesení „podporuje výklad pojmu zmatečnosti *largo sensu*, čili i možnost se při nepřipustné změně v osobě soudce bránit tímto instrumentem, nikoliv jen *stricto sensu*, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného usnesení, čili v postupu soudu během řízení“, a že tímto usnesením bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Praze, který rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost podané proti rozhodnutí okresního soudu, s konstatováním, že „v souladu s čl. 38 odst. 1 Listiny nelze připustit porušení práva na zákonného soudce“, pak přehlíží, že soudy v jím zmiňované věci vycházely z jiného skutkového stavu, než je dán v projednávané věci, a že proto právní závěr přijatý v uvedeném rozhodnutí na posuzovanou věc nedopadá. V dovolate-

č. 17

lem zmiňovaném usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1316/2008 (uveřejněném pod č. 16/2012 v časopise Soudní judikatura), skutečně Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soud byl při rozhodování věci nesprávně obsazen a došlo k odnětí účastníkovra zákonného soudce, a že tedy žalobou pro zmatečnost napadený rozsudek okresního soudu je postižen zmatečností uvedenou v § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., avšak – a to je významné – vycházel ze zjištění, že věc byla projednána a rozhodnuta v soudním oddělení, do něhož byla přidělena na základě rozvrhu práce, ve kterém byl způsob rozdělení jednotlivých věcí stanoven v rozporu s § 42 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů [„šlo o rozvrh práce vytvořený ve způsobu rozdělení jednotlivých věcí mezi soudní oddělení v rozporu se zákonem“, a proto „nebyl (nemohl být) způsobilým prostředkem pro stanovení příslušného senátu nebo předsedy senátu (samosoudce) ve smyslu § 36 odst. 2 o. s. ř.“. Vzhledem k tomu, že rozvrh práce okresního soudu neumožňoval zákonu odpovídající určení, který senát nebo předseda senátu (samosoudce) projedná, a rozhodne tehdy projednávanou věc, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že měl tuto věc projednat a rozhodnout senát nebo předseda senátu (samosoudce) určený předsedou soudu postupem podle § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích]. V nyní posuzované věci se proto nejedná o případ, že by se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

34. Obstát nemůže ani námitka dovolatele, že „JUDr. S., předsedající senátu 53 Co, neoznámil před jednáním dne 17. 3. 2011 ani v jeho průběhu změnu ve složení senátu a její důvody“, že neuvedl, „zda k ní ve smyslu § 44 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb. došlo s vědomím vedoucích funkcionářů soudu, nedotázal se účastníků, zda s ní souhlasí, a nedal jim možnost vyjádřit se k osobám soudců“ a že „vysvětlení nepodal ani na přímý dotaz zástupce otce na konci jednání“; netvrdí však (a ani ze spisu nevyplývá), že by ve věci rozhodoval vyloučený soudce.

35. Případný nedostatek poučení účastníků podle § 15a odst. 1 o. s. ř. (o tom, že mají právo vyjádřit se k osobám soudců a přísedících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout) nepředstavuje podle ustálené judikatury soudů vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004, uveřejněný pod č. 121/2005 v časopise Soudní judikatura).

36. Otec neměl v původním řízení (o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu před a po rozvodu manželství rodičů) námitky proti rozvrhu práce Městského soudu v Praze ohledně složení senátu č. 53 Co; jak vyplývá z protokolu o jednání městského soudu ze dne 17. 3. 2011 – na dotaz otce vznesený prostřednictvím zástupce až po vyhlášení rozsudku (a tedy po skončení jednání), „proč je věc pod předsednictvím JUDr. I. S.“, mu bylo sděleno, že „pravidelná předsedkyně senátu JUDr. K. P. má tento den a po celý týden dovolenou“. Z uvedeného vyplývá, že otec námitky proti složení senátu vznesl teprve poté, co věc byla v původním řízení rozhodnuta v jeho neprospěch; důvod zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. f)

o. s. ř. však nelze účelově zaměřovat za procesní prostředek, pomocí kterého by mělo být ex post zvráceno pro účastníka nepříznivě pravomocné rozhodnutí soudu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 20. 10. 1999, sp. zn. I. ÚS 476/97, uveřejněný pod č. 149/1999 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

37. Námitky dovolatele, že odvolací senát (Městského soudu v Praze) se v rozsudku vůbec nezabýval zásadními námitkami otce uvedenými v odvolání a že rozhodnutí obvodního soudu ve výroku o svěřeni nezletilých dětí do výchovy matky potvrdil, přičemž příčinu spatřuje „v nedostatečném seznámení se zastupujících členů senátu s projednávanou věcí“, vyjadřují pouze nesouhlas otce s rozsudkem městského soudu napadeným zmatečností žalobou, a to z důvodů, jež pro posouzení tohoto rozhodnutí z pohledu existence zmatečností vady podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. nemohou být významné.

38. Otec v dovolání uplatňuje „jako podpůrný důvod splnění podmínky pro podání dovolání možnost vyřešení významné otázky procesního práva, a to věcné příslušnosti soudu v řízení ve smyslu § 104a odst. 7 o. s. ř.“, a namítá, že Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím č. j. Ncp 4409/2012-489, tím, že „přivolil, aby k projednání a rozhodnutí této věci byl v prvním stupni příslušným Obvodní soud pro Prahu 4, učinil „nepřípustný výklad příslušného ustanovení, který umožnil, aby o pochybení soudu druhého stupně rozhodoval soud prvního stupně“. Uvedená námitka není důvodná.

39. Podle § 11 odst. 1 o. s. ř. se řízení koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušným je vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu.

40. Podle § 104a odst. 2 o. s. ř., má-li okresní nebo krajský soud za to, že není věcně příslušný, předloží věc se zprávou o tom svému nadřízenému vrchnímu soudu, jestliže věc podle jeho názoru náleží do věcné příslušnosti okresních, krajských nebo vrchních soudů, popřípadě soudů zřízených k projednávání a rozhodování věcí určitého druhu, nebo Nejvyššímu soudu, jestliže věc podle jeho názoru náleží do věcné příslušnosti Nejvyššího soudu. Účastníci řízení mají právo se k tomuto postupu a k soudem uváděným důvodům vyjádřit. Vrchní soud (Nejvyšší soud) pak rozhodne, které soudy jsou k projednání a rozhodnutí věci příslušné v prvním stupni, není-li sám věcně příslušný.

41. Podle § 104a odst. 7 o. s. ř. usnesením vrchního nebo Nejvyššího soudu o věcné příslušnosti jsou účastníci řízení a soudy vázány.

42. Z § 11 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že občanský soudní řád vychází při stanovení věcné (i místní) příslušnosti soudu ze zásady *perpetuatio fori*, podle níž se věcná (i místní) příslušnost posuzuje podle okolností, které tu jsou v den zahájení řízení (§ 82 odst. 1 o. s. ř.), a takto určená příslušnost trvá až do skončení řízení; změny skutečností rozhodných pro posouzení věcné (či míst-

ní) příslušnosti, jež nastanou až v průběhu řízení, jsou (nestanoví-li zákon jinak) nerozhodné.

č. 17

43. Touto zásadou se řídí i vrchní soudy, rozhodují-li o věcné příslušnosti postupem podle § 104a o. s. ř. Rozhodnutí o věcné příslušnosti vydané podle § 104a odst. 2 o. s. ř. je pro účastníky i soud závazné (srov. § 104a odst. 7 o. s. ř.). Poté, co vrchní soud rozhodne postupem podle § 104a o. s. ř., tedy nemůže být v dané věci otázka věcné příslušnosti znovu úspěšně nastolena, a to bez ohledu na to, změní-li se skutečnosti rozhodné pro posouzení věcné příslušnosti; to platí nejen pro řízení u soudu prvního stupně, ale také pro odvolací nebo dovolací řízení. Usnesení o věcné příslušnosti vydané postupem podle § 104a o. s. ř. je závazné i tehdy, je-li věcně nesprávné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. 33 Cdo 2657/99, uveřejněný pod č. 22/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1934/2009, anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2296/2013, uveřejněné pod č. 69/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

44. Soud, jehož věcná (a místní) příslušnost byla určena podle § 11 odst. 1 věty třetí o. s. ř. nebo některým jiným způsobem uvedeným nebo předvídaným v § 11 o. s. ř., je zákonným soudem ve smyslu čl. 38 odst. 1 věty druhé Listiny základních práv a svobod.

45. Z obsahu spisu je zřejmé, že o věcné příslušnosti v projednávané věci Vrchní soud v Praze postupem podle § 104a odst. 2 o. s. ř. již rozhodl, a to usnesením ze dne 26. 3. 2013, které nabylo právní moci dne 15. 5. 2013. Tím byla určena věcná příslušnost Obvodního soudu pro Prahu 4 pro celé řízení o žalobě pro zmatečnost a tato otázka nemůže být posuzována znovu.

46. Vzhledem k tomu, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné a že nebylo zjištěno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo některou z vad uvedených v § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání otce podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Č. 18

Dražba, Exekuce, Jistota

§ 336e odst. 2 o. s. ř.

Č. 18

Za první dražební jednání se považuje i dražební jednání, kterého se nezúčastnil žádný dražitel a při němž nebyla žádným z potenciálních zájemců o dražbu složena jistota ve smyslu § 336e odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2015, sp. zn. 26 Cdo 2021/2015, ECLI:CZ:NS:2015:26.CDO.2021.2015.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání povinného proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 20 Co 466/2014

I.

Dosavadní průběh řízení

1. K návrhu oprávněné Okresní soud Praha-východ usnesením ze dne 10. 7. 2007 nařídil exekuci na majetek povinného podle „vykonatelného“ směnečného platebního rozkazu Městského soudu v Praze ze dne 23. 2. 2007 k uspokojení pohledávky oprávněné ve výši 169 000 Kč s 6% úrokem z částky 190 000 Kč od 11. 7. 2005 do 17. 7. 2005, s 6% úrokem z částky 169 000 Kč od 18. 7. 2005 do zaplacení, s odměnou ve výši 564 Kč, pro náklady předcházejícího řízení ve výši 50 488,70 Kč a pro náklady exekuce a náklady oprávněné, které budou v průběhu řízení stanoveny; provedením exekuce pověřil soudního exekutora Mgr. J. P., Exekutorský úřad Praha 10.

2. Soudní exekutor Mgr. J. P., E x e k u t o r s k ý ú ř a d Praha 10, usnesením ze dne 16. 7. 2013, č. j. 061 EX 1886/07-409, ve spojení s usnesením téhož soudního exekutora ze dne 27. 2. 2013, nařídil na 2. 9. 2013 na 10:00 hodin v sídle Exekutorského úřadu Praha 10 dražební jednání. Předmětem dražby byl spoluvlastnický podíl povinného ve výši jedné třetiny na nemovitých věcech, a to na stavbě číslo popisné 63, stojící na pozemku parc. č. st. 296; pozemku parc. č. 122/3, o výměře 857 m², zahrada; pozemku parc. č. 122/2, o výměře 1 259 m², zahrada; pozemku parc. č. 122/1, o výměře 458 m², zahrada; pozemku parc. č. st. 296, o výměře 157 m², zastavěná plocha a nádvoří, a pozemku parc. č. st. 93, o výměře 180 m², zastavěná plocha a nádvoří, vše zapsané v katastru nemovitostí

vedeném u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště K., pro obec P., katastrální území P., na listu vlastnictví č. 290 (dále jen „nemovitě věci“). Výsledná cena draženého spoluvlastnického podílu povinného na nemovitých věcech byla určena ve výši 2 000 000 Kč, nejnižší podání bylo stanoveno ve výši 1 333 333 Kč. K následnému dražebnímu jednání, které se konalo dne 2. 9. 2013 v 10:00 hodin v sídle Exekutorského úřadu Praha 10, se nedostavili žádní dražitelé.

3. Usnesením ze dne 23. 1. 2014 soudní exekutor Mgr. J. P., Exekutorský úřad Praha 10, nařídil opakované dražební jednání na 17. 3. 2014 v 10:00 hodin v sídle Exekutorského úřadu Praha 10. Výsledná cena draženého spoluvlastnického podílu na nemovitých věcech povinného ve výši jedné třetiny byla určena ve výši 2 000 000 Kč, nejnižší podání bylo stanoveno ve výši 1 000 000 Kč. Dražební jistota, která činila 750 000 Kč, musela být zájemci o koupi draženého spoluvlastnického podílu na nemovitých věch zaplacená před vlastní dražbou nejpozději do 16. 3. 2014 na bankovní účet uvedený v usnesení soudního exekutora, resp. nejpozději v tento den musela být složená jistota připsána na bankovní účet soudního exekutora.

4. K odvolání povinného K r a j s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 26. 11. 2014, č. j. 20 Co 466/2014-512, potvrdil usnesení soudního exekutora ze dne 23. 1. 2014. Uvedl mimo jiné, že soudní exekutor postupoval správně, pokud ve věci na návrh oprávněné soudnímu exekutorovi došlý dne 23. 1. 2014 nařídil opakované dražební jednání, protože předchozího dražebního jednání se nezúčastnili žádní dražitelé, tj. nebylo učiněno ani nejnižší podání. „Pokud jde o výši nejnižšího podání, tato se při opakované dražbě stanoví ve výši poloviny výsledné ceny (§ 336m odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012); soudním exekutorem určená výše 1 000 000 Kč tomuto zákonnému požadavku odpovídá“, obdobně jako výše jistoty.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Usnesení odvolacího soudu napadl povinný v celém rozsahu dovoláním, v němž namítá, že soudní exekutor usnesením ze dne 23. 1. 2014 nenařídil „opakované“ dražební jednání, jak se mylně domnívá odvolací soud. Nezbytným předpokladem pro konání dražebního jednání je složení jistoty. V posuzované věci však ke dni konání soudním exekutorem nařízeného dražebního jednání neexistoval jediný dražitel, který by složil dražební jistotu na bankovní účet soudního exekutora. Soudní exekutor proto měl dražební jednání odročit na neurčito či na pozdější termín, nikoliv jej provádět, neboť mu muselo být předem zřejmé, že žádný potenciální dražitel nemá o dražený spoluvlastnický podíl na nemovitě věci zájem. Za této situace proto nelze uvažovat o opakovaném dražebním jednání, o které by šlo jen tehdy, pokud by se do dražebního jednání přihlásil alespoň jeden dražitel, který by fakticky složil stanovenou jistotu, a splnil tak předpoklady

pro účast v dražebním jednání. Vzhledem k tomu, že nařízené dražební jednání bylo stále prvním dražebním jednáním ve věci, nebyly splněny předpoklady pro snížení nejnižšího podání na polovinu výsledné ceny podle § 336m odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2012. Navrhuje proto, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2014 zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu projednání.

6. Oprávněná se k dovolání povinného vyjádřila tak, že jej považuje za nepřipustné a současně za další snahu povinného o průtahy a obstrukce v tomto exekučním řízení. Pokud by totiž bylo přistoupeno na názor povinného, podle kterého, není-li „složena jistota, není ani dražitel, a z toho důvodu se tedy nemůže konat dražební jednání. Došlo by k absurdní situaci a nikdy by nemohlo dojít k opakované dražbě“. Navrhla proto, aby dovolací soud dovolání povinného odmítl.

č. 18

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva (zda se za první dražební jednání považuje dražební jednání, kterého se nezúčastnil žádný dražitel a při němž nebyla žádným z potenciálních zájemců o dražbu složena jistota ve smyslu § 336e odst. 2 o. s. ř.), která nebyla doposud v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena, přezkoumal napadené usnesení ve smyslu § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243 odst. 1 věty první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Podle § 69 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ex. řád“), nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na exekuci prodejem movitých věcí a nemovitých věcí přiměřeně občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitých věcí.

9. Dražební jednání je třeba i v současné době posuzovat podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 (k tomu srov. čl. II bod 2 zákona

č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

č. 18

10. Podle § 336m odst. 1 o. s. ř., nebylo-li při dražbě učiněno ani nejnižší podání, soud dražební jednání skončí. Další dražební jednání soud nařídí na návrh oprávněného nebo toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, který lze podat nejdříve po uplynutí tří měsíců od bezúspěšné dražby; nebyl-li návrh podán do jednoho roku, soud výkon rozhodnutí zastaví. Nezaplátil-li vydražitel nejvyšší podání ani v dodatečné lhůtě, kterou mu určil soud a která nesmí být delší než jeden měsíc, usnesení o příklepu se marným uplynutím dodatečné lhůty zrušuje a soud nařídí další dražební jednání (odstavec 2). Při dalším dražebním jednání podle odstavců 1 a 2 se nejnižší podání stanoví ve výši poloviny výsledné ceny [§ 336a odst. 1 písm. d)]; jinak o nařízení a provedení další dražby platí obdobně § 336b až 336d, § 336e odst. 2, § 336g, 336h, § 336i odst. 3 a 4, § 336j až 336l.

11. Podle § 336h odst. 2 o. s. ř. se jako dražitel může jednání zúčastnit pouze ten, kdo zaplatil do zahájení dražebního jednání jistotu (§ 336e odst. 2 o. s. ř.).

12. Zákon v zásadě rozlišuje tři druhy opakovaných dražebních jednání, jedná opakované dražební jednání nařizené k návrhu osoby oprávněné poté, co předchází dražební jednání bylo neúspěšné, tzn. fakticky proběhlo, avšak nebylo při něm učiněno ani nejnižší podání (§336m odst. 1 o. s. ř.), dále opakované dražební jednání nařizené proto, že vydražitel ani v dodatečné lhůtě nezaplátil nejvyšší podání (§ 336m odst. 2 o. s. ř.), a dražební jednání, které je „opakováno“ z důvodu, že předešlé dražební jednání bylo odročeno, tj. ke konání dražebního jednání jako takového vůbec nedošlo. Ve všech případech se opakovaná dražební jednání svou povahou neliší od dražebních jednání „prvotních“ (původních), při jejich nařizování, s výjimkou § 336m odst. 1 o. s. ř. věta druhá, stejně jako provádění, je třeba splnit a dodržet v zásadě stejné procesní podmínky a postupy (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2015, sp. zn. 26 Cdo 587/2015).

13. V posuzované věci soudní exekutor nařídil dražební jednání, kterého se však nezúčastnil ani jeden dražitel (tzn. bylo neúspěšné). Dražební jednání proběhlo. Soudním exekutorem stanovená dražební jistota nebyla zaplácena žádným zájemcem o dražbu. Za uvedené situace k návrhu oprávněné podanému ve lhůtě podle § 336m odst. 1 o. s. ř. věta druhá soudní exekutor ve smyslu § 336m o. s. ř. nařídil opakované dražební jednání, přičemž podle § 336m odst. 3 o. s. ř. stanovil nejnižší podání ve výši poloviny výsledné ceny. V posuzované věci se proto nejednalo o opakované dražební jednání ve smyslu § 336m odst. 2 o. s. ř. ani o dražební jednání opakované z důvodu odročení jemu předcházejícího dražebního jednání. Pouhá skutečnost, že se původního dražebního jednání nezúčastnil žádný dražitel a nikdo z potenciálních zájemců o dražbu nesložil jistotu podle § 336e odst. 2 o. s. ř., ostatně důvod k odročení nezakládá. Citované § 336h odst. 2 o. s. ř. stanovuje podmínky účasti dražitele na dražebním jednání, nikoliv předpoklady pro konání (i opakovaného) dražebního jednání, mezi které zákon neřadí

účast alespoň jednoho dražitele na dražebním jednání, resp. složení jistoty alespoň jedním z potenciálních zájemců o dražbu. Neodročením dražebního proto nedošlo k porušení zákona při nařízení dražebního jednání nebo při provedení dražby (§ 336k odst. 3 o. s. ř.). Naopak soudní exekutor postupoval v souladu se zákonem.

14. Zákonná právní úprava stanoví, že neúspěšným dražebním jednáním se rozumí takové, při němž nebylo učiněno ani nejnižší podání. Tím se rozumí nejen dražební jednání, při němž se nepodařilo nemovitou věc prodat z důvodu, že žádný z dražitelů, jenž zaplatil dražební jistotu, neučinil ani nejnižší podání, ale taktéž, jako tomu bylo v posuzované věci, i situace, kdy se k dražebnímu jednání nedostavil žádný zájemce o dražbu, soudním exekutorem stanovená dražební jistota nebyla nikým zaplacená a dražební jednání přesto fakticky proběhlo. Nejnižší podání představuje jeden z nejdůležitějších parametrů pro potenciální zájemce o dražbu. Lze predikovat, že čím je rozdíl mezi nejnižším podáním a výslednou cenou dražené nemovité věci větší, tím je zájem o dražbu vyšší, což ve vztahu k povinnému nemusí být vždy spravedlivé. Na uvedené reaguje i § 336m odst. 3 o. s. ř., které u prvotně neúspěšných dražeb nemovitých věcí umožňuje snížit nejnižší podání na polovinu jejich výsledné ceny. Vyloučením možnosti, že za neúspěšné dražební jednání ve smyslu § 336m odst. 1 o. s. ř. nelze považovat dražební jednání, kterého se nezúčastnil žádný dražitel, by mohlo dojít k faktickému vyřazení účasti některých zájemců o dražbu, neboť právě snížení nejnižšího podání při opakované dražbě má motivovat případné zájemce o dražbu, kterým se původní nejnižší podání zdálo příliš vysoké, a proto se dražby nezúčastnili. Dražené nemovité věci by se za tohoto výkladu mohly stát v podstatě „neprodejné“. Takovýto postup by byl v přímém rozporu nejen s § 336m o. s. ř., ale i účelem exekuce, kterým je zjistit exekučně postižitelný majetek povinného a uspokojit z něj oprávněného, jestliže povinný nesplnil svou povinnost uloženou mu vykonávaným rozhodnutím nebo jiným titulem dobrovolně, řádně a včas. Za první dražební jednání se tudíž považuje i dražební jednání, kterého se nezúčastnil žádný dražitel a při němž nebyla žádným z potenciálních zájemců o dražbu složena jistota ve smyslu § 336e odst. 2 o. s. ř.

15. Ze shora uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné. Nejvyšší soud proto dovolání povinného podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Č. 19

č. 19

Znalecký posudek, Náhrada škody

§ 420 odst. 1 obč. zák., čl. 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod

Nebyl-li znalecký posudek podstatným podkladem pro rozhodnutí soudu, není dána odpovědnost znalce za škodu způsobenou nesprávným znaleckým posudkem, jež měla spočívat v nesprávné výši plnění přiznaného soudem.

Ustanovení čl. 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod nelze vykládat tak, že by jím byl založen zvláštní opravný prostředek, na jehož základě by vnitrostátní soudy mohly přezkoumávat rozhodnutí nad rámec opravných prostředků stanovených vnitrostátními procesními předpisy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2015, sp. zn. 25 Cdo 4000/2013, ECLI:CZ:NS:2015:25.CDO.4000.2013.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 21 Co 58/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 5. 9. 2012, č. j. 14 C 42/2009-374, zamítl žalobu o zaplacení 974 500 Kč s příslušenstvím na náhradu škody způsobené nesprávným znaleckým posudkem a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že Okresní soud v Hradci Králové v řízení o vypořádání společného jmění žalobkyně a jejího bývalého manžela V. V. zadal žalované vypracovat znalecký posudek za účelem zjištění tržní hodnoty 15% podílu V. V. ve společnosti V. a SPOL, spol. s r. o., k datu rozvodu manželství (5. 2. 2003) a k datu zpracování posudku. Znaleckým posudkem ze dne 31. 12. 2004 stanovila žalovaná tržní hodnotu obchodního podílu k datu 5. 2. 2003 na 3 633 000 Kč a k datu 30. 12. 2004 na 5 545 000 Kč. V průběhu řízení o vypořádání společného jmění manželů prodal V. V. dne 12. 10. 2005 tento podíl za částku 4 675 000 Kč a v rámci vypořádání společného jmění manželů rozsudkem ze dne 28. 2. 2006 byla žalobkyni přiznána polovina z této částky, tj. 2 337 500 Kč s odůvodněním, že tato částka je vyšší než hodnota podílu ke dni rozvodu manželství zjištěná znaleckým posudkem a soudu se nejeví jako nepřiměřená. Krajský soud v Hradci Králové pak rozsudkem ze dne 12. 6. 2009 k odvolání žalobkyně tento závěr potvrdil

s tím, že reálná tržní hodnota podílu byla jeho prodejem adekvátně zjištěna. Dovolání žalobkyně bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2007 pro nepřijatelnost odmítnuto. Žalobkyně zadala zpracování oponentního znaleckého posudku znalci Ing. V. P., jenž určil hodnotu obchodního podílu k datu 5. 2. 2003 na 6 624 000 Kč. Žalobkyně vytýkala žalované, že zvolila při vypracování posudku chybnou metodu (korigovala výsledek srážkou 35 %, vzhledem k tomu, že jde o minoritní podíl), nezahrnula do ocenění některé nemovitosti, hodnota společnosti byla účelově snížena a podklady, jež byly společností žalované poskytnuty, nebyly ověřeny. Soud prvního stupně posoudil věc podle § 420 obč. zák. a dospěl k závěru, že žalovaná neporušila žádnou právní povinnost, a žalobkyni tudíž nemohla vzniknout škoda v příčinné souvislosti s porušením právní povinnosti žalovanou. Uvedl, že ze žádného právního předpisu nevyplývá znalci povinnost použít určitou metodu a odborné závěry nepodléhají hodnocení soudem. V hodnocení posudku podle zásad § 132 o. s. ř. neshledal pochybení. Ohledně pochybností žalobkyně o nestrannosti žalované soud uzavřel, že žalobkyně neuvedla žádné konkrétní skutečnosti, jež by opodstatněnosti takových pochybností nasvědčovaly.

2. K odvolání žalobkyně K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 17. 4. 2013, č. j. 21 Co 58/2013-457, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu, podle které lze náhradu škody vůči znalci uplatnit jediň v případě, jestliže pochybení znalce (vady posudku) vyšlo najevo až po pravomocném rozhodnutí původního sporu, shledal, že námitky uplatněné proti znaleckému posudku v tomto řízení jsou shodné s námitkami uplatněnými v řízení, vyjma námitky podjatosti znalce. Ani skutečnosti, ze kterých žalobkyně dovozuje podjatost znalce (že zpracovával znalecké posudky pro společnost V. a SPOL a že si nevyžádal od účastníků podklady pro zpracování posudku), se však žalobkyně nedozvěděla až po pravomocném skončení původního sporu a je též pochybné, že by z nich bylo možno dovodit podjatost znalce. Uzavřel proto, že vytýkané vady znaleckého posudku je třeba mít za vypořádané v řízení o vypořádání společného jmění manželů a nyní namítané vady, pokud již nebyly uplatněny dříve, tak mohly být uplatněny v odvolání již v původním řízení případně v řízení dovolacím, což se nestalo. Tím nebyl naplněn jeden z předpokladů odpovědnosti znalce za škodu, a to existence vady znaleckého posudku, která se projevila až po pravomocném skončení řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jež je podle ní přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť a) odvolací soud se v dovoláním napadeném rozhodnutí odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a b) práv-

ní otázka zde řešená má být dovolacím soudem rozhodována rozdílně, než byla posouzena soudem odvolacím; dovolatelka uplatňuje dovolací důvod, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelka namítá, že odvolací soud nesprávně vyložil a aplikoval závěry publikované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 25 Co 883/2006, když dovodil, že náhradu škody vůči znalci lze uplatnit jedině v případě, jestliže pochybení znalce (vady posudku) vyšla najevo až po právní moci rozhodnutí v původním sporu. Má za to, že výše uvedený argument odvolací soud vytrhl z kontextu, protože z citované judikatury nevyplývá. Je toho názoru, že vyhledání výhradně nových námitek s odpovědností znalce za vypracování vadného posudku vůbec nesouvisí. Podle dovolatelky je pak především nesprávný právní názor odvolacího soudu, že výběr chybné metody pro ocenění obchodního podílu není porušením právní povinnosti řádně vykonávat znaleckou činnost. Správný není ani závěr, že nebyla prokázána příčinná souvislost mezi vadným posudkem a vznikem škody, neboť při odkupu podílu pana V. se z tohoto posudku vycházelo a prodej proběhl pod nátlakem. Dovolatelka srovnává skutkový stav svého případu se skutkovým stavem ve věci sp. zn. 25 Cdo 883/2006 a dovozuje, že i v jejím případě je třeba dospět k závěru, že „nemůže-li se žalobkyně v rámci původního řízení domoci plnění, jež jí vůči bývalému manželovi náleží, vznikla jí škoda, která byla vyvolána nesprávností znaleckého posudku“. Zastává totiž názor, že žalovaný není zbaven odpovědnosti, i když jeho četná pochybení vyšla najevo již během původního řízení, kde se však námitkami žalobkyně soud nezabýval a svého práva se nedomohla ani s využitím opravných prostředků. Přípustnost dovolání dovozuje žalobkyně i s poukazem na nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 772/13 s tím, že jakákoliv námitka, jejíž podstatou je porušení základních lidských práv rozhodnutím nebo postupem odvolacího soudu, je dovolacím důvodem dle § 241a odst. 2 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2012). Dle jejího názoru byla porušena její základní práva zakotvená v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a to především tím, že nebyly provedeny jí navržené důkazy, konkrétně uvádí výsledky svědků, které měly prokázat, že znalec byl jednatelem společnosti ovlivněn a že V. V. byl pod nátlakem jednatele společnosti pana V. donucen svůj podíl prodat; stejně tak soud nepřezkoumal ani namítanou podjatost znalce. Žalobkyně rovněž namítala, že rozsudky soudů obou stupňů byla porušena její základní lidská práva zaručená čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu k uvedené úmluvě, a že proto podává opravný prostředek dle čl. 13 citované Úmluvy, „neboť je jí známo, že Nejvyšší soud v rámci řízení o dovolání nemůže dle vnitrostátní právní úpravy konat a rozhodovat v plné jurisdikci, neboť vnitrostátní procesní předpis, tj. o. s. ř. mu to neumožňuje“. Dovolání konečně obsahuje konkrétní návrhy na provedení důkazů k prokázání tvrzených skutečností. Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek, jakož i rozsudek soudu prvního stupně a vrátil tomuto soudu věc k dalšímu řízení.

III. Připustnost dovolání

4. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno 17. 4. 2013, tj. po účinnosti zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 (dále jen „o. s. ř.“) – srov. čl. II bod 1 a 7 zákona č. 404/2012 Sb. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem, dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, nikoli však důvodné.

5. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

6. Již ze znění § 237 o. s. ř. vyplývá, že spatřuje-li dovolatelka přípustnost dovolání v tom, že „právní otázka má být dovolacím soudem rozhodována rozdílně, než byla posouzena soudem odvolacím“, zákonnému vymezení přípustnosti dovolání neodpovídá. Naproti tomu uvádí-li dovolatelka, že „odvolací soud se v dovoláním napadeném rozhodnutí odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu“ a tuto rozhodovací praxi dovolacího soudu poukazem na rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 883/2006 konkretizuje, je tímto vymezením přípustnost dovolání založena. Zpochybněním právního závěru o nesplnění předpokladů odpovědnosti znalce za škodu je rovněž uplatněn způsobilý dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 241a odst. 1 o. s. ř.

IV. Důvodnost dovolání

7. Podle § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., účinného od 1. 1. 2014, právo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo před dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle dosavadních právních předpisů.

8. Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

9. Podle § 420 odst. 2 věty první obč. zák. škoda je způsobena právnickou osobou anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili.

č. 19

10. V tomto případě soudy obou stupňů vyšly ze zjištění, že manželství žalobkyně a jejího bývalého manžela bylo pravomocně rozvedeno ke dni 5. 2. 2003 a v navazujícím řízení o vypořádání společného jmění manželů V. byla žalovaná společnost ustanovena znalcem k zjištění hodnoty obchodního podílu V. V. v obchodní společnosti V. a SPOL, spol. s r. o., a to jednak k datu právní moci výroku o rozvodu manželství a jednak k datu zpracování znaleckého posudku. Žalovaná zpracovala znalecký posudek, v němž stanovila tržní hodnotu obchodního podílu V. V. ke dni 5. 2. 2003 částkou 3 633 000 Kč a k datu 30. 12. 2004, kdy byl zpracován posudek, částkou 5 545 000 Kč. Okresní soud v Hradci Králové při určení výše vypořádacího podílu však ve svém rozsudku ze dne 28. 2. 2006 vyšel z částky 4 675 000 Kč, za kterou byl 15% obchodní podíl V. V. fakticky dne 12. 10. 2005 prodán, neboť to považoval za rozumné a spravedlivé s ohledem na to, že šlo o částku vyšší, než jaká byla stanovena (jako tržní) znaleckým posudkem ke dni rozvodu. Měl totiž za to, že realizovaná kupní cena lépe vystihuje pravou tržní hodnotu obchodního podílu. Žalobkyně zadala zpracování oponentního znaleckého posudku znalci Ing. V. P., jenž určil hodnotu obchodního podílu k datu 5. 2. 2003 na 6 624 000 Kč.

11. Z popsanych skutkových zjištění je zřejmé, že podstatným podkladem pro stanovení tržní hodnoty obchodního podílu, potažmo pro rozhodnutí soudu o vypořádání SJM, nebyl znalecký posudek k ocenění obchodního podílu (jako majetkové hodnoty patřící do masy SJM) podaný žalovanou, nýbrž cena, za kterou byl tento podíl bývalým manželem žalobkyně fakticky prodán, neboť právě tento postup považoval za výstižnější a pro žalobkyni za spravedlivější (finančně výhodnější). Jaké pohyby vedly bývalého manžela žalobkyně k prodeji 15% obchodního podílu právě za tuto cenu či hypotetická úvaha, nemající podklad ve skutečném procesním postupu soudu, o tom, jak by soud postupoval, kdyby byl podán jiný znalecký posudek, nemohou mít žádný vliv na posuzování existence příčinné souvislosti mezi jednáním žalované, která podala znalecký posudek ze dne 31. 12. 2004, a rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 28. 2. 2006 (který byl odvolacím soudem potvrzen), jímž se žalobkyně cítí být zkrácena ve svých majetkových právech. Toliko okolnost, že soud o tomto posudku věděl a nepoužil jej, neboť získal pro své rozhodnutí jiné podklady, je v uvedených souvislostech nepodstatná a k závěru o příčinné souvislosti vést nemůže.

12. Se zřetelem k uvedeným závěrům je nadbytečné zabývat se dovolací námitkou údajného rozporu napadeného rozhodnutí se závěry vyslovenými v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 883/2006.

13. Důvodný není ani požadavek žalobkyně na přezkoumání rozsudku odvolacího soudu nad rámec umožněný vnitrostátními procesními předpisy s poukazem na čl. 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

14. Podle čl. 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné

právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.

15. Toto ustanovení však nelze vykládat (a ani Evropský soud pro lidská práva tak nečiní) tak, že by jím byl založen zvláštní opravný prostředek, na jehož základě by vnitrostátní soudy mohly přezkoumávat rozhodnutí nad rámec opravných prostředků stanovených vnitrostátními procesními předpisy, jak se mylně domnívá žalobkyně. Ochranu práv, včetně základních lidských práv, lze uplatňovat v řízení před obecnými soudy všech stupňů, případně před soudem Ústavním, vždy však jen v mezích procesních předpisů, které tato řízení upravují.

16. Z uvedeného vyplývá, že právní posouzení věci odvolacím soudem je z hlediska uplatněných dovolacích námitek správné. Proto Nejvyšší soud dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl, aniž nařizoval k projednání dovolání jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.).

Č. 20

č. 20**Právní jednání, statutární orgán, obchodní rejstřík**

§ 164 odst. 3 o. z., § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb.

Pověření člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům podle § 164 odst. 3 o. z. se zapisuje do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb. jako způsob, jak člen statutárního orgánu za právnickou osobu jedná.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015, ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.880.2015.1)

Nejvyšší soud k dovolání navrhovatelky zrušil usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 10. 2014, č. j. 8 Cmo 270/2014-RD99/1, jakož i usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 5. 2014, č. j. B 3243-RD66/KSOS, Fj 26299/2014, a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. K r a j s k ý s o u d v Ostravě usnesením ze dne 15. 5. 2014, č. j. B 3243-RD66/KSOS, Fj 26299/2014, zamítl návrh ze dne 13. 5. 2014, kterým se navrhovatelka domáhala zápisu člena statutárního orgánu pověřeného právním jednáním vůči zaměstnancům podle § 164 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), do obchodního rejstříku.

Soud prvního stupně uzavřel, že „statutárním orgánem společnosti je představenstvo a způsob jednání za právnickou osobu je již v obchodním rejstříku zapsán. Způsob jednání pověřené osoby vůči zaměstnancům není způsobem jednání statutárního orgánu za právnickou osobu“. Podle názoru soudu prvního stupně tak nebyly splněny předpoklady pro provedení zápisu do veřejného rejstříku.

2. K odvolání navrhovatelky V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 14. 10. 2014, č. j. 8 Cmo 270/2014-RD99/1, potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

3. Odvolací soud konstatoval, že § 164 o. z. neukládá zapsat pověření podle § 164 odst. 3 o. z. do obchodního rejstříku a ani z jiných ustanovení občanského zákoníku či jiného právního předpisu povinnost zapsat takové pověření do obchodního rejstříku neplyne.

4. Podle odvolacího soudu „lze důvodně očekávat“, že pověření podle § 164 odst. 3 o. z. budou odrážet vnitřní organizační předpisy právnické osoby a v tomto směru nebudou mít její zaměstnanci pochybnost o tom, kdo je oprávněn vůči nim za zaměstnavatele činit právní jednání; pověření podle předmětného ustanovení je tudíž vnitřní záležitostí navrhovatelky, podobně jako v praxi časté pověření členů kolektivního statutárního orgánu dílčími činnostmi právnické osoby (obchodními, provozními či ekonomickými apod.).

5. Odvolací soud uzavřel, že skutečnost, že člen kolektivního statutárního orgánu právnické osoby byl pověřen právním jednáním vůči zaměstnancům dle § 164 odst. 3 o. z., není skutečností zapisovanou do obchodního rejstříku, neboť tak nestanoví zákon, a to ani § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „z. v. r.“) (navrhovatelka již způsob jednání statutárního orgánu v obchodním rejstříku zapsaný má), ani § 25 odst. 1 písm. k) z. v. r., „neboť z obsahu spisu není zřejmý právní zájem, pro který by bylo nutno tento údaj zapsat jako jinou důležitou skutečnost.“

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, opírající jeho přípustnost o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., o s. ř., s tím, že otázka zápisu osoby pověřené právním jednáním vůči zaměstnancům ve smyslu § 164 odst. 3 o. z. do veřejného rejstříku v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolatelka uplatňuje dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu a spolu s ním i usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

7. Dovolatelka nesouhlasí se závěrem soudů obou stupňů, podle něhož pověření člena kolektivního statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům podle § 164 odst. 3 o. z. není určením způsobu jednání statutárního orgánu za právnickou osobu. Proti uvedenému závěru svědčí zařazení předmětného ustanovení do rubriky „Jednání za právnickou osobu“, jakož i jeho doslovné znění [použití slov „jednání“ a „jednat“ jak v § 164 odst. 3 o. z., tak v § 25 odst. 1 písm. g) z. v. r.]. Dle jejího názoru je § 164 odst. 3 o. z. zjevně *lex specialis* ke způsobu jednání kolektivního statutárního orgánu stanovenému v zakladatelském právním jednání nebo v zákoně.

8. Podle dovolatelky „právní jednání v pracovněprávních vztazích není jednáním výlučně dovnitř společnosti, ale jedná se o realizaci vzájemných vztahů mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, kterou je nutno mnohdy prokazovat i třetím osobám (např. skutečnosti řádně uzavřených pracovních smluv, příkazů ke služební cestě, uzavření dohody o hmotné odpovědnosti, sjednání pojištění ve prospěch zaměstnance podle kolektivní smlouvy atd.)“. Pro dovolatelku je právně významné, aby široký

okruh jejich zaměstnanců (více než tisíc osob) věděl, že existuje i jiný způsob právního jednání, který „je právně relevantní“ a „zjistitelný z veřejných zdrojů“.

9. Z výše popsanych důvodů je dle názoru dovolatelky namísto pověření k právnímu jednání v pracovněprávních vztazích vůči zaměstnancům do veřejného rejstříku zapsat; závěr odvolacího soudu, že zápis pověřené osoby nelze připustit ani v rámci rubriky „Ostatní skutečnosti“ [podle § 25 odst. 1 písm. k) z. v. r.], pak podle dovolatelky „nemá oporu v reálném světě“.

č. 20

III.

Přípustnost dovolání

10. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v dovolání předestřená otázka zápisu pověření člena kolektivního statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům podle § 164 odst. 3 o. z. do veřejného rejstříku nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud vyřešena. Dovolání je i důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Podle § 164 o. z. platí:

Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech (odstavec 1).

Náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právnickou osobu zastupují, činí tak každý člen samostatně. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání (odstavec 2).

Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům; jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu (odstavec 3).

12. Z § 25 odst. 1 písm. g) z. v. r. se podává, že se do veřejného rejstříku запиše název statutárního orgánu, neplyne-li ze zákona, počet členů statutárního orgánu, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je členem statutárního orgánu, s uvedením způsobu, jak za právnickou osobu jedná, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje.

13. Obecně platí, že člen statutárního orgánu je oprávněn zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech; svědčí mu tudíž ničím neomezené zástupčí

oprávnění (§ 164 odst. 1 o. z.). Výjimky z tohoto pravidla může upravit zákon, popř. v souladu se zákonem zakladatelské právní jednání (srov. např. dále k úpravě způsobu zastupování členy kolektivního statutárního orgánu).

14. Právnícká osoba si tvoří orgány buď o jednom členu (a pak jde o individuální orgán), anebo o více členech (a pak jde o orgán kolektivní) (§ 152 odst. 1 o. z.). Z toho také vychází § 164 odst. 2 věta první o. z. formulující pravidlo, podle něhož, je-li působnost statutárního orgánu svěřena více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Z uvedeného pravidla upravují výjimku např. § 44 odst. 5 a § 194 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) (dále jen „ZOK“), z nichž plyne, že má-li společnost s ručením omezeným více jednatelů, představuje každý z nich individuální statutární orgán (neurčí-li společenská smlouva, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán – § 44 odst. 5 a § 194 odst. 2 ZOK).

15. Má-li právnícká osoba kolektivní statutární orgán, anebo má-li více individuálních statutárních orgánů (např. společnost s ručením omezeným s více jednatelemi, kteří netvoří kolektivní orgán), svědčí (neomezeně) zástupčí oprávnění podle § 164 odst. 1 o. z. každému členu statutárního orgánu. Nicméně zakladatelské právní jednání může upravit způsob zastupování členy statutárního orgánu odlišně; může tak např. určit, že právníckou osobu musí zastupovat vždy více členů statutárního orgánu společně (tzv. „pravidlo čtyř či více očí“), může svěřit zástupčí oprávnění pouze některým členům statutárního orgánu (např. toliko předsedovi) apod. (§ 164 odst. 2 věta druhá o. z.).

16. Způsob, jak členové statutárního orgánu právníckou osobu zastupují, se (povinně) zapisuje do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) z. v. r.

17. V této souvislosti Nejvyšší soud podotýká, že právní úprava užívá v souvislosti se způsobem, jak členové statutárního orgánu právníckou osobu zastupují, *promiskue* výrazy „zastupovat“ (§ 164 odst. 2 o. z.) a „jednat“ [§ 25 odst. 1 písm. g) z. v. r., § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. či § 164 odst. 3 o. z.]. Tím však není nikterak dotčena skutečnost, že s účinností od 1. ledna 2014 soukromé právo nerozlišuje přímé jednání právnícké osoby a jednání jejího zástupce; členové statutárního orgánu právnícké osoby jsou jejími zástupci.

18. Je-li způsob zastupování právnícké osoby členy jejího statutárního orgánu určený zakladatelským právním jednáním zapsán ve veřejném rejstříku, mohou členové statutárního orgánu právníckou osobu zastupovat (činit za ni právní jednání) zásadně (srov. výjimku upravenou v § 164 odst. 2 „*in fine*“ o. z.) pouze v souladu s tímto způsobem (srov. k tomu v režimu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002, uveřejněný pod č. 58/2004 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 216/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2003, pod číslem 176, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 4432/2013 – označená

rozhodnutí jsou veřejnosti dostupná – stejně jako ostatní rozhodnutí dovolacího soudu přijatá po 1. 1. 2001 – na webových stránkách Nejvyššího soudu).

č. 20

19. Pro určitá právní jednání však občanský zákoník (popř. jiné právní předpisy) upravují odchylná pravidla způsobu zastupování právnické osoby členy kolektivního statutárního orgánu. Vedle § 154 o. z. (upravujícího zastupování právnické osoby jakožto člena voleného orgánu jiné právnické osoby) či § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (upravujícího zastupování právnické osoby s kolektivním statutárním orgánem v občanském soudním řízení) tak činí (mimo jiné) i § 164 odst. 3 o. z.

20. Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnanec, neuplatní se pro zastupování právnické osoby členy statutárního orgánu při právních jednáních vůči zaměstnancům způsob zastupování podle § 164 odst. 2 o. z., ale způsob upravený v § 164 odst. 3 o. z.

21. Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku neuvádí k § 164 odst. 3 o. z. ničeho. Lze mít za to, že zvláštní úpravou zástupčího oprávnění v § 164 odst. 3 o. z. zákonodárce sledoval zvýšení právní jistoty zaměstnanců, popř. budoucích zaměstnanců právnické osoby; určením jednoho konkrétního člena kolektivního statutárního orgánu je postaveno najisto, kdo (který člen statutárního orgánu) je oprávněn právnickou osobu zastoupit při pracovněprávních jednáních.

22. Pouze člen statutárního orgánu určený v souladu s § 164 odst. 3 o. z. může právnickou osobu zastoupit při uzavření pracovní smlouvy či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, jejich změnách či ukončení, jakož i při dalších právních jednáních vůči zaměstnancům.

23. V této souvislosti Nejvyšší soud považuje za potřebné poznamenat, že úprava způsobu zastupování členem statutárního orgánu v § 164 odst. 3 o. z. nebrání tomu, aby statutární orgán případně delegoval pracovněprávní záležitosti na další osoby (např. zaměstnance personálního odboru), které budou jakožto zákonní zástupci podle § 166 či § 430 odst. 1 o. z. oprávněny činit za právnickou osobu určitá, popř. všechna (podle rozsahu a obsahu pověření) právní jednání vůči zaměstnancům vedle člena statutárního orgánu pověřeného podle § 164 odst. 3 o. z. (k tzv. delegaci vnější srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011).

24. Jelikož § 164 odst. 3 o. z. upravuje způsob zastupování právnické osoby s kolektivním statutárním orgánem členem statutárního orgánu při určitém okruhu právních jednání, musí být pověření podle označeného ustanovení zapsáno do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) z. v. r.

25. Uvedený závěr plyne (pro poměry akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným) i z článku 2 písm. d) bodu i) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/101/ES ze dne 16. 9. 2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem

dosažení rovnocennosti těchto opatření, implementovaného v českém právním řádu právě § 25 odst. 1 písm. g) z. v. r.

26. O pověření určitého člena kolektivního statutárního orgánu podle § 164 odst. 3 o. z. zpravidla rozhoduje kolektivní statutární orgán postupem podle § 156 o. z. Listinou dokládající pověření bude obvykle zápis ze zasedání statutárního orgánu, na němž byl člen pověřen. Pověření je však možné doložit i jinak, např. listinou obsahující pověření, podepsanou všemi členy statutárního orgánu. Nelze vyloučit ani to, že pověření podle § 164 odst. 3 o. z. bude obsahovat již zakladatelské právní jednání (tak, že pověření bude uděleno členu statutárního orgánu zastávajícímu ve statutárním orgánu určitou funkci, např. funkci předsedy, místopředsedy či personálního ředitele).

27. Zbývá dodat, že oproti § 164 odst. 2 o. z. § 164 odst. 3 o. z. (jak plyne z jeho výslovného znění) nedopadá na právnické osoby, které mají více individuálních statutárních orgánů (např. společnost s ručením omezeným s více jednatelem, kteří netvoří kolektivní orgán); ostatně v těchto případech zde není předsedy kolektivního statutárního orgánu, jemuž by svědčilo zástupčí oprávnění při absenci pověření jiného člena statutárního orgánu.

28. Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Č. 21

č. 21

Neplatnost právních jednání, Společnost s ručením omezeným, Valná hromada
§ 169 odst. 3 zákona č. 90/2012 Sb., § 173 odst. 1 písm. c) zákona č. 90/2012 Sb.

I v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 platí, že při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí se nepřihlíží k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo, tak, že od celkového počtu hlasů, kterými společníci na valné hromadě disponují, se odečtou hlasy, s nimiž nemůže být vykonáváno hlasovací právo.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 29 Cdo 649/2015,
ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.649.2015.1)

Nejvyšší soud k dovolání navrhovatelky zrušil druhý odstavec výroku usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 11. 2014, č. j. 5 Cmo 273/2014-RD105, a věc vrátil Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 13. 6. 2014, č. j. C 55053-RD55/KSBR, Fj 48446/2014, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 15. 8. 2014 zamítl návrh na zápis změny jednatele navrhovatelky (resp. na výmaz Mgr. Z. Z. L. a zápis I. H. jako jednatelky navrhovatelky namísto ní) do obchodního rejstříku (výrok I), nepřipustil zpětvzetí návrhu ze dne 13. 6. 2014 (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

2. Vyšel přitom z toho, že:

[1] Návrhem ze dne 30. 5. 2014 se navrhovatelka domáhala zápisu změny svého jednatele do obchodního rejstříku.

[2] Navrhovatelka svůj návrh doložila prostým zápisem z valné hromady konané dne 14. 5. 2014, na které byli dle prezenční listiny v zastoupení přítomni společníci I. H., F. H. a Z. L., každý s podílem ve výši 25 %. Plná moc, udělená k zastupování na valné hromadě Z. L., byla doložena v úředně ověřené kopii, bez úředně ověřených podpisů.

[3] Přípisem ze dne 13. 6. 2014 sdělila Z. L. jako společnice navrhovatelky rejstříkovému soudu, že žádnou plnou moc pro zastupování na údajné valné hromadě navrhovatelky konané dne 14. 5. 2014 neudělila a podpis na plné

moci, doložené spolu s návrhem na zápis změny do obchodního rejstříku, není její. Toto prohlášení bylo opatřeno úředně ověřeným podpisem Z. L.

3. Podle soudu prvního stupně bylo na základě uvedeného prokázáno, že se Z. L. nezúčastnila předmětné valné hromady ani osobně, ani v zastoupení. Valné hromady se tudíž zúčastnili v zastoupení pouze dva společníci, disponující 50 % hlasů. Podle článku IV společenské smlouvy navrhovatelky tak předmětná valná hromada nebyla usnášeníschopná, neboť ke způsobilosti valné hromady navrhovatelky činit rozhodnutí musí být na valné hromadě přítomni společníci, kteří mají více než polovinu hlasů.

4. Ve výroku označeným usnesením ze dne 27. 11. 2014, č. j. 5 Cmo 273/2014-RD105, V r c h n í s o u d v Olomouci k odvolání navrhovatelky potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku II (první výrok), ve výrocích I a III je zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (druhý výrok).

5. Odvolací soud uvedl, že Z. L. měla být předmětnou valnou hromadou odvolána z funkce jednatelky navrhovatelky, a to pro porušování povinností při výkonu této funkce, její hlasovací právo proto bylo podle § 173 odst. 1 písm. c) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích; dále jen „ZOK“), sistováno.

6. S poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3472/2013 (jež je veřejnosti dostupné – stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu přijatá po 1. 1. 2001 – na jeho webových stránkách), tak odvolací soud uzavřel, že při posuzování usnášeníschopnosti předmětné valné hromady nebylo možné k hlasům Z. L. přihlídnout, protože není pro projednávanou věc rozhodující, zda jmenovaná udělila plnou moc ke svému zastupování na dané valné hromadě. Jelikož soud prvního stupně nezohlednil sistaci hlasovacího práva Z. L., odvolací soud jeho rozhodnutí v odpovídajícím rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, opírajíc jeho přípustnost o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, uplatňujíc dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby dovolací soud druhý výrok usnesení odvolacího soudu změnil tak, že se usnesení soudu prvního stupně ve výrocích I a III potvrzuje.

8. Dovolatelka předně namítá, že závěry odvolacího soudu „nejsou založeny na skutečném stavu“. Jak vyplývá z obsahu spisu i z předloženého zápisu z jednání tvrzené valné hromady, odvolávanou jednatelkou dovolatelky byla Mgr. Z. Z. L., nikoli společnice Z. L. Druhá jmenovaná jednatelkou dovolatelky nikdy nebyla, tudíž ani nemohla být z této funkce odvolána.

9. Vzhledem k tomu, že skutečnou jednatelkou dovolatelky je Mgr. Z. Z. L., tedy osoba odlišná od společnosti Z. L., není dle názoru dovolatelky splněna podmínka pro sístaci hlasovacího práva Z. L. a odvolací soud aplikoval § 173 odst. 1 písm. c) ZOK nesprávně. Jelikož závěry odvolacího soudu nejsou založeny na skutečném stavu, rozhodnutí odvolacího soudu nemůže podle dovolatelky nijak zavazovat soud prvního stupně.

č. 21

III.

Přípustnost dovolání

10. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v dovolání předestřená otázka sístace hlasovacího práva společníka podle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Podle § 127 odst. 5 písm. c) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, platilo, že společník nemůže vykonávat hlasovací právo, jestliže valná hromada rozhoduje o tom, zda mu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinnosti, anebo zda má být odvolán z funkce orgánu nebo člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce.

12. Z § 127 odst. 6 obch. zák. se podávalo, že § 186c odst. 1 a § 186d obch. zák. se použijí obdobně.

13. Podle § 186c odst. 1 obch. zák. platilo, že při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí a při hlasování na valné hromadě se nepřihlíží k akciím nebo zatímním listům, s nimiž není spojeno hlasovací právo, nebo pokud nelze hlasovací právo, které je s nimi spojeno, vykonávat.

14. Z § 169 odst. 3 ZOK plyne, že při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet se nepřihlíží k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo.

15. Podle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK společník nevykonává hlasovací právo, jestliže valná hromada rozhoduje o tom, zda jemu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinnosti, anebo zda má být odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce.

16. Odvolacímu soudu je možno přisvědčit potud, že závěry učiněné Nejvyšším soudem v usnesení sp. zn. 29 Cdo 3472/2013 ve vztahu k § 127 odst. 5 písm. c), odst. 6 a § 186c odst. 1 obch. zák. se plně prosadí i v poměrech zákona o obchodních korporacích při aplikaci § 169 odst. 3 a § 173 odst. 1 písm. c) ZOK. I v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 platí, že při posuzování způso-

bilosti valné hromady činit rozhodnutí se nepřihlíží k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo, tak, že od celkového počtu hlasů, kterými společníci na valné hromadě disponují, se odečtou hlasy, s nimiž nemůže být vykonáváno hlasovací právo. Jen ve vztahu ke „zbývajícím“ hlasům je pak posuzováno dosažení kvora pro usnášení schopnost valné hromady.

17. Nadále se uplatní rovněž závěry formulované a odůvodněné Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3387/2013, dle nichž zákaz výkonu hlasovacího práva podle § 127 odst. 5 písm. c) obch. zák. [nyní § 173 odst. 1 písm. c) ZOK] nedopadá na společníka, jednajícího ve shodě se společníkem, o jehož odvolání z funkce jednatele pro porušení povinností při výkonu funkce valná hromada rozhoduje [srov. § 173 odst. 1 písm. c) ZOK a § 127 odst. 5 písm. c) obch. zák.]. K sistaci hlasovacího práva společníka podle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK tak dochází výhradně tehdy, je-li tento společník zároveň odvolávaným jednatelem společnosti.

18. Dovolání je přesto důvodné.

19. Ačkoli výklad podstaty sistace hlasovacího práva společníka společnosti s ručením omezeným učiněn odvolacím soudem je – v obecné rovině – v souladu s výše uvedenou judikaturou, odvolací soud aplikoval § 173 odst. 1 písm. c) ZOK na projednávanou věc nesprávně.

20. Podle obsahu návrhu v projednávané věci měla být z obchodního rejstříku vymazána odvolaná jednatelka dovolatelky Mgr. Z. Z. L. Taktéž dle obsahu spisu je odvolanou jednatelkou dovolatelky Mgr. Z. Z. L., nikoliv společnice Z. L. Hlasovací právo Z. L. by mohlo být podle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK sistováno jen tehdy, kdyby ona sama byla jednatelkou dovolatelky odvolávanou pro porušení povinností při výkonu funkce. Tak tomu však v projednávané věci zjevně není, protože úprava § 173 odst. 1 písm. c) ZOK do poměrů projednávané věci nedopadá.

21. Jinak řečeno, závěry o hlasovacím právu společnice Z. L. nemají v daném kontextu žádný význam pro posouzení správnosti rozhodnutí soudu prvního stupně týkajícího se návrhu na výmaz jiné osoby (jednatelky Mgr. Z. Z. L.).

22. Jelikož právní posouzení věci co do řešení otázky, na které napadené rozhodnutí spočívá, není správné, a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. tak byl uplatněn právem, Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu v dovoláním napadeném druhém výroku zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

23. V další fázi řízení odvolací soud posoudí, zda – s ohledem na znění § 192 odst. 1 „*in fine*“ ZOK – zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, nebo jiný právní předpis zakládá rejstříkovému soudu v řízení ve věcech obchodního rejstříku oprávnění přezkoumávat platnost usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným.

Č. 22

č. 22

Insolvence, Náhrada škody, Smír

§ 147 IZ, § 99 o. s. ř.

Prokáže-li se v nalézacím řízení, že věřitel (insolvenční navrhovatel) měl vůči (insolvenčnímu) dlužníku pohledávku po lhůtě splatnosti v době zahájení insolvenčního řízení i v době, kdy byl insolvenční návrh zamítnut pro nedoložení této pohledávky insolvenčním navrhovatelem, pak se tím staví najisto, že to byl právě (insolvenční) dlužník, který nesplnil povinnost splnit dluh (pohledávku uhradit řádně a včas) a jehož obrana v insolvenčním řízení (že insolvenční navrhovatel vůči němu nemá pohledávku po lhůtě splatnosti) tím byla vyvrácena.

Smír může svým obsahem překročit rámec předmětu řízení; vždy však z něho musí být patrné, jak byly vypořádány nároky, které byly předmětem řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1962/2013, ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.1962.2013.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2013, sp. zn. 64 Co 160/2012

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V řízení o žalobě podané 9. 12. 2010 O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 uložil žalovanému (Mgr. P. K.) rozsudkem ze dne 22. 11. 2011, č. j. 16 C 108/2010-104, zaplatit žalobci (E. s. r. o.) do tří dnů od právní moci rozsudku částku 420 000 Kč s příslušenstvím tvořeným úrokem z prodlení ve výši 7,75 % za dobu od 4. 2. 2011 do zaplacení (bod I výroku), dále uložil žalovanému zaplatit žalobci ve stejné lhůtě částku 5 057,48 Kč (bod II výroku) a zamítl žalobu v rozsahu, ve které se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky 10 760 Kč s příslušenstvím tvořeným úrokem z prodlení ve výši 7,75 % za dobu od 4. 2. 2011 do zaplacení (bod III výroku) a zaplacení částky 127,27 Kč (bod IV výroku). Soud rovněž uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 74 241 Kč (bod V výroku).

2. Soud po provedeném dokazování vyšel z § 147 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), přičemž uzavřel, že:

[1] Co do částky 420 000 Kč s příslušenstvím je žaloba důvodná, jelikož jde o ušlý zisk ze smlouvy ze dne 19. 1. 2010, kterou smluvní strana (společnost M.) žalobci vypověděla 29. 3. 2010 (v souladu se smluvními podmínkami) jen proto, že ohledně žalobce bylo zahájeno insolvenční řízení.

[2] Přiznaných 5 057,48 Kč představuje kapitalizovaný úrok z prodlení z částky 435 240 Kč (za dobu od 9. 12. 2010 do 3. 2. 2011) a zamítnutých 127, 27 Kč představuje dále požadovaný kapitalizovaný úrok z prodlení, který částku 5 057,48 Kč přesahuje.

[3] Částka 10 760 Kč (s příslušenstvím) byla požadována na základě argumentace, podle které žalobce vynaložil v insolvenčním řízení náklady na právní zastoupení v celkové výši 26 000 Kč. V insolvenčním řízení však byla žalobci (dlužníku) přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 13 320 Kč a 1 920 Kč (celkem 15 240 Kč), přičemž požadavek na doplacení rozdílu do částky 26 000 Kč nemá oporu v insolvenčním spisu (žalobce vynaložil náklady na právní zastoupení jen ve výši 15 240 Kč).

[4] Není úkolem soudu v tomto řízení zkoumat správnost usnesení, jímž byl zamítnut insolvenční návrh (zkoumat, zda žalobce byl v úpadku).

[5] Vzhledem k tomu, že řízení o pohledávce, kterou žalovaný jako insolvenční navrhovatel dokládal svou aktivní věcnou legitimaci k podání insolvenčního návrhu, skončilo soudně schváleným smírem na částku 154 104 Kč, nelze z něj bez dalšího usuzovat, že by tvrzení žalovaného ohledně odůvodněného insolvenčního návrhu „muselo být nutně opodstatněné“.

3. K odvolání žalobce (proti bodům III a IV výroku rozsudku) i žalovaného (proti bodům I, II a V výroku rozsudku) M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 31. 1. 2013, č. j. 64 Co 160/2012-182, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujících výrocích o věci samé tak, že žalobu o zaplacení částky 420 000 Kč s příslušenstvím a 5 057,48 Kč zamítl; jinak rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (první výrok). Dále odvolací soud uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů řízení částku 135 401,40 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalovaného (druhý výrok).

4. Odvolací soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

[1] Usnesením ze dne 19. 8. 2010 zamítl Městský soud v Praze (dále též „insolvenční soud“) insolvenční návrh ze dne 2. 2. 2010, jímž se žalovaný (coby insolvenční navrhovatel) domáhal zjištění úpadku žalobce (coby dlužníka). Dále insolvenční soud uložil insolvenčnímu navrhovateli zaplatit dlužníku na náhradě nákladů insolvenčního řízení částku 13 320 Kč.

[2] Insolvenční návrh byl zamítnut proto, že tvrzená pohledávka ve výši 308 686 Kč, kterou insolvenční navrhovatel dokládal svou aktivní věcnou legitimaci k podání insolvenčního návrhu, je předmětem sporu vedeného (mezi

týmiž účastníky) u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 25 Cm 75/2010 (insolvenční soud ji proto neměl za doloženou).

[3] K odvolání insolvenčního navrhovatele, které směřovalo jen proti výroku o nákladech řízení, Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 10. 1. 2011, které nabylo právní moci dne 27. 1. 2011, potvrdil v napadeném rozsahu usnesení insolvenčního soudu.

[4] Žalobou podanou 31. 7. 2009 se žalovaný (jako žalobce) domáhal vůči žalobci (coby žalovanému) ve věci vedené u Městského soudu v Praze zaplacení částky 308 207,22 Kč. Žalobce se v tomto řízení (jako žalovaný) bránil *in eventum* námitkou započtení části svých pohledávek vůči žalovanému (tamějšímu žalobci) v tvrzené výši 481 361,62 Kč (jejichž existenci žalovaný coby žalobce popíral).

[5] Usnesením ze dne 22. 10. 2010, č. j. 25 Cm 75/2010-74 (které nabylo právní moci 1. 11. 2010), schválil Městský soud v Praze smír, v němž se žalobce (tam žalovaný) zavázal zaplatit žalovanému (tam žalobci) částku 154 104 Kč.

[6] Usnesení o schválení smíru je odůvodněno tím, že žalovaný (v postavení žalobce) na základě smlouvy o poradenské činnosti z 1. 6. 2008 poskytoval žalobci (tamějšímu žalovanému) poradenské služby za odměnu 60 000 Kč, která mu nebyla vyplacena za duben 2009, a za květen 2009 (aliquotní částí ve výši 8 000 Kč). Dále žalovanému (tamějšímu žalobci) nebyly proplaceny (vyjma částky 25 000 Kč) pracovní cesty v žalované výši a nebylo mu zapláceno sjednané odstupné ve výši 200 000 Kč dle dohody o ukončení smlouvy o poradenské činnosti ze dne 4. 5. 2009. Přiznáním částky 154 104 Kč byla vyřešena procesní obrana žalobce (tamějšího žalovaného) ve vztahu k placení daní a odvodům sociálního a zdravotního pojistného a škody, kterou měl žalovaný (tam žalobce) způsobit v podobě ušlého zisku za dočasnou ztrátu klienta.

5. Na tomto základě odvolací soud – vycházející z § 147 insolvenčního zákona a opírající se o závěry, jež k výkladu tohoto ustanovení podal Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. 7. 2012, „sp. zn.“ (správně „sen. zn.“) 29 NSČR 15/2010 (jde o usnesení uveřejněné pod č. 10/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 10/2013“), které je, stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu) – uzavřel, že:

[1] Po zamítnutí insolvenčního návrhu byla prokázána existence pohledávky uplatněné žalovaným v rámci insolvenčního návrhu.

[2] Skutečnost, že podle soudního smíru mělo být žalovanému uhrazeno pouze 154 104 Kč, nemá vliv na závěr, že v době zamítnutí insolvenčního návrhu měl žalovaný proti žalobci existující pohledávku.

[3] Jestliže v nalézacím řízení vedeném u Městského soudu v Praze byl schválen soudní smír, pak nelze přisvědčit námitce žalobce, že pohledávka žalova-

ného zanikla jednostranným započtením. Nálezací soud se způsobilostí tvrzených (k započtení uplatněných) pohledávek žalobce, přípustností započtení nebo splatností těchto pohledávek meritorně nezabýval a s ohledem na ekonomiku řízení ponechal kompenzační dohodu na vůli stran, která vyústila v uzavření smíru. Odtud odvolací soud dovozuje, že žalovaný prokázal, že v době zamítnutí insolvenčního návrhu existovala jeho splatná pohledávka vůči žalobci. Tím se ubránil (vyvinil) uplatněnému nároku na náhradu škody podle § 147 insolvenčního zákona.

[4] Vzhledem k tomu, že žaloba nebyla co do základu po právu, nezabýval se odvolací soud dalšími odvolacími námitkami obou odvolatelů.

č. 22

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., o. s. ř., s tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.) a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

7. Odvolacímu soudu dovolatel vytýká, že na věc nesprávně aplikoval R 10/2013. Zdůrazňuje, že (jak uvedl i dříve) insolvenční návrh žalovaného byl zamítnut proto, že „není v řízení prokázáno, že navrhovatel má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a naopak je zřejmé, že pohledávka navrhovatele vůči dlužníkovi je sporná, když je o ní vedeno sporné nálezací soudní řízení. Nelze tedy k insolvenčnímu návrhu osvědčit, že navrhovatel má proti dlužníkovi splatnou pohledávku. Podle § 143 odst. 2 věty první insolvenčního zákona soud v takovém případě insolvenční návrh zamítne“. R 10/2013 sice též bylo vydáno ve věci týkající se zamítnutí insolvenčního návrhu, meritorně však řešilo pouze otázku výkladu pojmů „doložit“ a „osvědčit“ splatnou pohledávku, nikoli otázku náhrady škody insolvenčním navrhovatelem, jehož insolvenční návrh byl zamítnut.

8. K otázce „viny“ insolvenčního navrhovatele a jeho (ne)úspěchu v případném řízení vedeném proti němu o náhradu škody dle § 147 odst. 2 insolvenčního zákona se Nejvyšší soud v R 10/2013 vyjadřuje pouze okrajově (k jedné z podpůrných námitek tamějšího dovolatele), takže z tohoto rozhodnutí lze – podle dovolatele – vycházet pouze ohledně jeho závěrů k otázce „doložení“ a „osvědčení“ splatné pohledávky.

9. Zejména proto je totiž otázkou, jak by Nejvyšší soud řešil vzájemný vztah § 147 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona („vynu“ insolvenčního navrhovatele na

zamítnutí insolvenčního návrhu) v řízení, které by se „těchto otázek“ týkalo meritorně. Nejvyšším soudem naznačován možný přístup k řešení těchto otázek by totiž byl „v příkrém rozporu s dosavadní insolvenční literaturou“, dle níž z hlediska prvků v § 147 insolvenčního zákona vymezeného odpovědnostního vztahu platí, že povinným (noselem odpovědnosti) je věřitel, který podal dotčený insolvenční návrh.

10. Věřitel, který podal insolvenční návrh, odpovídá za škodu nebo újmu vzniklou zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v průběhu řízení. Zamítnutí insolvenčního návrhu je předpokladem vzniku odpovědnosti. Na rozdíl od odpovědnosti v případě odmítnutí insolvenčního návrhu nebo zastavení řízení o něm dle § 147 odst. 1 insolvenčního zákona není u skutkové podstaty dle § 147 odst. 2 insolvenčního zákona výslovně zakotvena podmínka zavinění (insolvenčního) navrhovatele ve vztahu k zamítnutí.

11. Skutečnost, že řešení těchto otázek nebylo v R 10/2013 meritorním, nasvědčuje i tomu, že Nejvyšší soud nezvažoval všechny konsekvence nastíněného přístupu. Jestliže Nejvyšší soud v R 10/2013 uzavírá, že „je věci insolvenčního navrhovatele a jde mu k tíži, aby si zvážil před podáním insolvenčního návrhu, zda i bez důkazních prostředků, jejichž prováděním by insolvenční soud nahrazoval nalézací řízení o pohledávce, bude schopen doložit po skutkové stránce svou pohledávku vůči dlužníku v insolvenčním řízení“, pak by těžko v případě meritorního řešení problematiky náhrady škody požadované v důsledku zamítnutí insolvenčního návrhu pro neosvědčení existence splatné pohledávky mohl připustit, aby soud v řízení o náhradu škody mohl vycházet stran existence splatné pohledávky z jiných skutečností, než z jakých mohl vycházet insolvenční soud. V zásadě by tak došlo k popření jeho meritorních závěrů citovaných v předchozí větě, stejně jako by došlo k praktickému znemožnění aplikace § 147 odst. 2 insolvenčního zákona a k nepřipustnému a zákonem nepředvídanému přezkumu rozhodnutí insolvenčních soudů o zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu neosvědčení existence splatné pohledávky insolvenčního navrhovatele v následném řízení o náhradu škody.

12. Vzhledem k tomu, že úspěšný insolvenční dlužník může žalobu o náhradu škody vůči neúspěšnému insolvenčnímu navrhovateli podat pouze ve stanovené zákonné lhůtě [která však není vázána na vydání pravomocného rozhodnutí soudu o (ne)existenci splatné pohledávky, jež bude v takových případech pravidelně následovat po ukončení insolvenčního řízení pro neosvědčení existence splatné pohledávky], dostal by se úspěšný insolvenční dlužník do situace, kdy bude nucen podat žalobu o náhradu škody ještě dříve, než bude mít najisto zodpovězenou otázku (ne)existence splatné pohledávky insolvenčního navrhovatele, tedy do situace, kdy bude nejen poškozen neoprávněně podaným insolvenčním návrhem, ale navíc bude nucen hradit insolvenčnímu navrhovateli náhradu nákladů řízení,

jestliže s žalobou o náhradu škody nakonec neuspěje proto, že pohledávka bude insolvenčnímu navrhovateli přiznána.

13. Veškeré negativní důsledky by tak dopadly pouze na insolvenčního dlužníka a zcela by bylo odhlédnuto od skutečnosti, že to byl právě insolvenční navrhovatel, kdo uplatnil svou pohledávku (byť byla následně v nalézacím řízení shledána oprávněnou) v insolvenčním řízení neoprávněně, neboť v době zahájení a vedení insolvenčního řízení nemohl existenci své splatné pohledávky osvědčit (což musel při jeho zahájení vědět), insolvenční řízení tedy zahájil předčasně, a sám tak způsobil jeho zastavení. Dle názoru dovolatele by interpretace, kterou zvolil odvolací soud, vedla ke značnému znevýhodnění úspěšných insolvenčních dlužníků a značně by oslabilo sankcionování šikanózních insolvenčních návrhů, což jistě nebylo úmyslem zákonodárce.

14. V předmětném případě je situace o to absurdnější (pokračuje dovolatel), že nalézací řízení ohledně pohledávky insolvenčního navrhovatele (žalovaného) bylo ukončeno smírem. Dovolatel míní, že uzavření smíru nevypovídá o tom, že sporná pohledávka skutečně existovala, nýbrž pouze o tom, že strany sporu byly schopny a ochotny za cenu oboustranných ústupků uzavřít dohodu. V soudním řízení tedy nedošlo k meritornímu posouzení (ne)existence a výše pohledávky. Soud se omezil na konstatování provedených důkazů (aniž z nich učinil závěr, na jehož základě by ve věci rozhodl) a na posouzení, zda je možné účastníky navržený smír schválit. Tomu podle dovolatele odpovídá též odůvodnění usnesení o schválení smíru (jež v dovolání cituje).

15. I kdyby tedy dovolatel připustil možnost zabývat se v řízení o náhradu škody výsledkem nalézacího řízení stran pohledávky, pro niž bylo zahájeno „zastavené insolvenční řízení“ a která nebyla v insolvenčním řízení osvědčena, pak by v předmětné věci měla být nejprve skutečně posouzena existence a oprávněnost sporné pohledávky bez ohledu na znění uzavřeného smíru. V takové situaci by však odvolací soud neměl přehlédnout, že dovolatel učinil podáním ze dne 26. 1. 2010 úkon směřující k započtení svých pohledávek proti žalobou uplatněné pohledávce. V onom podání vyčíslil dovolatel pohledávky z titulu skutečné škody ve výši 31 361,62 Kč a ušlého zisku ve výši 450 000 Kč (jež vznikly v důsledku porušení povinností žalovaného). Pohledávka žalovaného činila 308 207,22 Kč s příslušenstvím a dovolatel takto uplatnil k započtení pohledávku v celkové výši 481 361,62 Kč. Žalovaný přitom podal insolvenční návrh 2. 2. 2010, tedy až poté, kdy žalobce v řízení vedeném u Městského soudu v Praze uplatnil námitku započtení. Žalovanému tedy ke dni podání insolvenčního návrhu muselo a mohlo být známo, že nemá za žalobcem splatnou pohledávku, neboť jeho pohledávka zanikla započtením.

III.

Přípustnost dovolání

č. 22

16. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sen. zn. 29 ICdo 33/2014, uveřejněné pod č. 92/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

17. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. (pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř.), když napadené rozhodnutí je rozhodnutím odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí a závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla beze zbytku vyřešena, totiž na posouzení těch (níže rozebraných) aspektů výkladu § 147 insolvenčního zákona, které R 10/2013 nezodpovědělo, a dále na posouzení povahy soudem schváleného smíru v tom směru, zda jeho obsah potvrzuje existenci pohledávky žalovaného uplatněné v soudním řízení, jež bylo ukončeno smírem.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

19. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

20. Podle § 147 insolvenčního zákona, jestliže řízení o insolvenčním návrhu věřitele bylo zastaveno nebo insolvenční návrh byl odmítnut vinou insolvenčního navrhovatele, má dlužník nebo jiný dlužníkův věřitel proti insolvenčnímu navrhovateli právo na náhradu škody nebo jiné újmy, která mu vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu. Jde-li o odpovědnost vůči dlužníku, má se v pochybnostech za to, že insolvenční navrhovatel zastavení insolvenčního řízení nebo odmítnutí insolvenčního návrhu zavinił (odstavec 1). Právo na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavce 1 má dlužník nebo jiný dlužníkův věřitel také tehdy, byl-li insolvenční návrh zamítnut; to neplatí, jestliže insolvenční návrh byl zamítnut proto, že dlužník po jeho podání splnil závazky, které osvědčovaly jeho úpadek, nebo proto, že se s věřiteli dohodl na jiném způsobu plnění těchto závazků, anebo z důvodu uvedeného v § 143 odst. 3 (odstavec 2).

Je-li insolvenčním navrhovatelem právnická osoba, ručí za splnění náhrady škody nebo jiné újmy podle odstavců 1 a 2 společně a nerozdílně členové jeho statutárního orgánu, ledaže prokáží, že bez zbytečného odkladu po podání insolvenčního návrhu informovali insolvenční soud o tom, že insolvenční návrh není podán důvodně, nebo o tom, že není splněn některý z dalších předpokladů stanovených zákonem pro vydání rozhodnutí o úpadku (odstavec 3). Žalobu podle odstavců 1 až 3 musí dlužník podat nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí, jímž se končí řízení o insolvenčním návrhu, a jiný dlužníkův věřitel nejpozději do tří měsíců od zveřejnění tohoto rozhodnutí v insolvenčním rejstříku; o žalobě však nelze rozhodnout před právní mocí tohoto rozhodnutí. Nejde o incidenční spor (odstavec 4). Nebyla-li včas podána žaloba podle odstavců 1 a 2, právo dlužníka na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavců 1 a 2 tím zaniká. Nebyla-li včas podána žaloba podle odstavce 3, právo dlužníka domáhat se splnění náhrady škody nebo jiné újmy podle odstavců 1 a 2 podle odstavce 3 tím zaniká (odstavec 5).

č. 22

21. V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení insolvenčního zákona jak v době, kdy insolvenční soud zamítl insolvenční návrh (19. 8. 2010) a kdy dovolatel podal žalobu v této věci (9. 12. 2010), tak v době, kdy odvolací soud potvrdil usnesení insolvenčního soudu o zamítnutí insolvenčního návrhu (10. 1. 2011) a kdy jeho usnesení nabylo právní moci (27. 1. 2011).

22. Výkladem § 147 insolvenčního zákona (v rozhodném znění) se Nejvyšší soud zabýval již v R 10/2013 (na jehož závěrech nevidí důvod cokoli měnit ani pro poměry dané věci), v němž mimo jiné uzavřel, že:

[1] Dlužník nebo jiný dlužníkův věřitel má ve smyslu § 147 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona právo na náhradu škody nebo jiné újmy, která mu vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu také vůči insolvenčnímu navrhovateli, jehož insolvenční návrh zamítl insolvenční soud jen proto, že nedoložil svou splatnou pohledávku proti dlužníku (§ 105 insolvenčního zákona).

[2] Insolvenční navrhovatel, jehož odpovědnost za škodu nebo jinou újmu vzniklou zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu je dovozována jen proto, že coby důvod zamítnutí insolvenčního návrhu v insolvenčním řízení vyšlo najevo, že sporné skutečnosti týkající se jeho pohledávky nebude možné osvědčit pouze listinami a provedením věcně (okruhem sporných skutečností) opodstatněných důkazů, by insolvenční soud nahrazoval sporné řízení o pohledávce, se této odpovědnosti zprostití, jestliže prokáže, že v době zamítnutí insolvenčního návrhu jeho splatná pohledávka proti dlužníku po právu existovala.

[3] Ustanovení § 147 odst. 1 insolvenčního zákona koncipuje odpovědnost věřitele – insolvenčního navrhovatele za škodu nebo jinou újmu vzniklou zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu pro

případ, že řízení o insolvenčním návrhu bylo zastaveno nebo insolvenční návrh byl odmítnut jeho „vinou“. Týž předpoklad „viny“ věřitele – insolvenčního navrhovatele plyne z § 147 odst. 2 insolvenčního zákona při zamítnutí insolvenčního návrhu (prostřednictvím odkazu na odstavec 1). V případech uvedených v § 147 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona jde (i bez výslovného zdůraznění „viny“ věřitele – insolvenčního navrhovatele v § 147 odst. 1 insolvenčního zákona) o obecnou občanskoprávní odpovědnost za škodu založenou na presumpci zavinění (srov. § 420 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník).

23. Dovolatel zpochybňuje uplatnitelnost těchto závěrů ve své věci argumentem, že nosnou částí R 10/2013 byl pouze výklad pojmů „doložit“ a „osvědčit“ splatnou pohledávku; řešení otázky náhrady škody insolvenčním navrhovatelem, jehož insolvenční návrh byl zamítnut, měl v R 10/2013 za druhotné („okrajové“). Potud se ovšem dovolatel mylí; o tom, jaký význam přisuzoval Nejvyšší soud v R 10/2013 řešení otázek souvisejících s výkladem § 147 insolvenčního zákona, svědčí skutečnost, že právní větu, se kterou bylo R 10/2013 uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, tvoří právě závěry k § 147 insolvenčního zákona, citované výše pod body 1 a 2.

24. K argumentu dovolatele, že na rozdíl od odpovědnosti v případě odmítnutí insolvenčního návrhu nebo zastavení řízení o něm dle § 147 odst. 1 insolvenčního zákona není u skutkové podstaty dle § 147 odst. 2 insolvenčního zákona výslovně zakotvena podmínka zavinění (insolvenčního) navrhovatele ve vztahu k zamítnutí, Nejvyšší soud poukazuje na závěr obsažený již v R 10/2013 [citovaný výše pod bodem 3)], z něž plyne, že předpoklad „viny“ věřitele – insolvenčního navrhovatele plyne z § 147 odst. 2 insolvenčního zákona při zamítnutí insolvenčního návrhu prostřednictvím odkazu na § 147 odst. 1 insolvenčního zákona. Také potud tedy není dovolání důvodné.

25. Nad rámec toho, co bylo řečeno v R 10/2013, zbývá dodat k výkladu § 147 insolvenčního zákona (v reakci na dovolací výhrady), že koncepce, podle které musí úspěšný insolvenční dlužník podat vůči insolvenčnímu navrhovateli, jehož insolvenční návrh byl zamítnut, žalobu o náhradu škody nebo jiné újmy vzniklé zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu v relativně krátké lhůtě (plynoucí z § 147 odst. 4 insolvenčního zákona), někdy i dříve, než skončí nalézací řízení o sporné pohledávce insolvenčního navrhovatele, dozajista neklade (ve spojení se závěry obsaženými v R 10/2013) žádné zvýšené břemeno (v porovnání s insolvenčním navrhovatelem) na osobu (insolvenčního) dlužníka. Prokáže-li se (totiž) následně v nalézacím řízení, že větitel (insolvenční navrhovatel) skutečně měl vůči (insolvenčnímu) dlužníku pohledávku po lhůtě splatnosti v době zahájení insolvenčního řízení i v době, kdy byl insolvenční návrh zamítnut pro nedoložení této pohledávky insolvenčním navrhovatelem, pak se tím staví najisto, že to byl právě (insolvenční) dlužník, který nesplnil povinnost

splnit dluh (pohledávku uhradit řádně a včas), a jehož obrana v insolvenčním řízení (že insolvenční navrhovatel vůči němu nemá pohledávku po lhůtě splatnosti) tím byla vyvrácena. Také potud tedy dovolání není opodstatněné.

26. Zbývá vypořádat se s tvrzením dovolatele, že soudně schválený smír, jehož prostřednictvím se zavázal zaplatit žalovanému (tam žalobci) ve sporu o úhradu pohledávky (ve výši 308 207, 22 Kč) uplatňované vůči němu i v insolvenčním řízení částku 154 104 Kč, není způsobilým podkladem pro závěr, že žalovaný (insolvenční navrhovatel) měl vůči němu pohledávku po lhůtě splatnosti (ze stejného titulu) i v průběhu insolvenčního řízení.

27. Podle § 99 o. s. ř. (ve znění účinném v době schválení předmětného smíru, tj. k 22. 10. 2010), připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem. Soud usiluje o smír mezi účastníky; při pokusu o smír předseda senátu zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu (odstavec 1). Soud rozhodne o tom, zda smír schvaluje; neschválí jej, je-li v rozporu s právními předpisy. V takovém případě soud po právní moci usnesení pokračuje v řízení (odstavec 2). Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku. Rozsudkem však může soud zrušit usnesení o schválení smíru, je-li smír podle hmotného práva neplatný. Návrh lze podat do tří let od právní moci usnesení o schválení smíru (odstavec 3).

28. Již ve Stanovisku občanskoprávního kolegia bývalého Nejvyššího soudu ČSR z 11. 11. 1986, Cpj 44/86, uveřejněném pod č. 16/1987 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 16/1987“), Nejvyšší soud uzavřel, že:

[1] Obsahem přípustného smíru je dohoda, kterou se upravují hmotněprávní vztahy, jež jsou předmětem řízení; nelze vyloučit, aby byly upraveny i jiné vztahy než ty, které jsou vymezeny předmětem řízení, neboť je tu podmínkou přípustnosti smíru, aby povaha věci uzavření smíru připouštěla. Jestliže smír svým obsahem upravuje vztahy nad rámec dosavadního předmětu řízení, jde o smír přípustný, neboť tu jde o dispozici návrhem a schválením smíru připouští soud i tuto dispozici. Smír jako dohoda účastníků, u níž se předpokládá existence nejistých, neurčitých nebo sporných práv, je narovnáním, popřípadě dohodou o vzdání se práva.

[2] Smír může svým obsahem překročit rámec předmětu řízení; vždy však z něho musí být patrné, jak byly vypořádány nároky, které byly předmětem řízení.

29. Na základě závěrů obsažených v R 16/1987, z něž rozhodovací praxe soudů i nadále vychází (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2009, sp. zn. 22 Cdo 5170/2007, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2015, sp. zn. 29 Cdo 2734/2013), a na základě skutkových závěrů odvolacího soudu o obsahu soudem schváleného smíru [jehož předmětem byla pohledávka insol-

venčního navrhovatele ve výši 308 207, 22 Kč (tam žalobce, zde žalovaného) proti které uplatňoval (insolvenční) dlužník (tam žalovaný, zde žalobce) k započtení pohledávky ve výši 481 361,62 Kč] nemá ani Nejvyšší soud žádných pochyb o tom, že v rozsahu částky, k jejíž úhradě se dovolatel ve smíru zavázal (154 104 Kč) existovala pohledávka insolvenčního navrhovatele vůči (insolvenčnímu) dlužníku po lhůtě splatnosti i v době, po kterou probíhalo insolvenční řízení. Tento závěr vede ke konečnému posouzení podaného dovolání jako nedůvodného.

č. 22

30. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

Č. 23

Insolvence, Reorganizace

§ 348 odst. 1 IZ

č. 23

Předpoklady pro schválení reorganizačního plánu vypočtené v § 348 odst. 1 písm. a) až e) insolvenčního zákona se posuzují samostatně (každý z nich má jiný obsah). Z toho, že nebyl naplněn jeden z předpokladů schválení reorganizačního plánu uvedených v § 348 odst. 1 insolvenčního zákona, nelze činit závěr, že není naplněn ani jiný z tam uvedených předpokladů.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sen. zn. 29 NSČR 43/2013, ECLI:CZ:NS:2015:29.NSCR.43.2013.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání věřitele č. 48 proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 3. 2013, sp. zn. KSBR 27 INS 23588/2011, 1 VSOL 30/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 23. 11. 2012, č. j. KSBR 27 INS 23588/2011-B-70, schválil K r a j s k ý s o u d v Brně (dále jen „insolvenční soud“) reorganizační plán dlužníka (K Maso spol. s r. o.) (bod I výroku) a určil, že reorganizační plán je účinný, jakmile nabude právní moci rozhodnutí o jeho schválení (bod II výroku).

2. Insolvenční soud – cituje § 344 až § 349 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) – vyšel z toho, že:

[1] Usnesením ze dne 8. 2. 2012 zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka a insolvenčním správcem ustanovil Mgr. A. S.

[2] Schůze věřitelů konaná 24. 4. 2012 přijala kvalifikovanou většinou hlasů zajištěných i nezajištěných věřitelů usnesení o řešení úpadku dlužníka reorganizací a určila osobu znalce k ocenění majetkové podstaty.

[3] Usnesením ze dne 4. 5. 2012 povolil insolvenční soud reorganizaci dlužníka.

[4] Dne 4. 7. 2012 podal znalec znalecký posudek, který schválila schůze věřitelů kvalifikovanou většinou hlasů dne 21. 8. 2012.

[5] Usnesením ze dne 21. 8. 2012 určil insolvenční soud cenu majetkové podstaty částkou 15 983 000 Kč.

[6] Dne 14. 9. 2012 předložil dlužník reorganizační plán.

[7] Dne 4. 10. 2012 předložil dlužník zprávu o reorganizačním plánu, kterou soud schválil téhož dne.

[8] Dne 6. 11. 2012 se konala schůze věřitelů k projednání reorganizačního plánu a hlasování o jeho přijetí ve skupinách věřitelů, stanovených reorganizačním plánem. Proti reorganizačnímu plánu nebyly vzneseny žádné námitky a připomínky, dlužník jej nikterak nezměnil ani nedoplnil.

[9] O reorganizačním plánu hlasovaly čtyři skupiny věřitelů tak, že:

– skupiny A až C (tvořené zajištěnými věřiteli) jej přijaly hlasy všech věřitelů,

– skupina D (tvořená nezajištěnými věřiteli) jej přijala předepsanou většinou hlasů, když proti přijetí reorganizačního plánu v ní hlasoval pouze věřitel č. 48.

3. Na tomto základě insolvenční soud uzavřel, že:

[1] Jsou splněny další předpoklady pro schválení reorganizačního plánu soudem, uvedené v § 348 odst. 1 a. 2 insolvenčního zákona v tom směru, že:

– navržený způsob řešení reorganizace je v souladu s právními předpisy,

– lze důvodně předpokládat, že jím není sledován nepoctivý záměr,

– reorganizační plán byl přijat alespoň jednou skupinou věřitelů,

– pohledávky za podstatou a pohledávky jim na roveň postavené budou uhrazeny ihned po účinnosti reorganizačního plánu.

[2] Při schvalování reorganizačního plánu vyšel insolvenční soud především z § 348 insolvenčního zákona. Nikdo z věřitelů nepředložil žádné konkrétní argumenty a dokumenty, které by svědčily proti schválení reorganizačního plánu.

[3] Nebyly zjištěny žádné skutečnosti, pro které by měl být reorganizační plán zamítnut.

4. K odvolání věřitele č. 48 (NFI T., s. r. o.) V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 5. 3. 2013, č. j. KsBR 27 INS 23588/2011, 1 VSOL 30/2013-B-82, potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodě I výroku.

5. Odvolací soud vyšel dále z toho, že:

[1] Podle znaleckého posudku procento uspokojení přihlášených pohledávek při uznání všech zatím nepřezkoumaných pohledávek by u nezajištěného věřitele činilo 4,4 %.

[2] Věřitel č. 57 [T. GmbH (dále též jen „společnost T“)"] přihlásil do insolvenčního řízení pohledávky ve výši 37 066 833,97 Kč, z toho ve výši 13 217 983,08 Kč jako pohledávky zajištěné. Pohledávky nepopřel ani insolvenční správce ani dlužník. Věřitel č. 1 (HT W., s. r. o.) popřel 17. 4. 2012 dílčí pohledávky č. 1 a č. 2 co do pravosti a výše a dílčí pohledávky č. 3 až č. 5 co do pravosti, výše a pořadí.

[3] Věřitel č. 60 [TW., a. s. (dále jen „společnost TW“)], přihlásil do insolvenčního řízení nezajištěnou pohledávku ve výši 17 153 150,68 Kč, která byla následně zjištěna v plné výši.

[4] Tři věřitelé (společnost T, M. N. a RCI F. S., s. r. o.), se přihlásili do insolvenčního řízení jako zajištění.

[5] Věřitelé byli v reorganizačním plánu rozděleni do čtyř skupin. Skupiny A až C tvořili samostatně každý ze zajištěných věřitelů, skupina D zahrnovala všechny nezajištěné věřitele. V reorganizačním plánu nabízel dlužník nezajištěným věřitelům uspokojení v rozsahu 4,5 % jejich pohledávek. Zajištěný věřitel č. 57 (společnost T) souhlasil v reorganizačním plánu s vypořádáním své pohledávky tak, že namísto finančního plnění upíše základní kapitál dlužníka v nominální hodnotě 13 milionů Kč, přičemž zbytek jeho pohledávky ve výši 217 983,08 Kč zanikne. Ostatním zajištěným věřitelům bylo nabídnuto 100 % ze zjištěné výše zajištění.

[6] Dlužník se v reorganizačním plánu zavázal provést reorganizaci kombinací následujících opatření: a) restrukturalizací pohledávek věřitelů spočívající v prominutí části dluhů dlužníka včetně jejich příslušenství nebo odkladu jejich splatnosti, b) vydáním nových obchodních podílů dlužníka formou kapitalizace pohledávek a současným snížením základního kapitálu dlužníka a z toho vyplývající změnou stanov dlužníka, c) zajištěním financování provozu dlužníkovy podniku, d) prodejem části majetkové podstaty. Úvěrové financování mělo být realizováno prostřednictvím smluv o půjčce (dvou smluv o půjčce na částky 3 miliony Kč a jedné smlouvy o půjčce na částku 2 miliony Kč), na dobu pěti let s úrokovou sazbou 4 % p. a., zajištěných zástavním právem na nemovitostech dlužníka, s tím, že takto získané prostředky budou použity jednak na výplatu věřitelů skupiny D, jednak na výplatu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených těmto pohledávkám na roveň.

[7] Reorganizační plán dále obsahuje opatření k plnění reorganizačního plánu, nakládání s majetkovou podstatou, údaje o dalším provozu dlužníkovy podniku a dopady na zaměstnanost a údaje o zániku závazků dlužníka a závazků dlužníka po skončení reorganizace.

[8] Přílohy reorganizačního plánu tvořily: seznam pohledávek zařazených do skupiny D, včetně stanovení výše plnění v reorganizaci a výše zanikajících pohledávek, závazek společnosti T ke zvýšení základního kapitálu, dohoda o započtení pohledávek, společenská smlouva dlužníka účinná po nabytí účinnosti reorganizačního plánu, popis změn společenské smlouvy a změn zapisovaných údajů do obchodního rejstříku, návrh na zápis změn do obchodního rejstříku, prohlášení prvního, druhého a třetího investora, podnikatelský plán a prohlášení společníka o vzdání se přednostního práva k účasti na zvýšení základního kapitálu.

6. Na tomto základě odvolací soud – odkazuje na § 341 a § 348 insolvenčního zákona – uzavřel, že:

č. 23

[1] Námitky, jimiž odvolatel zpochybňuje pravost pohledávek společnosti TW a společnosti T, nejsou důvodné. Pohledávky obou těchto věřitelů byly zjištěny u přezkumného jednání dne 24. 4. 2012, neboť insolvenční správce je nepopřel a popření pohledávky společnosti T jiným přihlášeným věřitelem nemá vliv na její zjištění (§ 336 odst. 4 insolvenčního zákona). Popírající věřitel nadto vzal popření následně zpět (§ 201 odst. 1 insolvenčního zákona) a v této fázi řízení již přihlášené pohledávky nelze účinně popřít.

[2] Nedůvodná je i námitka, že by odvolatel při řešení dlužníkovra úpadku konkursem dosáhl většího uspokojení pohledávky než při reorganizaci, stejně jako námitka, že závěry znaleckého posudku jsou potud účelové (aby plnění při reorganizaci vypadalo pro věřitele výhodněji). Pro posouzení, zda je splněna podmínka, že věřitel obdrží v rámci reorganizace nejméně stejné plnění, jaké by obdržel v konkursu [§ 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona], jsou rozhodující právě závěry znaleckého posudku, který byl za tímto účelem v insolvenčním řízení zpracován a z něj jednoznačně vyplývá, že v konkursu by nezajištění věřitelé obdrželi plnění v rozsahu 4,4 % pohledávek, zatímco dle reorganizačního plánu obdrží plnění 4,5 % pohledávek. Odvolatel tedy obdrží vyšší plnění, než které by mu náleželo při řešení dlužníkovra úpadku konkursem. Znalecký posudek schválila schůze věřitelů kvalifikovanou většinou (proti schválení hlasoval jedině odvolatel), aniž ovšem konkrétně uvedl, proč nesouhlasí se závěry posudku (což neučinil ani v rámci odvolání). Odvolací soud nemá žádné pochybnosti o správnosti závěrů znaleckého posudku vypracovaného znaleckým ústavem a tvrzená účelovost se z něj (ani ze spisu) nepodává.

[3] Nedůvodné jsou i odvolací námitky proti způsobu provedení reorganizace (proti zajištění financování reorganizačního plánu převzetím půjček od fyzických osob se současným zajištěním těchto závazků zástavními právy na nemovitostech dlužníka a proti kapitalizaci pohledávky společnosti T). Odvolatelem vytýkané způsoby provedení reorganizace zákon výslovně připouští (předpokládá); srov. § 341 odst. 1 písm. e) a f) insolvenčního zákona. Při reorganizaci zákon rovněž předpokládá (ukládá) přednostní uspokojení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených [§ 348 odst. 1 písm. e) insolvenčního zákona]. Je proto v souladu se zákonem, zajistil-li dlužník úhradu těchto pohledávek právě prostřednictvím financování od třetích osob [§ 341 odst. 1 písm. f) insolvenčního zákona]. Z reorganizačního plánu přitom jednoznačně vyplývá, že finanční prostředky z půjček budou použity jednak na výplatu věřitelů zařazených do skupiny D (tedy i odvolatele) a zejména na úhradu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených. S dlužníkem lze sou-

hlasit v tom, že ony přednostní pohledávky by musely být uhrazeny i při přeměně reorganizace v konkurs, jejich věřitelé by však museli čekat na výsledek zpeněžení majetkové podstaty a uspokojení zajištěných věřitelů. Nezajištění věřitelé by přišli na řadu až pak, takže situace odvolatele by zůstala stejná.

[4] Námitkou nerovného zacházení s pohledávkami zařazenými do jednotlivých skupin (§ 348 odst. 2 insolvenčního zákona) se odvolací soud věcně nezabýval, neboť odvolatelova skupina věřitelů reorganizační plán přijala, takže jemu samotnému (byť sám hlasoval proti) taková námitka nepřísluší.

č. 23

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel č. 48 dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

8. Konkrétně dovolatel uvádí, že dovolacím soudem neřešenou otázkou je definice nepoctivého záměru dlužníka při sestavování reorganizačního plánu [ve smyslu § 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona] a dále výklad podmínky uvedené § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona.

9. Odvolacímu soudu vytýká dovolatel nesprávné právní posouzení věci, k čemuž argumentuje následovně.

[1] K § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona.

10. Dovolatel potud namítá, že bylo-li v insolvenčním řízení rozhodnuto tak, že se otázka porovnání uspokojení pohledávek při konkursu a při reorganizaci bude posuzovat na základě znaleckého posudku, měl odtud vzejít přesvědčivější a věrohodnější závěr, než jaký vyplynul z onoho posudku. Rozdíl ve výši obdrženého plnění by podle něj měl být vyšší než 0,1 %.

11. Důsledky toho, zda úpadek dlužníka bude řešen konkursem nebo reorganizací, jsou podle dovolatele tak zásadní, že při schválení reorganizace by měly existovat relevantní záruky zajišťující lepší uspokojení pohledávek věřitele. Za takovouto záruku nepovažuje znalecký posudek, ze kterého vyplývá, že při reorganizaci obdrží plnění o pouhou 0,1 % vyšší než při konkursu (miní, že rozdíl by měl být „znatelně vyšší“). Čísla obsažená ve znaleckém posudku budí podle dovolatele dojem, že byla vytvořena účelově a aplikaci § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona má v daných souvislostech za nesprávnou.

[2] K § 348 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona.

Podle dovolatele odporuje schválení reorganizačního plánu § 348 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Tam stanovená podmínka se může projevat též

nesouladem se základními zásadami insolvenčního řízení (§ 5 insolvenčního zákona), přičemž dovolatel dovozuje nesoulad se zásadou vyjádřenou v § 5 písm. a) insolvenčního zákona s tím, že se „cítí být nespravedlivě poškozen“ schválením reorganizačního plánu z příčin popsaných níže.

č. 23

12. Dovolatel poukazuje na dikci § 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona a dovozuje nepoctivost záměru dlužníka, s tím, že „zmiňuje některá jednání jednotlivých osob zapojených do posuzovaného insolvenčního řízení, naplánovaného postupu souladného s insolvenčním dlužníkem směřujícím k dosažení cílů insolvenčního dlužníka a s ním spojených osob“. Konkrétně jde podle dovolatele o to, že:

[1] Dlužník nepopřel směnečnou pohledávku společnosti TW. Dovolatel „měl záměr tuto očividně neexistující pohledávku popřít“, neměl však možnost se do skončení popěrné lhůty (19. 4. 2013) seznámit s obsahem směnky (připojené k přihlášce až 18. 4. 2012), a proto ji nemohl ani popřít.

[2] Dlužník nepopřel pohledávku společnosti T, ač se lze domnívat, že nároky ze smluvních pokut neexistují a objednávky zboží, z jehož dodání měly pohledávky vzejít, se nenacházejí v účetnictví dlužníka.

[3] Společnosti T a TW přitom jsou členy věřitelského výboru, fakticky ovládají schůze věřitelů a rozhodují o průběhu schůze věřitelů.

[4] Právní zástupce dlužníka je současně právním zástupcem společnosti L., s. r. o. (dále jen „společnost L.“), která je v reorganizaci a do jejíhož insolvenčního řízení dovolatel přihlásil svou pohledávku. Obě insolvenční řízení si jsou podle dovolatel nápadně podobná, přičemž odvolání tamního věřitele proti schválení reorganizačního plánu odvolací soud vyhověl.

[5] Účinností reorganizačního plánu na sebe dlužník pouze převezme další závazky v podobě půjček (jimiž chce řešit uspokojení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, čímž se ještě sníží možnost uspokojení dovolatelovy pohledávky). Nepoctivý záměr lze spatřovat především v tom, že půjčky jsou poskytnuty fyzickými osobami, a nikoli bankovními institucemi. O propojení těchto fyzických osob a dlužníka „by se dalo spekulovat“.

III.

Přípustnost dovolání

13. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. 29 NSČR 45/2014, uveřejněné pod č. 80/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu) a insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 7. 2013 (tj. naposledy ve znění zákona č. 399/2012 Sb.).

14. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., v rozhodném znění, jelikož napa-
dané rozhodnutí závisí na vyřešení otázek, které v rozhodování dovolacího soudu
dosud nebyly vyřešeny [výklad § 348 odst. 1 písm. a), b) a d) insolvenčního
zákona].

IV.

Důvodnost dovolání

č. 23

15. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřed-
ní povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se
nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených
dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy
správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

16. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil
věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní nor-
mu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav
nesprávně aplikoval.

17. Podle § 348 odst. 1 insolvenčního zákona insolvenční soud schválí reorga-
nizační plán, jestliže a) je v souladu s tímto zákonem a jinými právními předpi-
sy, b) lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jim není
sledován nepoctivý záměr, c) jej každá skupina věřitelů přijala nebo se podle
§ 347 odst. 4 považuje za skupinu, která jej přijala, d) každý věřitel podle něj získá
plnění, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu
stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdržel, kdyby dlužníkům
úpadek byl řešen konkursem, ledaže přijímající věřitel souhlasí s nižším plněním,
e) pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené
byly uhrazeny nebo mají být podle reorganizačního plánu uhrazeny ihned poté,
co se reorganizační plán stane účinným, ledaže bylo mezi dlužníkem a příslušným
věřitelem dohodnuto jinak.

18. V daném případě není pochyb o tom (ani dovolání nezpochybňuje), že reor-
ganizační plán přijala každá skupina věřitelů [§ 348 odst. 1 písm. c) insolvenční-
ho zákona] a že pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň
postavené mají být podle reorganizačního plánu uhrazeny ihned poté, co se reor-
ganizační plán stane účinným [§ 348 odst. 1 písm. e) insolvenčního zákona].

19. K dovolacím námitkám dlužníka co do splnění předpokladů uvedených
v § 348 odst. 1 písm. a), b) a d) insolvenčního zákona uvádí Nejvyšší soud
následující.

[1] K § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona.

20. Pro závěr, že je splněna podmínka uvedená v § 348 odst. 1 písm. d) insol-
venčního zákona, postačuje (podle pochyby nevzbuzující jednoznačné formulace
totoho ustanovení) – tam, kde není jiné dohody s věřitelem nebo věřiteli (o nižším

plnění) – skutkově podložený úsudek, že současná hodnota plnění, které má každý věřitel získat podle reorganizačního plánu, je ke dni účinnosti reorganizačního plánu „stejná“ nebo „vyšší“ než hodnota plnění, které by zřejmě obdržel, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.

č. 23

21. Argumentace dovolatele, že pro naplnění předpokladu uvedeného v § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona by rozdíl ve výši obdrženého plnění (ve prospěch reorganizace) měl být „vyšší“ než 0,1 % (hodnota udaná znaleckým posudkem), tedy zjevně ignoruje skutečný obsah vykládaného ustanovení, z něž se podává, že důvod schválit reorganizační plán bude dán dokonce i tehdy, bude-li současná hodnota plnění, které mají věřitelé při reorganizaci obdržet, „stejná“ jako hodnota plnění, které by zřejmě obdrželi, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.

22. Dovolatelem deklarovaná účelovost znaleckého posudku má pak povahu ničím nepodložené spekulace.

23. Dovolání proto potud není důvodné.

[2] K § 348 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.

24. Předpoklady pro schválení reorganizačního plánu vypočtené v § 348 odst. 1 písm. a) až e) insolvenčního zákona se posuzují samostatně (každý z nich má jiný obsah). Naplnění jednoho z těchto předpokladů tedy nelze spatřovat v tom, že byl případně naplněn předpoklad jiný. Stejně tak platí, že z toho, že nebyl naplněn jeden z předpokladů schválení reorganizačního plánu uvedených v § 348 odst. 1 insolvenčního zákona, nelze činit závěr, že proto není naplněn ani jiný z tam uvedených předpokladů.

25. Jinak řečeno, i kdyby bylo možné přijmout závěr, že reorganizačním plánem je sledován nepoctivý záměr [a není proto dodržen předpoklad uvedený v § 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona], nebylo by možné na tomto základě dovodit, že proto není splněn předpoklad uvedený v § 348 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona (že reorganizační plán proto není v souladu s tímto zákonem a jinými právními předpisy).

26. V rozsahu, v němž dovolatel usuzuje na nesplnění předpokladu dle § 348 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona z toho, že dlužník sleduje reorganizačním plánem nepoctivý záměr, proto dovolání též není důvodné.

[3] K § 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona.

27. Z těch okolností, jež dovolatel Nejvyššímu soudu předkládá (jako rozhodné pro posouzení nepoctivosti záměru dlužníka), závěr, že nebyl naplněn předpoklad uvedený v § 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, neplyne.

28. S okolnostmi týkajícími se procesu zjištění pohledávek společností T a TW se příléhavě vypořádal již odvolací soud (spekulace o tom, zda dovolatel měl nebo mohl popřít pohledávku věřitele TW, nemají význam se zřetelem k dikci § 336 odst. 4 insolvenčního zákona) a pohledávku společnosti T nepopřel ani dovolatel (aniž by uvedl, co mu v tom bránilo).

29. V tom, že věřitelé vyšších nebo větších pohledávek mají větší (velký, významnější) vliv na chod insolvenčního řízení než věřitelé malých nebo rozsahem menších pohledávek, žádná nepoctivost není [smysl naopak dává jen taková úprava úpadkového práva, která váhu hlasů věřitelů s rozsahem velkými (nebo i majoritními) pohledávkami jen proto nepotlačuje].

30. Z toho, co dovolatel uvedl o insolvenčním řízení společnosti L, úsudek o nepoctivosti dlužníkovy záměru též neplyne.

31. K tvrzení dovolatele, že účinností reorganizačního plánu na sebe dlužník pouze převezme další závazky v podobě půjček (jimiž chce řešit uspokojení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, čímž se ještě sníží možnost uspokojení dovolatelovy pohledávky), Nejvyšší soud uvádí, že na poctivost dlužníkovy záměru nelze odtud usuzovat již proto, že jde o jeden z předjímaných způsobů provedení (a financování) reorganizace [srov. § 341 odst. 1 písm. f) insolvenčního zákona]. Ostatně odvolací soud přílehně vystihl, že předmětné půjčky mají být použity nejen k úhradě pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, ale též k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů (včetně dovolatele).

32. Názor, že nepoctivý záměr dlužníka plyne z toho, že půjčky mají poskytnout fyzické osoby (a nikoli bankovní instituce), je zjevně neudržitelný. Pro posouzení (ne)poctivosti dlužníkovy záměru není samo o sobě významné, zda půjčitelem je osoba fyzická, nebo právnická. K dovolacímu tvrzení, že o možném propojení těchto fyzických osob (půjčitelů) s dlužníkem by se „dalo spekulovat“, Nejvyšší soud uvádí, že pouhé konspirativní spekulace věřitele v insolvenčním řízení nejsou způsobilé zpochybnit žádný z předpokladů řádného průběhu insolvenčního řízení v kterékoli jeho fázi.

33. Dovolání tedy ani potud není opodstatněné.

34. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

Č. 24

č. 24

Insolvence, Oddlužení

§ 395 odst. 1 písm. a) IZ, § 395 odst. 1 písm. b) IZ

Neuvede-li dlužník v seznamu svého majetku podstatnou část svého majetku, je to podkladem pro závěr, že dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení [§ 395 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona]. Kdyby se prokázalo, že se tak stalo úmyslně, bylo by již na tomto základě možné důvodně předpokládat, že dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona].

V tom, že si dlužník případně nechal před zahájením insolvenčního řízení poskytovat (za úplatu) neúplné, nepřesné nebo nesprávné rady o povinnostech, které v oddlužení (a obecně v insolvenčním řízení) má, od osoby (nebo osob), která jej v insolvenčním řízení v žádné jeho fázi (byť jen pro účely sepsu a podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení) nezastupovala, nelze spatřovat okolnost, jež by mohla zvrátit závěr, že povinnost předložit seznam majetku splnil dlužník v insolvenčním řízení nedbale [závěr, že dlužník nezavinil neúplnost seznamu majetku co do neuvedení podstatné části svého majetku (nemovitosti), odtud neplyne].

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sen. zn. 29 NSČR 47/2013, ECLI:CZ:NS:2015:29.NSCR.47.2013.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání dlužníka proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. KSBR 37 INS 13037/2012, 1 VSOL 189/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 8. 2. 2013, č. j. KSBR 37 INS 13037/2012-B-18, neschválil Krajský soud v Brně (dále jen „insolvenční soud“) oddlužení dlužníka L. Č. plněním splátkového kalendáře (bod I výroku), prohlásil konkurs na majetek dlužníka (bod II výroku) a určil, že konkurs bude projednáván jako nepatrný (bod III výroku).

2. Insolvenční soud – vycházející z § 314, § 395 odst. 1 písm. a), § 403 odst. 1 a § 405 odst. 1 a 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

(insolvenčního zákona) – dovedl, že lze předpokládat, že dlužník sledoval návrhem na povolení oddlužení nepoctivý záměr. To podle insolvenčního soudu plyne z toho, že:

[1] V době kdy měl již více věřitelů se splatnými pohledávkami, daroval dlužník (darovací smlouvou ze dne 1. 9. 2010) osobám blízkým svůj spoluvlastnický podíl (jednu ideální čtvrtinu) na nemovitostech zapsaných na listu vlastnictví číslo 720 pro obec K.

[2] Z toho, že dlužník v seznamu svého majetku uvedl pozemkovou parcelu č. 1091/10, ostatní plocha, zapsanou na listu vlastnictví číslo 181, pro katastrální území a obec M. (dále jen „pozemek“) v obvyklé ceně dle znaleckého posudku 3 365,85 Kč, nikoliv však nezkolaudovanou garáž (dále jen „garáž“) na pozemku stojící (přičemž podle insolvenčního správce činí obvyklá cena nezkolaudované garáže s pozemkem cca 80 000 Kč).

3. K odvolání dlužníka **V r c h n í s o u d** v Olomouci usnesením ze dne 28. 3. 2013, č. j. KSBR 37 INS 13037/2012, 1 VSOL 189/2013-B-36, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

4. Odvolací soud ve skutkové rovině dále zjistil, že podle znaleckého posudku ze dne 14. 9. 2012 (předloženého insolvenčním správcem) byl pozemek s garáží oceněn částkou 116 280 Kč.

5. Na tomto základě pak – vycházející z § 395 odst. 1 písm. a) odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona – uzavřel, že:

[1] Nesdílí závěr, jímž insolvenční soud bez dalšího dovozuje nepoctivý záměr dlužníka z toho, že svým sestrám daroval ideální podíl na nemovitostech.

[2] Oddlužení dlužníka (však) nelze (ani tak) schválit „ani v jedné z jeho forem“. Dlužník (totiž) o garáži [která byla v době podání insolvenčního návrhu (29. 5. 2012) ve společném jmění dlužníka a jeho manželky] dobře věděl. Přesto tento majetek, který má podle posudku znalce spolu s pozemkem hodnotu 116 280 Kč, neuvedl ani v insolvenčním návrhu, ani v seznamu svého majetku (o němž prohlásil, že jde o seznam správný a úplný). Již to svědčí o přinejmenším lehkomyšlném přístupu dlužníka k plnění povinnosti v insolvenčním řízení [§ 395 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona].

[3] Odvolací soud se rovněž přiklání k závěru, že u dlužníka šlo o úmyslné jednání svědčící již o jeho nepoctivém záměru dle § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Šlo totiž o právně významnou skutečnost (informaci o rozsahu majetku dlužníka), která mohla mít vliv na případnou volbu věřitelů a následně rozhodnutí insolvenčního soudu, zda oddlužení dlužníka bude provedeno zpeněžením majetkové podstaty, či plněním splátkového kalendáře. Je přitom nevýznamné, že garáž není dosud zapsána v katastru nemovitostí.

[4] Tvrzení, že dlužník v souvislosti s podáním insolvenčního návrhu (spo-

jeného s návrhem na povolení oddlužení) vyhledal „odbornou pomoc“, nemá na výše uvedené žádný vliv, neboť za obsah (insolvenčního) návrhu nese odpovědnost dlužník, který též závazně podepisuje seznam majetku, který musí být správný a úplný.

č. 24

6. Odvolací soud proto napadené usnesení potvrdil jako věcně správné „v celém jeho rozsahu“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

8. Splnění předpokladů přípustnosti dovolání spatřuje dovolatel (v intencích § 241a odst. 2 o. s. ř.) v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

9. Konkrétně dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávnost závěru o jeho lehkomyšlném přístupu [ve smyslu § 395 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona] a o jeho nepoctivém záměru [ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona].

10. Tyto závěry odvolacího soudu jsou podle dovolatelova mínění v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že posouzení, zda dlužník (ne)sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, je logicky navázáno na hodnocení skutečností, které se udály v určitém časovém rámci, zpravidla před zahájením insolvenčního řízení. Současně však zdůraznil, že odvolací soud je povinen zohlednit i skutečnosti nastalé v průběhu odvolacího řízení. Potud dovolatel odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sen. zn. 29 NSČR 32/2011 [usnesení bylo uveřejněno pod č. 112/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 112/2012“) a stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže je dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu] a na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2012, sen. zn. 29 NSČR 22/2012 (jde o usnesení uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 2013, pod číslem 81).

11. Klíčové závěry Nejvyššího soudu k otázce, jak má být nepoctivý záměr dlužníka testován v čase, napadené usnesení nerespektuje (pokračuje dovolatel). V této souvislosti dovolatel poukazuje na to, že (již) v odvolání uvedl, že garáž byla postavena za trvání jeho manželství, že sice byla zkolaudována, ale nebyla zapsána v katastru nemovitostí, a že se proto domníval, že „*de facto*“ je oficiálně neexistující stavbou, kterou nelze zahrnout mezi jeho nemovitý majetek.

Insolvenční správce byl o garáži informován, viděl ji a stavba rovněž byla zahrnuta ve znaleckém posudku. Před odvolacím soudem dlužník též uvedl, že za účelem podání insolvenčního návrhu vyhledal pomoc pana L. G. z firmy GHL, s. r. o. (dále jen „společnost G“), kterého o garáži též informoval a za pomoc uhradil 12 000 Kč.

12. Z uvedeného je evidentní (uzavírá se v dovolání), že dlužník nemohl jednat lehkomyšlně, jestliže za účelem vyhotovení návrhu na oddlužení vyhledal pomoc, za niž zaplatil nemalou částku. V jeho jednání též nelze spatřovat úmysl zatajovat jakýkoli majetek, když pozemek, na němž je garáž postavena, byl součástí soupisu jeho majetku a dovolatelovo jednání jednoznačně svědčí o jeho (bohužel nesprávném) přesvědčení, že budova, která není zapsána v katastru nemovitostí, „*de facto*“ právně neexistuje, a proto není možné ji zahrnout do soupisu majetku.

č. 24

III.

Přípustnost dovolání

13. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. 29 NSČR 45/2014, uveřejněné pod č. 80/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek); insolvenční zákon je na danou věc uplatnitelný ve znění účinném do 31. 7. 2013, tj. naposledy ve znění zákona č. 399/2012 Sb.

14. Dovolání v dané věci je přípustné podle § 237 o. s. ř., když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky dovolacím soudem beze zbytku nezodpovězené, konkrétně otázky, zda při posouzení (ne)poctivosti dlužníkovy záměru sledovaného návrhem na povolení oddlužení nebo nedbalosti dlužníkovy přístupu k plnění povinností v insolvenčním řízení má být bráno v potaz, že dlužník si před podáním návrhu na povolení oddlužení nechal radit (za úplatu) třetí osobou.

IV. Důvodnost dovolání

15. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem.

16. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

17. Z insolvenčního spisu se podává, že:

[1] Řízení v dané věci bylo zahájeno na základě insolvenčního návrhu dlužníka spojeného s návrhem na povolení oddlužení ze dne 29. 5. 2012. Při podání insolvenčního návrhu nebyl dlužník nikým zastoupen a insolvenční návrh a předložené seznamy (§ 104 odst. 1 insolvenčního zákona) jsou podepsány výlučně dlužníkem samotným.

[2] Dlužník skutečně neuvedl předmětnou garáž v seznamu svého majetku (tam z nemovitostí uvedl pouze pozemky, včetně pozemku, na kterém garáž stojí).

[3] K insolvenčnímu návrhu spojenému s návrhem na povolení oddlužení připojil dlužník (zjevně na základě tehdejšího znění § 392 odst. 2 věty druhé insolvenčního zákona) znalecký posudek (č. 1814-012, ze dne 22. 5. 2012, vypracovaný znalcem Ing. I. K. na objednávku společnosti G za účelem: „Stanovení ceny podle platného cenového předpisu pro účely daní a poplatků jako podklad pro převod nemovitostí“). Znalecký posudek (jenž zahrnuje i tři fotografie vydlážděné plochy, na které stojí řadové garáže) oceňuje pouze pozemky uvedené v seznamu majetku, včetně pozemku, na kterém stojí předmětná garáž. U posledně zmíněného pozemku se ve znaleckém posudku uvádí (co do jeho popisu), že v katastru nemovitostí je zapsán jako ostatní plocha a že: „Na pozemku je stavba, jedná se tudíž o zastavěnou plochu, a v souladu s tím bude také oceněn“. Zjištěná cena pozemku se následně udává částkou 3 365,85 Kč.

18. Podle § 395 insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr [odstavec 1 písmeno a)]. Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení [odstavec 2 písmeno b)].

19. Dle § 405 insolvenčního zákona insolvenční soud oddlužení neschválí, jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyšly najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení; v případě uvedeném v § 402 odst. 5 tak rozhodne namísto rozhodnutí o způsobu oddlužení (odstavec 1). Jestliže insolvenční soud oddlužení neschválí, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem (odstavec 2).

20. Výkladem § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval, přičemž dospěl k následujícím (judikatorně ustáleným) závěrům:

[1] Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem, a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neome-

zeného okruhu okolností. Vedle okolností příkladmo vypočtených (jako ty, z nichž lze usuzovat na dlužníkovu nepoctivý záměr při podání návrhu na povolení oddlužení) v § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, s nimiž je soud povinen se vypořádat (vyjdou-li v insolvenčním řízení najevo) vždy, tak bude závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, závislý na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011, sen. zn. 29 NSČR 14/2009, uveřejněné pod č. 14/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

[2] Posouzení, zda dlužník (ne)sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona], je logicky navázáno na hodnocení skutečností, které se udály v určitém časovém rámci, zpravidla před zahájením insolvenčního řízení. Přitom je ovšem třeba mít na paměti, že o způsob řešení svého úpadku oddlužením typově žádají i osoby, které si úpadkovou situaci (nebo hrozící úpadek) přivodily do jisté míry lehkomyšlným, marnotratným nebo obecně málo zodpovědným přístupem ke svým majetkovým záležitostem (počínaje tzv. řetěžením úvěrů a půjček a konče třeba i utrácením peněz v hracích automatech), ale v určité fázi života (zpravidla časově úzce propojené s dobou zahájení insolvenčního řízení) se rozhodly tento přístup změnit a své ekonomické potíže řešit smysluplnou cestou v insolvenčním řízení. Je-li taková proměna opravdová [o čemž by se měl insolvenční soud přesvědčit v insolvenčním řízení ve vazbě na vše, co v něm vyšlo najevo ve fázích rozhodování o návrhu na povolení oddlužení a o schválení oddlužení, a k čemuž v době po povolení oddlužení slouží schůze věřitelů dle § 399 odst. 1 insolvenčního zákona se zdůrazněnou povinností (v § 399 odst. 2 insolvenčního zákona) dlužníkovy účasti a odpovědi na dotazy přítomných věřitelů (i insolvenčního soudu)], není důvod vylučovat dlužníka a priori z režimu oddlužení. Nalézt hranici, po jejímž překročení lze z událostí předcházejících zahájení insolvenčního řízení dovodit, že dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr, může být v některých situacích obtížné, podstatné však je, zda nejpozději v době rozhodování insolvenčního soudu o schválení oddlužení je důvod usuzovat, že dlužník se poctivě snaží vypořádat s věřiteli a napravit stav vyvolaný předchozí nevhodnou (jelikož k úpadku vedoucí) správou svého majetku (R 112/2012).

[3] Není vyloučeno ani to, aby jako dlužníkovy kroky směřující k poctivému vypořádání se s věřiteli zohlednil odvolací soud i jednání dlužníka, které může být (až v odvolacím řízení) i reakcí na důvody usnesení, jímž soud prvního stupně neschválil oddlužení (R 112/2012, usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 22/2012).

[4] Povinnost dlužníka sledovat navrženým oddlužením ve smyslu § 395

odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona poctivý záměr, trvá po celou dobu oddlužení (i po schválení oddlužení); po celou tuto dobu je poctivost dlužníkovy záměru při oddlužení povinen zkoumat insolvenční soud a reagovat (z úřední povinnosti) na skutečnosti, z nichž se podává, že dlužník nesledoval oddlužením poctivý záměr, jakmile vyjdou v insolvenčním řízení najevo [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2010, uveřejněné pod č. 86/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 86/2013“)].

[5] Dlužník je povinen uvést v seznamu majetku veškerý svůj majetek. Hodnocení, zda jde o majetek zpeněžitelný v insolvenčním řízení, není na dlužníku. Jinak řečeno, dlužníkovy subjektivní představa, že určitý majetek, jenž je obecně (druhově) vnímán jako majetek hodnotný, má nulovou hodnotu, se může promítnout v seznamu majetku v údajích o dlužníkem odhadované hodnotě majetku, nikoli tak, že dlužník tento majetek v seznamu majetku pomine (R 86/2013).

[6] V tom, že dlužník v seznamu závazků zamlčel některé své věřitele a že v seznamu svého majetku neoznačil část svého majetku, spatřuje Nejvyšší soud vzorový příklad toho, že dlužník sledoval oddlužením nepoctivý záměr (R 86/2013).

21. Na tomto judikatorním základě lze pro poměry dané věci (se zřetelem ke skutkovému stavu věci, jak se podává ze spisového materiálu) uvést následující:

[1] Jednou z nejdůležitějších povinností dlužníka podávajícího insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení je připojit k insolvenčnímu návrhu seznam svého majetku [§ 104 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] obsahující všechny předepsané náležitosti (§ 104 odst. 2 insolvenčního zákona). Význam, jaký má splnění této povinnosti pro insolvenční řízení, je zdůrazněn i požadavkem, aby se dlužník tzv. „osobně zaručil“ za správnost a úplnost takového seznamu tím, že jej podepíše a výslovně uvede, že seznam majetku je správný a úplný (§ 104 odst. 4 insolvenčního zákona). Úmyslné porušení této povinnosti dlužníkem spočívající v tom, že dlužník tuto povinnost odmítne splnit, vyhýbá se jejímu splnění nebo v seznamu majetku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, je sankcionováno též normami trestního práva (srov. § 227 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, upravující skutkovou podstatu přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku). Odtud se podává, že neuvede-li dlužník v seznamu svého majetku podstatnou část svého majetku, je to (ve shodě se závěry obsaženými především v R 86/2013) podkladem pro závěr, že dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení [§ 395 odst. 2 písm. b) insolvenč-

ního zákona]. Kdyby se prokázalo, že se tak stalo úmyslně, bylo by již na tomto základě možné důvodně předpokládat, že dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona].

[2] Nejvyšší soud pak nemá žádných pochyb o tom, že dlužník, jemuž je známo, že je vlastníkem nemovitosti [že je vlastníkem stavby (zde garáže), byť nezkolaudované a dosud nezapsané v katastru nemovitosti], koná nedbale (přínejmenším co do zavinění ve formě nedbalosti nevědomé), jestliže neuvede nemovitost (stavbu) v seznamu majetku (čimž popře pravdivost jím podepsaného prohlášení o správnosti a úplnosti seznamu majetku).

[3] Zbývá určit, zda závěr, že jsou naplněny předpoklady pro použití § 395 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona, může zvrátit obrana dlužníka, že mu nelze přičíst lehkomyšlné (nedbalé) jednání, jestliže za účelem podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení vyhledal pomoc (pana L. G. ze společnosti G), za kterou uhradil 12 000 Kč.

[4] V daném případě nebyl dlužník při podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení zastoupen a insolvenční návrh a seznamy dle § 104 odst. 1 insolvenčního zákona jsou podepsány výlučně jím samým. V tom, že si dlužník případně nechal před zahájením insolvenčního řízení poskytovat (za úplatu) neúplné, nepřesné nebo nesprávné rady o povinnostech, které v oddlužení (a obecně v insolvenčním řízení) má, od osoby (nebo osob), která jej v insolvenčním řízení v žádné jeho fázi (být jen pro účely sepsu a podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení) nezastupovala, nelze spatřovat okolnost, jež by mohla zvrátit závěr, že povinnost předložit seznam majetku splnil dlužník v insolvenčním řízení nedbale [závěr, že dlužník nezavinil neúplnost seznamu majetku co do neuvedení podstatné části svého majetku (garáže), odtud neplyne].

[5] K poukazu dlužníka na to, že stavba rovněž byla zahrnuta ve znaleckém posudku (z 22. 5. 2012), Nejvyšší soud dodává, že v žádné části tohoto posudku není garáž identifikována. Hovoří se v něm jen o pozemku, na němž „je stavba“, aniž by bylo zřejmé, o jakou stavbu jde a komu vlastnický náleží. V daném případě naopak znalecký posudek ještě více přispívá ke zkresení stavu dlužníkovy majetku, neboť cena garáže (odhadnutá následně v řádech desítek tisíc korun českých) se v žádné jeho části neprojevuje. Nelze rovněž přehlédnout, že také formulář insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení (použitý dlužníkem v souladu s § 391 odst. 3 insolvenčního zákona z webových stránek Ministerstva spravedlnosti) obsahuje požadavek na „popis veškerého majetku dlužníka“, přičemž ve výčtu majetku rozepsaného tam dlužníkem pod bodem 16 předmětná garáž opět chybí.

22. Na tomto základě Nejvyšší soud uzavírá, že závěr odvolacího soudu, že byl důvod neschválit oddlužení, jelikož dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyslný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení, je správný (dovolateli se jej nepodařilo dovoláním zpochybnit).

č. 24

23. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.]. Prověřovat za dané situace, zda jednání dlužníka bylo jednáním úmyslným {vedoucím k závěru, že dlužník sledoval podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona]}, shledává Nejvyšší soud nadbytečným (k neschválení oddlužení vedla již doložená nedbalost dlužníka).

Č. 25

č. 25

Doručování, Skončení pracovního poměru

§ 334 zákona č. 262/2006 Sb., § 336 zákona č. 262/2006 Sb., § 55 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb.

Zdržuje-li se zaměstnanec po dobu dovolené, dočasné pracovní neschopnosti, péče o člena své domácnosti, vojenské služby nebo z jiných podobných důvodů na jiné, jeho zaměstnavateli dosud neznámé adrese, zaměstnavatel může (smí) v této době doručovat zaměstnanci své písemnosti prostřednictvím provozovatele poštovních služeb jen na tuto „dočasnou adresu“; doručení na jinou adresu je neúčinné, i kdyby se na ní zaměstnanec jinak (v jiné době) zdržoval. Zaměstnavatel se dozví o adrese zaměstnance, na kterou mu může (smí) doručovat své písemnosti (§ 336 odst. 1 zák. práce), nejen z oznámení zaměstnance samotného, ale i z jakýchkoliv jiných věrohodných (spolehlivých) zdrojů, například od jiných zaměstnanců, od příbuzných zaměstnance, od poskytovatelů zdravotnických služeb nebo od orgánů veřejné moci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3663/2014, ECLI:CZ:NS:2015:21.CDO.3663.2014.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 10. 2013 sp. zn. 15 Co 100/2013

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Dopisem ze dne 4. 3. 2010 žalovaná sdělila žalobci, že s ním ruší okamžitě pracovní poměr podle § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce. Důvod k tomuto opatření spatřovala v tom, že žalobce dne 25. 2. 2010 na lince číslo 15442 spoj 20 vydal dvě „falešné jízdenky“, které nebyly evidovány v odbavovacím strojků (byly dotisknuty až po ukončení spoje) a které byly zadrženy při přepravní kontrole prováděné společností Č. I. P. a. s.

2. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Brně dne 10. 6. 2010 domáhal, aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru učiněné dopisem žalované ze dne 4. 3. 2010 je neplatné, a aby bylo žalované uloženo „upravit potvrzení o zaměstnání ze dne 14. 4. 2010 tak, že namísto uvedeného tvrzení, že pracovní poměr byl rozvázán z důvodu porušení povinnosti vyplývajících

z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem, uvede, že pracovněprávní vztah nebyl zaměstnavatelem skončen z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem a dále místo dne skončení pracovního poměru 13. 4. 2010 uvede den 16. 4. 2010⁴. Žalobu o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru zdůvodnil zejména tím, že u žalované pracoval na základě pracovní smlouvy ze dne 2. 12. 2005 (ve znění „písemně změny“ ze dne 28. 12. 2005) jako řidič, že dne 16. 4. 2010 doručil žalované okamžité zrušení pracovního poměru z důvodu nevyplacení mzdy za měsíc únor 2010 ani do patnácti dnů po uplynutí termínu splatnosti a že teprve dne 20. 4. 2010 obdržel od žalované okamžité zrušení pracovního poměru datované dnem 4. 3. 2010. Žalovanou učiněné okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné, neboť mu bylo doručeno až poté, kdy pracovní poměr ke dni 16. 4. 2010 skončil na základě žalobcova okamžitého zrušení pracovního poměru. Žalobce se současně ohradil proti tvrzení žalované, obsaženému ve vyjádření k okamžitému zrušení pracovního poměru zaměstnancem ze dne 21. 4. 2010, že by okamžité zrušení pracovního poměru žalovanou bylo žalobci doručeno již dne 13. 4. 2010, tj. dnem, kdy se žalované vrátila zásilka obsahující okamžité zrušení pracovního poměru zasláná na adresu jeho trvalého bydliště, neboť poslední známou adresou žalobce nebyla adresa jeho trvalého bydliště, ale adresa „L.“, kterou zaměstnavateli „již dříve písemně oznámil v souvislosti s uplatněním daňového zvýhodnění na děti (poprvé po narození syna v roce 2008 a podruhé po narození dcery v roce 2009)“, která byla žalované „prokazatelně známa i z dopisu ze dne 3. 3. 2010, kterým žalované zaslal doklad o své dočasné pracovní neschopnosti ze dne 1. 3. 2010“, přičemž na tomto místě „jej několikrát osobně navštívil i nadřizený R. K.“.

3. Žalovaná namítala, že žalobcovo okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 16. 4. 2010 považuje za „bezpředmětné a neplatné“, neboť mu předcházelo okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, které „nabylo platnosti“ dne 13. 4. 2010, kdy se zásilka obsahující okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem zasláná na poslední známou adresu žalobce (na adresu trvalého bydliště, když zaměstnanec nenahlásil zaměstnavateli žádnou změnu trvalého bydliště nebo adresu doručovací) vrátila žalované poštovní přepravou jako nedoručená se sdělením, že se adresát „odstěhoval bez udání adresy“.

4. M ě s t s k ý s o u d v Brně rozsudkem ze dne 8. 11. 2012, č. j. 13 C 99/2010-114, žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 20 520 Kč k rukám advokáta JUDr. Z. H. Při řešení otázky, který z právních úkonů byl „učiněn dříve“ (zda okamžité zrušení pracovního poměru žalobcem nebo žalovanou, když žalobce předal okamžité zrušení pracovního poměru k poštovní přepravě 15. 4. 2010 a žalované bylo doručeno 16. 4. 2010 a když žalovaná podala své okamžité zrušení pracovního poměru „na poštu“ 12. 4.

2010 a dne 13. 4. 2010 se žalované zásilka vrátila zpět s poznámkou, že se „adresát odstěhoval bez udání adresy“), soud prvního stupně uvedl, že, neposkytl-li zaměstnanec při doručování písemnosti zaměstnavatele prostřednictvím provozovatele poštovních služeb součinnost nezbytnou k doručení písemnosti, neboť se na adresu, kterou dříve oznámil svému zaměstnavateli, již nezdržuje a novou adresu mu zaviněně neoznámil, považuje se písemnost za doručenou dnem, kdy ke znemožnění doručení písemnosti došlo, tj. dnem, kdy provozovatel poštovních služeb nemohl zaměstnanci doručovanou poštovní zásilku pro uvedené překážky předat. Protože novou adresu či změnu adresy nelze „kvalifikovaně oznámit“ formou rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, když v rozhodnutí obsažený údaj pouze „vypovídá o místě, kde se bude zaměstnanec dočasně uznaný práce neschopným zdržovat“, bylo okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem doručeno žalobci dne 13. 4. 2010; opakované doručení okamžitého zrušení pracovního poměru ze strany žalované žalobci dne 20. 4. 2010 nemá pro posouzení včasnosti doručení žádný význam, protože bylo zasláno žalobci jako odpověď a informace o skončení pracovního poměru žalobce žalovanou. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem bylo žalobci dáno „po právu“, když provedená přepravní kontrola jednoznačně zjistila, že žalobce vydal „falešné jízdenky“, a když po žalované „nelze spravedlivě požadovat, aby zaměstnance, který ho okrádá, zaměstnávala až do doby uplynutí výpovědní lhůty“. Na obsahu potvrzení o zaměstnání nemohlo být „nic změněno“, neboť pracovní poměr účastníků platně skončil na základě žalovanou učiněného okamžitého zrušení pracovního poměru.

5. K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Brně rozsudkem ze dne 15. 10. 2013, č. j. 15 Co 100/2013-150, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobě vyhověl, a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 44 081 Kč k rukám advokáta JUDr. M. J., LL.M. Odvolací soud v první řadě dovodil, že „nebyly splněny předpoklady vymezené v § 334 odst. 2 zák. práce pro to, aby žalovaná doručovala okamžité zrušení pracovního poměru žalobci prostřednictvím držitele poštovní licence“, neboť nenastal „kvalifikovaný případ znemožňující zaměstnavateli doručit písemnost přímo, tj. situace, kdy se zaměstnanec aktivně vyhýbá kontaktu a styku se zaměstnavatelem, např. tím, že se nechá zapírat“ (žalovaná se měla pokusit doručit písemnost žalobci v jeho bytě), a že proto „nelze takové doručování považovat za účinné“. Odvolací soud současně dospěl k závěru, že, je-li písemnost zaměstnanci doručována prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, zaslává ji zaměstnavatel na poslední adresu zaměstnance, která je zaměstnavateli známa, což je „nejen ta adresa, která je uvedena v pracovní smlouvě, popř. je výslovně zaměstnavateli uvedena v rámci oznámení o přestěhování se zaměstnance, ale jedná se též o takovou adresu, kterou zaměstnanec v rámci svého podání zaměstnavateli sdělil v souvislosti se skutečnostmi, jež se nějakým způsobem vztahují k pracovnímu poměru, popř.

k nárokům z něj plynoucím (tzn. že jde o situace, kdy zaměstnanec dává zaměstnavateli najevo oficiálním způsobem místo svého pobytu)“. Za takové oznámení lze podle odvolacího soudu považovat také oznámení v souvislosti s uplatňováním slevy na dani nebo oznámení o pracovní neschopnosti, kde je uvedeno místo pobytu zaměstnance (a to mj. i pro účely kontroly dodržování stanoveného režimu dočasně práce neschopného pojištěnce); doručování okamžitého zrušení pracovního poměru žalobci na adresu jeho trvalého pobytu v L., nemůže být účinné též proto, že žalobce již „předtím (naposledy zasláním potvrzení o pracovní neschopnosti ze dne 1. 3. 2010 doručeném žalované dne 4. 3. 2010) oznámil jako svoji adresu místo v L.“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítá především, že doručení písemnosti „osobní nebo prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací“ má sice přednost před doručením prováděným prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, že však zaměstnavatel může přistoupit k doručení okamžitého zrušení pracovního poměru prostřednictvím provozovatele poštovních služeb „v zásadě tehdy“, není-li osobní doručení „objektivně možné, resp. kdyby bylo značně komplikované a spojené s nepřiměřenými obtížemi a současně nejsou splněny podmínky pro doručování prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací“ podle § 335 odst. 1 zák. práce. Žalobce se však na výzvu žalované nedostavil „do kanceláře žalované v P. k projednání zjištěného porušení pracovních povinností“, aniž by k tomu měl „relevantní důvod“, jeho bydliště je mimo sídlo žalované, které je umístěno v B., a mimo sídlo jeho organizační složky, která je v P., takže osobní doručení písemnosti „nebylo možné“. Za poslední adresu zaměstnance, která je zaměstnavateli známa, je nutno podle názoru žalované považovat pouze takovou adresu, kterou zaměstnanec zaměstnavateli „kvalifikovaně oznámí, aby bylo nepochybné, že právě tato adresa má sloužit jako adresa pro účely doručování písemností týkajících se pracovního poměru“, když nelze po zaměstnavateli spravedlivě požadovat, aby „v každém jednotlivém případě, kdy je mu zaměstnancem sdělována určitá informace vztahující se k pracovnímu poměru a podružně i uvedení adresy odlišné od adresy evidované zaměstnavatelem, zkontroloval, zda je adresa také novou korespondenční adresou zaměstnance“; žalovaná proto doručovala žalobci okamžité zrušení pracovního poměru na adresu v L. v souladu s § 336 odst. 4 zák. práce. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud změnil napadený rozsudek tak, že potvrdí rozsudek soudu prvního stupně, popřípadě aby napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

7. Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl. Ztotožnil se se závěrem odvolacího soudu v tom, že žalovaná nesplnila zákonný předpoklad platnosti okamžitého zrušení pracovního poměru se žalobcem, když písemnost obsahující okamžité zrušení pracovního poměru nebyla žalobci doručena v souladu s § 334 a násl. zák. práce a pracovní poměr žalobce u žalované tak skončil dříve, než byla žalobci opakovaně doručena písemnost obsahující okamžité zrušení pracovního poměru žalovanou.

č. 25

III.

Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že dovolání je třeba i v současné době projednat a rozhodnout – jak vyplývá z Čl. II bodu 2 zákona č. 293/2013 Sb. – podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

9. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

10. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

12. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

13. Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem na dobu, kdy došlo (mělo dojít) k doručování okamžitého zrušení pracovního poměru učiněného žalovanou dopisem ze dne 4. 3. 2010 – podle právních předpisů účinných v té době, zejména podle zákona č. 262/2006 Sb., zák. práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb., a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb.,

č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 320/2009 Sb. a č. 326/2009 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2010.

č. 25

14. Okamžité zrušení pracovního poměru musí zaměstnavatel i zaměstnanec provést písemně, musí v něm skutkově vymezit jeho důvod tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným, a musí je ve stanovené době doručit druhému účastníku, jinak je neplatné; uvedený důvod nesmí být dodatečně měněn (srov. § 60 zák. práce).

15. Okamžité zrušení pracovního poměru je jednostranným právním úkonem směřujícím k rozvázání pracovního poměru, pro jehož platnost je předepsána písemná forma. Jeho právní účinky nastávají ze zákona dnem, kdy písemný projev o okamžitém zrušení pracovního poměru byl doručen druhému účastníku (jeho adresátu); jakýkoliv jiný časový údaj případně uvedený ve zrušovacím projevu vůle nemůže tyto zákonné účinky změnit (srov. například právní názor vyjádřený v rozsudku býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. 3. 1971, sp. zn. 3 Cz 4/71, který byl uveřejněn pod č. 14/1972 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2004, sp. zn. 21 Cdo 347/2004, který byl uveřejněn pod č. 136 v časopise Soudní judikatura, ročník 2004).

16. Podle ustálené judikatury soudů (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2006, sp. zn. 21 Cdo 563/2005, který byl uveřejněn pod č. 65/2006 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek) je písemný projev vůle (písemnost) – obecně vzato – doručen druhému účastníku tehdy, jakmile se ocitne ve sféře jeho dispozice, ledaže zákon stanoví určitý způsob doručování. Písemnost se ocitne ve sféře dispozice druhého účastníka tím, že získá možnost seznámit se s jejím obsahem. Není přitom vždy nezbytné, aby se druhý účastník opravdu s obsahem projevu vůle seznámil, ostatně nikdo – do důsledků vzato – nemůže být „přinucen“, aby opravdu poznal obsah projevu vůle někoho jiného; rozhodující je, aby měl – objektivně vzato – možnost obsah písemnosti poznat. Vyžaduje-li však zákon, aby projev vůle došel (byl doručen) druhému účastníku předepsaným způsobem, má projev vůle sledované právní následky, jen jestliže byl takový postup dodržen. Kdyby projev vůle byl doručován druhému účastníku odlišným způsobem, jeho právní následky, nestanoví-li zákon jinak, nenastávají, i kdyby se nakonec do dispoziční sféry účastníka dostal (k tomu srov. například právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2426/2000).

17. Písemnosti zaměstnavatele týkající se zániku pracovního poměru (a tedy i písemné okamžité zrušení pracovního poměru učiněné zaměstnavatelem) musí být doručeny zaměstnanci do vlastních rukou (srov. § 334 odst. 1 zák. práce). Písemnosti doručuje zaměstnavatel zaměstnanci do vlastních rukou na pracovišti, v jeho bytě nebo kdekoliv bude zastižen anebo prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací; není-li to možné, lze písemnost doručit prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (srov. § 334 odst. 2 zák. práce).

Prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací může zaměstnavatel písemnost doručit výlučně tehdy, jestliže zaměstnanec s tímto způsobem doručování vyslovil písemný souhlas a poskytl zaměstnavateli elektronickou adresu pro doručování (§ 335 odst. 1 zák. práce) a jestliže to umožňuje povaha doručované písemnosti.

18. Z výše uvedeného v první řadě vyplývá, že okamžité zrušení pracovního poměru dané zaměstnavatelem (stejně jako další písemnosti zaměstnavatele se týkající zániku pracovního poměru) musí být zaměstnanci doručeny do jeho vlastních rukou. Doručení písemnosti do vlastních rukou zaměstnance může provést buď sám zaměstnavatel, nebo k němu může použít síť nebo služby elektronických komunikací (jsou-li splněny podmínky uvedené v § 335 odst. 1 zák. práce a umožňuje-li to povaha doručované písemnosti) nebo je zaměstnavatel může provést prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Při výběru způsobu doručení do vlastních rukou zaměstnavatel nepostupuje podle vlastní úvahy; k doručení prostřednictvím držitele poštovní licence nebo jiného provozovatele poštovních služeb smí přistoupit, jen není-li možné, aby písemnost doručil zaměstnanci sám na pracovišti, v jeho bytě nebo kdekoli bude zastížen, popřípadě aby mu písemnost doručil prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací.

19. V projednávané věci žalovaná poukazovala na to, že „na přelomu února a března 2010“ žalobce vyzvala, aby se dostavil „do kanceláře žalované v P. k projednání zjištěného porušení pracovních povinností“, a že žalobce tak neučinil, aniž by k tomu měl „relevantní důvod“. Nebere však náležitě v úvahu, že podle ustálené judikatury soudů nelze vyžadovat, aby se zaměstnanec dostavil na zaměstnavatelem určené místo k převzetí písemnosti, kterou mu hodlá doručit, ani aby byl v určitou dobu na zaměstnavatelem určeném místě tak, aby mu zaměstnavatel mohl písemnost předat (srov. například právní názor vyjádřený v rozsudku býv. Nejvyššího soudu SSR ze dne 27. 8. 1981, sp. zn. 5 Cz 71/81, který byl uveřejněn pod č. 43/1984 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4185/2010). S dovolatelkou však lze souhlasit v tom, že žalobci nebylo možné osobně doručit okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 4. 3. 2010 na jeho pracovišti nebo v jeho bytě. Protože žalobce v rozhodné době nedocházel do zaměstnání a protože měl svůj byt v L. (v jiném místě, než bylo jeho pracoviště, a v němž žalovaná neměla své sídlo a ani sídlo své organizační jednotky), mohla v souladu s § 334 odst. 2 zák. práce přistoupit k doručení písemnosti prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

20. Písemnost, kterou zaměstnavatel doručuje zaměstnanci prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, zasílá zaměstnavatel na „poslední adresu zaměstnance, která je mu známa“ (srov. § 336 odst. 1 větu první zák. práce).

21. V zákoně není – jak vyplývá již ze znění § 336 odst. 1 věty první zák. práce – výslovně předepsán postup, prostřednictvím kterého se zaměstnavatel dozví dá o adrese, na kterou doručuje (smí doručovat) zaměstnanci své písemnosti.

Z povahy věci vyplývá, že se o ní dozví zpravidla ze sdělení zaměstnance, učiněném nejčastěji v souvislosti se vznikem pracovního poměru, jeho změnou nebo s jiným právním úkonem. Adresu, na niž doručuje (smí doručovat) zaměstnanci písemnosti, se však zaměstnavatel může dozvědět také z jakékoliv jiného zdroje, například od jiných zaměstnanců, od příbuzných zaměstnance, od poskytovatelů zdravotnických služeb, od orgánů veřejné moci apod.; z tímto způsobem získaných informací smí ovšem zaměstnavatel vycházet jen tehdy, jestliže se na této adrese zaměstnanec prokazatelně zdržuje a lze-li mu tedy na ni řádně doručovat písemnosti. Získá-li zaměstnavatel postupně více poznatků (informací) o zaměstnancově adrese, doručuje mu (smí mu doručovat) na tu z více adres, o níž se dozvěděl „naposledy“, a tedy na jemu známou „poslední adresu zaměstnance“.

22. Sdělení o adrese zaměstnance nepředstavuje právní úkon; jde o tzv. faktický úkon, který je vůči zaměstnavateli účinný, jakmile se o něm dozví jakýmkoliv věrohodným (spolehlivým) způsobem. Zaměstnavatel se o adrese zaměstnance dozví tehdy, získá-li o ní poznatky kterýkoliv ze zaměstnanci nadřízených vedoucích zaměstnanců, popřípadě organizační útvar zaměstnavatele, který při své činnosti využívá údaje o adresách zaměstnanců, jako je např. útvar zabývající se personálními nebo mzdovými (platovými) záležitostmi.

23. Poznatky (informace) o zaměstnancově adrese mohou vypovídat nejen o místě, kde se zaměstnanec zdržuje (může zdržovat) po delší dobu (s úmyslem žít tam trvale nebo se v něm alespoň zdržovat dlouhodobě), ale také o místě, kde se zaměstnanec zdržuje (může zdržovat) jen dočasně (přechodně), například po dobu dovolené, dočasné pracovní neschopnosti, péče o člena své domácnosti, vojenské služby apod. Rovněž také jen „dočasná adresa“ je významná z hlediska doručování písemností zaměstnavatele, ovšem (samozřejmě) jen po dobu, po níž se zaměstnanec na takovém místě (podle poznatků zaměstnavatele) zdržuje, popřípadě se má zdržovat. Vyplývá z toho (mimo jiné), že zaměstnanci, který má po dobu dovolené, dočasné pracovní neschopnosti, péče o člena své domácnosti, vojenské služby nebo z jiných podobných důvodů jinou adresu, může (smí) po dobu „aktuálnosti“ takové adresy zaměstnavatel, který se o tom dozvěděl, doručovat své písemnosti jen na tuto „dočasnou adresu“ a že doručení na jinou adresu je neúčinné, i kdyby se na ní zaměstnanec jinak (v jiné době) zdržoval; dozví-li se například zaměstnavatel, že zaměstnanec tráví svou dovolenou v zahraničí, nemůže mu po dobu dovolené účinně doručovat své písemnosti na jemu známou „poslední adresu“ v tuzemsku.

24. V případě, že zaměstnanci na adrese, o níž se zaměstnavatel dříve dozvěděl, již nelze doručovat (zejména proto, že se v místě nezdržuje) a že zaměstnanec zaviněně neoznámil zaměstnavateli novou adresu (popřípadě že se zaměstnavatel o nové zaměstnancově adrese nedozvěděl jinak), je opodstatněn závěr, že zaměstnanec neposkytl součinnost nezbytnou k doručení písemnosti; v takovém případě se písemnost pokládá za doručenu dnem, v němž provozovatel poštovních

služeb nemohl zaměstnanci doručovanou poštovní zásilku předat (srov. § 336 odst. 4 větu třetí zák. práce).

25. V projednávané věci se žalovaná z rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti dozvěděla, že žalobce má v době dočasné pracovní neschopnosti adresu místa svého pobytu v L. I kdyby vskutku byla žalované poslední známá adresa žalobce v L., nemohla mu v době trvání této pracovní neschopnosti na tuto adresu účinně doručovat své písemnosti (a tedy ani okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 4. 3. 2010); uvedené samozřejmě platí, jen jestliže žalobce byl ještě dne 13. 4. 2010, když mu provozovatel poštovní licence doručoval zásilku na adresu L., v dočasné pracovní neschopnosti (podle obsahu spisu byla žalobcova dočasná pracovní neschopnost ukončena dnem 31. 3. 2010, nicméně v dopise žalované ze dne 12. 4. 2010 se hovoří o žalobcově dočasné pracovní neschopnosti tak, jako kdyby trvala ještě v době doručování písemnosti). Nicméně, z dalších výsledků dokazování je nepochybné, že žalovaná o „nové adrese“ žalobce v L. věděla již dříve. Odvolací soud správně uvedl, že rovněž oznámení zaměstnance o změně adresy učiněné „v souvislosti s uplatňováním slevy na dani“ představuje sdělení údaje o „poslední adrese zaměstnance“ významné z hlediska § 336 odst. 1 věty první zák. práce; protože o „nové adrese“ žalobce v L., věděli též žalobcovi nadřízení vedoucí zaměstnanci žalované, je nepochybné, že žalovaná doručovala okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 4. 3. 2010 na adresu L. v rozporu se zákonem.

26. Na uvedeném závěru nic nemění ani námitky žalované, že „nová adresa“ žalobce nebyla oznámena „personálnímu oddělení“ žalované. Jestliže „personální oddělení“ žalované vskutku nevědělo o žalobcově „nové adrese“, nelze to přičítat k tíži žalobce; žalovaná měla a mohla učinit takové opatření, aby se o „nové adrese“ žalobce dozvěděly všechny její organizační útvary, které to potřebovaly ke své činnosti.

27. Vzhledem k tomu, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný a že nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad uvedených v § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalované podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

28. Protože dovolání žalované bylo zamítnuto, dovolací soud jí podle § 243c odst. 3 věty první § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. uložil, aby žalobci nahradila náklady potřebné k uplatňování práva.

29. Při rozhodování o výši náhrady nákladů řízení dovolací soud přihlédl k tomu, že výše odměny má být určena podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním předpisem (§ 151 odst. 2, část věty první, před středníkem o. s. ř.), neboť nejde o přiznání náhrady nákladů řízení podle ustanovení § 147 nebo 149 odst. 2 o. s. ř. a ani okolnosti případu v projednávané

č. 25

věci neodůvodňují, aby bylo postupováno podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně (§ 151 odst. 2, část věty, první za středníkem o. s. ř.). Vyhláška č. 484/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), která upravovala sazby odměny advokáta stanovené paušálně pro řízení v jednom stupni, však byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 č. 116/2013 Sb. dnem 7. 5. 2013 zrušena. Nejvyšší soud za této situace určil pro účely náhrady nákladů dovo-
lacího řízení paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem ve výši 5 000 Kč. Kromě této paušální sazby odměny advokáta vznikly žalobci náklady spočívající v paušální částce náhrad ve výši 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a na náhradě za daň z přidané hodnoty ve výši 1 113 Kč.

30. Žalovaná je povinna náhradu nákladů řízení v celkové výši 6 413 Kč žalobci zaplatit k rukám advokáta, který žalobce v tomto řízení zastupoval (§ 149 odst. 1 o. s. ř.), do tří dnů od právní moci rozsudku (§ 160 odst. 1 o. s. ř.).

INHALT

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 8** Zur Strafverantwortung des Täters für eine Straftat, deren Tatbestand mit dem sog. normativen Merkmal definiert ist, ist es subjektiv ausreichend, wenn er von den entscheidenden Tatumständen gewusst hat, die in diesem Merkmal eingeschlossen sind. Der Schluss über seine Schuld ist mit der Feststellung nicht bedingt, dass er in der Zeit der Tat eine genaue Rechtsbedeutung dieses normativen Merkmals genau gekannt hat (z. B. bei der Straftat Organisation und Ermöglichung einer nicht erlaubten Überschreitung der Staatsgrenze laut § 340 StPO den Wappen „Staatsgrenze“).
- Nr. 9** Das Gericht ist laut § 228 oder § 229 StPO verpflichtet, über den Anspruch des Geschädigten im Spruchteil des Urteils zu entscheiden, wenn dieser Anspruch laut § 43 Abs. 3 StPO rechtzeitig und ordentlich erhoben ist. Das Gericht muss keinen Spruch machen, wenn das Gericht den Beschluss laut § 206 Abs. 3, 4 StPO (oder bei einer analogen Anwendung dieser Bestimmung) getroffen hat, womit das Gericht festgestellt hat, dass das Gericht eine bestimmte Person, die die Rechte des Geschädigten geltend macht, zur Hauptverhandlung nicht zulässt oder dass der Geschädigte seinen Anspruch im Strafverfahren nicht geltend machen kann. Der fehlende Spruch, in dem das Gericht verpflichtet ist, über den erhobenen Anspruch des Geschädigten zu entscheiden, kann durch die Erklärung in der Begründung des Urteils nicht ersetzt werden; wenn das Gericht dies trotzdem tut, handelt es sich im Gerichtsbeschluss um einen fehlenden Spruch im Sinne des Appellationsgrundes laut § 265b Abs. 1 Buchst. k) StPO.
- Nr. 10** Beim Mord mit Vorbedacht laut § 140 Abs. 2 StGB ist es nicht entscheidend, ob der Täter während des ganzen Angriffs mit Vorbedacht gehandelt hat, sondern es ist ausreichend, dass der Vorbedacht als Qualifizierungsmerkmal in dem Teil des Angriffs festgestellt wurde, in dessen Verlauf der Täter zunächst im Affekt gehandelt hatte und später nicht mehr. Es ist notwendig zu unterscheiden, welcher Teil der Tat im Affekt getan wurde und welcher Teil der Tat mit Vorbedacht im Sinne einer erwogenen Handlung getan wurde, die sich auf die Art und Weise bezieht, wie der Wille des Täters im Laufe der Tat realisiert wurde, denn der Vorbedacht des Täters kann nicht zugleich mit dem Affekt bestehen.
- Um eine Handlung mit Vorbedacht kann es sich z. B. auch in dem Fall handeln, wenn der Täter den Geschädigten zuerst im Affekt angreift und diesen schwer verletzt, wobei diese Verletzungen den Geschädigten nicht unmittelbar töten. Darauf folgend verlässt er den verletzten Geschädigten für eine bestimmte Zeit und nachdem der Täter zurückkehrt, führt er den Mord zum Ende. Der Augenblick, in dem er den Geschädigten verlässt, ist der entscheidende Meilenstein im Seelenzustand des Täters, der die Gelegenheit hatte, die entstandene Situation zu begreifen und auch die nächsten Schritte zu machen. Wenn der Täter nach seiner Rückkehr ohne weitere äußere Anreize die weiteren Stiche mit dem Messer macht und mit einem wirksamen und sich wiederholenden Mechanismus den bereits Verletzten gezielt tötet, dann handelt er mit einer rationalen Kontrolle, die von einer absichtlichen Tötung mit Vorbedacht zeugt.
- Nr. 11** I. Der Verfall von Ersatzwerten laut § 71 Abs. 1 StGB ist an die Existenz des Verhältnisses zwischen den Sachen, auf die sich der Verfall bezieht, und der vollendeten Straf-

tat, die bei der Strafe Verfall der Sache laut § 70 Abs. 1 StGB verlangt wird, nicht gebunden.

II. Die Auferlegung der Strafe Verfall von Ersatzwerten laut § 71 Abs. 1 StGB bezieht sich nur auf die Sachen, die der Täter einer Straftat nachweislich besitzt (vgl. angemessen Nr. 46/1967-II. und Nr. 12/1969 –II. Sammlung Schiedsstrafe).

- Nr. 12** Die Zurücknahme der bereits erteilten Zustimmung des Geschädigten mit der Strafverfolgung des Beschuldigten wegen einer Tat, die ursprünglich als eine der Straftaten laut § 163 Abs. 1 StPO beurteilt wurde, ist kein Hindernis dafür, dass ein Straforgan überprüft und beurteilt, ob die Ergebnisse der Beweisaufnahme im Hinblick auf die verlaufende Ermittlung ein Grund für die Änderung der Rechtsqualifikation der beurteilten Tat nach den Bestimmungen über eine Straftat nicht sein können, deren Verfolgung keiner Zustimmung des Geschädigten bedarf. Wenn die Strafverfolgungsbehörde solche Schlussfolgerung trifft und wenn sie laut § 160 Abs. 6 StPO (bzw. § 190 Abs. 2 StPO, § 225 Abs. 2 StPO) verfährt, kann die Strafverfolgung der betreffenden Tat auch trotz der Zurücknahme des Zustimmung des Geschädigten fortgesetzt werden.
- Nr. 13** Die Vollstreckbarkeit einer einstweiligen Verfügung des Gerichts, ausgestellt laut § 76b Abs. 1 und § 76d Buchst. a) der bürgerlichen Gerichtsordnung*, mit welcher einem Beschuldigten ein Verbot des Verkehrs mit der geschädigten Person auferlegt wurde, tritt am Ausstellungsdatum in Kraft. Aus der Sicht der Erfüllung der subjektiven Seite des Straftatbestandes Vereitelung der Ausübung einer amtlichen Beschlusses und Ausweisung laut § 337 Abs. 2 StGB ist es ausreichend, wenn der Beschuldigte vom Gericht mit dem Beschluss über seine Anordnung und mit den sich daraus ergebenden Pflichten vertraut gemacht wurde, auch informell, jedoch auf die Art und Weise, die keine Zweifel über die Kenntnis seines Inhalts weckt (z. B. aufgrund eines Telefongesprächs mit dem Gerichtsvollstrecker). Wenn der Beschuldigte die Pflichten aus der einstwilligen Verfügung verletzt, dann begeht er bei der Erfüllung von weiteren Bedingungen eine Straftat.

Entscheidungen nach dem Sachen Bürgerlichen, Handels - und Verwaltungsrecht

- Nr. 13** Die Einwendung der Nichtigkeit des Schiedsvertrages, die von einer juristischen Person zwar bei der ersten Handlung im Schiedsverfahren, jedoch nach Ablauf der Frist laut § 33 des Gesetzes über das Schiedsverfahren eingelegt ist, gilt als nicht rechtzeitig eingelegt, auch wenn sich dieser Teilnehmer mit dem Inhalt der Aufforderung zur Äußerung, die auf eine Ersatzweise zugestellt wurde, nicht vertraut gemacht hat.
- Nr. 14** Ein schriftliches Gutachten kann im Verfahren bei einem Gericht, bei einem Verwaltungsorgan oder bei einer anderen Staatsbehörde nur in Urkundenform mit den Obliegenheiten laut § 13 der Verordnung Nr. 37/1967 GBl. (in der Fassung der späteren Vorschriften) vorgelegt werden, sodass seine Einzigartigkeit aufbewahrt bleibt. Die Bestimmung laut § 22 Abs. 3 des Gesetzes Nr. 300/2008 GBl. (in der Fassung der späteren Vorschriften) findet in solchen Fällen keine Anwendung.
- Nr. 15** Man kann laut § 174a Abs. 4 der bürgerlichen Gerichtsordnung nicht verfahren, wenn ein vorheriger elektronischer Zahlungsbefehl ausgestellt worden war, der darauf folgend behoben wurde, weil der Zahlungsbefehl dem Angeklagten nicht zugestellt werden konnte.
- Nr. 16** Die Tatsache, dass ein Erbe (der durch das Gericht zur Einreichung der Klage über die Bestimmung des Erbrechts aufgefordert wurde) innerhalb der Frist zur Einreichung der Klage einen Antrag über die Bestimmung des Vertreters eingereicht hat, hat aus dem

Gesetz nicht zur Folge, dass die Frist laut § 175k Abs. 2 der bürgerlichen Gerichtsordnung (in der zum 31. 12. 2013 gültigen Fassung) unterbrochen ist.

- Nr. 17** Es handelt sich um keine Nichtigkeit nach den Bestimmungen § 229 Abs. 1 Buchst. f) der bürgerlichen Gerichtsordnung, wenn ein abwesender Richter im Senat, der nach dem Arbeitsplan des Berufungsgerichts für die Ausstellung des Beschlusses über ein eingelegetes Rechtsmittel zuständig ist, bei der Berufungsverhandlung von einem anderen (von einem beliebigen) Richter bzw. von einem vertretenden Senat vertreten wird, der nach dem Arbeitsplan das zuständige Senat vertritt; solches Verfahren bedarf keiner Maßnahmen (Beschlüsse) des Gerichtsvorsitzenden im Sinne der Bestimmungen § 44 Abs. 2 des Gesetzes über die Gerichte und Richter.
- Nr. 18** Für die erste Versteigerung hält man auch solche Versteigerung, an welcher kein Teilnehmer teilgenommen hat und an welcher keiner der potentiellen Interessenten die Versteigerungssicherheit im Sinne der Bestimmungen § 336e Abs. 2 der bürgerliche Gerichtsordnung, in der zum 31.12.2012 gültigen Fassung, hinterlegt hat.
- Nr. 19** Wenn ein Gutachten keine wesentliche Grundlage für den Gerichtsbeschluss war, dann trägt der Gutachter keine Verantwortung für den Schaden, der infolge solchen unrichtigen Gutachtens entstanden ist, indem der Schaden infolge einer unrichtig festgesetzten Höhe der gerichtlich zuerkannten Erfüllung entstanden ist.
Die Bestimmungen im Art. 13 der Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten kann man nicht so auffassen, dass ein besonderes Rechtsmittel entsteht, auf dessen Grundlage die Beschlüsse über den Rahmen der Rechtsmittel in den einheimischen Verfahrensvorschriften durch die einheimischen Gerichte überprüft werden können.
- Nr. 20** Bei einem Mitglied des statutarischen Organs mit der Rechtshandlung gegenüber den Arbeitnehmern laut § 164 Abs. 3 BGB wird die Form in das öffentliche Register laut § 25 Abs. 1 Buchst. g) des Gesetzes Nr. 304/2013 GBl., in welcher dieses Mitglied des statutarischen Organs für die juristische Person handelt.
- Nr. 21** Auch in den Verhältnissen der Rechtsregelung in der seit dem 1. 1. 2014 gültigen Fassung gilt es, dass man bei der Beurteilung der Fähigkeit der Generalversammlung, die Beschlüsse zu treffen, die Stimmen der Gesellschafter nicht mehr berücksichtigt, die sein Stimmrecht nicht ausüben können. Von der Gesamtanzahl der Stimmen, worüber die Gesellschafter auf der Generalversammlung verfügen, werden die Stimmen abgezogen, mit denen das Stimmrecht nicht ausgeübt werden kann.
- Nr. 22** Wenn man im Spruchverfahren beweist, dass der Gläubiger (der Insolvenzantragsteller) gegenüber dem (Insolvenz) Schuldner im Moment der Eröffnung des Insolvenzverfahrens und auch in der Zeit, wenn der Insolvenzantrag wegen fehlender Ermittlung dieser Forderung vom Insolvenzantragsteller abgelehnt wurde, eine Forderung nach der Fälligkeitsfrist hatte, ist es sicher, dass es der (Insolvenz) Schuldner war, der seine Pflicht zur Schuldnerstattung nicht erfüllt hat (die Forderung rechtzeitig und ordentlich nicht erstattet hat) und dessen Verteidigung im Insolvenzverfahren dadurch widerlegt wurde (dass der Insolvenzantragsteller gegenüber ihm keine Forderung nach der Fälligkeitsfrist hat).
Die Schlichtung kann inhaltlich den Rahmen des Verfahrensgegenstandes überschreiten; daraus muss immer ersichtlich sein, wie die Ansprüche, die Gegenstand des Verfahrens sind, erstattet wurden.
- Nr. 23** Die Voraussetzungen für die Genehmigung eines Umstrukturierungsplans, die im § 348 Abs. 1 Buchst. a) bis e) des Insolvenzgesetzes spezifiziert sind, werden selbständig beurteilt (jede Bestimmung hat einen anderen Inhalt). Die Tatsache, dass eine der Voraussetzungen für die Genehmigung des Umstrukturierungsplans, die im § 348 Abs.

I des Insolvenzgesetzes angeführt sind, nicht genehmigt wurde, bedeutet jedoch nicht, dass keine andere Voraussetzung erfüllt ist.

- Nr. 24** Wenn der Schuldner im Verzeichnis seines Vermögens einen bedeutenden Teil seines Vermögens nicht anführt, lässt sich darauf schließen, dass die bisherigen Ergebnisse des Verfahrens ein Beleg über leichtsinnigen und fahrlässigen Zutritt des Schuldners zur Erfüllung seiner Pflichten im Insolvenzverfahren (§ 395 Abs. 2 Buchst. b/ des Insolvenzgesetzes) sind. Wenn es bewiesen wurde, dass es eine Absicht war, kann man bereits auf dieser Grundlage begründet voraussetzen, dass der Schuldner mit der Einreichung des Antrags auf Schuldenerlass eine unehrliche Absicht hatte (§ 395 Abs. 1 Buchst. a/ des Insolvenzgesetzes).

In der Tatsache, dass der Schuldner vor der Eröffnung eines Insolvenzverfahrens (gegen Entgelt) von einer Person (oder von mehreren Personen), die ihn im Insolvenzverfahren und in keiner seiner Phasen (es sei nur zum Zweck der Verfassung und Einreichung des Insolvenzantrags in Verbindung mit dem Antrag über die Genehmigung des Schuldenerlasses) nicht vertreten hat, die unvollständigen, ungenauen oder unrichtigen Informationen über die Pflichten, die er im Schuldenerlass (und im Insolvenzverfahren allgemein) hat, erhalten hat, kann man den Umstand nicht sehen, der den Schluss verändern könnte, dass der Schuldner seine Pflicht zur Vorlegung eines Verzeichnisses seines Vermögens im Insolvenzverfahren fahrlässig erfüllt hat (der Schluss, dass der Schuldner die Unvollständigkeit des Vermögens betreffend die fehlende Anführung eines wesentlichen Teils seines Vermögens/seiner Immobilie nicht verschuldet hat, ergibt sich daraus nicht).

- Nr. 25** Wenn sich der Arbeitnehmer in der Zeit seines Urlaubs, seiner zeitweiligen Arbeitsunfähigkeit, der Pflege um ein Mitglied seines Haushalts, seines Militärdienstes oder aus anderen ähnlichen Gründen auf einer anderen Adresse aufhält, die seinem Arbeitgeber nicht bekannt ist, kann (darf) der Arbeitgeber dem Arbeitnehmer innerhalb dieser Zeit die Schriftstücke mittels des Postdienstes nur auf diese „zeitweilige Adresse“ zustellen; die Zustellung auf eine andere Adresse ist unwirksam, auch wenn sich der Arbeitgeber normalerweise (in einer anderer Zeit) auf dieser Adresse aufhält.

Der Arbeitgeber erfährt die Adresse des Arbeitnehmers, auf welche man die Schriftstücke zustellen kann (darf) (§ 336 Abs. 1 AGB), nicht nur aufgrund der Mitteilung des Arbeitnehmers selbst, sondern auch aus allen anderen glaubwürdigen (zuverlässigen) Quellen, z. B. von anderen Arbeitnehmern, von Verwandten des Arbeitnehmers, von den gesundheitlichen Institutionen oder von den Organen der öffentlichen Macht.

CONTENTS

Resolution in Criminal Law Cases

- No. 8** The criminal liability of an offender for a crime, the body of which is delimited by the so-called normative characteristic, is sufficient from a subjective point of view provided that the offender was aware of the *res gestae* fulfilling such characteristic. A conclusion on the guilt of the offender is not conditioned by a finding that the offender was, at the time of the crime, aware of the precise legal meaning of the normative characteristic (e.g. in case of the crime of organising and aiding to the unlawful crossing of the state border, i.e. the sign „State Border“ pursuant Section 340 of the Penal Code).
- No. 9** As regards the claim of the aggrieved party filed in a due and timely manner in accordance with Section 43(3) of the Code of Criminal Procedure, the court shall always decide pursuant to Section 228 or Section 229 of the Code of Criminal Procedure, namely in the verdict part of the judgement. Such verdict is not required only if the court awards a resolution under Section 206(3) and (4) of the Code of Criminal Procedure (or applies the provision per analogiam), whereby the court rules on not permitting a certain person, who is exercising the rights of the aggrieved party, to participate in the main hearing or on the impossibility of the aggrieved party to exercise their claim within criminal proceedings. The non-existence of the verdict based on which the court is obligated to decide on the filed claim of the aggrieved party cannot be substituted by an explanation in the rationalisation of the judgement, and should the court do so nonetheless, such decision lacks a verdict within the meaning of the appellate grounds laid down in Section 265b(1)(k) of the Code of Criminal Procedure.
- No. 10** As regards the crime of murder committed deliberately pursuant to Section 140(2) of the Penal Code, it is not decisive whether the offender acted deliberately throughout the assault. It is sufficient if deliberation, as a qualification characteristic, is identified as present with respect to a part of the assault, in the course of which the offender had initially acted in affect that later subsided. It is necessary to differentiate what part of the crime was committed in a sudden state of mind (affect) and when deliberation took over as deliberate conduct relating to the manner, through which the offender's will was exercised during the act, because deliberation and affect cannot coexist concurrently. Deliberate conduct may be envisaged, for example, when the offender first attacked the aggrieved party in affect causing serious injury to the victim which, however, would not have resulted in the victim's death. Nevertheless, after leaving the victim alone for some time, the offender returned to continue in the murderous conduct. In this case, the moment when the offender left the victim represents the decisive milestone affecting the mental state of the offender who was capable of realising the situation caused by him or her, as well as his/her subsequent actions. If, without any external influences, the offender returned to the victim, stabbed the victim with a knife several times and intentionally killed the already injured victim using an effective repetitive mechanism, the offender acted with rational control over his/her actions, which bespeaks intentional manslaughter with deliberation.
- No. 11** I. The forfeiture of a replacement value pursuant to Section 71(1) of the Penal Code is not bound to the existence of a relationship of the things subject to the forfeiture to the

committed criminal offence, which is required for the imposition of the punishment of the forfeiture of a thing in compliance with Section 70(1) of the Penal Code.

II. The imposition of the forfeiture of a replacement value in accordance with Section 71(1) of the Penal Code is possible only with respect to a thing, which is in the exclusive possession of the offender of the criminal offence (cf. Resolutions No. 46/1967-II and No. 12/1969-II, Collection of Court Resolutions and Opinions).

- No. 12** The recall of the granted consent by the aggrieved party with the criminal prosecution of the accused in relation to an act, which was originally presumed to constitute one of the criminal offences set forth in Section 163(1) of the Code of Criminal Procedure, does not prevent the body active in criminal proceedings to review and assess whether, with a view to the pending introduction of evidence, the results thereof cannot possibly justify a change to the legal qualification of the adjudged act pursuant to the provisions pertaining to such criminal offence, the prosecution of which is not subject to the aggrieved party's consent. When the body active in criminal proceedings arrives at such conclusion and proceeds in compliance with Section 160(6) of the Code of Criminal Procedure (and/or Section 190(2) of the Code of Criminal Procedure and Section 225(2) of the Code of Criminal Procedure), the criminal prosecution of the subject act may continue regardless of the recall of the consent by the aggrieved party.
- No. 13** A preliminary measure of the court awarded pursuant to Section 76b(1) and Section 76d(a) of the Civil Procedure Code, whereby a prohibition of contact with the aggrieved is imposed upon the accused, becomes enforceable upon the date of award thereof. As regards the fulfilment of the subjective aspects of the body of the criminal offence of obstructing the execution of an official decision and banishment in accordance with Section 337(2) of the Penal Code it is sufficient if the accused was familiarised by the court with the decision on ordering the same and the obligations arising therefrom in an informal manner which, however, does not give rise to doubts on the knowledge of the content thereof (e.g. based on a telephone call with a court executor). Should the accused subsequently breach the obligations imposed upon the accused by the preliminary measure, the accused will commit the indicated criminal offence subject to the fulfilment of other conditions.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 13** The objection of the invalidity of an arbitration agreement raised by a legal person within the initial act of the arbitration proceedings, however, after the expiry of the time period set forth in Section 33 of the Act on Arbitration Proceedings, cannot be considered timely despite the fact that the party to the proceedings was not informed of the content of the notice to provide a statement, which was delivered in an alternative manner.
- No. 14** A written expert opinion may be presented to a court, an administrative body or another state body during proceedings only in written form and with the appurtenances laid down in Section 13 of Decree No. 37/1967 Coll., as amended, whereby the uniqueness of the same is preserved. The provision of Section 22(3) of Act No. 300/2008 Coll., as amended, shall not be applied in such cases.
- No. 15** The procedure pursuant to Section 174a(4) of the Civil Procedure Code cannot be implemented if it precedes the issue of an electronic payment order, which is subsequently cancelled due to the impossibility to deliver the same to the defendant.
- No. 16** The fact that the heir (referred by the court within inheritance proceedings to lodge an action for the determination of the right of inheritance) filed a motion requesting

the appointment of an attorney within the time period designated for the lodgement of an action shall not, by operation of law, result in the interruption of the time period designated according to Section 175k(2) of the Civil Procedure Code (in the wording effective until 31 December 2013).

- No. 17** Nullity pursuant to the provision of Section 229(1)(f) of the Civil Procedure Code cannot be claimed if an absent judge of the senate who, according to the work schedule of the appellate court, is competent to decide on the lodged legal remedy, is substituted during the appellate proceedings by a judge (any judge) of the senate who, according to the work schedule, represents the relevant senate (senate representative); such procedure does not require any measure (decision) on the part of the senate chairperson within the meaning of the provision of Section 44(2) of the Act on Courts and Judges.
- No. 18** An initial auction procedure may also be an auction procedure, in which no bidders participated and no potential bidders deposited a security within the meaning of the provisions of Section 336e(2) of the Civil Procedure Code in the wording effective until 31 December 2012.
- No. 19** Where an expert opinion did not serve as substantial grounds for the decision of the court, the expert cannot be deemed liable for damage inflicted by an incorrect expert opinion where such damage involves the incorrect determination of the amount of performance awarded by the court.
- The provisions of Article 13 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms cannot be interpreted as establishing a special legal remedy, based on which national courts could review decisions outside the scope of the legal remedies stipulated by national procedural regulations.
- No. 20** ... a legal act of a member of the statutory body affecting employees pursuant to Section 164(3) of the Civil Code is recorded in a public register in accordance with Section 25(1)(g) of Act No. 304/2013 Coll., namely as a method of acting on behalf of a legal person on the part of the member of the statutory body.
- No. 21** The special provisions effective from 1 January 2014 stipulate that, when assessing the competency of the general meeting to adopt decisions, the votes of the partners who are unable to exercise their voting rights are not considered, which means that the votes through which the voting right cannot be exercised are deducted from the total number of votes of the partners present at the general meeting.
- No. 22** Where an examination procedure proves that the creditor (insolvency petitioner) had a claim towards the (insolvency) debtor, which was overdue at the time of the initiation of the insolvency proceedings and at the time of the dismissal of the insolvency petition due to the insolvency petitioner's failure to document the claim, in such a case it is more than certain that it is namely the (insolvency) debtor who did not fulfil the obligation to satisfy the debt (to settle the claim in a due and timely manner) and whose defence within insolvency proceedings (i.e. that the insolvency petitioner had no overdue claim owed by the debtor) was confuted thereby.
- Although reconciliation may exceed the scope of the subject of the proceedings, it should at all times imply the manner of settlement of the claims that were the subject of the proceedings.
- No. 23** The preconditions for the approval of a reorganisation plan laid down by Section 348(1) (a) to (e) of the Insolvency Act are adjudged separately (each has a different content). The fact that one of the preconditions for the approval of the reorganisation plan indicated in Section 348(1) of the Insolvency Act is not fulfilled may not lead to the conclusion that none of the preconditions set forth therein have been fulfilled.

No. 24 The failure of a debtor to list a substantial part of their assets may serve as grounds for the conclusion that the current results of the proceedings document the debtor's careless or negligent attitude to the fulfilment of the debtor's obligations within insolvency proceedings (Section 395(2)(b) of the Insolvency Act). If intentional conduct is demonstrated, it is possible to reasonably presume that the debtor pursues a dishonest intent by filing a petition for the permission of discharge (Section 395(1)(a) of the Insolvency Act).

The mere fact that the debtor, prior to the initiation of the insolvency proceedings, had sought (for remuneration) incomplete, inaccurate or incorrect advice on the obligations of the debtor subject to discharge (insolvency proceedings in general) from a person (or persons) who did not represent the debtor in any phase of the insolvency proceedings (if only for the purpose of drawing up and filing the insolvency petition in connection with the motion for the permission of discharge), cannot be deemed a circumstance disaffirming the conclusion that the obligation to present a list of the assets was fulfilled negligently by the debtor within the insolvency proceedings (the same does not give rise to the conclusion that the debtor did not cause the incompleteness of the list of assets by not listing a substantial part of their assets [real property]).

No. 25 If an employee, who is on a holiday leave, temporarily incapacitated for work, caring for a household member, undergoing military training or who is in another similar situation, is temporarily residing at a different address or an address currently unknown to the employer, the employer may (is permitted to) deliver written notices to the employee during such time by means of a provider of postal services only to the „temporary address“. Delivery to another address is ineffective even if the employee would have otherwise resided at such address (at a different time).

The employer may learn of the employee's address to which the employer may (is permitted to) deliver written notices (Section 336(1) of the Labour Code) not only from the employee's notification, but also from any other credible (reliable) source, such as other employees, the employee's relatives, healthcare providers or state authorities.

Tisk a distribuci zajišťuje Wolters Kluwer, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3.
Ročně vycházejí sešity 1-10 a sešit rejstříků.
Cena základního předplatného je 2 065 Kč bez DPH.

Opovědná redaktorka:	Marie Novotná, tel. 246 040 417, 603 826 881, e-mail: marie.novotna@wolterskluwer.com
Administrace předplatného:	Wolters Kluwer, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
Zákaznická linka:	tel. 246 040 400, 246 040 401 e-mail: zakaznicka@wolterskluwer.com
Distribuce:	CASUS direct mail, a. s., Žilinská 5/2773, 141 00 Praha 4

Archiv časopisu je v systému ASPI.
Pokud nejste uživatelem systému ASPI, kontaktujte nás na adrese: <http://archiv.wolterskluwer.cz>